

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Helene Strange

Inger Prier

I

Helene Strange

Inger Prier · 1

Helene Strange

Prierbøgerne:

Priergårdsslægten

Inger Prier . 1-2

Sværkeslægten . 1-3:

Søren Sværke

I fædrenes spor

Slægtens arv

Rodbundne

Under familieloven

Ad pligtens vej

Tro i liv og død

Den sidste Sværke

Helene Strange

Inger Prier

I

Normanns Forlag

Copyright by M. Normanns Forlag A/S 1970

3. udgave, 7. oplag

Omslaget er tegnet af Svend Otto S.

Trykt hos Andelsbogtrykkeriet i Odense

ISBN 87 7032 100 0 ib.

ISBN 87 7032 101 9 hft.

Sværkeslægten 1-11 hft. ISBN 87 7032 105 1

Sværkeslægten 1-11 ib. ISBN 87 7032 104 3

HØJ OG RANK, som de fleste af kvinderne i priergårdslægten havde været, stod Inger oppe på Møllebanken og så' solens sidste stråler spille i Guldborgsunds mørkeblå vande og blive borte bag de lollandske skove.

Som oldemoderen havde elsket Nordfalster, elskede Inger det også, og hendes yndlingsplads havde hun ligeledes taget i arv. Ingen steder holdt hun af at være som heroppe på Møllebanken, hvorfra hun kunne som favne hele den nordfalsterske skønhed. Her havde hun for sig vigens udstrakte flade, her så' hun de mange kirker, her var bølgende kornmarker og gamle pilehegn, og her var store tætbebyggede byer, hvor livet pulserede rask og stærkt, her var stemning og her var fred, og her var alt dog levende.

Ude på den vestligste spids lå Vaalse endnu ligesom lidt for sig selv og endnu med strid om sit navn og sine beboeres handle-måde, men skellet mellem den og de øvrige byer var ikke så skarptrukket som i gamle dage.

De høje skorstene fra de omliggende mejerier og bagerier vidnede om, at Nordfalster var fulgt med i den udvikling, der havde fundet sted landet over, og det net af tråde, der i lange rækker spandt sig fra mast til mast, fortalte, at elektricitet og telefon var taget stærkt i brug. På vejene fo'r et utal af cykler, og de mange ponyvogne og plydsbetrukne charabancer, forspændt raske travere med sølvpletteret seletøj, viste, at Nordfalster også stod i velstandens tegn. De talrige grundmurede gårde med frontispice og skifertag og det mangefold af villalignende håndværkerhjem, som var skudt op rundt omkring, tydede også på fremskridt og gode kår; men i Ingers øjne var landskabets skønhed ikke derved øget. Hun elskede de hvidkalkede, stråtækkede gårde og bindingsværkshuse, og som Priergården lå der foran hende

med de fire hvide længer, sorte porte og stalddøre og smårudede vinduer, omgivet af den store have med de mange træer, var den for hende indbegrebet af, hvordan en bondegård skulle være. Ikke et moderne palads med tårne og spir, men en jævn bygning, der svarede til det landskab, hvori den hørte hjemme.

Som slægtsarv havde Inger også fået det lyse, krusede hår, de viljestærke grå øjne og det faste drag om munden. Nogen særlig skønhed var hun ikke, dertil var ansigtet for skarpt skåret, men der var noget eget tiltrækkende og interessant ved hende, og hun var altid den første i de unges lag. Hvor hun kom, måtte de andre langt smukkere og rigere gårdmandsdøtre vige, og som den ubestridte dronning stod hun ved alle de nordfalsterske fester. Ingen kunne måle sig med hende i dans og gymnastik, og på cykle og skøjter var hun en mester som kun få. I tætte skarer flokkedes de unge karle om hende, hvor hun end mødte op, og til dem alle havde hun en vittig bemærkning, men hendes hjerte havde ingen af dem vundet. Kun som gode venner og muntre kammerater brød hun sig om dem, og som sådan ville hun gerne omgås hele flokken. Det var så fornøjeligt at tage en dyst med dem om et eller andet emne, og at ærte og drille dem på forskellig vis gik hun aldrig af vejen for, men uvenskab mellem dem kom der ikke. Hændte det en gang imellem, at en blev lidt muggen, når hendes vid og lystige indfald gik lovlig meget ud over ham, fortog misstemningen sig dog hurtig, og de blev atter venner som før.

Som ved festerne var hun også den første ved arbejdet, og i roemarken og i haven som ved malkning og vaskebaljen og al lettere husgerning var det ikke let at følge hende.

Begavet var hun også, og hun havde læst en hel del, men noget bestemt havde hun ikke kastet sig over.

I hendes hjerne myldrede et virvar af tanker og idéer, og hun følte i sig kræfter og mod til at gå i lag med et eller andet, men klarhed over sig selv havde hun ikke. Hun vidste blot, at hun ville ind i noget, der kunne fylde hendes liv, og hvor hun kunne gøre en indsats, som havde værd og betydning. Men nogen fast form for sine planer var det hende ikke muligt at få. Alt var kaos, og som løsslupne trolde hvirvlede tankerne om i broget forvirring uden at kunne finde noget blivende sted. Dog følte hun, at hun måtte ud i verden for at prøve kræfterne i sig selv. Hun kunne ikke for tid og evighed nøjes med at træde de nordfalsterske stier.

Hun måtte se lidt mere end det, hun fra Nordfalsters højder kunne få øje på. Det var som al den udlængsel, der havde gæret i moderen og flere af de andre kvinder i hendes slægt, nu samledes i hende og truede med at sprænge alle skranker og snærende bånd.

Men hvor skulle hun vel gå hen, og hvad skulle hun vel vende sig imod? Som alle slægtens kvinder havde hun også arvet den klare hjerne og kolde fornuft, og hun var klog nok til at vide, at hun måtte have et grundlag at bygge på, før hun kunne tænke at rejse en bygning. Over sin tumlen med fremtiden og det, der hørte den til, glemte hun ikke virkeligheden og nutiden. Aldrig gik hun tåget eller drømmende omkring, men levende og interesseret stod hun i dagens fulde lys og fulgte der skarpt og agtpågivende alt det, der foregik om hende. Kun en sjælden gang skilte hun sig i fritiden ud fra de andre for i ensomheden at give sig sine stemninger i vold, ellers var det kun under arbejdet og i de stille nattetimer, at hun tumlede med sine vildtflyvende hjernefantasier.

Inger havde lagt sig ned og ruskede nogle små græstotter op, imens hun lod tankerne glide tilbage til de gamle og til sin slægts regelrette gang henover Nordfalster. Så langt hun vidste, havde hele slægten været hæderlige og lovtro bønder. Ikke én forbryder eller ét skarnsmenneske havde været iblandt dem, men heller aldrig én, der havde vovet sig udenfor standen eller hævet sig op over den. Ikke en gang en haandværker fandtes i familien. Kun som bønder havde de levet og virket ned gennem tiderne. Sønnerne var blevet gårdmænd, og døtrene gårdmandskoner. Det var slægtens skæbne, som ingen syntes at kunne undfly. Skulle hun selv heller ikke kunne komme uden om her? Skulle enhver i hendes æt på forhånd være dømt til at hente sin føde direkte fra den sorte muld? Kunne de måske ikke tjene deres brød på nogen anden måde, og egnede de sig måske ikke til noget andet end netop dette ene? Når hun så' på de andre familier, var der dog altid et eller andet forskelligt at finde. Hos én var der en lærer, hos en anden en snedker, en tredje havde en købmand, og en fjerde en gartner. Et sted var en af døtrene gift med en smedemester, et andet var der en stationsforstander mellem svigersønnerne og så fremdeles. Kun i de kredse, hvor hun hørte hjemme, var der bønder og atter bønder. Altid det samme, aldrig noget

nyt. Heller ikke sådan at forstå, at hun ikke led bønder eller ikke elskede den stand, hvorefter hun var rundet, det var langt fra. Ingen kunne på sin vis være mere bondestolt end hun, og vé den, der ville komme med en spydighed over bønderne eller bondestanden som helhed, når Inger hørte det. De skulle snart få svar på tiltale, og til det yderste tog hun sine standsfæller i forsvar. Men det irriterede hende, at slægten skulle være som fastnaglet til bøndernes kreds og uden at kunne komme bort over Nordfalsters grænser. Hun vidste, at der i hendes familie både var og havde været mange dygtige og klarhjernede mænd og kvinder, men ingen af dem havde dog kunnet skabe sig et navn, der nåede stort ud over sognet.

Hvorfor skulle de aldrig få lov at prøve deres evner og kræfter udenfor bondens mure, og hvorfor skulle hele deres tilværelse falde indenfor de samme få miles omkreds. Ikke en gang over til Vaalse havde de nogensinde nået, og ikke en gang med en vaalser havde de vovet at blande blod. Kun Nordfalster var den cirkel, hvorom de havde bevæget sig, og kun som nordfalsterske bønder havde de levet deres liv og fundet deres død.

Mon der skulle fortsættes videre i al evighed, og mon hun også selv skulle ind i den gamle trædemølle, blive bondekone et eller andet sted på Nordfalster og se sine børn vokse op og blive bønder og bønderkoner rundt om i de nordfalsterske byer. Inger lo dæmpet. Det var intet storslået perspektiv, som her åbnede sig for hende, men det var slægtens jævne, lige vej.

Den ældste af søstre kom nu op til Inger og tog plads ved siden af hende.

»Så du ligger her og spekulerer,« sagde Gertrud, der var en frisk og indtagende ung pige, men knapt så høj og lys som Inger.

»Ja, jeg ligger og bryder mit hoved med, om det ville gå mig ilde, hvis jeg prøvede at sætte mig op imod alt dette gamle hævdevundne inden for vor familie.«

»Nå, er det nu det, der spørger igen?«

»Ja, det slås jeg gerne med, når jeg er alene.«

»Du skulle hellere, ligesom jeg, forlove dig med en god og dygtig gårdmandssøn, som selv er landmand, så ved man, hvad man har i vente, og slår alle himmelstormende idéer ud af hovedet,« sagde Gertrud, der var forlovet med en af de rigeste gårdmandssønner der i byen.

»Ja, det er dig, der pligtskyldig følger prierslægtens gamle tradition,« sagde Inger, »men det er ikke alle, der kan slå sig til tåls med det.«

»Men hvad har du så egentlig tænkt dig?«

»Ja, det er jo det, jeg aldrig kan få rede på,« tilstod Inger, »og i tankerne gennemgår jeg stadig alle de mangfoldige beskæftigelser, som kvinderne rundt om arbejder med. Først er der jo alt dette specielle kvindelige som syning, modepynt, broderi og lignende, det kan i og for sig være meget godt, og mor har jo også lige fra vi var små holdt os til at bruge fingrene, så jeg er vel almindelig flink til at sy og brodere, men tænke at kaste mig over den slags for at skabe mig en levevej dermed, kan jeg absolut ikke. Jeg egner mig aldeles ikke til at sidde og prikke med en nål time efter time.«

»Nej, du trænger mere til at røre dig og rigtig tage fat, så du kan mærke, at du har noget mellem hænderne.«

»Ja, jeg vil hellere høste og luge roer, end jeg vil hænge over et sytøj, og aldrig i livet vil jeg kunne mure mig inde en sommerdag, når solen skinner og fuglene synger.«

»Men så må du også kaste al håndgerning over bord.«

»Ja,« Inger nikkede tankefuldt, »men så er der alt det, der hedder forretning. Der er mangfoldige kvinder, som har deres gode selvstændige erhverv ved at drive konditori, mælke- og grønhandel, uldvarer, papir, tobak, porcelæn og meget andet, men der er heller ikke noget af det, der kan finde nåde for mine øjne. For det går jo her som ved andet, at så skal jeg bare trippe rundt inden døre, og forresten tror jeg heller ikke, at jeg har rigtig noget forretningstalent.«

»Ja, så kan det ikke nytte at komme til handelen,« bemærkede Gertrud.

»Derfor vil jeg heller ikke indlade mig på det,« erklærede Inger, »og det samme bliver tilfældet med alt det, der skal læses til, som lærerinde, bogholderske og i det hele, hvad der har med kontorvæsen at gøre. Her kan jeg heller ikke finde mit rette felt. Selv om jeg nok kan lære det, der fordres, så er jeg ikke i besiddelse af den lyst, som skal drive værket.«

»Så skulle du heller aldrig begynde derpå,« sagde Gertrud, »for så bliver der ingen glæde eller velsignelse ved en sådan gerning,

og jeg tror da heller ikke, du har tålmodighed nok til at undervise børn.«

»Det tror jeg selv heller ikke, og nogle lange talrækker kan slet ikke afvinde mig nogen interesse, så der er også lukket af.«

»Så er der sygepleje,« sagde Gertrud. »Skulle jeg vælge noget udenfor det, jeg nu hører til, så blev jeg nok sygeplejerske.«

»Men det er jeg hverken kærlig eller barmhjertig nok til at være,« sagde Inger. »Jeg kan ikke på den måde ofre mig for andre.«

»Du kunne godt, hvis du ville, men du vil blot ikke.«

»Nå ja, så siger vi det.«

Inger trak nogle flere græsstrå op og lod dem glide rundt mellem fingrene.

»Ved husvæsen er der jo også mange, som finder deres levebrød,« begyndte hun igen efter en lille pause, »og jeg kan også godt nok lide både at bage, koge og sylte og alt lignende; men det kan jo ikke føre til stort andet end at få en god husjomfru- eller økonomaplads.«

»Og det er du heller ikke nøjt med,« indskød Gertrud.

»Nej, og få et pensionat og en hel del pensionærer at slås med, synes jeg heller ikke er meget beventd.«

»Der bliver vist ikke andet for, end at du kommer til at gifte dig og blive en adstadig nordfalstersk bondekone,« spøgede Gertrud.

»For at komme lidt ud af sylten, kunne jeg da prøve på at finde en mand, der ikke var nordfalstring og heller ikke bonde,« svarede Inger i samme tone.

»Og hvor mener du så at træffe en sådan herre?«

»Det aner jeg ikke det mindste om. Men i mangel af bedres havelse kunne jeg blot søge at binde an med en vaalser. Det var da altid en forandring i vor historie.«

»Ja, der ville jo så komme en lille revne i muren,« indrømmede Gertrud, »men bare det ikke ville komme til at trække ind på dig.«

»Å, jeg kender mange flinke vaalsere,« sagde Inger, »og meget af alt det fandenivoldske, som bliver fortalt derude fra, har lige fra jeg var barn tiltrukket sig min opmærksomhed, så det er slet ikke sikkert, det ville bekomme mig så ilde at dumpe ned mellem vaalserne.«

»Der kan naturligvis være lige så mange gode og ordentlige mennesker derude som noget andet sted,« sagde Gertrud, »men så kloge eller intelligente, som mange af dem ellers vil give det udseende af, er de nu ikke som helhed.«

Inger børstede leende nogle græsstrå af sin kjole.

»Nej, de er såmænd ganske ordinære, som alle vi andre, og det ry, som endnu står om dem, skyldes til dels de gamle. Og du skal da heller ikke ryste for, at jeg gifter mig med en vaalser, bare fordi han er fra Vaalse. Den fornøjelse kunne gerne blive lovlig dyr.«

»Du skulle tage Otto Lejre,« sagde Gertrud alvorligt. »Bedre mand kunne du aldrig få.«

»Otto er min bedste ven,« svarede Inger vredt og varmt.

»Derfor kan han jo nok blive din mand.«

»Han har heller aldrig friet til mig. Vil du måske have, at jeg skal fri til ham?«

»Nej, det behøver du ikke. Den dag, du vil have det, gør han det selv.«

»Har han sagt det til dig?«

»Nej, men det er noget, som alle vi, der kender både dig og Otto, godt ved, og du gør også synd mod jer begge to ved ikke at binde dig til ham.«

»Gør jeg ikke også synd imod mormor og alle jer andre?« kom det spottende fra Inger.

»Os kan det være det samme med,« sagde Gertrud sagtmodig, »selv om vi end alle sammen gerne ville se Otto i familien.«

»Og se mig som rig nordfalstersk bondekone.«

»Også det, for så vidste vi dig vel sikret i alle henseender. Og det ved du også godt selv.«

»Ja, jeg indrømmer gerne, at jeg ingen steder kunne få det bedre end hos Otto, men — —.«

»— — men du har nu fået den fortvivlede idé, at du ikke vil være, som alle de andre prierdøtre har været og er, og som det er mest naturligt for os at blive,« afbrød Gertrud, »og havde Otto blot ikke været den velhavende, nordfalsterske gårdmand, han nu en gang er blevet, men stået i noget, der var nyt og fremmed for dig, så havde du jo taget ham, for du kan ikke nægte, at du har meget tilovers for ham.«

»Han er min ven,« gentog Inger hårdt, »men jeg holder ikke

af ham, som du holder af Karl, og så er det vel synd, ikke mindst for hans skyld, at vove sig ind i noget, der skal gælde for hele livet. Og jeg vil også ud — jeg vil ikke nøjes med kun at se Nordfalster og så dø.«

»Ja, der er det nok tampen brænder,« sagde Gertrud, »men der kommer jo min del af verden!«

Hun fløj op som ramt af et elektrisk stød, og rapfodet løb hun ned mod vejen, hvor en ung, lysklædt karl kom cyklende hende i møde.

Inger blev liggende i samme stilling og så' op imod de drivende skyer.

Ja, tampen brændte der, at hun ville ud, bort fra Nordfalster, se andre egne og folk og lære andre skikke at kende. Hun ville ikke nøjes med at have været på Nørre Ørslev Højskole og lært husholdning på en større forpagtergård på Lolland. Hun ville noget andet og mere, hun ville det nye og fremmede. Men hvor skulle hun begynde, og hvor skulle hun tage fat; det var spørgsmålet, som atter og atter meldte sig.

Foruden alt det, som hun og Gertrud før havde drøftet, var der én ting til, der ikke var blevet nævnt, og hvor hun dog ellers nok fra en vis side set kunne finde sit rette felt. Det var gymnastik og dans. Her, hvor hun skulle som spænde hver sene og muskel i sin spændstige krop, og hvor det på een gang gjaldt letthed, styrke og behændighed, her ville hun kunne udfylde en plads og finde en glæde, som intet andet kunne byde hende.

Men hvad kunne det vel føre til i længden? Kunne hun tænke derved at skabe sig en levevej og sikre sin fremtid? Det var et spørgsmål hun heller ikke kom uden om og heller ikke prøvede at skyde fra sig. Klart og ædrueligt ville hun se på det hele, som det lå, og sin sunde fornuft og medfødte praktiske sans ville hun ikke undlade at tage med på råd ved så vigtig en afgørelse. Og når hun fik alt gjort op til bunds, hvad blev så resultatet? Så blev der måske kun en kummerlig tilværelse ud af det hele. Igenem gymnastikken kunne hun vel ikke opnå stort andet end en plads på en højskole og måske knapt nok det. Som regel måtte en gymnastiklærerinde gerne undervise i et eller flere fag til, og når hun ikke kunne eller ville påtage sig dette, var der muligvis ikke brug for hende. Og lønnen, hun i bedste tilfælde kunne tænke at få, var hverken til at leve eller dø af, langt mindre

tænke at skabe sig et selvstændigt hjem derved. Og et hjem, hvor hun selv kunne råde og regere, byde ind og tage imod og lade andre nyde lidt godt, måtte hun have, ellers duede det ikke.

En gøglertilværelse ville hun ikke føre. Hun ville skabe et hjem, hvorfra der kunne spredes noget, der havde virkelig betydning, men hvordan det skulle komme, var hende ikke klart.

Ved dansen nåede hun næppe heller noget. Selv om ingen af hendes jævnlige her kunne måle sig med hende, blev forholdet et helt andet, når der var tale om at danne sig en eksistens derved.

Sidste vinter havde hun besøgt et par af faderens gamle bekendte i København, og sammen med dem havde hun set flere store balletter. Som elektriceret havde hun fulgt med i hver en takt, og i glæden over den fængende dans, glemte hun omtrent, hvor hun var. At hun også kunne lære alt det, der vedrørte selve dansen, tvivlede hun ikke om. Hun kendte sin styrke og sine anlæg i den retning og vidste, at hun havde magt over sit legeme og kunne som flyve gennem luften i takt til musikkens toner og på tåspidserne hvirvle sig smukt i en susende fart, der næsten grænsede til det utrolige. Men at kunne danse var jo ikke nok for at blive en virkelig danserinde. Her måtte mere til end at tage de forskellige trin, her skulle også spilles på strenge, som hun ikke magtede at røre. Udtryk og minespil og hver en bevægelse skulle være som afstemt efter dansen, og for at yde noget virkeligt på dette område, skulle der ikke alene være et legeme og et par ben, der kunne udføre de foreskrevne pas, men der krævedes også andre talenter. Uden tillige at være noget af en skuespiller evnede vist ingen at gøre sig gældende i dansens kunst, og skuespillerinde var hun ikke og kunne ikke blive. Som det ægte naturbarn hun var, ville hun aldrig kunne skabe sig om, og kunne hun end i nogen måde karakterisere stemningerne i de gamle folkedanse, så var hun dog alligevel sig selv. Skifte ham og blive en anden, formåede hun ikke. Men dermed stod og faldt det hele, og hun måtte derfor slå en streg over alt det, der i så henseende hørte dansen til. Komme med til en munter fest og der styrte sig ind i dansens glæder, kunne hun gøre, men skabe sig en livsstilling var en umulighed, så hun kunne ikke bygge videre på drømmen om at danse sig gennem livet.

Men hvad skulle hun da så? Ja, nu skulle hun nok hjem og

malke. Hun så' på sit ur; klokken var bleven mange, og i aften skulle hun til generalforsamling i gymnastikforeningen, så nu måtte hun skynde sig at få syslet.

Som en vind fløj hun ned ad Møllebanken, henover græsagrene, hjem til Priergården.

I bryggerstet mødte hun moderen, der trods de mange børnefødsler og det store arbejde, hun havde bag sig, endnu var en sjælden smuk og statelig kone med et friskt og ungdommeligt præg. Som hun stod der i sin lyse, klædelige søndagsdragt, skulle ingen tro, at hun var moder til så mange voksne børn.

»Du og Henrik kan vel malke selv?« sagde hun til Inger, »-- for møllerens kommer her hen og spiser til aftens, og Karl har hentet Gertrud med ud til Stangs, og småpigerne og Steffen fik lov at cykle til Guldborg, så her er næsten ingen folk på gården.«

»Nej, så er jeg nok næsten ene på skansen til at gøre arbejdet,« sagde Inger, idet hun løsnede sit bælte og begyndte at knappe sin bluse op, »men det går vel endda.«

Nynnende dansede hun ind i sit og de ældre søstres fælles kammer for at skifte klæder. I en håndvending var hun tilbage, fik malkespanden fat og kom ud i den store kostald, hvor to lange rækker kør gumlede på det sidste af deres grønne lucerne.

Inger satte sig under den forreste ko, og i tykke, taktfaste stråler strømmede mælken ned i spanden.

Inde fra loen kom Henrik, en tynd, opløben femtenårsdreng, med en bunke strøelse, som han med små behændige kast fordelte under køerne.

»Vil du først malke køerne, der står henne ved kvierne?« spurgte Inger.

»Ja, det kan jeg godt.«

Inger malkede fornøjet videre. Hvor det var nemt at komme ud af det med Henrik, og de kom altid så godt tilrette. Det var navnenes skyld, sagde mormoderen gerne. En Henrik og en Inger Prier måtte altid være enige og holde meget af hinanden, og her passede det også fuldt ud. Lige fra den dag, da Henrik var kommen til verden, havde hun holdt uendelig meget af ham, og hun huskede endnu klart, hvor overstrømmende glad hun havde været, da hun sprang ind til oldemoderen for at meddele hende om den lillebror, han havde fået om natten. Hun mindedes også, hvordan den gamle oldemor havde rejst sig halvt op i sengen og

kaldt på Henrik, der var kommen for at hente hende. Endnu kunne hun også sé hende, da hun med halvt udbredte arme faldt tilbage på puden og blev liggende så underlig stille uden at sige det allermindste til alt det, hun fortalte om den lille vidunderlige broder, som en madamme havde fisket op til dem ude i stranden.

Til sidst var hun næsten blevet halvvejs bange for hende, og vred var hun også, fordi hun stadig ingen svar fik, og omsider løb hun så ind for at beklage sig til de andre over oldemoderens mærkværdige tavshed.

Mormoderen var straks gået op i kammeret for at se, om der var noget særligt i vejen, og et øjeblik efter vidste alle, at oldemoderen var død. Inger huskede, at moderen græd stille, og selv syntes hun, det var kedeligt, at der ingen var til at fortælle historier.

Men over det allsammen stod dog glæden over lillebroderen, der var kommen.

Ved hans vugge kunne hun sidde så stille som en mus, men allergladest var hun, når hun fik lov at lege lidt for ham. Og endnu sluttede de sig tæt til hinanden.

Efter endt aftensyssel pyntede Inger sig og cyklede ud til forsamlingshuset, hvor flere af omegnens unge mennesker var kommen til stede.

I en lille klynge inde i salen stod en smuk, lyshåret, slankbygget karl, som Inger ikke kendte, men straks fik at vide var en møensk købmandssøn, der hed Knud Mogensen og nylig var kommen der til egnen som kontrolassistent. Han var først i tyverne, talte let og livligt og havde et behageligt og vindende væsen, og en kreds af unge samlede sig stadig om ham. Inger søgte ikke hen i hans nærhed, men hun mærkede snart, at hans øjne fulgte hende.

Under generalforsamlingen meddelte gymnastikforeningens formand, at de havde været så heldige at få Knud Mogensen til at påtage sig ledelsen af karleholdet, og da Inger Prier som sædvanlig stod som lærerinde for pigerne, kunne foreningen trygt se den første fremtid i møde, når de havde to så udmærkede gymnaster til at føre an. For Inger var det en uventet overraskelse, at Knud Mogensen skulle være gymnastlærer, men på forhånd glædede hun sig til, at de unge karle kunne få en dyg-

tig leder, hvad de i høj grad trængte til at have, da karleholdet stadig havde haft vanskeligheder med at få nogen til at lede sig og som følge deraf aldrig havde drevet det ret vidt.

Pigeholdet stod derimod højt. Som Inger selv elskede gymnastikken, forstod hun også at opflamme sine elever, så de med begejstring fulgte hende i de forskellige øvelser, og ved flere stævner havde hendes hold vundet megen anerkendelse.

Nu ville karlene måske også kunne vinde med under den nye allerede højt roste lærer. Inger gav et lille nik med hovedet. Det var morsomt, om de kunne.

Da generalforsamlingen var forbi, benyttede Knud Mogensen straks lejligheden til at hilse på sin nye kollega, som han spørgende kaldte Inger, og snart var de inde i en livlig samtale om gymnastik. Der spillede nu op til et par timers dans. Så snart musikanterne begyndte at stemme instrumenterne, slog flere af de unge karle kreds om Inger, men Knud kom dem alle i forkøbet, og som første par dansede han og Inger ud. Han var en udmærket danser, og det morede hende at være sammen med ham. Han var jo den eneste fremmede iblandt de tilstedeværende, og hvad han fortalte var nyt og fornøjeligt.

Ud på aftenen så Inger Otto Lejre komme ind i salen. Hans temmelig høje, bredskuldrede skikkelse fyldte altid godt op i mængden, men han brød sig aldrig om at komme frem i forreste række. På sin stille rolige måde hilste han på et par af de nærmeste og blev stående lidt tilbagelænet imod væggen, men hans blik søgte straks Inger, der i en knaldende champagnegalop blev svunget af Knud Mogensen.

Otto Lejre var sidst i tyverne og ejer af en af byens bedste og største gårde, som han for flere år siden havde overtaget efter forældrenes ret tidlige død. En ældre halvsøster, der hed Karoline, bestyrede huset for ham. Begge var rolige og beherskede naturer og i mange måder store modsætninger til Inger, der også var flere år yngre end de, men ikke desto mindre var de stadige omgangsfæller, og fra barn af havde hun stedse søgt ind på Lejregården for at dele sine store glæder og små ærgrelser med vennerne der. At det nu passede Inger at være sammen med den unge belevne kontrolassistent, så Otto straks. Han kendte hendes higen efter det nye, og nu kom så denne fremmede og førte

ligesom et pust med sig ude fra, så det kunne ikke andet end være efter hendes sind at spøge og danse med ham.

Fra sin plads kunne Otto også se, hvorledes Knud allerede kun havde øje for Inger og stadig kredsede om hende som et lysblændet møl. Men let var det ikke at nå frem til hende. Adskillige af de andre unge karle, der var lige så behændige og udholdende som han og mere vant til at være på post for at få en dans med den omsværmede baldronning, kom ham ofte i forkøbet, når han var på vej hen imod hende.

Otto Lejre dansede ikke meget, og i kapløbet om Inger deltog han aldrig, men som regel sikrede han sig i pauserne et stykke, således at han altid kom til at danse med hende, når de var sammen til fest. Heller ikke sjældent hændte det, at hun selv brød gennem den skare, som samlede sig om hende, og søgte over til ham for i fred og ro at få en lille passiar og derved også give ham lejlighed til at tage den dans, han ønskede.

At Inger helt ud betragtede ham som sin hjertens gode ven, tvivlede Otto Lejre ikke om, ligesom han havde flere beviser for, at hun satte stor pris på ham og følte sig tryk og vel tilmode i hans selskab, men det var ham ikke nok. Han ønskede at være mere for hende end blot en god ven, og med hele sit hjertes dybe, trofaste kærlighed elskede han hende og håbede engang at få lov at kalde hende sin. Men endnu var tiden ikke inde dertil.

Næsten bedre end hun selv, forstod han, hvordan det gærede og brusede i hendes sjæl, og hvordan hun higede ud imod det fremmede og ukendte, så det ville kun være til skade for dem begge, hvis han nu søgte at knytte hende til sig. Hun måtte have lov at udfolde sig og finde rede på sig selv og alt det, der rørte sig inde i hende. Senere måtte det så vise sig, om hun ville søge hen til ham, eller om hun ville gå andre veje.

Uden hende ville glansen være borte fra hans liv, men han måtte lægge bånd på sine længsler og bie den gode tid efter, hvis han ville tænke at fange lykken ved hendes side.

Så mangen en gang, når de havde siddet hjemme hos ham eller været sammen i have og skov, havde han haft lejlighed til at sige hende alt det, der lå ham på hjerte, men han havde altid tvunget sine følelser tilbage, og kun vist sig som den gode ven og kammerat, som han vidste, hun holdt af og gerne ville være sammen

med. Han ville ikke prøve at benytte sig af et øjeblikks stemning, hvor hun måske kunne lade sig henrive til at give efter for den tryghed og ro, hun følte i hans nærhed, men som han var overbevist om ville svinde bort igen, når hun var ude for nye indtryk. Klart og fuldt bevidst skulle hun komme til ham, ellers blev det ingen varig lykke for dem, og det var hans ærlige og sande natur så helt imod at tage noget, der ikke blev skænket ham i frihed og med glæde. Så hellere i stilhed lide det, der var tungt og hårdt.

Men trods den ydre ro, der var over Otto Lejre, sved det bittert om hans hjerte ved at se, hvor let og muntert hun allerede passerede med Knud Mogensen. De to var blevet hurtigt kendt, og hun var nok ret i sit es ved at være i selskab med en fremmed.

Pludselig gled der et lyst skær over Ottos stille, alvorlige ansigt ved at se Inger bryde tværs gennem klyngen, der omgav hende, og komme over mod hans plads. Nu ville hun hen og hvile ud en stund hos ham, således som hun altid plejede, når hun midt i al larmen trængte til et øjeblikks stilhed og ro, og således håbede han, at hun en gang for alvor ville komme til ham, når hun blev træt og mæt af livet ude i den brogede verden, hun nu higede imod.

Strålende rakte hun ham sin hånd.

»Hvor du kommer sent i aften.«

»Ja, vi måtte have dyrlæge til en ko.«

»Var den meget syg?«

»Straks var den, men nu tænker jeg det går.«

»Nå, det var da heldigt.«

Inger tog plads på bænken, han stod ved, og lænede hovedet let tilbage imod væggen. Å, hvor var her godt at være hos Otto. Her var så fredeligt og trygt, og her var det som al larm og brus hørte op.

Otto satte sig ved siden af hende, og en stund sad de tavse og optagne af deres egne tanker, men dog i fuld forståelse med hinanden.

»Er du ikke tørstig?« spurgte han så i denne rolige, omsorgsfulde tone, som hun kendte så godt og som stemte hende så forunderligt.

»Nej,« hun rystede let på hovedet, »jeg trænger ikke til noget.«

Musikerne gjorde et lille ophold for at drikke en kop kaffe, så nu kunne hun få lov at sidde roligt hos Otto uden at blive hentet

frem af de andre. Men nu var der noget, der optog hende, så hun kunne ikke mere sidde der i den halvtdrømmende tilstand, og livligt vendte hun sig om imod Otto Lejre.

»Nu har vi fået den nye kontrolassistent til at lede karleholdet. Han skal være meget dygtig, siges der. Nu gælder det bare om at få så mange med som muligt. Du kommer til at hjælpe os.«

»Å nej — jeg duer ikke til gymnastik og er også for gammel imod de andre.«

»Sådan et gammelmandshold — dér kunne du blive en af de yngste og dygtigste.«

»Nej, jeg egner mig ikke for alt det. Men jeg vil støtte jer med bidrag, hvis I trænger til penge.«

»Ja tak, det er der vistnok brug for. Du har vel aldrig hørt, at den slags foreninger har haft overflod af kongelig mønt. Men nu spiller de ellers en ganske dejlig vals; den skulle du danse med mig.«

»Det vil jeg også gerne.«

Han lagde armen om hende, og de kom ind i de dansendes vrimmel. Otto dansede godt, men der var ikke det susende jag over ham, som over flere af de andre. Sikkert og taktfast førte han Inger rundt, og med sin høje skikkelse skærmede han hende mod alle stød. Hun kom uvilkårlig til at se op imod ham, mens de dansede. Hvor roligt var ikke hans ansigt. Der var ingen anstrengelse eller ophidselse at spore. Han trak vejret dybt, men dog næsten umærkeligt, og hans hånd holdt med den egne faste rolighed om hendes.

Der skulle meget til at bringe den mand ud af den vante ligevægt; og det var netop denne støtte, trygge ro, der gjorde ham så stor i hendes øjne.

Da de havde danset nogle omgange, standsede han og ville føre hende tilbage til hendes plads, men næppe havde han gjort holdt, før Knud Mogensen bukkede for Inger.

»De nordfalsterske piger kan jo ikke danses trætte, har jeg hørt,« sagde han, »så derfor er det nok tilladt at byde op, så snart en anden slipper.«

»Ja, kom kun an,« lo Inger, »nordfalsteringerne skal nok holde vejret længere end mønboerne.«

Omtrent alle var nu ude på gulvet, og overalt var der trængsel. Knud fik det ene puf efter det andet, og ingen af dem kunne

han parere, så han fløj både hid og did, men intet bragte ham ud af takten. Som en gummibold gled hans smidige legeme både frem og tilbage, og med lette, elegante bevægelser snoede han sin dame rundt på de pletter, hvor han skubbedes hen.

Der var megen forskel på Knud Mogensens og Otto Lejres dans; og hvor gerne end Inger dansede med Otto, så var dette dog mere efter hendes sind. Her kunne fødderne næppe røre gulvet, her kom blodet i kog, og det var som hun blev båret og ført bort til tonernes vuggen.

I mangfoldige danse holdt Knud hende fast. Han bød hende op, så snart musikken begyndte, og holdt ikke før den standse, så nu var der ingen andre, der kunne få lejlighed til at danse med hende.

Inger trak brynene let sammen. Den trafik kendte hun godt. Der var andre, som havde prøvet det før han, men hun yndede det ikke. Dans med én alene blev dog for kedeligt i længden. Først en og så en anden, og helst med dem alle, så vidt det lod sig gøre, sådan ønskede hun det helst, og fik det i så henseende gerne efter ønske. Blev én hende lidt for besværlig, plejede hun gerne umotiveret at bryde af midt i en dans og på den måde blive den altfor ihærdige kavalier kvit for en tid. At vedkommende som oftest derved blev fornærmet og foreløbig holdt sig borte, brød hun sig kun lidt om. Der var ti for én, som gerne ville træde i hans sted, så hun behøvede ikke at frygte for, at hun skulle komme til at sidde nogen dans over for den sags skyld.

Og nu begyndte denne fremmede allerede også at kede hende og trængte nok til at få en dukkert, hvis alt ikke skulle blive for trivielt.

»Min skorem gik op,« sagde hun pludseligt midt under dansen og vikled sig med det samme ud af Knuds arm og hoppede på et ben ud af kredsen hen imod en af bænkene, hvor Gertrud og Karl Vest sad.

»Nå, her sidder I som et par andre turtelduer,« drillede hun, idet hun rettede lidt ved sin ene sko.

»Ja, men vi har dog plads til dig med på vor kvist,« svarede Karl, og Inger lod sig dumpe ned ved siden af ham.

»Du har ellers ikke danset med mig i aften,« sagde hun så udfordrende.

»Jeg har vel været lovlige undskyldt,« forsvarede han sig, »kontrolassistenten har jo passet på dig, som var han bestilt.«

Inger slog med nakken.

»Jeg har ikke bestilt ham.«

Karl Vest lo.

»Nej, han ser forresten også ud til at ville gøre det uden bestilling. Men skal jeg ellers danse med dig, kan jeg vel lige så godt springe i det som krybe i det, og lad os så se at få begyndt. Det lakker vist snart mod slutningen.«

Smilende lagde Inger sin hånd på hans skulder og fulgte ham ind i mylderet.

Otto Lejre stod ikke langt borte, og på sin rolige måde banede han sig vej hen til Gertrud og bød hende op. De havde næppe fået begyndt, før musikken slog om til slutningsreelen, og efter et par minutters susende jag var det hele forbi.

I sidste omgang drejede Karl henimod Otto og Gertrud.

»Skal vi så have en kop kaffe og så ellers følges ad hjem alle fire,« sagde han og tog begge søstrene under armen.

»Det kan vi godt,« svarede Inger, »men det kommer an på om der er luft i min bagring; den gimpede så mistænkeligt, da jeg kørte her hen.«

»Så skal jeg se den efter, når vi kommer udenfor,« lovede Otto.

Karl Vest fik hurtigt sit lille selskab placeret henne i et hjørne. Ved døren ud til gangen stod Knud Mogensen med overfrakke på. Han skulle slå følge med flere andre, som var gående og ville af sted med det samme, men han hastede ikke, og hans øjne søgte stadig hen til den lille fortrolige klynge ved kaffebordet.

Til sidst måtte han dog følge med de øvrige, og med en let hilsen forlod han lokalet. At han var skuffet og såret, var Inger ikke blind for, og der kom et lille spydigt træk om hendes mund.

Hun havde ikke bedt ham om at komme, og hun var ikke forpligtet til at have hans overhæng den hele aften, så alt dette måtte han tage, som han selv ville.

Mens søstrene fik overtøjet på, gik Otto Lejre og Karl Vest ud for at få fat i cyklerne.

»Der er lidt i vejen med ventilen, men nu har jeg pumpet hårdt, så det går nok hjem, når du kører med det samme,« sagde Otto, da Inger kom ud i gården.

»Ja, så må jeg af sted!«

Hun satte foden på pedalen, og som en vind var hun ude på vejen.

»Vent os dog efter,« råbte Karl, der stod med sin og Gertruds cykler.

»Jeg skal skynde mig, siger Otto,« råbte Inger tilbage og forsvandt i mørket.

Karl brummede noget mellem tænderne. Otto Lejre var en af hans bedste venner, og han, såvel som hele den øvrige familie, så' intet hellere, end at der blev et par ud af ham og Inger. Men let var det ikke at føre dem sammen, når de var ude. Inger kunne være så uberegnelig, og Otto var så stille og tilbagetrukket, så det var ofte vanskeligt at få dem i samme hold. Men nu i aften havde de siddet så hyggeligt sammen til sidst, og han havde ment, de kunne følges ad hjem, men nu stak hun dog fra dem alligevel.

Det var ærgerligt. Og det var dumt handlet af Inger, men sådan var hun jo, og der var ikke noget at stille op derimod.

Mærkede hun, de ville lægge som et bånd eller pres på hende, æggedes hun kun yderligere op. Sætte gode miner til slet spil var det eneste, der var at gøre. Og i morgen eller en anden dag, når han mødtes med hende, ville hun måske med et eneste smil tage ham om hjertet, så han glemte al sin ærgrelse. For der var jo det med Inger, at hun kunne drille og såre, ægge og vinde som kun få.

Når hun var i drillehjørnet, som de kaldte det, kunne hun finde på de utroligste drillerier, og både med miner, blik og ord kunne hun såre, så det sved helt ind i hjerterødderne. På den anden side kunne hun også ved sit friske, frejdige væsen tage dem alle med storm, så de med eller mod deres vilje måtte følge hende omtrent hvorhen hun ønskede det. Om hun ikke havde været så ren en natur, havde hun været farlig i sin magt, men det sunde og sande i hendes karakter holdt det andet i skak, så hun ikke drev sit spil videre, end hun kunne hale i land uden at slå noget særligt i stykker, hverken for sig selv eller andre.

Otto kom nu til med sin cykle. Han havde set Ingers hastige fart ud af gården, og hans første tanke gjaldt Knud Mogensen, som hun antagelig ville passere på hjemvejen, men hans stemme havde den samme beherskede klang som altid, og rolig talte han op med Gertrud og Karl, imens de cyklede hjemad.

Da Inger var kommen et stykke henad vejen, slog det ned i hende, at med den fart, hun kørte i, ville hun snart indhente Knud og hans selskab, og øjeblikkelig satte hun hastigheden ned. Han skulle ikke tro, at hun kørte her alene for at komme sammen med ham. Hun havde kun jaget af sted uden egentlig at ville andet end få de andre ind i et lille hurtigløb, men forspringet havde nok været for stort, så de forsøgte rimeligvis ikke at nå hende.

Lidt forude kunne hun nu høre en del fodgængere og kunne skelne Knud Mogensens stemme mellem de andres. Med et sæt sprang hun af cyklen. Hun ville ikke mødes mere med ham i aften, og hurtig som tanken drejede hun ind i et lille krat ved siden af vejen. Her ville hun blive, til hun vidste, at de andre var slået ind på en sidevej, så hun kunne køre videre uden at træffe Knud. Hun var knapt kommen ind i krattet, før hun hørte Otto komme sammen med Karl og Gertrud, og uden at lægge mærke til hende, fortsatte de vejen hjemefter.

Et lystigt glimt tændtes i Ingers øjne. Nu troede Otto naturligvis, at hun havde mødt kontrolassistenten, og denne mente selvfølgelig, hun var i selskab med Otto. Gertrud og Karl var naturligvis smækfornærmede, fordi hun ikke havde ventet dem efter, så nu havde hun ellers lavet den godt. Mindst fire fortrydelige var der over hendes køretur, og så vandrede hun dog her så adstadigt og alene af sted med sin cykle, hvori der nu ikke var spor af luft.

Da hun nåede hjem, så' hun lys i sit og søstrenes fælles kammer, så Gertrud var nok allerede kommet ind.

Ovre på Lejregården kom der nu lys i stalden. Det var sikkert Otto, der var inde for at se til den syge ko. Han elskede jo sine dyr og havde et vågent øje for alt. Ja, Otto var god og omhyggelig som kun få, og han fortjente selv at have det bedre, end de fleste andre.

Lysen blev hurtigt slukket i stalden, men kort efter tændtes det i forstuen og flyttedes hen i Ottos sovekammer, så nu skulle han til ro.

Sikkert gik han med sorg i hjertet, men han var jo så rolig, og i morgen var der ingen, der kunne se på ham, om han havde været glad eller bedrøvet, da han søgte hvile.

Inger så' vemodig over imod de oplyste vinduer. Hvor det var

synd, at Otto skulle have det ondt for hendes skyld. Han var dog hendes bedste ven, og hun ville så inderlig gerne, at han skulle være glad og lykkelig. Han var så køn, når han smilte, men hans gode, varme smil kom kun så sjældent frem. Mest var det denne venlige alvor, som prægede ham og var så karakteristisk for hele hans færd.

Men hvordan skulle hun vel hjælpe ham ind i den lykke, han så ærlig fortjente, og som hun så inderlig undte ham. Det hele stod og faldt vel med, om hun ville give sig selv, og det kunne hun ikke. Hvor kær han end var hende, og hvor stor pris hun end satte på ham, kunne hun dog ikke for hans skyld betvinge sin hjertens trang, som vendte ud ad mod alt det, hun ikke kunne give navn, men som stormede i hende med ubændig kraft. Og om hun end ville gøre vold på sig selv og prøve at leve livet på den venskabsfølelse, hun nærede for ham, blev han dog ikke lykkelig. Når hun ikke kunne udrette alle sporene af sine ungdomslængsler, ville han ikke finde den rette glæde ved at kalde hende sin hustru. Snarere ville det pine ham usigeligt, at han stod som en hindring på hendes vej; så enten hun valgte det ene eller det andet, kunne hun ikke bringe ham den lykke, han var værd.

Et smukt og harmonisk hjem havde Ellen og Jørgen skabt på den gamle Priergård, og deres børn var vokset op under lyse og lykkelige kår. Nogen særlig stor rigdom havde de ikke fået samlet sig i den forløbne tid. Gamle Inger Prier havde spændt dem hårdt for, og i de første år havde de haft alle kræfter behov og nøje måttet regne med hver en lille ting for at slå sig igennem. Men deres flid og dygtighed var derved ret kommen til udfoldelse og havde sat skønne blomster indenfor små rammer, så der nu ikke alene var velstand til huse, men levedes så rigt et åndeligt liv som i ikke mange andre hjem.

Inger og Henrik Priers gamle gård var forlængst faldet, men på den samme grund og i samme stil havde der rejst sig en større og mere nutidssvarende. Stor plads var der både til mennesker og dyr, og mange gode hjælpemidler til at lette arbejdet var taget i brug såvel inde som ude.

På tærskeloen stod en selvrenser med halmryster og presser, og i møllehuset var en stor kværn, hvor de maledede alt kornet til kreaturerne. Inde i foderloerne fandtes hakkelsesmaskine, roerasper og kagebrækker, og et mægtigt vindmotorhjul drejede sig langsomt og ustandseligt rundt oppe over ladens tag og skaffede derfra lys og kraft til gården. Tidlig havde Jørgen været grebet af Poul la Cours tanke om udnyttelsen af vindens styrke, og med den største interesse havde han fulgt de forskellige forsøg, som den stille videnskabsmand havde foretaget ovre på Askov.

Som en af de første havde han også taget fat på at føre dennes tanke og idéer ud i den praktiske virkelighed, og havde han end lidt adskillige skuffelser med hensyn til de beregninger og forventninger, han havde stillet til sin vindmølle, havde han dog aldrig villet give slip på den, selv da der rundt omkring blev anlagt både større og mindre elektricitetsværker, men forskaf-

fede sig stadig lys og drivkraft igennem den vind, der i så stort mål blæste hen over Nordfalster.

Større eller bedre besætning end Jørgen Priers fandtes ikke mange steder, og inde ved hans skrivebord hang talrige præmier, som hans heste, køer og svin havde hentet hjem ved de forskellige dyrskuer på Falster og Lolland.

I vognremisen fandtes foruden en almindelig fjedervogn og en charabanc en ponyvogn og en kane, og inde i et skur var ikke mindre end fire store arbejdsvogne og en slæde. Her stod også en såmaskine og en aflægger. Enkelte gårdmænd havde begyndt at indføre selvbindere, men Jørgen Prier ville ikke bekoste en sådan endnu, da han mente, at de nok kunne binde kornet op, blot det blev mejet af. Selv tredie havde han været med til at hugge alt Priergårdens korn med mejejern, så han fandt det let at høste ved hjælp af en aflægger.

Af de markredskaber, som havde afløst de gamle træpløve og harver, fandtes nu intet mere. Alt var erstattet med nyt, som svarede til nutidens fordringer, lige fra Mulleruppløven og Hovardharven til kultivator og Cambridgetromle.

Nu som før blev husfliden holdt højt i ære, og Jørgen Prier havde et stort velindrettet huggehus med høvlebænk og drejelad og en mangfoldighed af forskelligt værktøj. Når vejret ikke tillod karlene og drengene at arbejde ude, var de altid at finde herinde, og en mængde forskellige ting lærte de her at forarbejde.

Ellen Prier drev meget med fjerkræ, og til småkreaturerne var der indrettet lune og dog luftige stier, ligesom hele den store frugthave var indhegnet med ståltrådsnet og afgav en ypperlig plads for høns og kyllinger.

I stuehuset var der taget de samme praktiske hensyn som ude omkring. Værelserne var lyse og rummelige, og der var hygge og skønhed overalt. Den bageste stue, der var på hele husets bredde med vinduer både til gård og have, havde hvidkalkede vægge og var udstyret med det gamle bohøve fra Inger Priers tid. Her trønedes himmelsengen med tærnet omhæng og den store trævugge ved siden af. Væggen ud til haven optoges af et par grønmaledede klædekister og den lange skammel, som Henrik Prier havde lavet til sæde for alle småpigerne, opbevarede også herinde. Ved gårdvæggen fandtes langbænken og det store skabbord med slagbænken foroven, og i nærheden af den lille gammeldags kakkelovn

med træfod havde Inger Priers rok og garnvinde og aflange uld-kurv med et par karter i deres plads. På bordet stod en grøn drikkepotte med øre i og trælåg over, og i vinduessprosserne sad flere træskeer. Over slagbænken hang det lille hængeskab, som i tidligere tider havde rummet priergårdsfolkernes få skillinger, og en båndvæv og to tavletter med gammeldags kopper og glas var slået op på pillerne. I et af stuens hjørner dikkede den lange bornholmer taktfast og sindigt, som den havde gjort det i mangfoldige år. På kakkelovnen stod en lav lysestage med en lysesaks af messing, og rundt om på væggene hang flere ting af kobber og malm. Vinduerne var gerne fyldte med blomstrende gyldenlakker og levkøjer, hvis duft fyldte rummet og øgede stemningen om det gamle, der frededes om. Det var en ret ejendommelig stue i en nutids bondegård, og hvor gerne end Ellen Prier altid havde villet pynte op i hjemmet og smykke det med nyere ting, værnedede hun dog med en udpræget pietetsfølelse over mangt og meget af det gamle og overleverede fra mormoderens dage.

Og ikke alene skulle stuen stå som et minde om en svunden tid, men den skulle også ved lejlighed give plads for børnenes og de unges morskab. Som hjemmene før havde stået åbne for ungdommen, burde det samme være tilfældet endnu, hævdede Ellen Prier, og heroppe i stadsstuen, som den altid hed, havde børnene tilbragt mangfoldige glade timer med leg og dans. Her var plads til at røre sig, og her kunne de tumle af hjertenslyst. Og intet steds var ungdommen bedre tilpas end her, hvor de ikke behøvede at frygte for at støde mod en eller anden skrøbelig nipsgenstand, således som det ofte var tilfældet i de fleste andre hjem.

Blot rokken og garnvinden blev skubbet godt ind til væggen, var der ikke det mindste, der kunne tage skade. De store tunge kister og alt det andet solide bohave skulle nok blive stående, hvor det stod, selv om der bumsedes lidt derimod.

Og nemt var det at få det hele i orden, når der havde været gilde deroppe. Her var ingen kunstige krinkelkroge, som var besværlige at komme i lag med, her var kun de store, lige flader, som hurtigt kunne gøres rene. Det var en stue, der var som skabt til at binde ungdommen til hjemmet og til de gamle minder, og her knyttedes mangen en stærk tråd mellem fortid og nutid.

I de andre værelser var der nyere møbler, men en god og sikker smag prægede det hele, og overalt sporede Ellen Priers dyg-

lige og praktiske hånd. Som mormoderen strengt havde holdt hende til arbejdet, da hun var barn, måtte hendes børn også gøre gavn så snart de kunne. Så lang som arbejdsdagen før havde været der i gården, var den ikke mere, men både børnene og de voksne måtte dog endnu tidlig i gang med dagens gerning, og efter fyraften var håndarbejdets og husflidens tid inde. Uden beskæftigelse måtte ingen være, altid skulle de sysselsættes, så tiden ikke blev daset bort. Adspredelser og fornøjelser blev der også draget omsorg for, og legetimerne og udflugterne var ikke få.

»Det skal være et mærkeligt barn, der ikke har lyst til at lege og en mærkelig ungdom, der ikke ønsker at være med i de glades lag,« sagde Ellen Prier, »og jeg tror, at spøg og morskab er lige så nødvendigt for børnenes og de unges åndelige sundhed som mad og drikke er for den legemlige, men det går her som der, at man skal hjælpe dem at ramme måde.«

Med hensyn til børnenes undervisning og uddannelse holdt Ellen og Jørgen Prier fast på, at de skulle søge folkeskolen og lade den danne grundlaget for al deres oplysning i barneårene. Skulle det senere vise sig, at et eller flere af dem havde anlæg og tilbøjelighed for at gå videre, kunne de få lov at slå ind på andre veje, men det skulle være barnets egne evner og lyst, som blev det afgørende. Selv ville de ikke drive det ind i de mange halvstuderedes rækker ved at presse det til et studium, de hverken elskede eller magtede. Men den almindelige skolegang måtte de passe til punkt og prikke, og deres hjemmearbejde blev aldrig forsømt. Efter frokosten var det en fast regel at tage fat på lektierne, så de kunne få dem lært, mens hjernen var frisk og klar, og kun en meget sjælden gang blev det opsat til om aftenen. Så skulle der være fred til et hyggeligt samvær, som ikke måtte forstyrres af lektieterpen eller bryderier med regnestykker, der ikke kunne gå op.

Omkring ved konfirmationsalderen blev børnene alvorligt forelagt, hvilke veje der kunne være tale om for dem at vælge.

»Indenfor rimelighedens grænser må I lære det, I har lyst til at arbejde med, enten det så bliver med hånd eller ånd,« sagde Jørgen Prier, »og om jer uddannelse skal koste et eller flere hundrede betyder intet. I skal få, hvad I har brug for, men hver en øre vil blive skrevet op, og hvis I ikke senere betaler det tilbage, vil det blive trukket fra den arvepart, der en gang kan tilfalde

jer herhjemmefra. Som I skal stilles frit, skal I også alle have ens, og ingen skal kunne lade den anden høre, at der fra hjemmets side er kostet for meget på ham eller hende.»

»Og så er der en ting til,« havde moderen sagt, »bliver I her hjemme efter konfirmationen, skal I have jer løn som enhver anden i jer alder får, og I skal i al almindelighed have lov at bruge jeres skillinger, som I vil.

På den måde bliver I vant til i det små at indrette jere krav efter forholdene, så jeg tænker, at I derigennem lærer at sætte stævne efter evne, når I senere får mere mellem hænderne.»

Alle tre søstre såvel som Henrik havde nøje lyttet til forældrenes ord, men ingen havde taget imod faderens tilbud om speciel uddannelse udenfor hjemmet, men havde i det store og hele opholdt sig der og taget del i arbejdet i hus og have, på mark og lo. Kun Inger og Gertrud havde skiftevis været på højskole og derefter haft plads ved husvæsenet på et par større gårde, og nu i sommer havde Kirsten sin højskoletur. Det var alt, hvad de havde givet sig i lag med udenfor hjemmets mure. Den bestemte løn, de fik hvert halvår, var de alle glade for, og fandt det morsomt selv at administrere deres egne anliggender.

Særlig Inger var en meget dygtig økonom og kunne altid få sine penge til at strække langt. Som de to andre søstre ville hun gerne være fin og fiks i sin påklædning, men hun vågede nøje over, at de forskellige småudgifter ikke løb for stærkt op. Heller ingen stoppede sine gamle strømper eller lappede sit hverdagstøj så meget som hun, og hårnåle og spænder og lignende småtteri kunne hun have i lange tider. Til godter eller knas brugte hun kun yderst lidt, og skulle hun til Nykøbing eller foretage andre lignende ture, cyklede hun næsten altid fremfor at køre med toget.

I roerne og ved forskelligt andet arbejde fik de ofte akkord, så de kunne tjene sig en ekstra skilling, hvis de havde lyst, og her var Ingers regelmæssig langt den største. Var end både Gertrud og Kirsten raske til deres arbejde, kunne de dog ikke stå mål med hende i hurtighed og endnu langt mindre i udholdenhed, og ofte kunne hun være i marken et par timer efter, at de andre var gået hjem.

En råkold oktoberdag var Ellen Prier ene hjemme på gården, da en fattigklædt kone kom ind i køkkenet til hende.

»Jeg ville gerne spørge, om der var lidt at få fra hjælpekas- sen,« sagde hun lavmælt, »for det er umuligt for mig at klare mig selv i vinter, da mine hænder nu igen er så dårlige af cksen, at jeg ikke kan komme i roerne.«

Hun trak et par gamle vanter af og viste Ellen sine rødflam- mede hænder og arme.

»Og doktoren har sagt, at jeg må ikke komme i vand, så jeg kan knapt holde mig selv og børnene rene,« fjøede hun suk- kende til.

»Ja, det er slemt for dig,« sagde Ellen medfølende, »og det ser også ud til, at du skal plages med mere, end de fleste andre. Men nu i næste uge indkalder jeg til møde, og så skal sagen blive behandlet, så det vil ikke vare længe, før du kan få besked. Men læg nu tøjet lidt og få dig en kop kaffe, inden du går.«

»Ja, tak.«

Konen tog imod den tilbudte plads ved køkkenbordet. Hun var en yngre enke med flere småbørn, og næsten siden hun var blevet gift, havde hun været forfulgt af sygdom og uheld. Man- den havde ligget længe, inden han døde, og siden havde hun mistet det ældste af børnene, så det havde ofte knebet for hende at slippe igennem, og vejen til hjælpekasen var hende heller ikke fremmed. Dog kom hun ikke oftere, end hun halvvejs var nødtvungen til. Men i al den tid, Ellen Prier havde været for- mand, var gangen faldet hende forholdsvis let, og hos hende fandt hun altid et åbent øre for sine sorger og bekymringer.

»Er det sandt, at du ikke vil være i hjælpekasen mere end i vinter,« spurgte hun, da hun havde lagt sjal og tørklæde fra sig.

»Ja, jeg går af nu til foråret.«

»Du kunne dog gerne tage imod genvalg,« bad konen indtræn- gende. »Alle vi enker og enligstillede kvinder her i sognet kan ikke undvære dig. Du har altid hjulpet os så godt.«

»Jeg har handlet efter min bedste overbevisning, og jeg synes, at særlig I enker har krav på andres velvilje og hjælp, så jeg har gjort for jer, hvad jeg har kunnet,« sagde Ellen Prier.

»Vi har også altid været så glade for dig, og det er meget let- tere for os at gå til en kone end til en mand, når der er noget i vejen for os, så du ville gøre os en stor glæde ved at blive.«

»Ja, det er meget godt at høre, men jeg går nu alligevel,« er-

klærede Ellen Prier bestemt. »Nu har jeg siddet min tid, så nu må andre træde til.«

»Der er naturligvis også meget at gøre med alt det,« sagde konen nedslået. »I må jo holde mange møder, og der er meget regnskab.«

»Ja, det stjæler mange timer fra mig,« sagde Ellen, »men det er dog ikke grunden. Fik jeg gjort alt det andet, fik jeg nok også dette til side, men jeg ønsker ikke at vedblive med al den slags, da jeg mener, der er flere, som skal med ind i det. Men hvordan går det ellers din lille pige med den nye chemise, er hun snart færdig med at sy den?«

»Ja, det hjælper godt. Hun er altid flink til at hænge i.«

»Ja, hun er en skrap lille én til at bruge fingrene, og du kan da glæde dig over, at dine hørn er så kvikke og lærenemme i alle retninger.«

»Ja, det er mig også en stor trøst.«

Mens kaffen blev drukket, fortsatte Ellen med sine opmuntrende ord, og lysere i sindet forlod konen gården.

Hun var næppe ude af porten, før en lang, leddeløs karl med hatten skubbet tilbage i nakken kom slentrende frem henne i pilealléen, der førte op til gården. Hans ansigt bar tydelige spor af svir og drik, og øjnene blinkede ondt.

Efter at have set sig lidt om, søgte han også ind i køkkenet, hvor Ellen Prier stod ved komfuret.

»Ja, det er hjælpe-kassen, jeg kommer for at snakke med dig om,« sagde han i en udfordrende tone, »jeg har hverken mad eller penge eller nogen steder at være, så jeg trænger hårdt til hjælp.«

»Men det tænker jeg ikke, du kan få fra hjælpe-kassen,« svarede Ellen roligt, idet hun vedblivende rørte rundt i kærnemælks-suppen, »for det er din egen skyld, når du er dårligt stillet; der har været arbejde nok at få.«

»Der har ikke været noget, der har passet mig,« indskød han brøstigt.

»Nej, det tror jeg gerne.«

»Man er vel heller ikke forpligtet til at arbejde hvor som helst og ved hvad som helst?«

»Nej, men hjælpe-kassen er heller ikke forpligtet til at støtte hvem som helst og når som helst.«

»Så må et menneske måske hellere sulte ihjel.«

»Vi vil i hvert fald ikke underholde et ungt menneske, der ikke vil arbejde.«

»Vi!« fnøns han. »Kan du måske svare på hele bestyrelsens vegne?«

»Nej, men jeg kan svare for, at jeg selv stemmer imod understøttelse til dig, da du efter min mening ikke er værdig til at komme i betragtning. Og jeg tror, at den øvrige bestyrelse er enig med mig.«

»Ja, det kunne nok ligne en hoven kælling som dig ikke at unde et fattigt menneske det tørre brød,« hvislede han frem mellem tænderne. »Og så skal du endda gå for at være godhjertet og frisindet. Jo, Gud bedre det! Nej, det er som et par af mine kammerater sagde, at du var værre at komme til end mændene, og så forhadet er du af dem, at endskønt de sidder omtrent lige så dårligt i det, som jeg selv, ville de dog ikke gå til dig for at bede om en understøttelse. Ikke engang et andragende vil de indsende, fordi det skal gå gennem dine hænder.«

Han havde talt sig op til raseri og gik truende hen imod hende.

»Ved du, at du er ene hjemme, Ellen Prier?«

»Nej, jeg ved, at du er her også.«

Hun stod med den venstre hånd i siden. Den højre holdt hun om den store slev, som hun rørte i gryden med. Ikke en mine viste tegn på uro eller angst.

De var omtrent lige høje, og frygtløs så' hun ham ind i de blodunderløbne øjne.

»Jeg kunne knuse dig, hvis jeg ville,« hvæsedde han hende ind i synet.

»Og tror du så, du fik af hjælpe-kassen.«

Der var spot og foragt i hendes stemme.

»Nej, men så var du ude af verden!«

Hun trak koldt på skuldrene.

»Du skulle hellere bruge din tid til noget bedre end at true en værgeløs kvinde.«

Han stod med knyttede næver, parat til at slå løs, som det var hans skik, men der var noget i hendes væsen, der betog ham lysten.

Når hun ikke engang blev bange, var der intet ved at true, og

det var vel i grunden også underligt at slå på et kvindfolk. Havde det været en mand, ville det blevet en hel anden sag.

Bandende trak han sig længere hen imod køkkendøren, og efter endnu en tid at have udgydt en række skældsord, forlod han gården.

Som uberørt af det hele, passede Ellen Prier sin gryde, efter at han var gået.

Hun kendte ham som en uforbederlig laban og slagsbroder og var forberedt på, at han måske en anden gang ville komme igen; men hun ængstedes ikke for hans komme, og det ændrede intet ved hendes beslutning om ikke at understøtte ham og hans lige.

Om eftermiddagen skulle en ældre gårdmandskone af deres bekendtskabskreds begraves, og så snart der var spist til middag kørte Ellen og Jørgen Prier af sted til kirken for at følge hende til jorden.

Skjult under et væld af kostbare kranse, hvoraf flere med signerede bånd, stod den gulbrune egetræskiste inde i kirken, hvis vægge var betrukket med sort sørgeflor. Over kisten var rejst en baldakin af lange granguirlander, og på fire høje søjler stod kandelabre med brændende lys. Alle stolerækkerne var behængte med kranse, og til hver enkelt af de tilstedeværende var henlagt et trykt, sortrandet salmehefte. Kirken var omtrent fyldt, da en lille kreds af de nærmeste slægtninge ankom, og orglet begyndte at prælude.

Efter at præsten havde forrettet jordpåkastelsen, spredtes følget, og kun nogle enkelte familier fulgte med hjem til begravelsesgården.

Ved kirkeporten traf Ellen og Jørgen Prier sammen med et par ældre folk, fynboer af fødsel, der en tid havde ejet en gård der på egnen, men senere solgt den og igen flyttet tilbage til Fyn. De var nu kommen til deres gamle nabokones begravelse og ville samtidig benytte lejligheden til at hilse på tidligere venner og bekendte.

De blev straks inviteret med hjem til Priergården og tog glade og gerne mod indbydelsen.

»Nu er det nemmere med begravelser end tidligere,« sagde Johanne Clausen på hjemvejen til Ellen, »men i forrige tider var her også en rædsom hurlumhej med slagtning, bagning og bryg-

ning, og i hele to dage var lavet samlet til gilde til langt ud på natten, så der var ikke megen sørgestemning til stede.«

»Nej, mor og mormor har fortalt meget derom,« sagde Ellen, »og det er da godt, alt det gildesvæsen er afskaffet. Nu er det mest almindeligt, at liget bliver ført i kapellet en dag eller to efter dødsfaldet, og den aften kommer gerne en del af naboerne og drikker kaffe, før de følger med til kirken. På begravelsesdagen kommer kun de nærmeste med hjem for at spise til middag.«

»Da vi boede her, var det skik at holde de døde i hjemmet til begravelsesdagen, og alle og enhver, der ville følge, kom om morgenen eller formiddagen, hvad det nu skulle kaldes, for at spise frokost. Sommetider kunne der komme så mange, så der næsten hverken var til at sidde eller stå.«

»Og dyrt var det også, når så mange mennesker skulle bevertes med alt, hvad der kunne tænkes på et koldt bord, foruden lagkage og kransekage og flere slags vin og siden kaffe med seks, syv slags kager og rom og cognac,« sagde Ellen, »og blev de ikke just fulde, hændte det dog ikke så sjældent, at en eller anden blev i lidt godt humør ved en sådan lejlighed.«

»Der var også adskillige, som kun kom for frokostens skyld,« sagde Johanne. »Men hvordan går det med gildesmiddagene — bliver I ved at holde på suppen?«

»Den er ved at komme igen,« svarede Ellen. »En tid var det alt for gammeldags med at få suppe ved de forskellige højtidelige lejligheder, og der trakteredes da kun med steg — ofte tre, fire forskellige slags, når det skulle være rigtig fint. Senere er der så kommen en forret til, enten fisk, forloren skildpadde, skinke og grønrærter eller lignende, men nu er som sagt suppen ved at opstå pány.«

»Varm mad om natten får I vel da ikke mere til gilderne?«

»Nej, nej, det er lagt af for længe siden. Vi får steg og dessert når vi kommer, og koldt bord når vi skal hjem.«

»Og kaffe og chocolate et par gange ind imellem,« lo Johanne. »Ja, I falstringer er stive i at få mad og lave til gilde. Men hvordan står det til om hverdagen? Får I endnu klokkentid, når klokken er ni?«

»Nej, den er strøget så godt som overalt tilligemed søbedavren.

De fleste får kaffe med brød eller kage til straks om morgenen, når de kommer op, og ved ottetiden spises frokost, pålægs-
mad og gerne lidt varmt, kogt sild, røræg, finker eller lignende, og så naturligvis kaffe med et stykke kage til.«

»Kan I så holde ud til middag?«

»Jo, det går da.«

»Ja, I har nu ellers næsten skullet haft mad i munden hele tiden,« vedblev Johanne. »I vor tid herovre var det først en kop kaffe med et stykke brunt sukker til, så davre, klokkeitid, middag, kaffe, midaften og til sidst nadvere eller the, som da begyndte at stikke nadvergrøden ud. Og hjemme på Fyn har vi også tidt talt om al den megen mad, I fik herovre, og de andre morer sig altid over den klokkeitid, som de synes er et grinagtigt navn.«

»Ja, det er det nok, men det kunne aldrig falde en falstring ind at sige mellemmad.«

»Men hvad så nadveren?«

»Den kendes kun af navn. Det er flere år siden, den blev lagt af, og der kom kaffe eller the i stedet, så nu er vi helt moderne på det område.«

De var nu nået hjem til Priergården.

I forstuen tog Kirsten Sværke imod dem. Hun bar sin alder godt og var endnu en rask og rørig kone.

»Nej, det var da morsomt, at du også er kommen herop i dag, så vi kan få hilst på dig med det samme,« udbrød Johanne Clausen glad.

»Det er ikke nyt at træffe mig her,« svarede Kirsten Sværke, »for jeg har været her snart et halvt år. Lynet slog nemlig ned og brændte Sværkegården af en nat, og vi skulle så alle mand rundt hos forskellige gode mennesker. Ellen kom straks og hentedede mig herop, og da min yngste søn jo er gift og har fået gården hjemme, så bestemte jeg mig til at blive her for resten af mine dage. Jeg kom så tidlig fra mit hjem, og Ellen var kun lille, da hun kom fra mig, så jeg synes, at jeg her har noget tilgode, som jeg vil have med, inden jeg dør.«

»Her kan du også have det dejligt på dine gamle dage.«

»Ja, jeg har det nu ligesom min mor havde det i sine sidste år. Hjælper lidt til med det, jeg synes for godt, læser en del og

tager lidt rundt hos mine andre børn, når det passer mig, og nyder ellers alle de behageligheder, som jeg har lyst til, så det er så udmærket, som det vel kan være.«

En sød lille 5-års dreng kiggede nu frem inde fra dagligstuen.

»Nej, se — hører den fyr til her?« spurgte Jens Clausen.

»Ja, det er en lille efternøler,« oplyste Jørgen Prier smilende. Jens Clausen bukkede sig lidt mod drengen.

»Og hvad hedder så du, min ven?«

»Hans — Hans Sværke Prier.«

»Nå, det er nok morfar, kan man høre.«

»Vi har også et par tvillingpiger, som I vist heller ikke kender noget til,« sagde Ellen.

»Nej, Steffen er den sidste, vi har hørt om, men hvor gammel er ellers han?«

»Tretten år, og Else og Grete er elleve.«

»I har altså otte børn. Det var en ordentlig flok.«

»Men det er ikke for meget på en gård.«

»Nej såmænd. Der er nu ellers flere, som jamrer sig svært, hvis de har en tre—fire stykker.«

»Børn er en stor rigdom,« indskød Kirsten Sværke, »og jeg har aldrig set, at en børneflokk har ruineret nogen, når blot opdragelsen var fornuftig. Og her bliver de i hvert fald oplært til at bestille noget.«

»Ja, det vil jeg tro,« sagde Johanne Clausen. »Jeg husker nok endnu, hvordan Ellen kunne få småpigerne til at gøre nytte eller i hvert fald hjælpe sig selv tilrette.«

»Ja, det er en striks madam til at hermesere med sine undergivne,« sagde Jørgen Prier, idet han tog om Ellens skulder og rokkede hende let frem og tilbage.

»Ja, I har det slemt med mig — særlig du,« sagde Ellen.

»Ja, særlig jeg,« gentog han i den varme inderlige tone, der vidnede om al den kærlighed og lykke, der rummedes i hans indre.

»Men hvordan står det til med Jens Holse og Dorte?« spurgte Jens Clausen senere, da de var kommen til sæde inde i dagligstuen. »Er de her endnu?«

»Nej, Jens døde for tre år siden, og Dorte var året i forvejen kommet hen for at holde hus for en broder, der havde mistet sin kone.«

»Har I så kun jere egne børn til hjælp nu?«

»Jo, vi har en karl, der er 18 år, men ham har vi haft siden han var 9, så han hører jo næsten også som med til familien, og han har da forresten ikke stort andre at holde sig til, for hans forældre er skilt ad, og han ved dårlig nok, hvor de er, så han har heller ikke noget andet hjem end her.«

»Men det er han nok også godt tjent med,« sagde Johanne, »og her har I jo altid haft en egen evne til at omgås folk. Her har I vel aldrig prøvet at skilles i uvenskab med en af jere karle eller piger?«

»Å, nej,« sagde Kirsten Sværke langsomt og halvt som for sig selv, »her har vi altid haft flinke folk, og min mor forstod i sin tid at snakke det tilrette som var forkert. Og Ellen og Jørgen har heldigvis også her taget godt ved lære af hende.«

Det havde regnet lidt hele eftermiddagen, men nu i den sidste times tid havde det blødt godt. Tilmed stormede det stadig stærkere op, så det var ubehageligt at arbejde udenfor.

»Mon roefolkene ikke snart bliver kede af vejret,« sagde Jørgen Prier og kiggede ud gennem ruderne, hvor regnen sivede ned i klare striber.

»Men herregud — er børnene dog i roerne i det vejr,« udbrød Johanne beklagende.

»Ja, vi skal levere en vognladning sukkerroer i overmorgen, og så skal vi jo have dem op,« sagde Jørgen. »Men forresten har de da kun et par drætter tilbage, så de behøver ikke at være der, hvis det bliver alt for galt.«

»Men Inger holder dem nok fast derude,« bemærkede Kirsten Sværke, »hun er altid så gridsker på arbejdet.«

»Så har hun nok taget mere end navnet i arv efter den anden Inger Prier,« sagde Jens Clausen.

»Ja, med hensyn til arbejdet er hun min mor helt op ad dage. Det er som både kræfter og vilje er af stål. Men der er uro i hendes sind.«

»Det er de stærke kræfter, som gærer i hende. Ungdomsårene er jo altid brydningstiden.«

»Ja,« Kirsten Sværke nikkede stille, »og forhåbentlig kommer afklaringen også for hende.«

Ude fra køkkenet hørtes nu muntre barnestemmer. Det var tvillingsøstrene, der kom hjem fra skole.

»Uh, hvor vi er våde,« meldte Else fornøjet, »jeg kan ligefrem vride vandet af min hårpisk.«

»Og sikken det siger Sjisk-Sjask i min ene støvle,« sagde Grete, »jeg tror, der er en revne ved sålen.«

»Nej, du trådte i et stort skidthul, så vandet rendte ind ved snørene,« påstod Else.

»Ja, se nu at få tøjet af jer og hæng det pænt til tørre,« sagde moderen, »og så må I give høns og ænder og tage æggene ind.«

Et øjeblik efter, at de små var gået til deres fastsatte arbejde, kom Gertrud og Kirsten hjem. Deres træsko var tunge af opblødt jord, og deres store sækkelærredsforklæder drev af vand og var overstærkede fra øverst til nederst.

»Nu blev det os ligegodt for morsomt,« sagde Gertrud, mens hun skilte sig af med forklædet.

»Kommer Inger ikke?« spurgte moderen.

»Nej, hun vil hugge et par bunker til. Hun kan jo aldrig få nok,« lo Kirsten.

»Nej, hun giver ikke gerne op, når der er noget, hun har sat sig for. Men når I nu får ordnet jer, må I hakke det stykke kød, der hænger i kælderen, og stege bøf til middagen. Og Johanne og Jens Clausen fra Fyn er kommet her og skal spise med, så I må tage det grønblomstrede porcelæn, når I dækker bord.«

Henimod aften kom Inger hjem. Hun var endnu mere våd og snavset end søstrene før, men øjnene lyste blanke og strålende frem under den store hætte.

»Det er ikke gået igennem skindet, men lige ind til,« sagde hun og tog vandfadet for at få vasket jorden af sine hænder. »Men jeg fik også tjent en god daghyre, hvor tosset så end vejret blev.«

»Ja, du skal nok få fortjeneste,« sagde Gertrud, »og du passer godt på den, så du må snart være helt velhavende.«

»Ja, jeg fodrer min sparekassebog så temmelig ordentlig hvert halvår,« sagde Inger, »men jeg ejer heller ikke sådan en overflod af kostelige broderesager som visse andre.«

Gertrud stærkede lidt vand efter hende.

»Skal man nu igen høre, fordi man er flittig og gerne vil sy.«

»Nej, bevares!« Inger kniktede let. »Al ære og respekt for din kæphest, du så gerne vil ride.«

Den fine, yndefulde Kirsten kom nu ned fra loftstrappen med

nogle løg. Hun var den smukkeste af søstrene og tillige den blideste. Det var hendes og Gertruds malkeuge, men da Inger hørte, at der var kommen fremmede til huse, tog hun straks sit malke-tøj på.

»Nu må I hellere blive inde og hjælpe til, så mor kan få ro til at snakke med Clausens,« sagde hun, »så maler jeg for jer, inden jeg gør mig i stand.«

»Tak, det er meget rart,« sagde Kirsten og forsvandt ind i køkkenet med løgene.

Efter endt aftensyssel samledes alle om det veldækkede bord, og Johanne Clausen kunne ikke se sig træt på de mange friske ansigter, der lyste både af legemlig og åndelig sundhed.

»Nu kan I nøjes med at tage en time i huggehuset i aften,« sagde Jørgen Prier henvendt til Henrik og Steffen, »og I må så allerførst klampe Hans' træsko.«

»Jeg har også stødt en forklampe af i eftermiddag,« sagde Gertrud.

»Så ordner I den med,« sagde faderen, »og så må I ellers sætte et par nye ører i den gamle høkurv, inden I begynder på riverne.«

»Så her går det løs i huggehuset, når først I er færdige i marken,« bemærkede Jens Clausen.

»Ja, man kan da nok pusle lidt med et eller andet efter fyraften.«

»Ja, vist så, men det er kun mindsteparten, der gør det eller bliver holdt til det.«

»Men det er meget forkert,« sagde Ellen Prier, »og hvorfor skal mændene ikke lige så godt tage sig lidt til om aftenen som kvinderne.«

»Ja, det burde være ens,« sagde Johanne, »men vi kvinder er jo vant til at skulle trave, mens mændene sidder og har det mageligt.«

»Men den slags kan jeg ikke med, og mine drenge skal ikke ligge og drive, når pigerne må hænge i sytøjet eller har andet for.«

»Lige ret for alle må naturligvis være det rigtigste.«

»Ja, og kvinderne skal ikke skubbes til side eller stå under mændene i nogen henseender, når de ellers er dem jævnbyrdige.«

»Det var heldigt, at du kom til at leve i en tid, hvor kvinderne har fået valgret,« sagde Johanne. »Selv er jeg så meget af den

gamle verden, så jeg bryder mig ikke stort derom. Stemmer gør jeg dog altid, men jeg ønsker ikke at blive valgt ind nogen steder.«

»Vil vi det ene, må vi også det andet,« sagde Ellen, »og jeg vedkender mig også altid ærlig, at jeg finder det interessant og belærende at være med en omgang. Men jeg synes ikke, at vi kvinder skal blive hængende ved den slags ben i lange tider sådan som mændene ellers mange gange har lært os det.«

»Du er vel så med i adskilligt?«

»Jo, tak, jeg har såmænd fået rigeligt.«

»Ja, hun har været både i menighedsråd og sogneråd og skolekommission, og nu er hun i værgerådet og formand for hjælpkassen,« oplyste Jørgen Prier med et lille smil.

»Og mens vi så er ved de offentlige bestillinger, er det bedst, vi praler videre med, at vor far har gennemgået hele skalaen lige fra skorstenskigger og snefoged til sognerådsformand og amtsrådsmedlem,« føjede Ellen leende til.

Et vældigt vindstød ruskede i det samme gårddøren op, så den med et højt brag slog tilbage mod væggen, og regnen klaskede ind på forstuegulvet.

»Sikke dog et vejr! I aften kommer der da ingen til gymnastik,« sagde Gertrud, da hun havde været ude for at lukke døren.

»Der er da ingen, som dør af lidt regn,« svarede Inger.

»Nej — men jeg vil da i hvert fald ikke ud mere i dag — — jeg har fået nok af det våde i roerne.«

»Jeg vil heller ikke med,« sagde Kirsten, »for min tå er ikke rigtig kommet sig endnu.«

»Ja, så får du have absolution,« sagde Inger, »men for Gertrud er der ingen tilgivelse.«

»Vejret er da undskyldning nok,« sagde Gertrud, »og du tænker vel da heller ikke på at sjaske af sted.«

»Jo, jeg skal derop, om det så regner skomagerdrengene ned,« erklærede Inger, »de skal ikke komme til at rive mig i næsen, at det er min skyld, hvis der ingen gymnastik bliver.«

Lidt efter bød Ellen Prier velbekomme. Alle børnene og de unge tog noget med sig fra bordet og bar ud i køkkenet.

»Du har dog et særligt greb på at få sat alt og alle i trit,« sagde Johanne, da hun så' drengene gå med hver deres kuvert.

»Det manglede blot, at sådan nogle hertuger ikke skulle kunne

bære deres egen kop og tallerken ud,« sagde Ellen Prier, »og det er dumt gjort af de mødre, der ikke vænner deres sønner til at hjælpe sig selv lidt tilrette, da de mange gange bliver nogle ubehjælpssomme stakler, blot fordi de har fået al for megen opvartning, mens de var børn.«

Inger kom nu ind med regnfrakke og en stor voksdugshat på.

»Det er dog omtrent over alle rimelighedens grænser for et ungt pigebarn at vove sig ud i sådant et herrens vejr,« sagde Johanne.

»Å, det betyder ikke noget for hende,« henkastede Ellen Prier, »hun går både gennem ild og vand, når hun har sat sig noget for.«

»Men hvornår kommer du så hjem?« blev Johanne ved.

»Omkring ellevetiden.«

»Tør du så gå alene?«

»Ja, det er mig uden forskel enten det er middag eller midnat.«

Johanne Clausen rokkede forfærdet på hovedet.

»I kunne dog også gerne køre hende,« sagde hun til Ellen, da Inger var gået. »I har jo heste nok.«

»Men de må arbejde om dagen, så Jørgen vil ikke ved enhver lejlighed have dem ud om aftenen for de unges behageligheds skyld, og det holder jeg med ham i.«

»Men jeg forstår ikke, at du selv tør lade hende gå.«

»Vi ældre kan ikke altid stå som barnepiger for de yngre.«

»Nej, men det er dog så sin egen sag at lade en ung værgeløs pige gå alene en bælgmørk vinteraften.«

»Når hun går i sit lovlige ærinde, så er hun i Guds varetægt, enten det så er ved dag eller nat, og noget bedre ved jeg ikke for hende,« sagde Ellen Prier og lukkede buffetskuffen fast i.

I DEN sidste tid havde Knud Mogensen ofte krydset Ingers vej. Alle steder, hvor de unge samlede, mødte han trolig op, og rundt om i mangfoldige hjem var han en kærkommen gæst. Hans venlige, belevne væsen og hele behagelige måde at optræde på vandt alle, så han blev modtaget med glæde, hvor han kom frem. Hans mange små selskabelige talenter skaffede ham også beundrere både mellem unge og gamle, og villig og fornøjelig hjælp han altid til med at sørge for underholdningen, når det ønskedes. Han spillede lidt på violin, og med sin ikke store eller særlig skolede, men vellydende stemme sang han nogle raske, glade sange, som altid tog tilhørerne med storm. En særdeles god tegner var han også, og med et par flotte streger kunne han frembringe nogle morsomme billeder, ligesom han var en fortræffelig silhuetklipper. Kortspil brød han sig ikke stort om, men han spillede godt skak, og flere af de ældre skakspillere ville gerne tage et parti med ham.

Sin bestilling som kontrolassistent passede han, som han skulle, og foreningens medlemmer var glade for at tage imod ham, når som helst det skulle være.

Ved gymnastikken viste han sig straks som den rette mand til at føre sagen frem, og fik snart samlet et betydeligt antal elever, som med liv og lyst deltog i øvelserne.

Inger og hendes hold arbejdede som sædvanlig flittigt, og over hele arbejdet var der en fart og bevægelse, som foreningen aldrig før havde kendt.

Under pigholdets øvelser mødte Knud Mogensen regelmæssig op i forsamlingshuset. At han kom for Ingers skyld, vidste alle, men på hende kunne hverken han eller de andre blive klog. Til tider var det som hun trak ham til sig, og han var da i den

saligste stemning og håbede snart at nå sine ønskers mål; men næste gang, de mødtes, var hun drillesyg og ærtende eller så kold og ligegyldig, at alt blev som is både i og om ham.

Udadtil var Inger den samme, hun altid havde været. Hjemme arbejdede hun hurtig og energisk, som det var hendes vane, og når hun kom ud, var hun den overgivne fører i de unges lag, men i enrum kæmpede hun den hårdeste kamp med sig selv om, hvordan hun vel skulle forme sin fremtid. Kun ét samlede hun sig stadig om, at hun måtte ud og for alvor prøve vingerne. Ikke blot baske lidt med dem i ny og næ eller nøjes med en lav glideflugt langs strandkanten nær ved de hjemlige egne. Nej, op på højderne ville hun, op at nyde udsigten over det ukendte og fremmede for dog i det mindste at kaste et blik ind i sine længsels land.

Men bestandig stod hun uvis og famlende over for det, hun gerne ville nå, og så længe hun ikke havde rede på sig selv eller sine ønsker, måtte hun uvægerlig blive, hvor hun var. Måske ville Nordfalster derved alligevel blive hendes verden, hvor hun skulle øve sin gerning og finde sin død. Således var det rimeligvis gået andre før hende. Underligt skulle det være, om ikke flere af hendes stærke slægt havde haft udvé og drømt som hun, men alle var de dog blevet hjemme og havde her henlevet deres liv fra vuggen og til graven. Trods det, at de som falstringer havde været mere fribårne end de fleste andre landsdeles bønder, og trods det, at hendes slægt havde været sund og kraftig og fra naturens hånd bedre udrustet end så mange andre familier, havde de dog været som stavnsbundne og som lænkede til de nordfalsterske egne.

Og dette rummede måske en fare for hende selv. Slægtsarven havde jo præget hende stærkt. Igennem de ældre havde hun hørt, at hun såvel i karakter som i ydre var oldemoderens udtrykte billede og navnlig havde arvet en del af hendes energi, stærke vilje og udprægede arbejdsævn, men med hvilken stolthed hun end hørte herom, følte hun halvt ubevidst, at der i denne lighed var noget, der spændte hende ud af drømmenes rige og bandt hende med faste, uløselige bånd til Nordfalster. Og om end nok så meget lokkede og drog hende ud, så kunne hun dog ikke nægte, at her var hun glad for at være, og her fandt hun det dejligt at leve. Som forældrene og søskende elskede hun Nordfalster, men det gnavede og irriterede bestandig, at hele hendes familie skulle

være som lænkebundet til én plet og én stilling i samfundet, og det æggede hende til trods mod skæbnen og til at prøve at bryde de lænker, som i mangfoldige led havde holdt dem alle fast.

Ind imellem hendes udlængsel og brændende higen efter al det, der var nyt og ukendt, blandet med forståelsen af, hvor vanskeligt det var at nå frem til noget, der havde virkelig værd og betydning, kom nu også Knud Mogensen frem. Men hvad kunne hun vel opnå ved siden af ham? Blive købmandskoneovre på Møen. Eller måske blev han brugsuddeler et eller andet sted i landet. Meget ofte fik kontrolassistenter sådan en bestilling, men hvad var der vel ved det? Og var der i det hele taget noget ved Knud Mogensen? Det var dejligt at danse med ham og storartet at være sammen med ham om gymnastikken, og til tider var det naturligvis også morsomt at kunne spænde ham for sin vogn, men hans altfor åbenlyse beundring og tilbedelse virkede dog trættende i længden.

Da Inger under uvejrets tiltagende rasen havde kæmpet sig op til forsamlingshuset og var kommen ind i gangen, åbnede Knud Mogensen døren fra det tilstødende værelse og kom rask hen imod hende for at hjælpe hende af med overtøjet.

Å, skulle hun nu have hans overhæng igen.

Inger rystede demonstrativt vandet af sin hat lige foran ham.

»Men hvad i alverden er du dog her efter?« busede hun løs uden at besvare hans hilsen.

»Ja, jeg interesserer mig jo for gymnastikken, så jeg har lyst til at se lidt på jere øvelser,« stammede han forfjamsket både over ordene og tonen, de blev udtalt i.

»Du kunne vel nok tænke, at der blev ikke gymnastik i aften. Der er vel ingen, som braser ud i sådant et hundevejr, blev hun ved på samme måde som før.

»Du er jo da braset ud,« sagde han med et svagt forsøg på at slå det hele hen i spøg.

»Der er vel også forskel på mig og dig. Jeg er jo nødt til at møde, enten det så tordner eller sner; men du er vel ikke bestilt til at komme.«

Inger havde nu selv skilt sig af med overtøjet uden at ville tage imod hans hjælp.

I førstningen havde hun været glad for den interesse, han viste

hendes gymnastik, men nu var det ved at blive for meget af det gode, og at han var mødt op i det forfærdelige vejr, fandt hun var ud over alle rimelighedens grænser.

Og at han nu stod der med denne bedende, halvvejs ynkelige mine og tog imod hendes grovheder uden at give igen på salutten, tirrede hende kun yderligere op.

Han havde vel lov at komme i forsamlingshuset, når han ville, uden at stå hende til regnskab derfor, og at han nu lod sig skolemesterere på den måde, tjente kun til yderligere at nedsætte ham i hendes øjne.

Inger målte ham med et foragteligt blik.

Den pjalt! Stod han ikke der, som ventede han på at komme otte år i tugthuset.

Forøvrigt virkede det helt komisk, at dette halvtfremmede mandfolk lod sig skælde ud af hende, fordi han var gået en tur op i forsamlingshuset en regnvejsaften, og pludselig brast hun i en smittende latter.

»Det er forresten morsomt, at du er kommen herhen,« sagde hun, »og hvis der nu ingen andre møder, så skal du få lov at stå på hovedet oppe i salen den hele udslagne aften.«

»Ja, tak,« Knud åndede lettet ved at høre hendes latter, »men det bliver dog nok lidt for meget af velsignelsen.«

»Å, du vil jo gerne vise, hvad du kan.«

To søstre fra den nærmeste gård kom nu ind, fulgt af den ældstes kæreste.

»Ja, jeg måtte lodse damerne her hen,« forklarede han, mens han tørrede regnen af sit skæg, for de syntes, at de var forpligtet til at møde, i fald der var nogle andre, som skulle få i sinde at vove sig ud.«

»Det var pænt af jer, at I ville komme,« sagde Inger, »men det er nok ellers spildt ulejlighed i aften.«

»Så kommer vi til at slå os på kaffen i stedet for gymnastik,« sagde Knud.

»Ja, det er slet ikke så ilde,« svarede Aksel. »Vejret frister i alle tilfælde ikke til at søge ud lige med det samme.«

Knud bestilte kaffen, og selskabet slog sig ned ved et lille bord.

»Nu må vi hellere blive her et par timers tid,« sagde han, idet han tog plads i sofaen ved siden af Inger, »måske det sagtner lidt hen på aftenen.«

»Hvis jeg vidste, at der slet ingen kom, var det egentlig bedre at stikke af med det samme,« sagde Inger.

»Nej, nu venter vi lidt, når vi endelig er kommet,« erklærede Aksel, og begge søstre stemmede straks i med.

Under forskellig smådrillen og mundhuggeri blev kaffen drukken, og aftenen gled rask hen. Inger foreslog et par gange, at de skulle bryde op, men de andre holdt stadig igen, og særlig Knud ville nødig af sted.

Til sidst ville Inger dog ikke blive længere, og de øvrige belavede sig også på at følge med. Da de åbnede døren, piskede regnen dem i møde, og vinden fo'r hylende om hushjørnet.

»Uha, hvor er det mørkt, jeg kan ikke se en hånd for mig!« udbrød den ældste af de unge piger, da de kom udenfor.

»Det kan jeg heller ikke,« sagde den yngste søster, »jeg ved ikke, om jeg holder mig midt på vejen eller er ved at rende i grøften.«

»Så hank op hos mig, jeg skal nok føre jer gennem alle skærene,« tilbød Aksel, og i samlet række gik de henad vejen.

»Nu er Julie og Elise i Aksels varetægt, så må jeg gelejde dig,« sagde Knud og tog Ingers arm.

I det samme trådte han i en stor vandpyt, så det pjaskede højt op om den.

»Nej, tak!« Inger viklede hastig sin arm ud af hans. »Jeg behøver ikke dig til at gå og sprøjte mig, det kan jeg gøre selv.«

Knud lo tvungent.

»Du må meget undskylde,« bad han, »jeg kunne virkelig ikke se det fordømte vandhul.«

»Nej, men du kunne dog finde det.«

»Ja, beklageligvis.«

De andre skulle nu dreje af fra vejen, og med et hastigt godnat skiltes de fra Knud og Inger. Regnen styrtede stadig ned, og vinden havde de stik imod, så det var drøjt at kæmpe sig frem. Helst havde Knud igen taget Inger under armen, men forsøget fra før fristede ham ikke til at gentage det, og han nøjedes med at holde sig så nær ved siden af hende, som det kunne lade sig gøre.

Et nyt rasende vindstød sled en tør gren af en pil og slængte den ud på vejen foran dem.

»Det er dog forskrækkeligt,« sagde Knud, »det er jo en hel orkan.«

»Ja, det er det yndigste vejr nogen mand kan ønske sig at banke sin kone i,« lo Inger.

»Men det er ikke yndigt for dig at være ude.«

»Det er vel ikke værre for mig end for nogen anden.«

»Ja, det er dog vel værst for en dame.«

»Ja, I mandfolk bilder jer jo altid ind at være de gevaldigste i alle retninger.«

Lidt efter var stormen ved at rive Knuds hue af, men han greb den behændig i flugten og trykkede den bedre fast på sit hoved.

»Det er dog et forfærdeligt vejr,« sagde han.

»Ja, det har vi snakket om hele aftenen,« svarede hun. »Men nu må du have godnat, nu skal jeg til denne side.«

»Men jeg går med dig,« sagde han, »du skal ikke gå alene i sådan et vejr.«

»Det bliver vel ikke bedre, fordi du er med.«

»Nej, men det ville dog være uforsvarligt at lade dig ene hele den lange vej.«

»Det ville dog være mere uforsvarligt at lade dig sjaske hele den lange vej både frem og tilbage.«

»Nej, vist ikke nej! For min skyld betyder det aldeles intet. Jeg går hellere end gerne med.«

Inger var blevet stående midt ude på vejen og gjorde ikke mine til at ville længere.

»Men jeg vil nu ikke have dig med. At du ved det!« sagde hun kort.

»Ja, så kan jeg jo ikke tvinge dig,« sagde han tonløst.

»Nej, det kan du ikke,« svarede hun, og inden han fik besindet sig, var hun borte i mørket.

Inger stred sig videre frem gennem stormen. Hun havde nu fået vinden lidt på siden, og en gang imellem måtte hun stritte hårdt imod for ikke at jages ned i grøften. Et stykke nede på vejen mødte hun Otto Lejre, der just drejede ud fra en sidevej. Ingen af dem kunne se, hvem det var, men de kendte straks hinanden på stemmerne, da de hilste godaften.

»Det er noget for dig at være ude i sådan et rasevejr,« smålo Otto. »Men lad mig nu ellers komme om på den anden side, så skiller jeg da vinden lidt for dig.«

Han gik bagom hende og fortsatte så sin gang, mens han med sin høje, brede skikkelse ligesom skærmede hende lidt imod elementernes rasen.

»Hvor har du ellers været henne?« spurgte hun.

»Jeg har været nede hos husmandsforeningens formand for at snakke med ham om en dreng, som plejehjemsforeningen vil have, jeg skal tage til mig.«

»Gik det så i orden?«

»Ja, jeg lovede at tage ham. Han skal have et vanskeligt sind, men bunden er nok ellers god, og han har døjet en hel del ondt, så han kan trænge til at få det lidt godt.«

»Og det vil han jo også få hos dig,« sagde Inger varmt.

»Hvis ikke, måtte jeg hellere lade være at tage ham,« sagde Otto, »og straks mente jeg ellers også, at jeg havde nok med Ludvig og Frants, men nænnede så alligevel ikke at sige nej, da det kom til stykket.«

»Hvor gammel er han?«

»Ni år og har haft ikke mindre end fem forskellige plejehjem og været en tid hos moderen, som har forsømt ham i allerhøjeste grad, og nu er moderretten også taget fra hende.«

»Og hvad så faderen?«

»Ham er der ingen, der ved noget om, så alt er så dårligt, som det vel kan være; men nu må vi se, om vi kan få et menneske ud af ham. Karoline har også set ham, og hun vil gerne være med til at gøre et forsøg.«

»Du må være glad for, at Karoline er lige så stor en børneven som du selv,« indskød Inger. »Hvis hun ikke ville påtage sig al ulejligheden med plejedrengene, blev det ikke nemt for dig at tage dem.«

»Så blev det en umulighed,« sagde Otto, »men heldigvis er vi meget enige om, at vi stadig bør have en eller to drenge hos os og så hjælpe dem frem enten til et håndværk eller også se at få nogle dygtige arbejdere eller husmænd ud af dem. Vi, der har gårdene og ellers ikke er optaget af andet, har ligesom en forpligtelse til at gøre lidt godt imod de stakler, som ikke selv har noget hjem.«

»Det samme siger far også altid,« sagde Inger, »men vi har jo været så mange børn, så både far og mor har haft nok at gøre med os.«

»Men endda har de fået tid til at hjælpe andre,« sagde Otto, »og ville alle blot gøre som de, så ville mange småbørn blive hjulpet. Men ellers forresten mener jeg ikke, at de, der selv har en hørneflok at opdrage, skal påtage sig omsorgen for andre; derimod synes jeg, at vi, der har de store, tomme stuer, vi kan nok unde et stakkels barn et hjem hos os.«

Inger lyttede grebet til Ottos varme, dybtføjte ord. Ja, Otto Lejre var en mand, hun altid måtte se op til. Han og faderen ejede de gode, bløde hjerter. Moderen var også god og var sikkert større end faderen, men hos hende som hos mormoderen var nok retfærdigheden mest fremtrædende. Men faderen og Otto var kærligheden, og så blev de vel derved de største af dem alle.

Og sammen med de elskede forældre og barndomshjemmet og alt, hvad der knyttede sig dertil af slægtsarv og dyre minder, stod så Otto, stor i sin kærlighed til hende og andre, og viste hende et liv i stille, rolig lykke med en gerning, der kunne vokse sig større.

Det var ikke let at stampe imod her, men hun måtte gøre det. Så meget kendte hun til sig selv, så hun vidste, at gav hun efter, så blev et aldrig stillet savn og en underlig knugende tomhed tilbage i hendes sjæl.

Men jo mere stormen rasede i hende, desto mere søgte hun at dække derover, for at ingen skulle få nys om, hvad der rørte sig i hende. Når det hele stod så tåget og ubestemmeligt, kunne hun ikke gå til andre derom.

Hvad skulle de vel kunne råde hende, når hun ikke i nogen som helst retning havde rede på sig selv. For andre måtte det komme til at stå meningsløst og forvirret som intet andet, og hun ville derfor holde det alt sammen skjult, indtil hun muligvis fik større klarhed over det, der var oppe i hendes sind.

Ikke engang sin moder ville hun betro sig til. Moderen var jo så klar og bestemt i enhver henseende, så for hende ville det sikkert komme til at stå så uendelig forvrøvlet, at det vel næsten blev helt latterligt.

Og nødigst af alt måtte moderen anse hende for en latterlig tåbe. Altid havde hun sat en ære i at komme til at ligne sin moder og dermed også mormoderen. Begge var så sikre og karakterfaste i hele deres tanke og væremåde, og alt hos dem var så afklaret, at det måtte friste enhver til at blive dem lig.

Allerhelst ville hun dog ligne den gamle oldemoder, som efter hvad der fortaltes vel nok havde været den betydeligste af alle de mange kloge og stærke kvinder i familien. Men som hende blev hun nok aldrig. Dertil var hun ikke klog nok eller god nok, og dertil var der for megen uro inde i hende.

Det var jo ikke lutter prierblod, som strømmede i hendes årer. Hun stammede også fra de stive, hårde Sværker, og gennem dem var hun i slægt med de vilde, uregerlige Skytter; det havde vel også sat sit mærke på hende.

Den følgende gymnastikaften var vejret godt, og de fleste af eleverne mødte præcis, som de plejede. Under øvelserne så' Inger flere gange op til balkonen, hvorfra Knud Mogensen gerne plejede at følge øvelserne. I aften var han der ikke, og det var næsten helt underligt, at hans plads stod tom. Det havde ikke hændet før i al den tid, han havde været der på egnen. I førstningen havde hun fundet det interessant at vide ham deroppe. Senere havde det irriteret hende at se ham møde trofast og udholdende gang efter gang, men nu, da han ikke var der, savnede hun ham alligevel. Hvad enten hun var arrig eller glad over at se ham der, virkede det altid opildnende og ansporende på hende, når han fulgte øvelserne.

De andre var jo kun eleverne, som ikke havde andet end at følge hendes bud, men han var her den sagkyndige og vel nok hendes overmand, som kunne kontrollere og værdsætte hendes ledelse. Det gav forskellen på ham og alle de øvrige, og derfor var det for gymnastikkens skyld en fordel at have ham til stede.

Men nu kom han måske ikke mere. Efter den skylle, hun havde givet ham den sidste aften, kunne hun vel ikke vente, at han skulle komme tiere. I grunden var det dumt, at hun havde jaget ham væk, men nu var det sket, og så var der ikke mere at gøre ved det. Hun gav et let slag med nakken. Der kunne vel nok drives gymnastik, fordi han ikke sad deroppe og gloede. Hun skulle i hvert fald ikke tigge ham om at komme igen.

»Ved ribberne!« slyngede hun bydende ud.

På lette fødder løb skaren frem og indtog de bestemte pladser. Inger drejede sig halvt om og så' mønstrende henover dem. Oppe på balkonen sad nu Knud Mogensen på sin vante plads. Det var virkelig morsomt at vide ham deroppe. Uvilkårlig nikkede hun

let op til ham, og med ansigtet som en strålende sol vinkede han ned til hende.

Huh! Den fortindrede idiot!

Sad han nu ikke der og blamerede sig med sin fjollede hilsen. Gid han var blevet borte, så havde hun da været fri for at have hans tiggende hundøjne over sig den hele aften.

Efter øvelserne gik Inger ud i garderoben for at få sin nederdel på. Knud kom hastig ned fra balkontrappen, og hun hørte hans varme, dæmpede godaften tæt ved sig, men hun lod som intet og forsvandt i garderoben.

Knud så' langelig mod den lukkede dør. Ingers nik op imod ham havde fyldt hans hjerte med de saligste forhåbninger, men da hun nu gik ham så hånlig forbi, styrtede hvert et håb som sønderknust til jorden.

Langsomt gik han ind i et af sideværelserne, og snart samlede en lille klynge om ham. Han havde sin saks med, og efter stormende opfordringer begyndte han at klippe silhuetter til de omstående.

Inger var nu også kommen ind, men blev henne ved døren for at tale lidt med formanden om nogle nye madrasser, som skulle anskaffes.

Fra sin plads kunne hun følge med i alt, hvad der foregik i gruppen omkring Knud.

»Nu er det så min tur,« hørte hun Magda Stang sige til ham.

Det trak lystigt ved Ingers mundvige. Hun vidste, at Magda var stærkt forlibt i den smukke kontrolassistent og søgte hver en lejlighed til at komme i hans nærhed.

Forresten kunne det være morsomt at drille hende lidt. Inger gik hen til bordet, hvor Knud havde taget plads.

»Turde jeg også udbede mig et kontrafej?« spurgte hun og rettede sine grå flimrende øjne imod ham.

»Ja,« svarede han strålende over henvendelsen, »du skal få det pr. omgående.«

»Det var ellers mig, der stod for tur,« bemærkede Magda anstrengt.

»Ja, det er noget snyderi!« påstod de omkringstående unge piger leende. »Inger kom sidst, så hun skal ikke klippes først.«

»Jo, de sidste skal være de første, ved I nok, og bare I har en lille smule tålmodighed, skal I nok komme med alle sammen,«

snakkede Knud beroligende op, mens han behændigt drejede saksen rundt i papiret, og snart havde han træffende fremstillet Ingers skarpe profil.

»Værsgod!« Han holdt billedet hen til hende.

Inger så' kritisk på det.

»Nej, den næse tager jeg dog ikke gyldig, den er ikke nær lang nok.«

»Jo, vist er den så. Du ville da ikke have, at jeg skulle velsigne dig med altfor lang en næsetip.«

»Du må i hvert fald sætte en stump til her, hvis jeg skal blive tilfreds med mig selv,« erklærede Inger.

»Klip hende et nyt billede og lad næsen blive en hel alen,« foreslog en af de unge piger.

»Jeg skal gerne prøve det en gang til, så kan vi se, om det bliver bedre.«

»Nej, nu må det da være min tur,« indskød Magda beklemt.

»Ja, nu er det virkelig bedst, at du bliver klippet,« drillede Inger, »men du vil måske ikke gerne have altfor lang en næse?«

De andre lo, og Inger snurrede sig om på hælen og gik hen hos formanden.

Knud stod stadig med hendes billede i hånden. At hun kun ville såre og drille ham ved først at lade ham klippe silhuetten og bagefter ikke tage imod den, var ikke til at tage fejl af, men han havde kun at bide det i sig som alt andet, hun bød ham.

Uden at sige noget, lagde han billedet tilbage mellem de uklippede papirer, og tog så et nyt stykke frem og begyndte at klippe Magda Stang. Hun var ikke vanskelig at tilfredsstille, men tog henrykt imod hans gave.

Efter kort tids forløb havde han efterkommet alle bestillingerne og lagde papir og saks tilbage i sin mappe.

Da han havde pakket det hele sammen, kom Inger hen til ham.

»Jeg fik jo ikke mit billede før,« sagde hun.

»Jeg troede heller ikke, du ville have det,« svarede han nervøst.

»Jo, vist så. Hvad skulle du ellers klippe det for?« sagde hun med et smil, der varmede ham helt ind i sjælen og fik ham til at glemme alt det, der havde pint og krænket ham før.

Han åbnede rask mappen og rakte hende den lille silhuet. Hun tog den og holdt den mønstrende op for sig.

»Du klipper fint,« sagde hun i den tone, han frygtede mest af alt. »Du skulle rejse rundt på markederne, dér var nok penge for dig at tjene.«

Knuds fingre famlede usikkert ved papirerne.

Med et smil kunne hun hæve ham op på de højeste tinder og med klangen i sin stemme styrte ham ned i den dybeste slugt.

Han var som en bold i hendes hænder, og vekselvis var han ude i det herligste lys og inde i det sorteste mørke.

Gymnastikforeningen kunne holde sin 10-årige fødselsdag, og begivenheden skulle fejres med opvisning og dans.

Både Knud og Inger havde udført et stort arbejde for at få det hele arrangeret så festligt som muligt, og til det yderste anstrengte de sig for at kunne præstere det bedste. Festaftenen var der mødt så mange, som den flagsmykkede gymnastiksal kunne rumme, og en forventningsfuld stemning sporedes hos de fleste.

Præcis på det fastsatte klokkeslet hørtes sang af lyse pigestemmer inde fra et af sideværelserne, og i spidsen for sine elever marcherede Inger ind i salen.

Ved synet af den ungdomsfriske skare brød et mægtigt bifald løs, og for et øjeblik overdøvedes sangen af de bragende klapsalver. Omsider døde bifaldet hen, og klart og frejdigt lød sidste vers af opsangen.

»Holdt!«

Ingers høje, bydende kommandoord hørtes, og hendes vink og vilje var nu det, der fyldte salen. De unge gymnaster blev som ét med hende, og ildnende, næsten elektriserende gik hun ind i den opgave, hun havde fået. Ypperligere gymnastik var aldrig tidligere set i nordfalsterske kredse, og da der sluttedes, bragede bifaldet påny løs imod dem.

Lidt senere mødte Knud Mogensen frem med karlene, og alle fandt det beundringsværdigt, hvad han i løbet af den korte tid havde lært dem. Her var han mesteren frem for nogen anden, og enhver måtte yde ham den skyldige anerkendelse. Og prægtig tog han sig ud, som han stod der i sin hvide gymnastikdragt, lys og slank som en ung gud, der var ved at storme frem og erobre den ganske verden. Mangt et pigehjerte bankede ham hemmelig i møde, men som altid havde han kun øje for Inger, og under opvisningen kastede han ofte et lynsnart blik hen imod hendes plads for at se, om hun var der og fulgte hans øvelser.

Og her svigtede Inger ikke. I gymnastikken var et felt, hvor han og hun kunne mødes, og hvor hun lagde alt sit sædvanlige drilleri til side og kun blev den varme, ivrige gymnast.

Opvisningen sluttede med forskellige folkedansc. Inger og Knud førte også an her, og med ungdommelig begejstring hengav Inger sig i de gamle danse, som hun fra barn af havde elsket og kunne danse som næsten ingen andre.

Hun så' sig om med strålende øjne. Med hvilken interesse fulgte ikke også hele forsamlingen disse gamle stykker, der var så levende og karakteristiske. Her var over dem et ejendommeligt liv, som uvilkårligt tvang hver en deltager til at leve med i toner og takt, og dansene selv var som en del af folkets og landets historie. Men som de repræsenterede et stykke af fortiden, lå der også en mission i at få dem bevaret ned gennem tiderne, så at de kunne blive folkets eje og danses af slægt efter slægt som et minde om fædrene.

Men hvem skulle vel gøre et sådant arbejde? Højskolerne søgte jo nok at bevare interessen for folkedansen, idet de lod eleverne øve sig lidt dermed, men noget rigtigt kom der aldrig ud deraf. Når de unge kom hjem fra skolerne, glemte de som regel de gamle danse for de nye, og der var i hvert fald ingen her, som med liv og sjæl ville gøre et virkeligt arbejde derfor.

Men nu hun selv. Hvad om hun søgte at gå i lag med det, de andre havde ladet ligge, og prøvede at få gjort noget, der kunne have virkelig betydning for sagens videre vækst. I Priergården havde de gamle folkedanse haft en plads som kun hos få, og som de øvrige i familien var hun den fødte danser, så hun havde en forpligtelse og et fortrin, som ikke mange andre. Men hvorledes skulle hun vel kunne arbejde derfor, så det rigtig kunne gavne noget, og hvordan ville hun vel bringe sine planer til udførelse. En myldrende sværm af tanker og ideer jog gennem hendes hoved, mens hun hånd i hånd med Knud Mogensen sprang rundt i en susende syvspring.

Hendes øjne strejfede hans slanke, smidige skikkelse, der var som skabt til dans og alskens sport.

Ja, han måtte være med i det hele, og hos ham ville hun møde forståelse for det, som nu fyldte hendes sind.

Et bestemt træk lejrede sig om hendes mund. Nu vidste hun, hvad hun allerførst ville; der var ingen vej uden om her.

Samme aften forlovede hun sig med Knud Mogensen.

Næste morgen vågnede hun ved, at det i drømme forekom hende, at hun styrtede på hovedet ned i en dyb og rædselsfuld afgrund.

Med et voldsomt sæt rejste hun sig op i sengen.

»Hvad er der? Skal vi op?« spurgte Gertrud, der lå ved siden af hende.

»Jeg syntes, mor kaldte, men det var vist ikke så alligevel,« svarede Inger anstrengt, idet hun puttede sig ned under dynen igen.

Sove kunne hun dog ikke mere. Hendes hoved værkede, og af og til fo'r en kuldegysen igennem hende, så hun rystede som i feber. Med skærende klarhed så' hun nu det meningsløse og uoverlagte i sin handlemåde om aftenen, og alt stod nu for hende i det grelleste lys.

Så letsindigt hun havde handlet, og så lidt hun i grunden brød sig om ham, hun nu skulle vandre livet sammen med.

Hvor stor forskel var der ikke også på hendes og søstrenes forlovelse. Hun huskede, hvor jublende lykkelig Gertrud var fløjet ind i kammeret og havde betroet hende sin søde hemmelighed og den salighed, hun var opfyldt af. Og her lå nu hun, forbitret på sig selv og på Knud og på den hele verden og med en følelse af, at hun havde begået sit livs største forfærdelige letsindighed og tåbelighed.

Hun vendte sig heftig om på den anden siden.

Å, hvor havde hun dog også haft sin fornuft henne. Og hvad andet havde hun vel opnået end at lænkebinde sig selv både på hænder og fødder. Hvor blev vel den frihed af, hun havde tørstet efter, og de høje mål, hun havde drømt om, faldt nu så ynkelige til jorden.

Hvordan skulle hun vel nu få set det fremmede og nye, som i uklare og tågede billeder havde svævet for hendes indre øjne længe før hun blev konfirmeret.

Nej, nu kunne hun nok for tid og evighed tænke sig at være hundet til en og samme plet, og aldrig ville hun komme ud i den store, vide verden. Kun Nordfalster og måske Møen ville hun få lært at kende. Alt, hvad der lå udenfor, ville for stedse blive som en lukket bog for hende. Å, det var til at fortvivle over! Og

hvordan skulle vel hun og Knud kunne leve livet sammen, når de kun havde så lidt at dele med hinanden.

Alt det med folkedans og gymnastik, som i aftes i det festlige lys og den hede opbrusen forekom hende så fristende og stort, svandt nu i den mørke nat ind og blev til intet. Og hvad ville vel forældrene og mormoderen sige? Glade ville de i hvert fald ikke blive; dertil havde de vist knyttet for store forventninger til hende med hensyn til Otto Lejre. At se hende hos ham på Lejregården, vidste hun var et af mormoderens og forældrenes kæreste ønsker, og de af hendes søskende, som beskæftigede tankerne med den slags ting, ønskede selvfølgelig det samme.

Som et bombeslag ville derfor meddelelsen om hendes forlovelse med Knud komme for hver enkelt i familien, og i alle tilfælde ville hun berede sine nærmeste en ubehagelig overraskelse.

Og Otto — — ja, på ham ville hun slet ikke tænke.

Atter drejede hun sig i sengen, men hun kunne ingen hvile finde. Tankerne ville ikke lade hende i fred noget sted.

Godt, at moderen nu endelig kaldte dem op, så hun kunne komme i arbejde. Skønt der var en vis træthed over alle hendes lemmer efter nattens anstrengende øvelser og dans, ville det dog være velgørende at tage kræfterne i brug under dagens sædvanlige gerning.

I et nu var hun i de gamle klæder og kom ud i stalden, og under malkningen blev hun mere herre over sit oprørte sind. Hvad hun havde gjort, stod ikke til at ændre, og hun måtte straks fortælle moderen herom. Fra andre skulle hendes nærmeste ikke få det at høre, og når først det var sket, ville sladderens snart være ude derom. Kun sjældent kunne en forlovelse hemmeligholdes, og hun var forud sikker på, at Knud ikke kunne holde nyheden skjult. Dertil var han alt for lykkelig og forelsket.

Desuden var det også, som hun slet ikke brød sig om at have denne hemmelighed ene med ham. Hellere med det samme få det hele gjort op, så de andre vidste, hvordan det stod til og kunne indrette sig derefter.

Ellen Prier var ved at smøre skolemad, da Inger kom ind til hende i spisekammeret.

»Mor — jeg har noget at sige dig.«

»Og hvad er så det, min pige?«

Af stemmens underlige dæmpede klang kunne moderen høre, at Inger havde noget særligt på hjerte.

»Jeg har forlovet mig med Knud Mogensen,« kom det så hårdt, som fra en forbryder, der kun nødtvungen aflægger en bekendelse.

»Har du nøje overvejet, hvad du her har gjort,« spurgte moderen lavt.

Inger drejede ansigtet halvt bort.

»Nej — det har jeg nok ikke.«

Ellen Prier tog hendes hoved mellem sine hænder og så' hende forskende ind i øjnene.

»Tror du så, det vil blive til din lykke, og er du selv glad for det?«

»Glad!« Inger vred sig under moderens blik. »Jeg er ikke så salig anlagt som Gertrud,« stødte hun så lidt spottende ud for at undgå et direkte svar.

Moderens hænder gled ned på hendes skuldre.

»Jeg er bange, du er kommen for hastig ind her, og jeg tror heller ikke, du er lykkelig dermed, men når du helst vil holde det for dig selv, skal jeg ikke trænge nærmere ind på dig nu. Men kommer der en dag for dig, da du ønsker at få lettet dit hjerte, så ved du, hvor jeg er, og måske forstår jeg dig bedre, end du tror. Jeg har jo også selv været ung en gang og kender vist til noget lignende som det, du nu er ude for. Men hvordan det så end senere vil blive, så ønsker jeg Guds rigeste velsignelse over dig.«

Det kæmpede og trak i Ingers ansigt, og hun måtte gøre vold på sig selv for ikke at briste i gråd. Hvor var det forfærdeligt, at hun kunne handle så letsindigt og uden at rådføre sig med moderen eller være klar over sig selv. Nu kom nok straffen, fordi hun så egenmægtig ville gå sine egne veje, og hvem vidste, måske også straffen, fordi hun ikke fulgte slægtens snorlige baner.

Straks efter frokosten mødte hun faderen ude i bryggerset. Hans gode, trofaste øjne, der havde så megen lighed med Otto Lejres, havde et bedrøvet udtryk.

Da Inger ville gå ham forbi, lagde han armen om hende og holdt hende fast.

»Gid du må blive så lykkelig, som vi alle ønsker,« sagde han ømt og klappede gentagende hendes kind.

Inger kunne have grædt, og hun følte den største trang til at kaste sig ind til hans bryst og betro ham alt, hvad der pinte og trykkede hende; men hun beherskede sig. Hun kunne ikke byrde ham eller nogen anden med alt det, der rasede i hendes sind. Når hun tidligere havde holdt forældrene ude fra det, der rørte sig i hende, ville det være lumpent og fejgt, om hun nu søgte at vælte noget fra sig over på dem.

Hun måtte tie med det alt sammen, og som hun havde redet, fik hun ligge.

Mormoderen traf hun også lidt senere alene. Hun strøg hende et par gange kærtegnende over det krusede hår.

»Gud velsigne dig, min pige, og til lykke med det, du nu har vovet dig ind i,« sagde hun, og atter var Inger gråden nær.

Det var ikke til at udholde at tage mod alle disse kærlige ord fra dem, som hun vidste, hun havde voldt så bitter en skuffelse, og jo flere beviser, hun modtog på deres kærlighed og resignation, desto tungere følte hun sit ansvar overfor dem.

Som de elskede hende, burde hun elske dem igen og ikke lægge nye byrder på dem ved at komme med klynk og klage over sig selv og sin egen ynkelighed.

Begge søstrene bragte hende også deres lykønskninger, men der var en egen skyhed over dem, som var de bange for at gøre noget forkert dermed.

Over dem alle hvilede der et underligt tryk, og talen lød mere tvungent end den ellers plejede.

Mange halvtforglemte minder skød sig frem både hos Ellen Prier og Kirsten Sværke, og de huskede, hvordan alt var slået sammen om dem i deres første ungdomstid, men Inger var dem for stærk til, at de kunne gribe ind hos hende, som den gamle Inger Prier havde gjort det overfor dem. Selv måtte hun føre sin skude i land. De kunne kun ønske og bede for hende, at hun ikke skulle kæntre i brændingen, hun var kommen alt for nær. Tilsyneladende var Inger den samme, hun altid havde været. Sit arbejde passede hun rask og energisk, og med sine søskende spøjte hun som sædvanlig.

Knud Mogensens navn havde hun ikke nævnet siden dagen efter jubilæumsfesten, men den mængde breve, som postbudet bragte hende, var vidnesbyrd om, at han stadig mindede hende om sin tilværelse. Om hun besvarede nogle af brevene, kendte

moderen ikke, men gennem Gertrud og Kirsten, der delte varelse med hende, vidste hun, at størstedelen i hvert fald forblev ubesvarede.

Ved de ugentlige gymnastikaftener mødte Knud bestandig i forsamlingshuset, men ikke altid fik han hilst på Inger.

Ofte smuttede hun ud af den ene dør, når han var henne ved den anden, og som regel garderede hun sig bag søstrene eller de andre unge piger, så det lykkedes ham kun sjældent at være i enrum med hende.

At han til tider var ved at fortvivle, var hun ikke blind for, men med velberåd hu handlede hun således imod ham, da hun ikke ville vise sig bedre end hun var.

Han skulle ikke tro, han var hende alt eller uundværlig. Hellere måtte han vide, at hun var hård og ond. Men Ingers ofte sårende og fornærmende kulde virkede langt fra afkølede på Knud Mogensen, og som en burre hængte han fast ved hende, når og hvor han kunne få lejlighed dertil.

Med Otto Lejre havde Inger ikke talt i lange tider, og at hun var forlovet med Knud, vidste han ikke, men med kærlighedens vagtsomme øjne havde han forlængst set, at den smukke og vindende kontrolassistent var midtpunktet i Ingers flagrende tanker.

Men han håbede stadig, at hun skulle komme tilbage til ham, og trofast ville han vente på hende til hun havde brudt den sidste bro af mellem dem.

KIRSTEN SVÆRKE plejede altid at få kaffen på sengen om morgenen, og når Ellen Prier ikke havde noget særligt for, bragte hun den gerne op til hende. Mens kaffen blev drukket, havde de lejlighed til at veksle nogle fortrolige ord.

»Du ved jo, at August Strygs meget ønsker, at Kirsten og Arnold skal have ring snarest muligt,« sagde Ellen en morgen til moderen, idet hun stoppede en pude ned bag hendes ryg, »men vi har stadig holdt igen, fordi vi syntes, hun er for ung, så det var bedst at vente lidt. Men nu i går traf vi sammen med Arnold i Nykøbing, og han havde da fat i os igen, om det ikke kunne blive på hans 25-årige fødselsdag, som er nu i næste måned, så jeg ved snart ikke, hvad vi skal sige til det.«

Kirsten Sværke nød kaffen i små velbehagelige slurk.

»Arnold har jo alderen for Kirsten med, og da der ikke er andet i vejen end hendes ungdom, så synes jeg, det er bedst, de får deres vilje. Men så er der Inger.«

»Ja, hun går stadig uden om alt sit, men jeg er bange for, at hun lider mere under det, end vi egentlig tænker.«

»Mon det ikke var bedre, om de også fik ring, og han kom her ligesom Karl Vest og nu vel snart Arnold Stryg.«

»Jo, det ville måske på en vis måde stive hende af, og muligvis må det også til, for jeg tror ikke, hun bryder med ham, hvis der ikke kommer noget særligt i vejen. Men det er så underligt det hele.«

Kirsten Sværke satte den tømte kop fra sig.

»Jeg har aldrig ønsket, at den forlovelse skulle komme i stand, men er end Knud Mogensen ikke den, vi helst havde set Inger sammen med, så har vi jo heller ingen ret til at stille os op imod ham, når vi ikke kan sige ham noget på, og som det er kommet, men jeg også, at vi hellere må lade det hele udvikle sig på

almindelig vis. Vi må ikke glemme, at Inger er af en lidt anden støbning end de fleste, men hun er tillige så ung og i mange retninger så uerfaren, så her er det vist bedst, at vi kommer til hende, hvor hun ellers skulle komme til os.«

»Overfor Ingers indesluttethed på dette punkt føler jeg mig nærmest helt afmægtig,« sagde Ellen Prier, »men jeg skal gerne prøve, hvad jeg kan gøre.«

Lidt efter forlod hun moderen og gik ud i køkkenet, hvor Inger var i færd med at bage småkager.

Ellen tog en plade og begyndte at sætte nogle kranse i tætte, snorlige rækker.

»Du ved vel, at Kirsten er forlovet med Strygs Arnold,« sagde hun, da de havde talt lidt om kagebagningen.

»Ja, det er jo ingen særlig hemmelighed,« svarede Inger uden at se op.

»Men nu ønskede de at få ring på Arnolds fødselsdag.«

»Ja så.«

»Men mormor synes ikke, det er rigtigt, at Kirsten også går foran dig.«

»Å — for min skyld betyder det ikke noget,« kom det stødende fra Inger. »Kirsten kan for mig forlove sig, når hun vil.«

»Men tror du, alle siger det?«

»Nej — det gør de måske ikke.«

»Det kunne også ske, der var en og anden som fik troen om, at det kun var svigersønnerne, der mødte op med en gård, som fik lov at vise sig i familien,« vedblev Ellen Prier, »og jeg ved ikke, om du mener, at jeg og din far kan lægges det til last.«

»Nej, det kan I ikke, og det skal I heller ikke blive, men —,« Inger standsede og trak vejret dybt, »å mor, jeg kan ikke sige, hvad der er — —.«

Ellen Prier vendte sig bort med den fyldte plade.

»Når du ikke kan betro dig til mig, kan jeg jo heller ikke hjælpe dig.«

»Mor!« Inger greb om hendes hånd. »Du må ikke være vred på mig — — jeg kommer til dig, når jeg kan.«

»Jeg er heller ikke vred,« svarede moderen, »jeg er kun bedrøvet, for jeg ser nok, at dit hjerte ikke er med i alle dine handlinger.«

Inger bøjede hovedet.

Det pinte hende, at hun skulle volde moderen sorg ved sin tavshed; men hun kunne ikke vise nogen, hvordan det så' ud i hendes indre.

Om aftenen var hele familien samlet i dagligstuen, da en af naboerne kom der ind for at opkræve kontingent til husflidsforeningen.

»Har I hørt om den ulykke, der er sket hos Rasmus Jespersens?« spurgte han, da han havde røgtet sit ærinde og var kommen til sæde i sofaen hos Jørgen Prier.

Alle så' spændt op på ham.

Nej, ingen havde hørt noget.

»Jo, den næstældste søn skød sig nu i eftermiddag og døde med det samme.«

»Skød sig!« gentog Jørgen Prier forfærdet. »Hvad var der dog i vejen for ham?«

»Ja, han mente, han var forlovet med Jens Isaksens Laura, men hun brød sig nok ikke noget om ham alligevel, og så i dag greb han til bøssen.«

»Det var dog forfærdeligt!«

Ellen Prier skød sytøjet fra sig.

»Og Gud nåde Laura,« sagde Kirsten Sværke hende i lænestolen, »der hviler en stor synd på hende, hvis hun kun har leget med ham.«

Det var, som alt blodet standsede i Inger. Meddelelsen om Kristian Jespersens grufulde død og Laura Isaksens hjerteløse spil havde rystet hende dybt, og hastig som lynet slog den tanke ned i hende: Hvad om nu Knud af fortvivlelse over hendes kulde og ligegyldighed også søgte ind i døden.

Hvor frygteligt ville det ikke være, og hans blod ville da komme over hendes hoved. Med et andet menneskes død på sin samvittighed, ville det blive forfærdeligt at leve, og hvilken rædselsfuld sorg og ulykke ville hun ikke derved drage ned over både hans og sit eget hjem.

For hendes retsindige og samvittighedsfulde forældre og gamle dybt religiøse mormor ville det blive en usigelig kval, om hun havde lod i et menneskes død.

Men nej, det måtte heller ikke ske. Ind i døden ville hun ikke drive Knud, men dette skulle være hende en lære om, at der var en grænse for et forelsket hjertes tålmodighed. Og hellere end at

vælte kval og jammer ind over andre, måtte hun se at bøje sig under det, som hun i en flygtig rus havde troet kunne stille hendes hjertes higende trang. Som et korthus var den kunstigt opklitrede bygning ramlet sammen for hende, næsten før end hun havde nået at få den rejst, så hun nu kun sad med ruinerne tilbage. Men hvad hjalp det vel evindeligt at stirre sig blind herpå. Hellere måtte hun se at få stillet noget af det sammen igen, og i alle tilfælde måtte hun ikke glemme, at et menneskes skæbne lå i hendes hænder.

Da naboen senere var gået, og de andre søgt hver til sit, gik Inger ind til moderen, der havde sat sig hen for at læse sidste kapitel af en bog, inden hun ville i seng.

»Hvis du og far så ikke har noget imod det, tager jeg ring med Knud nu med det første,« sagde hun dæmpet, men fast.

Ellen Prier skød bogen længere ind på bordet.

»Når du selv vil det, har du vor tilladelse, og han kan komme her på samme måde som Karl Vest.«

»Tak.«

Inger blev stående lidt, som ville hun sige mere, men bød så godnat og forlod stuen.

Ellen Prier blev siddende med den opslåede bog foran sig uden at læse deri.

Så var vel det sidste håb bristet for Otto Lejre og for alle dem, der havde ønsket det samme som han. For ham ville det blive en dyb og knugende hjertesorg, og for hende selv som for hele den øvrige familie var det mere end en skuffelse.

Ud af alle de unge mænd, hun kendte, var der ikke én, hun satte så højt som Otto, og hos ham havde hun vidst Inger i den tryggeste havn. Det var så vemodigt, at alle de skønne forhåbninger skulle skydes til side; men det måtte gøres.

Når Inger selv frit havde valgt en anden i stedet for ham, måtte de bøje sig herfor.

Det var ethvert menneskes ret selv at vælge den, de ville følges med gennem livet, og selv om hun end måtte sætte Knud Mogens langt under Otto Lejre, ville det dog være uretfærdigt at drage Inger fra ham. Han havde intet gjort, som berettigede hende til at ødelægge hans lykke.

Til Knuds store forundring og henrykkelse kom Inger ham venligere i møde, end hun ellers plejede, da han efter sædvane

kom op i forsamlingshuset for at overvære de kvindelige gymnasters øvelser, og inden de skiltes blev det aftalt, at de den førstkommende fredag skulle tage til Nykøbing for at købe ringe.

Overstadig lykkelig vandrede Knud hjem til sit logi. At kunne møde frem som den omsværmede Inger Priers forlovede og færdes mellem den ansete priergårdsfamilie, havde været hans skønneste drøm i al den tid, han havde opholdt sig på Falster, men ofte havde han stået forsagt og uden håb om, at det nogensinde ville ske. Når Inger kold og ligegyldig havde mødt ham på hans vej eller hun drillende og spottende havde stillet sig op imod ham, havde han følt alle sunde lukke sig, men give slip på hende hverken ville eller kunne han.

Han kunne ikke unde andre at vinde denne friske, uimodståelige pige, og hvad enten hun var morsom eller bidende i sine udtalelser, måtte han dog beundre hende og blindt underkaste sig hendes vilje.

Og han vidste også, at med hende ved sin side var hans fremtid godt sikret. Hun var dygtig og energisk, og hendes forældre velstillede og ansete, så der var både ære og fordel at vente ved en sådan forbindelse, og nu skulle han snart stå ved indgangen til sin lykkes paradis. Om nogle dage skulle han møde op med den gyldne ring på fingeren og se sit navn i bladene sammen med Ingers.

Fra alle sider og kanter ville lykønskningerne strømme ind, og mange misundelige blikke ville sikkert følge ham, men en lang vals kunne han blæse dem alle.

Som anerkendt svigersøn skulle han gå ud og ind i Priergården, og som medlem af familien ville han komme med rundt hos de mange forskellige gårdmænd, som Inger og hendes forældre var knyttet til med slægtskabets og venskabets bånd.

Hjemme på Møen iblandt hans egen familie ville der blive glæde, når de hørte om det gode, betydningsfulde parti, han havde gjort, og en stolt stund ville det blive, når han kunne præsentere hende for venner og bekendte.

Endelig oprandt dagen, som Knud Mogensen havde imødeset med så stor længsel, da han skulle have ring med Inger.

Hun havde bestemt, at de skulle tage ind med sidste eftermiddagstog og hjem med aftentog, og Knud havde straks ind-

vilget heri, skønt han hellere havde set, de havde taget tidligere både ud og hjem, da han havde ventet, der skulle være afholdt en større festlighed i hjemmet i dagens anledning.

Men derom var der aldeles ikke tale. Inger mødte selv ved stationen, og om aftenen skiltes de ved Priergårdens port.

Knud skottede skuffet hen imod de mørke vinduer, der vidnede om, at alle var gået til ro, men han lod ikke sin ærgrelse komme til syne overfor Inger.

»Mor har sagt, du kan komme hos os, når du har lyst,« sagde hun til ham, da hun var ved at gå ind ad porten, »og hvis du ikke har andet for, kan du jo komme søndag eftermiddag.«

»Ja, tak.« Knud trak langt på det. Indbydelsen kunne være meget god, men det var dog så langt fra, hvad han havde ventet.

Ellen Prier havde ellers tilbudt, at de kunne fejre forlovelsen sammen med mormoderens fødselsdag, der havde været nogle dage i forvejen, men Inger havde afslået det, da hun ikke ville, at begivenheden skulle højtideligholdes ved den store familiefestlighed, hvor alle de mange Sværker, Kaarer, Ræver, Hamper, Stigler, Puger, Stærer og flere andre ville komme til stede.

Her, hvor alle disse gamle bondeslægter var samlet, ville hun ikke holde forlovelsesgilde med én, der ikke rigtig hørte hjemme i selskabet.

Selv om hun de snese gange forsikrede sig selv, at en købmandssøn kunne være lige så god og måske bedre end mangan en gårdmandssøn, stod hun dog alligevel med en underlig trykkende følelse af, at hun havde nedværdiget sig ved at indgå en sådan forbindelse, og over hele hendes forlovelse var noget, hun ikke kunne forklare sig, men som hun alligevel halvvejs skammede sig ved.

Næsten værst af alt var de mange lykønskninger, som strømmede ind til hende.

I hver en enkelt syntes hun at høre en spottende klang, og det forekom hende at være mere som en hån end et godt ønske, der kom fra de fleste.

Men nu var hun i det, og nu skulle det gå. Laura Isaksens lod ville hun ikke dele. Blot de også kom hen på en fremmed egn, hvor ingen kendte dem, og hvor der var nye forhold at leve under, ville det måske gå langt bedre, end det nu viste sig for

hende. Og selv om hun skulle forsage alt dette stolte og strålende, hun havde drømt om, så måtte hun nøjes med mindre og se at få lidt godt ud af det alligevel.

Hun var vel den stærkeste af dem, og hun måtte så prøve at lede ham frem mod det, der var stort og lyst, og der var heller ingen tvivl om, at han gerne ville opad og fremad. Manglede han end den energi og fasthed, hun satte så højt, var han til gengæld i besiddelse af en stærk og let vakt ærgerrighed, så de måtte trods alt kunne arbejde sammen imod højere mål.

Og når hun for alvor satte al sin kunnen og villen ind på at få det bedste ud af livet — ja, så blev det vel til at leve.

Tidlig på eftermiddagen cyklede Knud af sted til Priergården, og med en vis spænding drejede han gennem porten og kom ind på den rene, brolagte gårdsplads, hvor der ikke var et halmstrå eller en græstippe at finde.

Inger tog imod ham i forstuen og bød ham ud på verandaen, hvor forældrene og mormoderen og flere af søskendene opholdt sig.

Godt så' han ud, som han mødte frem i sit nye, lysegrå forårstøj, der sad som støbt om hans slanke, smidige krop, og Karl Vest, der i det samme dukkede op ude i haven, kunne ikke på langt nær måle sig med ham i ydre henseender.

Alle hilste venligt på Knud, men trods sin medfødte lethed til at bevæge sig mellem andre mennesker, var det ham ikke muligt at anslå den rette tone eller rigtig finde sig selv mellem disse stoute priergårdsfolk.

Han syntes, han blev så ynkelig lille ved siden af Jørgen Prier, der med sit gode, venlige væsen dog havde noget værdigt over sig, så ingen glemte at yde ham den skyldige respekt, og Knud fik straks følelsen af, at her gik det ikke an at give en sludder for en sladder, således som mange yndede at få. Jørgen Prier ville have grundig besked på de ting, han ønskede at tale om, og bevidstheden herom gjorde Knud famlende og usikker.

Overfor kvinderne blev han endnu mindre.

Som Ellen Prier gik der med denne sikre myndighed, mindede hun om en borgfrue, der kun var vant til at byde og befale, og han kom til at stå som den ringeste smådreng, der havde at lyde hendes mindste vink.

Og som Kirsten Sværke sad der med sine hvide hår og kloge øjne, forekom det ham, at hun så' tværs igennem hele hans sjæl.

Og moderen og mormoderen fuldt opad dage stod Inger og blev ham så underlig fjern, skønt hun dog var ham så nær.

Ikke engang småbørnene kunne han rigtig komme i lag med. Ellers plejede børn altid at storme ham i møde, hvor han viste sig, men hos Ingers små søskende mødte han kun velopdragen høflighed.

Overalt var som rejst en usynlig mur mellem ham og priergårdsfolkene, og vel for første gang i sit liv sad Knud trykket af situationen og vidste ikke, hvad han skulle begynde at tale om. Imod sædvane var der heller ingen rigtig stemning til stede iblandt de andre, og samtalen gik kun tungt og trevent.

»Hvordan har ellers gamle Bojsen det nu for tiden?« spurgte Jørgen Prier, da kaffen var drukket, og han og Knud havde fået tændt cigarerne.

»Hvem?«

Knud så' spørgende op.

»Frede Bojsen — den forrige højskoleforstander på Rødkilde.«

»Nå — ham — ja, det ved jeg ikke.«

»Nej, nu holder han sig vel mest i ro hjemme, men en del rundt på Møen kommer han da sagtens.«

»Ja — jeg ved ikke — jeg har aldrig set ham.«

»Ikke det!« Jørgen Priers stemme havde en overrasket klang.

»Han plejer jo da at deltage i skolens møder.«

»Ja, det gør han måske nok, men — mit hjem ligger ikke i nærheden, så jeg har aldrig været med til foredragsmøderne, og til gymnastikopvisningerne på skolen ved jeg ikke, om han kommer.«

Uden at se op, slog Knud med lillefingeren asken af sin cigar. Ubevidst havde han forståelse af, at han ved sin mangel på kendskab til højskolen og dens tidligere leder havde lagt mile mellem sig og de øvrige tilstedeværende.

Der blev et øjeblik trykkende stilhed, og Jørgen Prier syntes at have tabt lysten til at spørge videre af frygt for derved at lægge den tilkommende svigersøn yderligere blot.

Henne ved et lille bord inde i havestuen havde Steffen siddet og kigget på et landkort. Ved at høre tale om Rødkilde, havde han slået op for at se efter Møen.

»Der må være en storartet udsigt deroppe på klinten,« sagde han så over imod Knud.

»Ja, det må der,« kom det usikre svar.

»Ja, synes du ikke det selv?«

»Jeg kan ikke huske det — vi bor langt fra klinten — så jeg har ikke været der i de sidste år.«

Knud følte sig som ude på gyngende grund, hvor han var redningsløst fortabt.

Inger sad ikke langt fra ham med sit håndarbejde. Hendes kinder blussede stærkt, og hun trak vejret stødende.

Så lidt vidste Knud altså til det og dem, der betød noget ovre på hans lille fødeø, og så blottet var han for alt, hvad der hørte højskole, politik og historie til, så han intet kendte til den bojsenske slægt eller dens virksomhed.

Og på klinten, et af Danmarks skønneste punkter, havde han — mønboen — knapt nok været. Både højskole og klint var for langt borte! Langt på Møen! Det var til at blive rasende over, og af harme og skam kunne hun have lyst til at spytte eller slå ham lige i synet.

Og hvor var det ikke forfærdeligt, at mormoderen og forældrene skulle få at høre, hvor lidt besked han vidste med alt dette, og hvor dum og åndsforladt måtte de ikke nu anse ham for at være.

Men kunne hun i grunden vente sig andet og mere af ham? Havde hun nogensinde udover gymnastik og folkedans haft en samtale med ham om andet end vind og vejr og det, der hørte dagen og vejen til?

I gymnastik og fodbold, sanglege og folkedans, amatørfotografering, silhuetklipping og lignende var han hjemme, og tage nogle mælkeprøver og regne fedtprocenten ud kunne han også, men derudover strakte hans viden ikke.

Det var så tarveligt, som det vel kunne være! Som en hund måtte hun skamme sig både på hans og sine egne vegne, og hvad måtte forældrene og mormoderen ikke tænke om dem begge.

Når Knud så totalt blottede sine åndelige mangler, måtte de heraf forstå, at han og hun havde bygget deres fremtid på det løseste sand. Intet af virkelig betydning havde de delt, og ingen af dem vidste ret meget om, hvad den anden indeholdt. Så letsindigt og overfladisk havde hun handlet, og så gabende tom lå fremtiden for hende.

Og det var hende, der ville hæve sig over den øvrige slægt ved at bryde med de gamle traditioner.

Jo, hun havde forstået det!

Med et smæld lukkede hun syæsken i og gik ud i køkkenet for at sørge for maden til aftensbordet. Moderen kom lidt efter ud for at hjælpe hende, men også hun gik tavs omkring. Begge havde en følelse af, at de hellere måtte tie end tale, da ordene alligevel ikke kunne dække over det, som ingen af dem holdt af at føre frem.

Resten af aftenen svandt hen, trykket og kedelig som eftermiddagen havde været, og forholdsvis tidlig brød Knud op. Han var skuffet og misfornøjet både med besøget og med Inger og sig selv. Så bestemt havde han ventet, at der nu i dag var blevet afholdt en festlighed i anledning af forlovelsen, men ikke et eneste fremmed menneske havde der været, og Inger havde vist ham en kulde, der frøs ham helt ind i sjælen.

Heller ikke med sig selv var han tilfreds. Det var ærgerligt, at han ikke kendte det mindste til Bojsen og Rødkilde, som lod til at interessere dem så stærkt, og det var dumt, at han ikke i den sidste tid havde gjort alvor af den tur ud til klinten, da han derved havde stået bedre i priergårdsfolkenes øjne.

Han måtte også indrømme, at han havde været uheldig med sine svar i andre retninger, men derfor behøvede Inger dog ikke at straffe ham så hårdt, så hun knapt ville se til ham. Næppe nogen anden ville gået så strengt til værks overfor sin kæreste.

I det samme cyklede han forbi et køretøj. Det var Laurits Stang med hele sin familie. Knud lattede i forbifarten på hatten, og han kunne i måneskinnet se Magda nikke og hilse igen.

Ja, Magda havde sikkert været lykkelig, om hun havde stået i Ingers sted.

Hun var altid kommet ham så sjæleglad i møde, når han var alene, men set så bedrøvet ud, hvis han gik hen til Inger.

En sød pige var hun også, men med Inger kunne hun ikke måle sig. Der var noget ved Inger, som alle de andre manglede. Skade kun, at hun havde dette stive sind. Blot hun i enkelte måder havde været som Magda Stang. Hun var så mild og blød og ville aldrig have drillet eller gået strengt i rette med ham for en eller anden ubetydelig bagatels skyld. Hun havde snarere hjulpet ham ud af kniben fremfor som Inger at sidde og måle ham

med disse underlige skarpe og stærke øjne, så det løb ham koldt nedad ryggen, blot ved at tænke derpå. Hele dagen var dermed spoleret for ham, og skulle det blive således, hver gang han kom i Priergården, blev det kun småt med fornøjelsen.

Men næste gang gik det bedre. Da han kom, sad Kirsten og heksede med nogle mønstre til en kaffedug, men hun kunne ikke få hjørnerne til at passe, hvordan hun så end vendte og drejede dem.

Knud tilbød straks sin hjælp, og snart var han i fuldt arbejde, mens de passiarede ivrigt op om de forskellige mønstres sær-
genheder.

Gertrud kom nu hen for at få ham til at ændre lidt ved nogle blades størrelse på en bordløber, og dermed var isen også brudt mellem ham og hende. De snakkede og lo og morede sig helt kammeratligt, og Knud fik hele aftenen lejlighed til at vise sig fra sin mest fordelagtige side.

Den lille Hans havde til sin fødselsdag fået en gammel violin, men nu havde han strammet strengene så stærkt, at én af dem var sprunget, og hans små uøvede fingre kunne ikke sætte en ny på, så han sad med hængende mund over, at legetøjet ikke var i orden; men så snart Knud fik at vide, hvad der trykkede ham, var han øjeblikkelig parat til at skrue strengen i, så den lille igen kunne spille løs.

Senere ordnede han lidt ved mekanismen i Elses store dukke, der havde lukket øjnene og ikke kunne få dem op igen, og han hjalp Grete at klistre glansbilleder i hendes album.

Ved at se hans elskværdige imødekommenhed overfor søstre og den lille broder, blev Inger også glad og venlig overfor ham, og aftenen svandt hen i bedste stemning.

Det var nu endelig fastslået, at Kirsten og Arnold skulle have ring på hans 25-årige fødselsdag, og den dobbelte festlighed skulle fejres ved et stort gilde i hans hjem.

Hele Kirstens familie var inviteret, men Inger ville ikke med. For Knud var det en stor skuffelse, da han endnu ikke havde været med hende nogen steder, hverken hos slægt eller venner, og gentagende søgte han at overtale hende til at deltage i forlovelsesgildet, men hun var ikke at formå dertil.

»Nogen skal da være hjemme for at passe huset og kreaturerne,« sagde hun, da han en aften påny plagede hende for at

gå med til festen, »og når Karl Vest og Arnold er gamle venner, så skal Gertrud selvfølgelig også med, og det falder mig til at blive hjemme.«

»Det gør det måske nok,« indrømmede Knud, »men når nu Arnold direkte har inviteret os begge, så er det også underligt at blive hjemme.«

»Komme alle tretten kan vi dog ikke,« erklærede Inger afgørende, »det ville se altfor drabeligt ud, om der mødte sådan et slæng.«

Knud svarede ikke, men der begyndte at dæmre en anelse hos ham om, at Inger ikke ønskede at vise sig med ham ved de store familiefestligheder. En uklar følelse af bitterhed og vrede steg op i ham, men finde ord herfor kunne han ikke.

Kun var han mere mut end ellers, og tog som den første aften ret tidlig af sted.

Kirsten havde straks lagt mærke til hans misstemning, ligesom hun også tidligere havde haft ondt af ham, fordi hun syntes, at Inger ikke viste ham kærlighed nok.

»Du er ikke god mod Knud,« sagde hun mildt bebrejdende, da de kom ud i deres kammer.

Inger lo kort.

»Jeg er vel ikke god mod nogen.«

»Jo, du er god mod os alle, men ikke mod ham.«

»Har han beklaget sig til dig?«

»Nej, det har han ikke, men det er noget enhver kan se, når man er sammen med jer. Mange gange er det ligefrem, som du slet ikke kan lide ham.«

»Det kan jeg måske heller ikke,« afbrød Inger hårdt.

»Men så kan jeg ikke forstå, hvorfor du har forlovet dig med ham.«

»Det forstår jeg måske heller ikke selv.«

»Å, Inger,« Kirsten så sørgmodig på hende, »hvor det dog er trist, og jeg kan slet ikke tåle at tænke på, at du er ulykkelig.«

»Ulykkelig!« Inger rystede afvisende på hovedet. »Nej, Kirsten, det er jeg ikke. Jeg er blot ikke så blød og god som du og Gertrud, og derfor bliver jeg heller ikke så rørende elskovsfuld som I.«

Det sidste kom i den hende egne halvt spottende, halvt drillende tone. Hun ville bort fra det emne, de nu var inde på, og fremfor

alt ville hun ikke kalde på andres medlidenhed. Hellere måtte de tage hende for at være hård og ond, end hun ville beklages.

Slemst var det, at de så, der var noget skævt og forkert i forholdet mellem hende og Knud, men værre var det, hvis de begyndte at ynke hende. Hun ville ikke være genstand for almindelig beklagelse, og hun skulle nok vide at tage sig i agt, så de ikke kom til at tro, hun var ulykkelig. Men når hun så viste sig helt og fuldt som den gamle Inger fra før hun blev forlovet med Knud, så troede de vel, at hun var så hoppende glad over ham, og det smagte hende heller ikke.

Når han i visse retninger var så forfærdende en lavmåler, kunne hun ikke stille sig an, som om hun var henrykt for ham.

Å, nej, det var ikke til at vise sig anderledes, end hun helt ud var, og det ville vist mangfoldige gange falde hende svært at finde den rette form for sin optræden overfor Knud. Men det gik vel, som det hidtil havde gået, og så tåbeligt og forvirret hun havde styrtet sig ind i det altsammen, fortjente hun heller ikke bedre, end at det skulle bringe hende kvaler på forskellig vis.

Nogen tid efter Kirstens forlovelse var alle tre svigersønner samlet i Priergården og sad sammen med hele familien inde i havestuen.

På bordet foran Jørgen Prier lå alle de falsterske aviser. Der var højrebladet »Stiftstidende«, den moderate »Folketidende«, det radikale »Nykøbing Dagblad« og »Stubbekøbing Avis« og »Social-Demokraten«.

»Det er dog en forskrækkelig masse blade at holde,« udbrød Arnold, idet han vendte lidt op i dem, »der skal mange avispenge til mellem år og dag.«

»Vi betaler ikke for dem alle; nogle af dem bytter vi med andre; på den måde får vi hele bunken,« sagde Jørgen Prier.

»Det kan forresten være en god idé,« sagde Arnold, »men jeg forstår alligevel ikke, hvad du vil med »Stiftstidendes«. Stor, fin højrepolitik egner sig dog ikke for os bønder.«

»Da synes jeg dog, det er værre med »Social-Demokraten,« sagde Karl, »socialisterne sætter så meget ondt blod ind mellem folk, så jeg finder, at enhver bør tage afstand fra det, der kommer fra den kant.«

»Men det virksomste middel imod den socialisme, som er af det onde, er måske at åbne adgangen til dens presse,« blandede

Ellen Prier sig nu i samtalen. »Selv er jeg ikke socialdemokrat, men jeg lider heller ikke af den socialistforskrækkelse, som så mange er besværet med, og jeg mener, at vi fremfor alt bør sætte os ind i, hvad det er socialisterne vil, før vi fælder dommen over dem.«

»I politik som i alt andet er det en fejl, at vi kender for lidt til vore modstanderes stilling,« sagde Jørgen Prier, »og derfor er det nødvendigt, særlig for de helt unge, at de læser de forskellige partiers blade for at få spørgsmålene belyst fra alle sider. Derved kan de lære at vælge deres standpunkter og blive klar over, hvor de egentlig hører hjemme.«

»Ja, det er rigtig nok,« indrømmede Arnold, »man skal helst lære at se med egne øjne. Det duer ikke at slutte sig til et parti, blot fordi ens far hører til det.«

»Her er I jo også nødt til at holde alle bladene, når her er tilhængere af alle partier,« indskød Karl Vest smilende.

»Nej, se!« Arnold Stryg kiggede interesseret fra den ene til den anden, »og hvordan deler I jer vel så?«

»For at begynde med mig selv, så hører jeg til det moderate venstre og holder på mænd som Niels Neergaard og Klaus Berntsen,« sagde Jørgen Prier, »og mormor og Gertrud er mine nærmeste følgesvende.«

»Og jeg er radikal,« sagde Ellen Prier, »og det er Inger og Henrik også, men hun er den mest yderliggående af hele flokken.«

»Ja, hun står halvvejs med det ene ben hos socialdemokraterne,« bemærkede Gertrud.

»Og der står jeg godt,« erklærede Inger.

»Og Kirsten er højremand,« skyndte Steffen sig at oplyse.

»Men Kirsten da!« Arnold Stryg daskede leende sin kæreste hen over armen. »Jeg troede dog, vi var enige i politik, som vi er det i kærlighed, og at du ville vandre de samme radikale veje som jeg.«

»Nej, der skal du nok få spektakler over det,« truede Kirsten.

»Det er ikke sådan som her,« sagde Karl Vest og lagde armen om Gertrud, »vi er et par gode moderate sjæle begge to, og vi skal nok holde, når der er tale om politik.«

»Ja, glæd dig nu bare ikke for tidlig,« drillede Gertrud, »for jeg står alligevel ikke så langt ude på højre fløj som du.«

»Det var som pokker! Ja, så kan vi jo nok komme til at trække

hver til sin side. Men hvor hører du ellers til?» vedblev Karl henvendt til Knud.

»Å,« Knud tændte sig en ny cigar, »jeg er ikke politisk anlagt.«

»Så er du højremand,« påstod Arnold, »for det er alle, som ingen politisk overbevisning har.«

»Nej, højremand er jeg ikke,« forsikrede Knud, der vidste, at han i så fald ville komme til at stå i den skarpeste modstrid til Inger, »men ellers forresten hvad politik angår, så er jeg ingen ting.«

Ingen ting! Inger slog umærkeligt nakken tilbage. Nej, han var ingen ting. Der talte han sandere, end han egentlig selv vidste.

Senere faldt talen på de nye bøger, der var udkommen sidste år. Inger holdt på Pontoppidan, medens moderen mest yndede Jakob Knudsen og faderen Zakarias Nielsen. Aakjær og Skjoldborg havde deres beundrere i Arnold Stryg og Karl Vest, og Gertrud og Kirsten læste gerne Marie Bregendahl og Nikoline Kirkegaard.

»Jeg har ingen, som jeg særlig foretrækker,« sagde Kirsten Sværke, »men jeg har i den sidste tid læst en del af Thorkild Gravlund, og det gamle, han skriver om, er vi gamle glade for at læse.«

»Og vi yngre med,« brød Inger ind, »jeg vil gerne vide noget om det, der hører fortiden og historien til.«

Moderen såvel som flere af de andre var også stærkt historisk interesserede, medens Karl Vest holdt på, at det til dels var at spille tiden med at forske efter det, der ikke var mere. En livlig diskussion rejste sig herom. Inger tog ivrig del heri, men samtidig sad hun som på nåle, for at ikke Knud ved en eller anden bemærkning skulle røbe sin uvidenhed om litteratur og historie.

Her i hjemmet og iblandt hendes nærmeste, som alle fulgte godt med på disse som på så mange andre områder, faldt det så uendelig stærkt i øjnene, når han omtrent slet intet vidste. Derfor gjaldt det om ikke at få alt draget for stærkt frem i lyset til skam og ærgrelse for dem, der hørte hende til.

Men sådan var det jo i så mange andre retninger. Intet af betydning kunne han tale om. Altid skulle der dækkes over hans manglende kundskaber.

En heftig og brusende vrede fyldte Inger, og kun med møje tvang hun sig til at være rolig her, hvor de andre var til stede, men inden Knud forlod gården fik han hendes bitterhed at føle.

Med et nervøst tryk satte han foden imod pedalen, da han kørte ud af porten. Han begyndte snart at blive træt af alt dette. Både her og andre steder sad der flere kønne piger, som hellere end gerne ville tage imod ham med åbne arme og være tilfreds med ham, som han var; men her blev han pint, næsten hundset, fordi han ikke i et og alt vidste besked eller interesserede sig for alt det, som Inger og hele hendes kloge familie nu en gang spekulerede så meget på.

Han bøjede sig lidt frem over styret og satte yderligere-farten op.

Nej, det var ingen ublandet fornøjelse at være forlovet med Inger Prier og komme i besøg på Priergården. Alle de, der misundte ham, at han havde snuppet Inger bort fra næsen af dem, skulle blot vide, hvordan han var stillet, så ville der nok blive måde med misundelsen.

I stort mål havde han fået at føle, at den paradishaves roser var ikke uden torne. Stukket og såret var han blevet, så det havde svidt om hans hjerte, men nu var han omtrent lige glad med det hele. Inger var bedsk og spydig, så snart alt ikke gik efter hendes hoved, og når der hver gang skulle føres lærde og videnskabelige diskussioner, brød han sig ikke stort om at komme der på visit. Det var dog for kedeligt og trættende at høre på i længden. Nu i dag havde det gået løs om politik og bøger. Forrige gang havde Ellen Prier læst noget højt om dansk-amerikanske forhold, og fra et andet besøg huskede han, de ivrigt havde drøftet modsætningen mellem Bjørnstjerne Bjørnson og Henrik Ibsen. Og hvad fornøjelse var der vel ved det. Hvad brød han sig om, enten den ene eller den anden af prierfamilien helst ville læse, hvad Jeppe Aakjær eller Johan Skjoldborg havde skrevet, og hvad kunne det interessere ham at høre om forkellen på de to norske digtere.

Inger havde også lånt ham flere bøger, men han havde ikke haft tid til at læse dem, og når hun hørte det, kom hun gerne med en spydig bemærkning, som ville hun gøre ham ansvarlig for, at han havde andet at beskæftige sig med. Og aldrig var hun sød og kærlig mod ham, som de to andre søstre var det mod deres kærestes. Selv om hun ikke var vred, var hun dog så kølig og reserveret overfor ham i alle måder, så det blev aldrig rigtig, som han ønskede det.

Sådan var det sikkert ikke blevet, hvis han havde valgt Magda Stang. Forresten gik hun nok og sørgede over ham endnu. Hun så altid så bedrøvet ud, når de mødtes, så hvis han ville, kunne han nok få alt i orden med hende endnu.

Men så var der Inger. Hvad mon hun ville sige, hvis han foreslog at hæve forlovelsen? Mon hun alligevel ville synes rigtig om det? På en vis måde kunne han næsten forestille sig, at hun ville blive glad, hvis hun kunne få sin frihed tilbage; men på den anden side troede han dog også, det ville krænke hendes stolthed, når hun hørte, at han helst ville være hende kvit.

For en gangs skyld kunne han måske få overtaget, og hvem vidste, om hun ikke derved kunne få i sinde at slå om, så alt kunne blive mellem dem, som han ønskede, det skulle være. Det var ikke umuligt, at der skulle sættes hårdt imod hårdt overfor den slags stivsindede kvinder som Inger. Hidtil havde han føjet hende i et og alt og stadig søgt at være hende til behag, så vidt han formåede, men nu ville han vende skuden og blive kold og hård som hun, og til sidst spille trumfen ud om at få forlovelsen hævet.

Forhåbentlig nåede han ved sin trusel at binde hende stærkere til sig. Når alt kom til alt, ville han dog så nødig undvære hende, og hun havde noget over sig, som han aldrig kunne glemme, enten det så gik op eller ned.

Magda Stang var nok en sød pige, men som han havde set Inger i gymnastiktimerne og folkedansen, ville hun for ham altid stå over alle andre.

Når det kom til stykket, ville det nok også blive svært at sige hende de hårde ord og vende hende ryggen, men nu ville han alligevel søge at byde hende trods, først ved ikke at skrive, således som han ellers plejede, og sit sædvanlige søndagsbesøg ville han også stryge. Ved at se både breve og ham selv blive borte, ville hun sikkert blive forundret, og gennem forundringen og savnet blive mere medgørlig. Særlig det sidste måtte han holde fast for at hente kraft til det første.

Som Knud havde ventet, blev Inger forundret ved ikke at få brev fra ham et par dage efter, at han havde været der i besøg, og som dagene gik steg hendes forundring.

At han ikke var syg, vidste hun, altså måtte han være for nærmet, men ham om det. Hun skulle ikke sende ham nogen

opfordring om at lade høre fra sig. Hun havde tidt nok ærgret sig over det meningsløse utal af intetsigende breve, som regnede ned over hende. Det var helt velgørende at blive fri derfor, og skulle han nu på dette område begynde at komme lidt til fornuft, ville det være en lettelse.

I reglen plejede Knud at komme så tidlig om søndagen, at han kunne drikke eftermiddagskaffe sammen med familien, og da Inger den følgende søndag dækkede kaffebordet ude på den store solbeskinnede veranda, hvor de gerne opholdt sig de hellige dage, satte hun også en kop tilrette til ham.

Men kaffen blev drukket og kopperne taget væk, uden at Knud viste sig.

Der kom en underlig trækning om Ingers mund.

Mon han skulle få i sinde at blive helt borte, siden han hverken skrev eller på anden måde lod høre fra sig.

Ja, ja, det skulle han have lov til. Han fik intet for at gøre sig kostbar, og kom han ikke til hende, skulle hun nok blive fra ham.

Hun tog en avis, og hendes øjne faldt straks på et lille stykke om et par jyske husmandsdøtre, der ved flid og sparsommelighed havde arbejdet sig frem til at købe en mindre landejendom, hvor de nu ville henleve resten af deres dage i fred og gode kår. Den ældste af dem havde straks efter sin konfirmation fået plads som barnepige på en herregård i nærheden af sit hjem, og var derefter steget til stuepige og senere kammerjomfru hos fru, for så igennem flere år at følge med herskabet rundt på deres rejser og derved fået set de fleste af Europas lande og større byer. Til sidst havde hun været en trofast plejerske for sin gamle frue, der var blevet ramt af et apoplektisk slag, og efter hendes død havde hun arvet en større kapital.

Den yngste af dem havde fra først af arbejdet ved husvæsenet, men ægget af søsterens beskrivelse af alt det herlige, hun fik lejlighed til at se, havde hun resolut taget plads som kahytjomfru og senere tjent i flere af de forskellige lande, hvor hun var kommet i havn. Efter nogle års omflakken havde hun i Liverpool oprettet et logihus for skandinaviske søfolk, og der sparet sig en del penge, så hun nu sammen med søsteren kunne købe den omtalte ejendom.

Inger lod drømmende avisen synke ned i sit skød. Hvor måtte

det dog ikke være herligt, først at få set så meget af verden, og dernæst ved eget arbejde at få skabt sig en selvstændig stilling. Noget lignende som disse søstre skulle hun have forsøgt, men hun havde forspildt chancen for sig selv, og fik nu intet set og intet prøvet.

Men det hjalp ikke, hun beklagede sig. Hun havde selv valgt sit ståsted, og der måtte hun blive. Kristian Jespersens opgør med Laura Isaksen havde hun ikke glemt endnu.

Men hvorfor kom Knud ikke? Mon han skulle være blevet ked af hende? En rislende glæde jog pludselig frem ved tanken om, at han muligvis af egen fri vilje hævdede deres forlovelse, så hun atter kunne blive fri som fugl i luften, og da skulle hun vel vide at vogte sin kostelige gave — men nej, der kom Knud!

At han var stødt og sur, så' Inger straks, men hun lod, som hun intet mærkede. Hele ugen havde han kæmpet hårdt med sig selv for ikke at skrive til hende, og at hun ikke bekymrede sig om, at hans breve udeblev, var ham en stor skuffelse, men stemte ham dog bittert. Til om søndagen havde han planlagt en tur, der skulle give ham det fornødne rygstød til at holde sig borte fra Priergården, men planen mislykkedes, og hen på eftermiddagen stod han uden noget støttepunkt. Ingen steder havde han rigtig at tage hen, og blive hjemme, syntes han var så underligt, så han måtte hellere drive over på Priergården for at se, hvorledes Inger ville tage imod ham efter hans lange tavshed.

Tilsyneladende anfægtede det hende ikke i mindste måde, at han ikke havde skrevet, og heller ikke, at han nu kom så sent. Hun hverken spurgte om det ene eller andet, så hun var vel nærmest ligeglad med ham — og det var han også med hende.

Arnold Stryg og Karl Vest var ligeledes kommen for at besøge deres kærester, og lidt hen på aftenen gik alle tre par en tur ud i haven. Karl og Arnold skilte sig snart bort med Gertrud og Kirsten, medens Knud og Inger blev siddende på bænken under det store valnøddetræ.

Ingen af dem talte. Begge ventede de på, at den anden skulle begynde. Knud havde lænet sig tilbage mod træet og dampede ivrigt løs på sin cigar. Inger sad lidt foroverbøjet og drejede med sin støvlehæl en lille fordybning i gruset. Samtidig skød hun mekanisk sin ring frem og tilbage på fingeren.

I måneskæret kunne Knud følge hendes bevægelser, og irriteret så' han hendes leg med ringen.

»Nu har du trukket din ring så mange gange af, så det er hedst, du ikke sætter den på mere,« fo'r han pludselig op.

Med et ryk rev Inger ringen helt af og rakte den hen imod ham.

»Værs'god!« Der lød som undertrykt jubel i hendes stemme.

»Du skal få det, som du ønsker.«

Knud rejste sig heftig fra bænken.

»Det er sjældent, det er sket, siden jeg lærte dig at kende.«

»Men så fik du det dog på det sidste.«

Uden at svare, vendte han hende ryggen og gik med raske skridt ud af haven.

Inger blev siddende halvt foroverbøjet som før, indtil lyden af hans fodtrin var døet bort, så rejste hun sig med et sæt og strakte som befriet armene op over sit hoved.

En stund blev hun stående med oprakte hænder, som ville hun favne den hele verden, samlede så kjolen om sig og sprang baglæns over en stor pæonbusk, der stod i nærheden.

Det var, som hele hendes lyse ungdom og friske mod i et eneste nu var vendt tilbage. Hidtil havde det været, som skulle hun blive gammel før tiden, og alt lå gråt i gråt for hende, men nu skulle livet atter leves.

Og dobbelt rigt ville det sikkert blive nu.

De erfaringer, hun havde høstet, skulle nu komme hende tilgode, og den skole, hun havde gået i, havde givet hende en streng, men gavnlig lære om, at ingen ustraffet handler letsindigt med det dyreste, der var givet mennesker.

Men heldigt var hun sluppet ud af den forblændelse, der for en stund havde omtåget hendes øjne, og nu skulle hun vel vide at vogte sin friheds skat.

En uimodståelig lyst til at råbe sin genvundne lykke ud for dem alle i hjemmet kom over hende, men hun betvang sig og gik rolig ind i huset, hvor forældrene og mormoderen sov uden at ane det mindste om den omvæltning, som her havde fundet sted.

Men i aften ville hun ikke bringe uro og forstyrrelse ind over hjemmet. Nu ville hun straks gå i seng, så der ingen spørgen eller forklaringer skulle blive, når søstrene kom ind.

Tidlig næste morgen vågnede Inger ved den lille klokkes kimen. Det var ikke helt dag, men hun syntes det gryende dagslys var klarere end ellers, og gennem det halvt åbentstående vindue hørte hun fuglene kvidre, friske og morgenglade.

Uvilkårlig hævdede hun sin højre hånd. Jo, ringen var borte. Det var ikke nogen drøm, men den rene skære virkelighed. Hun var fri, hun var ikke mere bundet af den gyldne lænke.

Rask sprang hun ud af sengen, og inden søstrene havde begyndt at klæde sig på, stod hun færdig til at gå ud i stalden.

Da malkningen var endt, og hun kom ind i køkkenet, var Ellen Prier i færd med at skænke kaffe.

»Mor!« Inger lagde sit hoved mod hendes skulder. »— nu er jeg fri igen. Knud hævdede vor forlovelse i aftes.«

»Knud!«

Moderen så' næsten vantro på hende.

»Ja, mor, det var Knud og ikke mig, der gjorde en ende på det hele. Men jeg slog til, så snart han nævnedes det.«

Ellen Prier trak Ingers hoved tættere ind til sig.

»Jeg var ikke glad, da du fortalte om din forlovelse, men jeg er det heller ikke endnu, da du siger, det er forbi.«

»Jeg er dog selv så glad, mor — og gladere end nogensinde før.«

»Det har du på en vis måde også grund til, blot du ikke har købt din glæde på en andens bekostning.«

»Det håber jeg ikke.«

»Tror du da, Knud er glad i dag?«

»Det må han vel være, han fik jo sin vilje.«

»Derfor er jeg dog ikke sikker på, at han er det,« sagde Ellen Prier, »og i grunden gør det mig ondt for ham. Han var ikke den mand, jeg havde ønsket for dig, og jeg mener også, at for din egen skyld var det godt, I skiltes, men jeg frygter, det har pint Knud mere, end du aner. Og jer forlovelsestid har måske været svær nok for ham.«

»Det har den også været for mig,« tilstod Inger, »og disse må-neder vil altid på en vis måde komme til at stå som den usleste tid af min ungdom, men på den anden side bliver det måske også den bedste, eller i hvert fald den, der har haft mest betydning for hele min udvikling, for jeg tror, der er spiret noget frem i mig, som måske ellers aldrig ville komme op, hvis alt dette ikke havde været.«

»Tidt må man underlige omveje, førend man finder ud på de rette stier,« sagde Ellen Prier bevæget, »og Gud give så, at alt her må blive både dig og Knud en gavnlig lære for hele livet.«

SOM Ingers forlovelse havde fremkaldt en trykkende stemning hos dem alle i gården, således gjorde meddelelsen om dens op-hævelse det også. Alle fandt det var så underligt, at Knud, der nu en tid havde gået ud og ind imellem dem, som hørte han hjemme der i huset, pludselig slet ikke skulle komme mere, men være som en fremmed og udenforstående. Ganske vist følte det ikke som noget tab for hjemmet, at han blev borte, men han havde dog været som et led deraf, og de ældre måtte indrømme, at han sikkert havde gjort sit bedste for at være dem alle til behag.

Kun Inger følte adskillelsen som en lettelse, og som det tryk, der før havde lagt sig over gården, til dels stammede fra hende, således udgik nu også fra hende den sol, der kunne sprede lys i tågen.

Som den kvidrende fugl, hun før havde været, gik hun atter i lag med sit arbejde, men den løsslupne kådhed var nu mere af-dæmpet, og hun var præget af en indre modenhed, som før havde manglet.

I hele sin forlovelsestid havde hun ikke været oppe på Mølle-banken, fordi hun syntes, hun havde svigtet alle de drømme, hun havde drømt heroppe, men nu kom hun igen som før, og så' herfra ud over det smukke nordfalsterske landskab, som hun elskede så højt, og påny gled hun ind i sine drømmes land.

I sydvest skimtedes Brarup og Sundby kirker. Hvor det i grun-den var underligt med alle disse gamle kirkebygninger, som kunne trodse tidens tand og stå der år efter år som et minde om fædrenes dygtighed og sejge vilje. Hvor havde det ikke med de dårlige hjælpemidler, man den gang ejede, kostet megen møje og besvær at få dem rejst, men ved den udholdenhed, der her var lagt for dagen, manedes nutidens børn til at tage fat på

samme vis som fortidens. Sejgt og ukueligt som de havde kæmpet, skulle andre følge i deres spor for også at kunne sætte sig et varigt minde.

Men for at det kunne ske krævedes dåd, ikke drøm.

I denne uge var hun kokkepige og måtte sørge for maden, medens de to andre søstre var bryggerspige og stuepige og måtte besørge malkningen. Men nu var det snart forbi med at være tre piger i hjemmet. Om kort tid skulle Gertrud have bryllup og flytte hen på Vestergården, da Karls moder i flere år havde lidt af en ondartet årebetændelse i benene og gerne ville befries for den store husholdning og hellere bo i den lille nydelige villa, som var bygget et kort stykke fra gården. Grundet på Gertruds ungdom havde Ellen Prier holdt igen med giftermålet, men nu havde hun endelig givet efter for de unge og gamles forenede bønner, og brylluppet skulle fejres ved en større festlighed.

I Priergården, hvor der i gamle dage havde været holdt så mange store bryllupper, herskede der så atter festlig travlhed, men nu gik alt lettere og nemmere fra hånden end i tidligere tid.

»Der er stor forskel på at lave til gilde nu og så den gang, jeg var ung,« sagde Kirsten Sværke, »da måtte vi slæbe som heste, fordi alt var så tungt og besværligt at få sat i lave. Men vi morde os, mens vi sled, og der var altid en egen højtid både før og efter gilderne.«

»Den gang var folk heller ikke så forvante som nu,« bemærkede Jørgen Prier.

»Nej, vi var nøjsomme, og nøjsomheden er jo lykkens vugge,« sagde Kirsten Sværke.

»Men derfor mener jeg alligevel ikke, at alt i de dage var bedre end nu. Der er kommet meget godt med den ny tid. Det gælder blot om at bruge det ret.«

»Hvad synes du så bedst om, mormor, den gamle eller den ny tids selskabelighed,« spurgte Gertrud.

»Over alt det, der hører ens barndom til, vil der altid hvile en særskilt glans, og det samme bliver tilfældet med gilderne,« svarede Kirsten Sværke. »For os ældre vil de altid stå som det bedste og morsomste, der kunne være, men skal man dømmes helt ærlig, må man jo sige, at som gilderne i gamle dage var de simpleste og mest naturlige, så var de også mere rå og mere uappetitlige end i vor tid. Nu er der kommen mere dannelse, men også mere

forloren finhed. Tonen er mere sleben og ikke så ubehøvlet som før, men det er ofte købt med noget af den djærve friskheds forlis.« Kirsten Sværke tog en asiet og lagde lidt sildesalat på sit smørrebrød.

»Meget af det fra gammel tid var ikke godt,« vedblev hun, idet hun satte asietten fra sig, »men når jeg ser på hele det hæsblæsende jag, der er kommet over folk, så må jeg med vemod minde den stille fred, som lå over tidligere tider, og selv om jeg i mange henseender er glad for nutiden og beundrer de store fremskridt, som har fundet sted, og anerkender de mange forbedringer i samfundsforholdene, så kan jeg ikke andet end fordømme den fordringsfuldhed og utilfredshed, som råder rundt omkring, og da synes jeg, at menneskene er blevet ringere, end de var før.«

Inger sad og ridsede med sin gaffel på tallerkenen. Ja, det var nok sandt, at menneskene nu om dage var små og dårlige, men enhver måtte føle sit ansvar og stræbe at blive større og bedre.

»Men jeg er glad for, at meget af det tunge, forasede slid er borte,« fortsatte Kirsten Sværke i en lettere tone, »og når jeg tænker på, hvordan vi til gilderne selv hersede med slagtning, brygning og bagning, så bliver det her for ingen ting at regne.«

»Men selv om vi end får nok så meget bragt tillavet ind ad dørene, har vi dog travlere end nogen sinde før,« sagde Ellen smilende.«

»Ja, det mærker man i disse dage,« indskød Jørgen Prier, »for det er ikke, som en hund var gal, men det er, som de var det alle sammen.«

»Og så skal der endda ikke trakteres som i gammel tid,« sagde Kirsten Sværke. »Før kom de tidlig om formiddagen og fik frokost, inden de tog med til kirke; nu møder de ikke førend hen på eftermiddagen, og bliver så spist af med en kop chocolate og en sjat kaffe.«

»Mange steder får de endda slet ingen ting, men kommer blot i kirken,« sagde Ellen Prier, »men jeg synes nu, de skal samles i hjemmet.«

»Lidt skulle der da også gerne vanke for brudegaverne,« sagde moderen, »for vi kan ellers godt være enig om, at de par måltider, som nu fås ved et bryllup, de er dyrt betalt, når man tænker både på gaver og stads, som skal til. Det er noget, der løber op.«

»Det løber også op at gøre bryllup,« sagde Ellen Prier, »og havde Vest's ikke været så rige, som de er, havde jeg aldrig stillet an, som jeg gør. Men for Karl og Gertrud kan det jo være det samme, om de senere får nogle hundrede kroner mere eller mindre, og hans forældre ville jo helst have stort gilde, så derfor kan vi tillade os at se lidt bort fra bekostningen.«

Iblandt de indbudte gæster var også sognepræsten og hans unge frue, som selv var blevet gift for ganske kort tid siden.

Præsten havde opholdt sig i præstegården i nogle uger, medens fruen først var ankommet et par dage før Gertruds bryllup skulle finde sted.

Både pastor Villadsen og fruen var indfødte københavnere. Hans fader havde været adjunkt ved en af de højere skoler; hendes var assistent i et af ministerierne.

I Villadsens hjem havde der altid været smalhans til stede, og kun ved den yderste nøjsomhed og ved hjælp af legater og fripladser var det lykkedes ham at slå sig igennem. Fru Villadsen var også vænnet til den største tarvelighed i hjemmet; men udadtil søgte de altid at bevare et vist skin, og embedsmandsværdigheden holdt de standhaftig på. Med landboerne havde de aldrig haft den fjerneste forbindelse. Kun nogle ganske enkelte gange havde hun været udenfor København, og var da aldrig nået længere end til Hornbæk og Roskilde, og til selve landlivet kendte hun ikke det mindste. Kun igennem moderen, der en gang i sin grønneste ungdom sammen med en veninde havde opholdt sig i nogle dage hos en vestjysk gårdmandsfamilie, havde hun hørt lidt om, hvordan livet levedes ude på landet, og ud fra det mere end fyrretyveårige, gamle billede havde hun så dannet sin mening om bønderne i almindelighed.

At Villadsen søgte kald ude på landet, var ikke efter hendes hoved, men de måtte jo tage brødet, hvor det kunne falde, og senere kunne de måske atter vende tilbage til det elskede København, eller i det mindste til en af byerne.

Da Villadsen ved deres eget bryllup fortalte, at de var inviteret til et bondebryllup, vidste hun knapt, om hun ville tage med eller ej, men han holdt på, at det gik ikke an at lade være, så hun måtte jo med.

På forhånd forestillede hun sig, hvorledes alt det ville spænde af, og i og for sig kunne det nok også blive helt kosteligt at

deltage i et sådant bondegilde, hvor de naturligvis ikke havde det allerbitterste begreb om, hvad der var skik og brug mellem dannede mennesker.

Moderen havde fortalt, at ude på landet, hvor hun havde været, spiste de med træskeer og langede alle til et og samme fad, og kød og flæsk tog de med fingrene.

Huh! Det formelig gøs i fru Villadsens lille, spinkle krop ved tanken om at skulle blive budt noget lignende.

/ Men naturligvis ville det blive helt grinagtigt at se disse bønder holde gilde, og hvad mon de egentlig fik ved en sådan lejlighed? Grød eller vælling naturligvis. Moderen havde sagt, at derovre på den jyske gård fik de grød 21 gange om ugen, og bønderne var jo også altid så tykmavede, det havde hun set, når hun sommetider var kommet til at køre i sporvogn sammen med en eller anden, som var kommen en tur til København; og naturligvis var det af bare grød og flæsk, at de struttede så gevaldigt.

Og hvordan mon de så var klædt, når de skulle til gilde? Træsko havde de vist ikke på mere, men mødte nok op i store fedtlædersstøvler, ligesom han den gamle, tykke bonde, hun en gang havde set stå inde på hovedbanegården og være så bange for, at han ikke skulle komme med det rigtige tog.

Om de alle sammen gik i vadmæl og hvergarn som deres vaskekones moder, der var fra Endelave og havde været på besøg hos datteren, da hun kom for at tale med hende om vasken, var hun ikke helt klar over; men selvfølgelig gik de da med klæder, der var mere end ti år bagefter moden, for Nordfalster var jo da en hel afkrog af verden, så moderne kunne ingen forlange, de skulle være. Lommetørklæder benyttede de selvfølgelig heller ikke meget, men snød mest næsen med fingrene, ligesom fiskerkonerne ved Gammelstrand, og sådan var det begribeligvis helt igennem.

Mellem alle disse gammeldags og klodsede bønderfolk ville hun med sine fikse og moderne dragter komme til at tage sig ud som en lille dukkeprinsesse, og sikke øjne, de sikkert ville lave, når de ved brylluppet så' hendes yndige hvide silkekjole, som hun ville tage på for rigtig at dupere den med det samme, skønt det ellers næsten var synd at møde med den ved en sådan lejlighed. Hendes hvide voilekjole var i grunden rigelig fin nok at stille med hos bønder.

Silke var dog silke, og det var nok bedst rigtig at imponere dem den første gang, hun viste sig mellem dem.

De skulle få at se, at hun var en dame, de måtte bøje sig for, men ond imod dem ville hun dog ikke være, for det hørte sig ikke til for en præstefrue, men ærbødighed og respekt måtte hun forlange, og når de så ydede hende den skyldige ære, ville hun også være rigtig venlig og nedladende overfor dem. Hun ville altid nikke til dem, når hun mødte dem på vejen, og hun ville også af og til tale med dem om det, som de havde forstand på at snakke om.

Naturligvis var det også bedst at holde lidt gode miner med bønderne og deres koner, for moderen havde fortalt, hvordan den jyske gårdmandskone havde foræret både præsten og degnen et stort stykke kød af en ko, som blev slagtet, og smør og æg og andre gode sager blev også båret hen i præstegården.

Ganske vist var det lidt underligt for en præstefrue at skulle tage imod fødevarer af en bondekone, men alligevel var det ikke til at kimse af. Al ting var jo så rasende dyrt nu til dags, og af bitter erfaring vidste hun, hvor vanskeligt det var for en slunken husholdningspung at skaffe kød og smør og æg til veje. Igenem moderen og hele hjemmets husførelse kendte hun så uhyre godt rede på, hvordan der skulle spinkes og spares på fødemidlerne for at holde den ydre anstand vedlige, og Villadsen havde ærlig sagt, at hendes husholdningspenge særlig det første år ville blive ret små. En lille ekstrahjælp ville derfor ikke være at foragte.

Foruden naturalierne var der også ofrene, og begribeligvis ofrede de mere til en præstefamilie, de kunne lide, så af den grund gjaldt det også om at stå sig godt med sognebørnene. Ret betænkt var det helt latterligt, at en præst skulle tage mod en krone eller to og måske endda mindre af de bønder og husfolk, som hørte til hans menighed, men lagt sammen kunne det blive en stor kapital. Og alt sammen ville det være velkomment i præstegården. Villadsen havde megen gæld fra sin studentertid, og indhoet havde de på afbetaling, så der var huller nok at fylde i.

Men det måtte ingen få at vide herude. Alle skulle de tro, at de sad på den grønne gren. Det kunne ikke gå an, at folk vidste, de havde en fattig præst, for så blev der noget forrykket i forholdet, da bønderne jo var pengestolte og mest regnede med dem, der havde meget på rente.

Friseret efter sidste mode og iført sin fine, hvide silkekjole, fulgte fru Villadsen med sin mand op til kirken for at overvære Gertrud Priers og Karl Vest's vielse.

Hendes 21-årige hjerte bankede stolt ved tanken om alle de mange beundrende blikke, der ville følge hende, når hun ved sin mands side skred op ad kirkegulvet for at tage plads i den øverste stol.

Et undrende gys, lignende det, når en sjælden pragtfuld brud sejlede ind i en af de københavnske kirker, der var fyldt af et nysgerrigt damepublikum, ventede hun halvt om halvt at høre, men i samme nu, hun trådte ind i våbenhuset, glemte hun helt sit eget for selv undrende at lade øjnene vandre rundt.

Kirken var jo smagfuldt smykket med blomster og grønt, og i stolene sad tætte rækker af festklædte mennesker.

Fru Villadsen var næppe kommen til sæde, før orglet begyndte at bruse, og en høj, statelig mand i sort diplomat kom op ad kirkegulvet med den unge, nydelige brud under armen, fulgt af to små og to voksne brudepiger. Alle i hvide kjoler og med en enkelt rose i deres lyse hår. At det var brudens søstre, var ikke til at tage fejl af.

Brudens dragt var af hvid silke, fuldstændig moderne syet, og det prægtige slør sad bestemt, som fru Villadsens brudeslør for nogle dage siden havde siddet.

Fru Villadsen glattede lidt ned ad sin hvide silkekjole. Det var ligesom både den og hun selv skrumpede så løjerligt ind og blev så tynde og undseelige ved siden af denne solide velstand, som lyste ud over hele skaren.

Her i denne forsamling sad nok ikke en eneste, hvis tøj ikke var betalt kontant, og her var nok ingen, der kendte til at knibe på maden for at få en ny hat eller et overstykke.

Fru Villadsen faldt helt sammen og blev som til slet ingen ting ved at se på alle disse bønderfolk, som hun havde troet ville stå undrende og glanende ved synet af hende og ydmygt rette sig efter hendes vink. Men der var vist ingen i brudefølget, der beundrede hendes pragt. De havde den jo bedre selv, og i rejsningen, der var over dem, lå noget, som sagde hende, at de vist kun i meget ringe grad ville lade sig noget byde. De satte vist deres hat, som de ville, og en lille ubetydelig præstefru blæste de nok en lang march, hvis hun ville sætte sig på den høje hest overfor dem.

Fru Villadsen var så optaget af sine egne tanker, at hun slet ikke hørte efter, hvad præsten sagde, endkønt hun ellers havde glædet sig til at høre ham holde en brudetale, men alle disse tegn på velstand og moderne kultur, hun så uventet var kommen til at stå ansigt til ansigt med, havde gjort et overvældende indtryk på hende, så hun i denne halve time var blevet som en anden.

Det var, ligesom det overlegne københavnske embedsmandsagtige var røget af hende, og tilbage sad kun en lille, fattig landsby-præstekone, der så vist intet havde at blære sig af overfor sine velstående sognebørn.

Og se nu, med hvilken korrekthed brudefolkene og deres nærmeste forlod kirken. Efter brudeparret fulgte den ene lille søster med en 6-årig dreng i hvidt matrostøj, så den anden med en dreng i konfirmationsalderen, antagelig begge brudens brødre. Derpå kom den smukkeste af de voksne søstre med en yngre mand, rimeligvis hendes forlovede, og endelig den højeste af søstrene, vel nok med den ældste broder.

Derefter brudeparrets forældre og en gammel bedstemoder. Alt så stilfuldt, som det vel kunne være.

De øvrige kunne fru Villadsen ikke holde rede på, men hun så' en lang skare velklædte kvinder og mænd, alle præget af den solideste velstand, parret med nutidens moderne fordringer. De fleste af mændene var i diplomat, og de yngre mennesker i fint, sort jakkesæt. Så godt som alle konerne var i silkekjoler. Flere af de ældres var ganske vist ikke helt nye, og enkeltes strammede endogså lidt henover maven, men tøjet var dejligt og vidnede om, at ejerinden forstod at købe, hvad der var smukt og godt.

De unge piger var særdeles fikse, og som strålende sommerfugle flagrede de over kirkepladsen hen til det hav af elegante køretøjer, som holdt ude på vejen.

Nej, her var såvist ikke noget for en fattig københavner at spille vigtig eller overlegen overfor.

At det var landboer eller, om man ville, bønder, sås jo nok, og det tænkte de vist heller ikke på at dølg, men der var tillige over dem en gammel sand og stærk kultur, som det ville hævne sig at foragte.

Fru Villadsen var helt henøvet ved alt det, hun her var kom-

met i berøring med, men stadig var hun lige spændt på at se, hvorledes det øvrige ville forme sig, og om der dog alligevel ikke skulle være et eller andet hul, som disse gode hønder plumpede i.

Men der henne lå nok bryllupsgården, og en rigtig bondegård så' det ud til at være, men en sjælden hygge var der ved den.

I den forreste stue var der mørke egetræsmøbler, som fru Villadsen ikke kunne andet end beundre, og havestuens dejlige kurvemøbler af grønt søgræs måtte hun ligefrem misunde priergårdsfolkene.

Her i havestuen hobedes også de rige brudegaver sig op, og tog helt glansen af de få ting, som fru Villadsen havde fået til sit bryllup af sine langt fra velhavende slægtninge.

Med et næsten sygt blik betragtede hun det store spisestel af københavnsk porcellæn, de kostbare krystalglas og skåle, flere dejlige kaffestel, de smukke billeder og en overflod af sølvsager, som var dynget sammen på det lange bord. Tænk, om alt det havde været hendes! Hvor ville det ikke have pyntet op derhjemme i præstegården, hvor der manglede så uendelig meget.

Da hun købte sit udstyr, havde hun rigtignok drømt om, at hendes hjem skulle blive det første derude på bølandet, hvor skæbnen havde tvunget hende ned, men efter alt det, hun her havde set, ville hun nok få besvær med at hævde sig.

Fru Villadsen blev helt tung i sindet ved tanken om alle de herligheder, som sikkert fandtes rundt om i de nordfalsterske bøndergårde.

Men nu kaldte musikken til bords, og par efter par søgte ud i teltet.

De fleste af mændene tog deres egne koner, medens de yngre valgte sig damer efter behag. Idet fru Villadsen ved sin mands arm trådte ind i teltet, der var rejst ude i haven, kunne hun ikke tilbageholde et lille udbrud af overraskelse.

»Det er jo som en hel løvhytte,« hviskede hun og så sig begejstret om i det store telt, hvis loft og vægge var fuldstændig dækket af bøgeløv og blomster.

Hendes undrende øjne strejfede også de lange rækker af borde, dækket med smukke duge og servietter, og smagfuldt smykket med blomster og flag.

»Mon de har haft en dekoratør til at ordne alt dette?« hviskede hun atter sagte til sin mand.

»Det tror jeg ikke,« svarede han, »det har de vistnok besørget selv.«

Fru Villadsen vidste hverken ud eller ind.

Tænke sig, at bønder virkelig kunne arrangere noget så nydeligt.

Og hvor smukt var ikke hele servicet. Dejligt porcelæn, og skeer og gafler af ægte sølv.

Og dér kom nu maden. Brun suppe med asparges, rødspætter med hollandaise sauce, lammesteg med agurkesalat, kiks og ostepind, is og kransekage. Af drikkevarer fandtes rødvin og portvin, sherry og madeira. Det var et bondebryllup, som hun aldrig havde tænkt sig mage til.

Og så uendelig rigeligt, som der var af alle slags.

Fru Villadsen mindedes moderens små middage, hvor alt var så afmålt, så de selv næsten ikke turde tage for sig af retterne af angst for, at der ikke skulle blive nok til de fremmede.

Men her! Her var overflod på overflod af alt muligt, og hun så' fadene blive båret helt fyldt ud igen. Men falde hen i dybsindige betragtninger herover, var der ikke tid til. Rundt om lød der en summen af glade stemmer, og da først Jørgen Prier med nogle få hjertelige ord havde budt velkommen, og hendes mand havde holdt festtalen for brudeparret, fulgte taler og sang slag i slag. Under en af sangene kom fru Villadsen i tanker om offeret.

»Men de glemte jo helt at ofre,« hviskede hun helt beklemt ind i øret på præsten.

»Offer og akcidence er afløst her. Det førte fru Prier igennem, da hun sad i menighedsrådet.«

»Å!«

Fru Villadsens ansigt fik et opgivet udtryk. Når det var således, at de ikke ofrede penge, kunne der sagtens ikke være tale om nogen andre slags ofringer, så der røg nok både smør og æg og kød og alt andet, som hun i sit stille sind havde drømt om, at bønderkonerne ville fylde hendes spisekammer med. Tilbage blev altså kun den faste lønning, som Villadsen havde fortalt hende om, men med den skulle de nok ikke kunne spille så særlig op overfor disse velstående omgivelser.

Jørgen Prier bød nu velkomme, og alle rejste sig og gik ind i værelserne, hvor kaffen serveredes. Men gennem den åbentstående havedør kunne fru Villadsen se et nyt, stort selskab, be-

stående af musikere, børn, opvartere, staldkarle og flere andre hjælpere tage plads ude i teltet for at spise, og igen blev store bjerge af mad og drikke båret frem og tilbage.

Fru Villadsen næsten gyste. Var da Priergårdens forråds-kammer udtømmeligt?

Da endelig alle havde forsynet sig, blev bordene ryddet bort i teltet, og musikken spillede en march, der kaldte gæsterne ud til dans.

Efter marchen dansede brudeparret deres vals, hvorpå forældre og søskende fulgte efter, og snart hvirvlede både unge og gamle sig rundt.

En times tid efter blev der budt ind til et dækket kaffebord i den store stadsstue med bondemøblerne.

Fru Villadsen betragtede interesseret de mange gamle ting, som fandtes herinde. Her var dog lidt af det, der hørte til den tid, hun havde ment, de halvt om halvt levede i endnu, men alt var dog på en hel anden måde, end hun havde forestillet sig. Her var det kun minderne om fortiden, der blev fredede. Selv levede de fuldt ud med i nutiden.

Men stærkere end rokken og kisterne kaldte dog kaffen og dens servering på fru Villadsens interesse, og havde middagsbordet imponeret hende, gjorde kaffebordet det ikke mindre. Aldrig i sit liv havde hun set et sådant væld af kager. Der var lagkage og tærte, kringle og sodakage samt et utal af forskellige småkager og kranser. Skade blot, at man ikke kunne spise så meget, som man gerne ville. Ved kaffebordene kunne alle ikke få plads på én gang, så de kom til hold for hold. Damerne først, derefter herrerne, senere børnene og hjælperne.

Fru Villadsen sad her mellem et par livlige, yngre gårdmandskoner, og frit og ugenert snakkede de op med hende og gav hende forskellige oplysninger om de stedlige forhold. Tiden svandt yderst fornøjeligt hen for alle, ikke mindst for den lille præstefru, for hvem alt var så rygende nyt og så fuldstændig modsat det, hun havde forestillet sig. Her havde hun hildet sig i den indbildning, at hele selskabet skulle imponeres af hendes finhed og fornemhed, og så var resultatet snarere det, at hun var den eneste, der var imponeret over selskabet. De andre var så vant til det, der var blevet budt, så det hverken undrede eller overraskede dem.

Men i bunden gjorde det ikke noget skår i hendes fornøjelse, og unægtelig morede hun sig godt ved forholdene, som de var. Vel måtte hun undvære den slaveagtige ærbødighed, hun havde ventet at finde, men når alt kom til alt, var det nok godt. I længden havde det nok faldet hende trivielt, hvis alle havde været hende underdanige, og hvis forholdene havde været så primitive, som hun i sin naivitet og store uvidenhed havde antaget.

Ganske vist kunne det i og for sig have smigret hendes forfængelighed, om både hun og hendes mand var blevet modtaget i undrende ydmyghed, men noget udbytte eller virkelig sand glæde havde hun dog ikke fået heraf. Bedre var det at mødes med en flok intelligente og oplyste mennesker, og ganske særlig ville hun gerne se at komme i forbindelse med husets ældste datter, denne høje, lyse pige med det karakteristiske ansigt.

Inger kom i det samme ind med nogle rene kopper til kaffebordet.

Fru Villadsen vendte sig hurtig om imod hende.

»Varter De selv op, frøken Prier, jeg troede, De vilde danse hele tiden.«

»Nej — nu har jeg byttet rolle med en af opvarterne,« svarede Inger, imens hun satte kopperne om.

Fru Villadsen fulgte med øjnene enhver af hendes bevægelser. Hvor flinkt og rask gik ikke arbejdet fra hånden, og hvor forstod hun ikke at lede og dirigere hele serveringen.

Fru Villadsen drog et lille suk. Bare hun selv forstod så godt at tage fat, men det manglede der meget i. Selv om hun end havde hjulpet moderen i hjemmet, når hun havde haft lejlighed dertil, var hun dog ikke særlig øvet i husvæsen, men var bedre inde i kontorarbejde, sang og musik. Det ville derfor nok ikke være af vejen at få lidt råd og vejledning hos en eller anden, der var mere dygtig og erfaren end hun selv, og have Inger Prier til rådgiverske kunne der ikke være noget nedværdigende i. Hun så så myndig og fribåren ud, så det ville ligefrem være velgørende at høre hendes meninger om mange forskellige anliggender.

Nu kom der heldigvis en afløser for Inger, og hun satte haken fra sig.

Fru Villadsen søgte straks over imod hende.

»Hvor De dog må have haft forfærdelig travlt med at få arrangeret et sådant bryllup.«

»Å ja, der er jo meget at gøre, men vi har også været mange om det, og mor er god til at dirigere,« svarede Inger. »Og en god kommando er det halve arbejde, plejer vi gerne at sige her på Falster.«

»Jeg forstår ikke, at nogen kan få sat alt det i scene, når det ikke ligefrem er fagfolk,« sagde fru Villadsen, »og jeg forstår heller ikke, hvordan de kan få plads til at lave og rette så megen mad an.«

»Jo, vi har et stort køkken og bryggers, og der kan være meget i kælder og spisekammer.«

»Nå — ja,« fru Villadsen så' halvt hjælpeløs på Inger, »jeg kender jo slet ikke til, hvordan en bondegård er indrettet.«

»Hvis De har lyst til at se, hvordan vi har det, skal jeg gerne vise Dem rundt,« tilbød Inger, der straks forstod det hemmelige ønske, som lå bag ved ordene.

»Ja, tusind tak, hvis De vil være så sød.«

Fru Villadsen tog henrykt Inger under armen og lod sig føre gennem huset fra den ene ende til den anden. Til sidst nåede de ud i bryggerset, og fru Villadsen beså her bagerovnen, hvor stegen var stegt, og de to indmurede kobberkedler, hvori der var kogt suppe og kartofler. I bryggerset stod også et meget stort komfur; herpå var fisken kogt, medens sovsen var lavet på det noget mindre komfur i køkkenet, og ved de lange, hvide borde såvel i bryggers som i køkken var al maden rettet an.

Med andægtig interesse betragtede fru Villadsen hver en ting, der blev forevist hende. Hvor var en bondegård alligevel ikke dejlig, og hvem skulle vel have troet, de forstod at indrette sig godt og bekvemt herude på landet.

Inger lukkede nu døren op ned til kælderen, hvor der lå store tønder og mindre ankere til dagligøllet, som de endnu selv bryggede. Ved siden af stod to mægtige saltekar til flæsk og kød. Tillige fandtes her de vældige oplag, som var lavet til i dagens anledning.

Ved synet heraf slog fru Villadsen hænderne sammen i dåncfærdig forbavselse.

»Så mange mennesker bespist, og så megen mad tilbage!« fløj

det ud af hende, og som i en tåge så hun hylderne bugne af alle de mange forskellige fødevarer, der senere skulle serveres til frokost. Der var kold steg og bøf, høns og ål i gelé, kogte æg og ansjoser, hummer og sardiner. leverpostej og rullepølse, flere slags fin ost, høje stabler af sigtebrød og store krukker med kaffebløde.

Fru Villadsen kunne ikke holde rede på mere. Det ligefrem dansede med mad for hendes vidt opspilede øjne. Og bedre blev det ikke, da hun kom ind i spisekammeret, hvor alle kagerne var anbragt. Der var store kurve med boller, lange rækker af sodakager, butterdejsstænger, kringler og lagkage, og blikdåse ved blikdåse med småkager og kranser.

Fru Villadsen blev helt slap i knæene. Sådan en rigdom af mad havde hun ikke drømt om kunne findes i et privat hjem, endsige hos bønderfolk ude på landet, og hun kom til at føle sig så forfærdelig lille og stakkels ved siden af denne sikre bonded pige, der så uanfægtet og lige til gik her og fremviste al denne herlighed, som var det den selvfølgeligste sag i verden, at her var så fuldt op af alle dele.

Fru Villadsen syntes, at hun i disse få timer havde lært mere end i hele sit tidligere liv, og ved at komme i direkte berøring med de frie, nordfalsterske bønder, havde hun pludselig fået udvidet sit syn på mennesker i almindelighed.

Hidtil havde kun København og københavnere eksisteret for hendes bevidsthed, og hun havde ment, at enhver københavner var på forhånd skabt til at spille en førende rolle, hvis han kom udenfor hovedstaden, men nu sneg der sig en uhyggelig ængstelse frem i hende for, hvordan hun egentlig skulle klare sig herude iblandt disse omgivelser og blandt denne befolkning. Hun ejede jo aldeles intet, som kunne blænde eller imponere dem. Hendes hjem, hendes bord, hendes garderobe og alt, hvad hun ellers havde vigtet sig op med, ville uhjælpelig falde igennem ved siden af denne solide velstand. Og fordi hun talte et fint københavnersprog og vel nok også havde flere små selskabelige talenter end de fleste af dem, hvad brød de sig vel om det. De ville vist se mere på, om hun forstod at styre sit hus og havde noget at byde, hvis hun engang inviterede dem hen hos sig.

Ak, nej! Her blev så vist ikke tale om nogen nedladdenhed fra hendes side overfor sognebørnene, og de ville vist ikke føle det

som en særlig nåde, fordi de fik en indbydelse fra præstegården. Det blev nok snarere hende, der kom til at stå som den lille og forknytte, og i øjeblikket var hun i hvert fald ribbet for hver eneste af sine stolte, brusende fjer.

Inde i dagligstuen stod et ældre, men godt klaver, og idet fru Villadsen gik forbi, lod hun fingrene glide henover tangenterne.

»Spiller De, frøken Prier?« spurgte hun.

»Kun lidt,« svarede Inger, »men mine to små tvillingsøstre er helt flinke til det. Men nu mangler de en lærerinde, da doktorens datter, som de ellers har spillet hos, er rejst til Odense — — men —,« Inger fik pludselig en ide, »spiller De ikke, fru Villadsen? Jeg synes, jeg har hørt noget derom.«

»Jo, jeg har spillet meget hjemme og også givet en del undervisning, når der var elever at få.«

»Kunne De så ikke tænke Dem at tage det op igen her? Jeg tror, det blev nemt at finde eleverne.«

»Tror De virkelig!«

»Ja, hvis De blot ikke blev alt for dyr, er jeg sikker på, at der ville komme mange.«

»Tænk! Det havde jeg virkelig aldrig spildt en tanke på kunne lade sig gøre herovre,« tilstod fru Villadsen, »men nu, da vi er kommen til at tale om det, vil jeg ærlig indrømme, at der er intet, jeg hellere vil. For det er virkelig ikke så nemt, når man skal sætte bo lige fra bar bund af. Der er så uendelig mange ting, man mangler, og meget er det, man må give afkald på, indtil man ser, om der senere kan blive råd dertil, så hvis der kunne blive en lille ekstra fortjeneste for mig at få på den måde, ville jeg være uendelig taknemlig derfor.«

Den sidste rest af den fine københavnerinde, der fra sit høje stade i præstegården ville lade sin nådesol lyse over de nordfalsterske bønder, var nu fuldstændig forsvundet, og nu var der intet andet end en lille, ængstelig sjæl, der trængte hårdt til en veninde, med hvem hun kunne rådføre sig om sine økonomiske vanskeligheder.

Men ikke alene hun selv var blevet mindre, men også hendes mand, hans velærværdighed præsten havde tabt lidt af det glorieskær, hun havde lagt om hans pande.

Når præsten kom havde hun ment, der ville blive en ærbødig tavshed i bøndernes rækker, men noget sådant var der aldeles

ikke tale om. Så frit, som han helt ud var deres ligemand, tiltalte de ham, og hans præstelige værdighed lod aldeles ikke til at trykke hverken unge eller gamle.

Nu havde han taget plads ved kaffebordet, og en ældre mand med et bredt, gemytligt ansigt satte sig magelig tilrette ved siden af ham. Til kaffen serveredes cognak og likør, og en af opvarterne spurgte, hvad der ønskedes.

Præsten ville have et glas likør, den gamle en cognak.

»Jeg vil nu have mit i,« snakkede han op, idet han vippede glasset og hældte dets indhold ned i kaffen, »for jeg kan bedst lide en knægt.«

»En knægt?«

Præsten så forundret på manden.

»Ja, sådan kalder vi her en kop kaffe eller the med en eller anden slags spiritus i,« forklarede den gamle. »Andre steder hedder det jo en kaffepunch eller en sort, men vi siger nu altid en knægt.«

»Det var i grunden et pudsigt navn,« smilede præsten.

Den gamle lo smørret.

»Der er også nogen, der bruger at komme halvt rom og halvt brændevin i, og så kaldes det for en polakker.«

»Ja, så,« præsten smilede atter. »Falstringerne er virkelig stive i at finde sjældne benævnelser til deres kaffeblandinger.«

Fru Villadsen stod ikke langt fra og kunne høre, hvad der blev snakket om ved bordet. Noget højtideligt var der ikke over scenen, som den gamle sad der med sit svedne minespil og lod knægten nok så ugenert ryge præsten lige op i næsen, men det tog sig morsomt ud, og fru Villadsen kunne ikke lade være med at høre på mandens snak.

Senere fulgte hun med Inger ud i danseteltet. Karl Vest stod tæt ved indgangen, og så snart han så dem, bød han fru Villadsen op til en lancier. Også det var hende noget af en overraskelse. Da hun tog hjemmefra, havde hun aldeles ikke tænkt sig, at hun ville danse ved et bondebryllup, men nu var hun glad for at blive budt op af brudgommen.

Og som de dog kunne danse her. Ikke alene de yngre og helt unge mennesker, men også både de ældre mænd og kvinder, ja, selv helt gamle folk svang sig med en forbavsende lethed. Dan-

sen havde nok været brugt meget og haft gode kår herovre, siden alle var så øvede dansere.

Men ingen kunne dog vist måle sig med Inger Prier. Hun og Arnold Stryg var lige foran hende og Karl Vest i mølleturen. Fru Villadsen var lige ved at tabe vejret, så hastig gik det rundt, og hun måtte være glad for, at hun kunne støtte sig godt til Karl Vest's stærke arm, men Inger fløj af sted, som havde hun vinger, og fødderne rørte næppe gulvet.

Efter lancieren fulgte en række gamle folkedanse, som fru Villadsen aldrig havde set. Her var det også Inger, der stod som mesteren, men alle de andre søskende, lige fra den lille Hans til bruden, dansede ligeledes ganske vidunderligt i de raske, morsomme stykker.

Nu blandede Ellen og Jørgen Prier sig i laget, og som Inger var den førende baldronning nu, havde moderen sikkert stået på samme plads i sine unge dage. Over dem begge var det samme præg og den samme kraft. Det var kvinder, som måtte lægges mærke til og som var værd at ligne.

Først noget ud på natten tog de unge præstefolk afsked, og fru Villadsen vandrede hjem til præstegården i en hel anden sindsstemning, end hun var taget af sted. Det nordfalsterske bondebryllup havde givet hende meget at tænke på og i allerhøjeste grad omformet hendes syn på sig selv og de mennesker, hun fra nu af skulle leve imellem.

Kirsten Sværke havde taget plads ude i teltet på en af bænkene, hvorfra hun kunne se ud over de dansende, og mens par efter par fløj hende forbi, gled tankerne tilbage til længst henfarne tider, til de mange andre bryllupper, hun selv kunne mindes var fejret i Priergården og til flere forudgående, som hun havde hørt moderen og mormoderen fortælle om, dels efter hukkommelsen, dels efter beretninger, der var gået fra mund til mund igennem slægten.

Stor forskel var der fra da til nu både i den ene og den anden henseende. Før var det mest fornuften, som gjorde sig gældende, her var det ene kærligheden, som var det afgørende, men resultatet var dog blevet det samme, idet priergårdsbruden gik bort fra hjemmet som gårdmandskone.

Sit eget bryllup huskede Kirsten Sværke som var det i går,

og klart for hendes erindring stod endnu den kamp, der havde raset i hendes bryst, før hun gik til alteret med Hans Sværke. En god og trofast hustru vidste hun med sig selv, at hun alle dage havde været ham, og årene var også gledet stille hen for dem begge, men aldrig havde hun glemt Ole Tambor. Dybt i hendes hjerte havde hans billede haft sin plads, men ingen sinde var hans navn kommet over hendes læber, og det var hendes overbevisning, at et liv ved hans side, trods den kærlighed, de følte for hinanden, var blevet til ulykke og pine både for hende og ham. Hans ulykkelige familieforhold ville uundgåeligt have kastet sin skygge over dem, og ingen vidste, hvad det i længden havde kunnet føre til, så hun kunne ikke andet end takke og prise Gud, fordi han havde skilt deres veje. Men ned gennem årene havde hun dog bevaret ønsket om at vide, hvordan hans livsskæbne havde formet sig, og så gammel hun end var, kunne hun ikke frigøre sig for interessen, om han var gået til bunds, eller om han havde forstået at holde sig oppe.

Rimeligvis ville hun dog aldrig erfare noget herom. Hvis han havde evnet det, var han sikkert søgt udenfor Danmarks grænser. Altid havde han ønsket at drage hen, hvor ingen kendte ham, og familiens skændsel ikke kunne plette hans navn. Selv havde hun også arvet noget af den længsel, der havde spiret i moderen efter at se lidt af den verden, der lå udenfor Falster, og skulle hun leve livet sammen med Ole, måtte det absolut være langt borte fra de kendte egne. Men det var tiderne ikke til den gang. Da var det kun de færrestes sag at frigøre sig fra det sted, hvortil de fra fødslen var knyttet. Som lænkebundne var da de fleste inden for bondestanden. Anderledes var det nu. Tiderne havde forandret sig på dette som på de fleste andre områder.

Men nu skulle det ikke falde i hendes lod at ryste hjemegnens støv af sine fødder, og når hun tænkte på livet og dagene, der var svundet for hende i Sværkegården, og så' udover den slægt, hun havde fostret der, og som nu i andet led trofast vandrede i fædrenes spor, kunne hun heller ikke andet end takke Gud for den velsignelse, der var blevet hende til del her på jord. Alle hendes sønner og døtre var ansete og dygtige mænd og kvinder, som hun måtte være stolt af, og deres børn igen artede sig vel og kom godt i vej.

Uendelig kære var de hende hver og en, og med rolig samvittighed kunne hun sige, at hun aldrig havde gjort forskel på dem eller foretrukket den ene på den andens bekostning, men når hun så' henover skaren, der hørte hende til, måtte hun dog indrømme, at Ellen og hendes børn stod i et eget skær for hende. Det var som Priergården, hendes gamle mødrenehjem, kastede sin glans over alle dem, der her var til huse, så de blev større og finere end de øvrige.

Og nægtes kunne det ikke, at Ellen og hendes døtre havde mere af slægtspræget end de andre i familien. De fleste af hendes egne børn slægtede stærkt faderen på, så de i udseende som i karakter lignede mere efter sværkerne end efter prierne, men Ellen var en ægte priergårdsdatter, og arven efter hende havde så Inger særlig hævet.

Kirsten Sværke kunne ikke se sig træt på hende. Var hun end ikke så stor en skønhed som de yngre søstre, så var der noget ved hende, som de andre måtte savne. Men var hun end den, der stod som den gamle slægts udprægede repræsentant, var det dog ingenlunde sikkert, at hendes livsbane ville forme sig så regelmæssig og ligetil som de andres. Der boede stærke kræfter i hende, og hendes vilje var som af stål, så hun skulle nok vide at kæmpe sig frem, hvor hun ville hen. Men hvilke baner ville hun vel slå ind på? Ved sin forlovelse og dens hævelse havde hun vist, at hun gik sine egne veje. Det var første gang, at en priergårdsdatter havde indgået en forbindelse udenfor sin stand, og det var også første gang, at der var en hævet forlovelse indenfor familien. Inger havde her brudt de gamle traditioner. Om hun skulle roses eller lastes herfor, blev en sag for sig, men trækkene var nok til at særpræge hende.

Ikke langt fra moderen stod Ellen Prier, og for et øjeblik gik hendes tanker også bort fra nuet og lystigheden, som omgav hende.

Hun kom til at mindes, hvordan hun som barn og purung pige, når hun kom i præstegården og så' de købstadklædte mennesker færdes der, altid havde ønsket at kunne ligne dem ved at lægge de tunge vadmelskrorter og få de lettere kjoler i stedet.

Disse ønsker var gået i opfyldelse i langt videre udstrækning, end hun den gang havde tænkt sig. De dragter, hun og hendes

døtre nu bar, overgik langt dem, hun før havde beundret, og det bord, hun i dag havde budt sine gæster, stod højt over det, som den gamle præstemadamme havde haft at byde på.

Uden at søge andre steder hen, havde hun her i sit hjem fået alt det, hendes hjerte i de unge dage havde begæret. Hendes hus var indrettet med alle nutidens bekvemmeligheder, og hun kunne smykke sig og sine børn efter tidens fordringer.

Sin ungdoms trang til at prøve vingerne lidt udenfor det kendte og dagligdags, havde hun ikke fået opfyldt på den vis, hun en gang havde drømt om; men idet der i de senere år var gået en hidtil ukendt strømning og bevægelse henover den danske bondestand og åbnet den adgang til meget, den tidligere havde været lukket udefra, så havde hun alligevel nået mange af sin ungdoms forhåbninger og drømme derved, at det nye og fremmedartede var ført til hende i stedet for; hun havde ment at skulle drage ud for at finde det.

Og landets andre egne, som hun havde håbet, at Henning Holst skulle vise hende, havde hun fået at se sammen med Jørgen. I de sidste år havde de af og til, sommetider ene to og enkelte gange i følge med et par gode venner, foretaget nogle mindre rejser rundt om i landet, således at hun nu havde set en hel del af Danmark, og som de havde begyndt kunne de fortsætte, indtil de fik set de steder, de ønskede at kende.

I årene, der var gået, var hun også blevet en lykkeligere hustru og moder end vel de fleste, og med en aldrig svigtende kærlighed havde Jørgen båret hende på sine arme og våget over, at hun ikke skulle støde sin fod på nogen sten.

Ikke mange hustruer var blevet elsket højere end hun, og hun havde her fundet lykken større og rigere, end hun en gang havde ventet. Gennem de mange år havde hun også lært, at kun ved arbejdet, der knyttede sig til den fædrene jord, kunne hun finde den rette tilfredsstillelse for sin virketrang og derved komme i kontakt med det bedste i sig selv. Under andre livsvilkår var hun blevet fremmed og rodløs. Her stod hun på sikker grund.

Men midt i al den sikre og trygge bevidsthed om, at her hørte hun hjemme, og her var hendes verden, hvor hun ene kunne leve og udfolde sig, fandtes der dog i den fjerneste egn af hendes sjæl et lønligt ungdomsminde, der kastede hellig glans over alterdragten, som hun gemte dybt nede i en af sine skuffer.

Jørgen Prier kom nu hen til hende, og de tog plads på en af bænkene.

»Sidst her var bryllup, da var det os to,« sagde han og så' på hende varmt og inderligt, som da festen stod for dem.

Ellen lagde sin hånd hen på hans.

»Gid Gertrud må blive lige så lykkelig som jeg; noget bedre ved jeg ikke at ønske hende.«

Om Inger samledes de unge som sædvanlig, så snart hun viste sig i laget, og som altid blev hun den første i de dansendes rækker, men hun morede sig dog ikke som før. Vittig og glad var hun nok som tidligere, og bestandig følte hun en usigelig glæde over at være sluppet ud af de lænker, hun i et øjeblik ubesindighed havde ladet sig binde med, men alligevel manglede hun her i det lystige selskab noget, hun ikke ret kunne give navn.

Over denne fest var ikke dette usigelige friske trylleri, hun før sin forlovelse havde følt så stærkt, og som havde givet festerne en egen ynde og tiltrækningskraft. Det spand af tid, der var gået siden hun sidst frank og fri havde været med til dans, havde gjort hende år ældre på dette område, og hun havde her som ædt af kundskabens træ på godt og ondt, så hun var kommen til at se, hvad hun ellers ikke havde haft øje for.

Og hun forstod nu, at den festglæde, som dansen altid tidligere havde kaldt frem i hendes sind, havde tabt sin spændende sødme, og hvor hjerteglad hun end var ved at kunne færdes her mellem gode venner og bekendte, steg der midt i al festtummelen en længsel frem efter noget, der var større end fest og dans.

Hun kastede pludselig et blik om til siden.

Der henne, lænet let op mod væggen, således som hun ofte havde set ham ved en festlig lejlighed, stod Otto Lejre. Hans gode øjne fulgte hende, som de havde gjort så mange gange før, når de var sammen til fest, og hun havde fløjet fra arm til arm, mens han stod stille og tavs ved en side og ventede på, at hun skulle komme hen til ham.

Således også i aften. Gang på gang havde hans øjne hvilet på hende med dette dybe, trofaste blik, som altid havde haft en dragende magt over hende, men som dog aldrig havde formået at binde hende fast.

I lange tider havde de ikke talt med hinanden af betydning,

kun havde de vekslet en hilsen og et par ligegyldige ord, når de tilfældigvis mødtes.

Mens hun var forlovet med Knud, kom Otto kun sjældent i hendes hjem, og ønsket hende til lykke havde han aldrig gjort.

Men nu var de atter sammen til fest, og igen stod han bag de andre og drog hende til sig i sin tavse sorg. For en stund var det også, som skulle hun gå hen og lægge sig ind til ham, og ved hans trofaste bryst finde fred og hvile.

Nu, da hun havde lært at kende til livets gøgl og stået ansigt til ansigt med en gabende tomhed, som intet kunne byde hende at leve på, var der mangt og meget, som ville blive langt anderledes end før, og hun ville bedre kunne føle sig tilrette i den stille ro, som ombølgede ham og kendetegnede al hans færd.

Kun et blik eller et ord kostede det hende, så var hendes liv ledet ind i den sikre, rolige tilværelse, hvor hun, såvidt kærlighed og troskab, velstand og anseelse kunne gøre det, ville være skærmet mod alt, hvad der kunne pine og true udefra.

Og forældrene og søstrene og den gamle mormor. Hvilken glæde ville det ikke blive for dem, om hun flyttede ind på Lejregården.

Og Otto selv! Om hun ville, kunne hun skænke ham livets højeste lykke.

Og han var det også værd. Som et mønster stod han for alle yngre, og i hele sin færd viste han sit store, ædle hjerte. Siden han var trådt i forbindelse med fængselshjælpen og plejehjemsforeningen, havde flere vildfarne mennesker og ulykkeligstillede drenge hos ham fundet et godt hjem og en trofast vennehånd, der havde været med til at lede dem ind på de rette veje. Hans rolige, bestemte væsen var som skabt til at kalde det bedste frem i andre, og som kun få formåede han at drage disse stakler fremad og opad.

Og således var han i alle forhold. Træk på træk kunne hun nævne om hans gode hjerte og retsindige færd.

Mere end nogen anden fortjente han at blive lykkelig, og blodig synd var det, om han, den kæreste og bedste ud af alle venner, hele sit liv skulle lide og sørge.

Hun så' igen efter ham. Hans øjne hvilede endnu på hende, bedrøvede og kaldende som altid, og atter var det, som skulle

hun gemme sig bort hos ham, og dér skabe lykken for sig selv og andre.

Men nej. Hun rettede sig op af sin drømmende stilling, og som ved et ryk rev hun sig ud af det bløde venskabsnet, hun var ved at spinde sig selv ind i.

Højt og dyrt havde hun lovet sig selv, at hun aldrig mere ville lade sig lede af et øjeblikks flygtige stemning, og ubesindig ville hun ikke igen spille kasterbold med det helligste, et menneske ejede.

En gang var det gået godt, og en gang havde skæbnen holdt sin skærmende hånd over hende, så hun var blevet friet af alle snærende bånd uden at tage skade på sin sjæl og uden at volde andre varigt mén derved, men en gavnlig lære skulle det være hende, og aldrig mere ville hun lege med en ild, hun måske ikke senere kunne slukke.

Og om hun end følte sig kaldet og draget mod Otto Lejre, så vidste hun også, at i en lønlig vrå af hendes hjerte levede en higen, der aldrig kunne stilles hos ham.

Hendes sande følelser for ham havde kun deres rod i hendes venskab og agtelse for ham, og herpå ville hun ikke bygge sin fremtid, så lidt som han skulle nøjes med de fattige smuler, hun kunne byde ham.

Nej, ud i verden ville hun, og ikke for nogen pris ville hun da være bundet af noget. Fri ville hun være, og fri ville hun drage sin vej.

Her var banen, som hun ville følge.

NOGLE dage efter brylluppet kaldte Ellen Prier Inger ind til sig.

»Har du hørt, hvad der fortælles om Knud Mogensen?«

»Nej,« Inger så spændt op på moderen, »hvad er der vel med ham?«

»Der siges, at han har forlovet sig — —«

»Det havde været værre, havde han hængt sig!« lo Inger koldt.

Der var noget så uendelig befriende i den tanke, at han havde søgt til en anden og derved skilt vandene endnu mere mellem sig og hende.

»Og hvem er så den udvalgte?« spurgte hun lidt efter.

»Magda Stang.«

»Hun har vist også længe sukket for ham, og jeg tror, de vil passe godt sammen.«

»Gid de måtte,« sagde Ellen Prier, »det ønsker jeg af mit ganske hjerte.«

»Og jeg med,« svarede Inger alvorligt.

At Knud så hurtigt efter bruddet med hende havde fået en forlovelse i stand, var Inger straks klar over skulle fra hans side også være et bevis for, at han ikke var den forsmåede eller gik sørgende omkring.

Efter en hævet forlovelse gav det i manges øjne en vis anseelse til den af parterne, der først kunne træde ind i de forlovedes rækker igen, og Inger vidste, at Knud så' således på tingene.

Men så inderlig gerne undte hun ham også denne glæde. Han skulle blot ane, hvor let og fri hun følte sig ved at vide ham bunden til en anden, og intet kunne være hende kærere, end at hun for stedse var glemt af ham.

Frygteligt ville det have været, om hun alle dage skulle slæbe

om med den byrde, at hun ved sin letsindighed havde forspildt et menneskes lykke.

Nu havde hun heldigvis kun erindringen om en dum og meningsløs episode, og for resten af hendes liv skulle den bevare hende fra tankeløst at sætte sin egen og andres hjertefred på spil.

»Nu da vi har al bryllupstravlheden til side, har jeg ellers en bøn til dig, mor,« sagde Inger, efter at de en stund havde været optaget hver af deres egne tanker.

»Og hvad drejer den sig om?«

»Det er, om du tror, at I kan undvære mig til efteråret, for så ville jeg gerne ud for at se mig lidt om i verden.«

»Undvære dig kan vi, når vi skal, og du ønsker det,« sagde Ellen Prier, »men hvor har du så ellers tænkt at rejse hen?«

»Først ville jeg gerne en tur til Sønderjylland. Jeg synes, det kunne være interessant på nært hold at følge kampen dernede mellem dansk og tysk.«

»Og hvordan vil du så prøve at komme ind i forholdene?«

»Efter alt det, jeg har hørt og læst dernede fra, tror jeg, det vil være bedst at tage plads på en større bondegård, hvor der kan blive lejlighed til at komme i berøring med andre mennesker. Ude på landet føres kampen jo på mange områder, så der vil vistnok blive adskilligt at høre og lære.«

»Vil du så have plads som ung pige i huset?« spurgte Ellen Prier med et lille smil.

»Nej, tak!« Inger kastede hovedet rask tilbage. »Jeg skal ikke være en mellemting, som ingen ting er, og heller ikke arbejde gratis for at få en halvfin benævnelse. Nej, jeg vil have plads, hvor jeg kan få løn, så jeg kan tjene til min rejse, og hvad jeg ellers skal bruge.«

»Det ser jeg også helst,« sagde moderen, »men skal det være, at du får brug for mere, ved du jo, hvad din far altid har sagt, at I indenfor rimelighedens grænser kan få de penge, I behøver for at komme frem til det, I ønsker at nå.«

»Ja, tak, det er jeg også glad for, men foreløbig har jeg i sinde at klare mig selv.«

Hos faderen som hos mormoderen fandt Inger også straks venlig imødekommenhed og gehør for sine planer, og ikke længe efter fik hun igennem »Hejmdal« plads hos en sønderjysk gårdmand, hvor hun skulle hjælpe den svagelige husmoder med alt

husvæsen. En god løn skulle hun have, og frihed til at komme ud og se sig om var der lovet, så alt var for så vidt efter ønske.

Med sindet fyldt af forventning om det nye, hun nu skulle møde, rejste Inger en tidlig efterårs morgen bort fra hjemmet. Det var endnu mørkt, da toget holdt ved Orehoved, og hun gik om bord på færgen, men snart begyndte det at lysne, og i den gryende morgendæmring så' hun det sidste glimt af Falster svinde bort.

Fra Sjælland gik det videre over Fyn, og nu var hun inde i lidt af det nye og ubekendte, hun havde længtes imod fra hun som barn vogtede køerne nede på engen. På Fredericia banegård, hvor de mange pulsårer i Danmarks jernbanelegeme mødtes, og hvor det var, som lidt af den store verdens hjerteslag bankede, modtog hun en festlig indvielse af det fremmede, hun var draget ud for at stifte bekendtskab med.

Skarpt og iagttagende så' hun sig om, og kun et kort nu varede det, før hun havde orienteret sig. Efter et lille ophold gik det mod Kolding, og uafbrudt fulgte hun fra kupévinduet det smukke bakkede landskab, de kørte igennem. Snart var Vamdrup nået, og hun stod altså på tysk grund, hvor dansk end landet var. Uden videre besvær slap hun gennem tolden og over Sommersted, Skauernes by, kom hun til Haderslev, hvor hun skulle overnatte, for næste morgen at tage det sidste stykke med en af småbanerne.

Om natten skulle hun bo i det danske forsamlingshus »Harmonien«, i hvis store sal mange sønderjyder var samlet til møde.

Inden Inger gik til ro, kom hun i livlig samtale med den venlige værtinde, som gerne ville høre lidt om forskellige forhold oppe i kongeriget. Til gengæld fortalte hun adskilligt om livet dernede i Sønderjylland og særligt i Haderslev, hvis indre og ydre forhold hun var nøje kendt med.

»Den indfødte befolkning er overvejende dansk,« sagde hun, »men for at fortyske os, arbejder både folkeskole og latinskole, seminarium og garnison, så danskheden har hårde kår at leve under, men det er ikke noget nyt. Da Køllerpolitiken i 1898 slog ned over Sønderjylland, nævntes Haderslev i en ganske overordentlig grad, og herfra foretoges de første udvisninger af danske tjenestefolk, og de mest skandaløse optantudvisninger har også fundet sted her; og vi har huset ingen mindre end den beryggede Strackerjan, så vi har såmænd haft nok at slås med.«

»Udgår »Dannevirke« ikke også herfra?» spurgte Inger lidt efter.

»Jo, og det er vort allerældste danske blad. Det begyndte allerede at udkomme 1838, og har ellers været en god dansk avis, men i Køllerperioden lededes det en tid på en mindre heldig måde, og var da inde i en krise. Men nu er det atter i gode hænder og udkommer sammen med »Modersmaalet«.

Imens værtinden samlede nogle glas og kopper sammen, fortalte hun også om frimenigheden, der var stiftet 1894, og om kirken, der var bygget 1897, men som de, grundet på tyskernes krakileri, først havde fået lov at tage i brug i 1900.

En del heraf var Inger velbekendt, da der i hendes hjem ofte havde været talt om sønderjyske forhold, men meget var hende fremmed, og hun var glad for at høre herom.

Tidlig næste morgen var hun ude for at bese byen, inden hun skulle rejse videre, og hen på eftermiddagen nåede hun stationen, der var hendes jernbanerejses mål.

På perronen stod en yngre, kraftigbygget mand for at tage imod hende.

»Velkommen her til Sønderjylland!« bød han, så snart han havde fået at vide, hun var den, han ventede på. »Jeg er Nis Thyssens søn, og nu kan jeg få garantisledlen, så skal jeg sørge for tøjet.«

»Jeg har ikke så stor en bagage,« sagde Inger, idet hun rakte ham den lille lap papir.

»Det er også dumt at slæbe alt for meget med sig rundt.«

»Ja, og særlig hertil, hvor det stadig regner ned med udvisninger.«

Gunde Thyssen hævdede advarende hånden.

»Tal ikke for højt om alt det. Husk på, vi er mellem tyskere.«

Inger blev lidt rød i kinderne, og inden hun kunne svare, var Gunde på vej henimod en portør for at få hendes rejsekuffert udleveret.

Imens han ordnede hendes sager, tog Inger et hastigt mål af ham. Han kunne vel være sidst i tyverne, og særlig smuk var han ikke, men der var noget støt og tilforladeligt over ham. Tilføjede var der en behersket ro, som vidnede om, at den mand forløb sig ikke let. Under tyskernes åg var han opdraget, og det

havde sat sit stempel på ham og vænnet ham til at lægge bånd på sig selv, men der var samtidig også tegn på en sammenbidt vilje, der viste, at han holdt fast på sin ret og var ikke bange for at forsvare den, om det krævedes.

Inger følte sig allerede vel i hans selskab, og mens de kørte henad vejen gik samtalen let mellem dem.

»Der ligger mit hjem,« sagde Gunde Thyssen, da de kom op på toppen af en bakke, og pegede med pisken hen imod en stor, anseelig bondegård. »Den har været i min slægts eje i flere hundrede år, så vi har jo en særlig forpligtelse til at bevare den videre frem for familien.«

»Det samme gælder mit hjem,« sagde Inger, »det har også været i vor familie gennem mange slægtled.«

»Men I deroppe i kongeriget har lettere ved at bevare jert end vi hernede,« sagde Gunde. »Hvis I ikke ligefrem falbyder jere ejendomme, så er der ingen, som tænker på at købe dem. Men her er det anderledes. Her møder pludselig en skønne dag en liebhaver op og byder et bud, og prisen kan så friste en eller anden ubefæstet sjæl, så det omtrent går ham, som det gik Esau, der solgte sin førstefødselsret for en tallerken linser. Et stykke dansk jord kommer dermed over på tyske hænder, og det er så uendelig trist, men I, som ikke selv har været inde i det, kan ikke forstå, hvad vi hernede lider, fordi tyskerne tager vor jord.«

»Vi kan naturligvis ikke føle det på samme måde som I,« sagde Inger, »men noget af det forstår vi dog, og hjemme hos os har vi så ofte talt om, hvor pinagtigt det må være for danskerne hernede at se tyskerne komme i besiddelse af den ene gård efter den anden.«

»Ja, det er af den slags, som kan gå stærke mænd til hjertet,« sagde han, »og her gøres også på forskellig vis et stort arbejde for at kalde kærligheden til den fædrene jord frem i os sønderjyder — — men her har vi så »Annas Minde.«

På den høje stentrappe med smedejernsgelænder stod Mette Thyssen, en midaldrende kone med et smalt, sygeligt ansigt.

»Velkommen her til gården!« bød hun, og gik langsomt og besværligt foran Inger ind i et lille, lyst værelse ud til haven.

»Ja, her skal du bo, og jeg håber, du må finde dig godt tilrette både her og overalt på gården,« sagde hun hjerteligt.

»Ja, tak,« svarede Inger, »og jeg håber også, at I må blive tilfredse med mig.«

»Det gør vi nok. Og når nu du får dine sager lidt i orden, kan du komme ud i køkkenet til mig.«

Inger var snart i fuld aktivitet.

Mette Thyssen, der led af en gammel knæskade, havde flere gange været angrebet af gigtfeber og var meget skrøbelig i alle retninger, havde i længere tid ikke kunnet deltage i husvæsenet, og da de to andre piger var meget unge og ikke særlig dygtige, var der nok for Inger at sætte hænderne i.

Til nadver skulle hun koge risengrød.

»Det får I vel ikke ovre hos jer,« sagde Mette Thyssen, da hun gav hende besked om grøden.

»Nej, nadveren er forlængst gået af mode på Falster,« sagde Inger, »men da det blev brugt, fik vi altid vandgrød.«

»I min barndom spiste vi også altid byggrynsgrød, men nu i alle de sidste år har vi holdt os til risengrøden, det synes vi bedst om. Men når du ikke er vant til at få grød om aftenen, falder det vel dig lidt besværligt at gå i lag dermed, så du kan godt tage dig en kop kaffe eller the i stedet for.«

»Nej, tak, det vil jeg ikke,« svarede Inger, »for det ville se lige så mærkeligt ud, som hvis en sønderjyde kom til Falster og forlangte at få risengrød, når de drak the.«

»Der kan være noget om det,« sagde Mette Thyssen med et lille smil, »og det hedder jo også, at enten skal man skik holde eller land fly.«

»Ja, jeg ved også, at min mor meget ville have sig frabedt, om en fremmed ikke ville følge hendes husskik, og vi børn har lært at lystre hendes bud, så vi kan forhåbentlig indrette os lidt efter andre.«

»Ja, det er en god ting, og så falder det heller ikke så besværligt at komme frem. Men nu kan du ellers gerne kigge lidt i aviserne til der skal spises.«

Ved aftenbordet mødtes Inger med Nis Thyssen og hele den øvrige husstand, der bestod af tre karle, en dreng og to arbejdsmænd.

Nis Thyssen bød også Inger hjertelig velkommen, og hun var glad for den modtagelse, som hele familien havde givet hende.

Dagene derpå svandt hurtigt hen med travlhed af forskellig art. Almindeligvis var der 12—13 mennesker at lave mad til, men ofte var der flere, da der førtes et stort og gæstfrit hus. Nis Thyssen sad inde med mange tillidsherv iblandt danskerne, og tidt holdtes der møder hos ham, ligesom der ikke sjældent boede en eller anden gæst fra kongeriget.

Alt sammen gav det meget arbejde for Inger, men det raske, travle liv passede hende godt, og med lyst og iver gik hun i lag med det, der krævedes af hende.

Det morede hende at se alle de fremmede mennesker gå ud og ind, og med levende interesse fulgte hun med i alt det, der foregik omkring hende.

Både Mette og Nis Thyssen gav beredvillig alle de oplysninger om livet og menneskene dernede, som hun ønskede at få, men Gunde var dog den, der fortalte hende mest.

En aften var pigerne og karlene henne hos den ene af arbejdsmændene, og Nis Thyssen var til møde i Aabenraa, så Gunde og Inger sad ene inde i dagligstuen, da Mette Thyssen som altid var gået tidlig til ro.

Gunde havde hentet en mængde billeder og prospekter, som de så' igennem. Flere af dem var fra de byer, hvori han havde aftjent sin værnepligt.

»Dem har jeg til minde om de tre usleste år af mit liv,« sagde han. »Og når man rigtig kommer til at tænke på al den råhed, der knytter sig til det tyske militærvæsen, så undres man i grunden over, at ikke hver eneste sjæl går til bunds i den helvedes pøl. Tre år skal vi ligge inde, og naturligvis skal alle vi sønderjyder så langt fra vor hjemstavn som vel muligt. Alt det, som vi kommer i berøring med i disse trældomsår, er knapt nok til at beskrive for fremmede. Men igennem det skal vi; vi kan ikke knibe udenom, hvis vi vil tænke at bevare retten til at bo og bygge på vore fædres jord.«

Gunde Thyssen lagde nogle billeder tilbage i deres hylster.

»Nej — soldatertjenesten kan vi ikke komme udenom, hvor hårdt det end er for os, som er danske, at skulle sværge troskabsed til den tyske kejser,« vedblev han. »Det kan ikke gå, som det gik de første år, at alle vore unge og bedste mænd rømte herfra, så kun kvinder og børn og svæklinge blev tilbage. På den måde blev landet som tappet for sit bedste blod, og det er

Hans Peter Hanssens store og uvisnelige hæder, at han fik os til at indse, at vi måtte blive hjemme for hver på sin plads at tage kampen op. Udefra kan slaget aldrig vindes.«

»Det er jo noget, der siger sig selv, at I, som til stadighed lever hernede, kan gøre et langt større arbejde for danskhedens bevarelse end de, der er draget bort og bor andre steder,« bemærkede Inger.

»Ja, og så er der al den uro og ufred, som disse rømningsmænd volder,« sagde Gunde lidt efter. »Af sted flygter de fra hjemmet, som havde de en forbrydelse på samvittigheden, og næsten som udstødte skal de leve borte fra slægt og venner, for så en enkelt gang i mulm og mørke at snige sig hjem som tyve. Selv kender jeg alt det så godt. Min ældste broder ville ikke aflægge eden til kejseren og rømte en nat op til Jylland, hvor han senere er blevet gift og har det i alle måder udmærket; men en gang imellem kommer længslen op i ham efter hjemmet, og han sniger sig så over grænsen og kommer i al hemmelighed hertil. En dag eller to holder han sig så skjult her i huset, og stjæler sig så af sted igen, når han ser sit snit.«

»Har gendarmerne aldrig fået mistanke om, at han har været her?« spurgte Inger.

»Jo, et par gange har de mødt for at søge efter ham, men heldigvis har vi fået udslettet alle sporene, så de har måttet gå igen med uforrettet sag. Men helt hyggeligt er det ikke, sålænge det står på, og indtil vi ved ham i sikkerhed igen. Særlig mor tager det hårdt på, og hvor glad hun end er for at se ham, går hun med en sådan angst i blodet, at meget af glæden svinder bort derved. Forresten tænker jeg, at vi snart har ham her igen. Det er længe siden, vi har set ham, og i næste måned fylder mor 65, så han kommer nok omkring ved den tid.«

»Venter du ham ikke på selve dagen?«

»Nej, på de store højtidsgange og ved familiefestligheder bliver der gerne holdt strengere udkig end på de almindelige hverdage. De ved jo nemlig godt, hvor fristende det er for disse rømningsmænd at være med ved hjemmets fester, og da der altid er nogen, som nok skal underrette øvrigheden om alt muligt, som vedrører os danske, så kan vi være vis på at blive kontrolleret både først og sidst, når der er noget særligt på færde. Men hvad siger du ellers til dette her?«

Han tog et af billederne og viste hende et parti fra sachsisk Schweiz.

»Det er vidunderligt! Har du været der?«

»Ja, jeg var der, inden jeg rejste hjem fra soldatertjenesten. Det gode har man ved at trække i trøjen, at man får set sig lidt om, men det kunne man ellers nok forskafe sig på en lidt anden måde. Men her er nu min samling fra Berlin.«

Et for et lagde han billederne hen foran hende og gav en lille forklaring over hvert enkelt, og højlig interesseret fulgte Inger med fra sted til sted.

Under hans sikre, men alligevel så fængslende førerskab var det, som hun vandrede henad Unter den Linden og gennem Sejrsalléen, med sin mangfoldighed af marmorstatuer af tyske fyrster og fyrstinder. Og hun så' Sejrssøjlen, der var dannet af erobrede kanoner fra Danmark og Frankrig, og hun gik under Brandenburger Tor og kom forbi kejserslottet med det historiske vindue, hvorfra den gamle kejser Wilhelm plejede at hilse ud til sine tro undersåtter.

I Tiergarten var hun også, og beså musæerne og kiggede ind i butikkerne, hvor pølserne indtog en dominerende plads i alle fedevareforretninger. Videre førte han hende fra kejserstaden tilbage til de hjemlige egne, og til sidst gled talen ind på frimenighedsbevægelsen, som ved Cornelius Appel fra Rødning havde bredt sig ud over Sønderjylland.

»Vi har nu 6 præster til at betjene vore menighedskredse,« sagde han. »Poulsen i Bovlund og Lycke i Rødning er de ældste og begge gamle, men vi håber at beholde dem endnu en tid mellem os. Kårene har mange gange været svære for frimenighedsfolkene, men i sammenholdet har vi fundet trøst og velsignelse.«

»Hvordan står det til med statskirken?« spurgte Inger. »Er det tyske dér ved at tage magten fra det danske?«

»I over 100 kirker holdes der endnu dansk gudstjeneste, og i godt halvdelen prædikes der aldrig tysk,« svarede Gunde. »I ca. 40 prædikes der tysk 4 til 15 gange årlig, og i en halv snes stykker er det tyske sprog dels sideordnet og dels fremherskende ved gudstjenesterne.«

Senere fortalte han også nogle pudsig eksempler på, hvorledes de indforskrevne tyske præster, der ikke magtede det danske

sprog, ofte radbrækkede det i deres prædikener, så andagten gik aldeles fløjten for kirkegængerne ved at høre præsternes brølere.

Aldrig syntes Inger, at hun på tomandshånd havde været budt mere end her i aften, og timerne fløj, så hun knapt vidste, hvor de blev af.

»Men klokken er jo snart elleve!« udbød hun ved at kaste et blik hen på uret.

Gunde Thyssen så' overrasket op.

»Er den virkelig! Tiden er gået hurtigt.«

»Men vi har jo også været ude at rejse,« smilede Inger, idet hun satte et par stole på plads.

»Det har vi,« sagde han i samme tone, »og rejsen gik godt, og vi kom lykkelig hjem, så vi får måske lyst til at tage en tur en anden gang igen.«

»I hvert fald jeg,« sagde Inger, »jeg må se mere endnu.«

Hun havde nu pakket sit sytøj ind og pillet nogle garntravler op.

»Slukker du eller skal jeg?«

»Det kan jeg godt.«

»Så godnat da.«

»Godnat.«

Inger skyndte sig ind i sit kammer, men længe efter at hun var kommen i seng, måtte hun tumle med det, hun havde hørt. Gunde Thyssen havde ligesom vist hende den store tyske kejserstad med de rene gader og mange små, kønne anlæg rundt omkring, og gennem hans skildringer var livet og forholdene her-nede blevet større og mere levende for hende end nogen sinde før.

Og her var der kamp og strid på de områder, hvor der oppe i kongeriget ofte kun var sløvhed og dødvande, og her blev intelligensen skærpet og viljen hærdet. Det blev helstøbte naturer, som dannedes her. Det var mændene i plade og stål, som digteren sang om, og som en af de stærkeste og bedste stod vist Gunde Thyssen. Som hun så' ham sikkert og myndigt lede folkene og gårdens drift og tage del i faderens arbejde ude omkring, vidste hun, han var iblandt de stærke, der nok skulle vide at værne det, der var deres, og som hun havde set han god og omhyggelig for den syge moder, vidste hun også, at han kunne sættes iblandt de bedste.

I hans omhu for moderen mindedes hun atter og atter om faderen og Otto Lejre; men vinden hernede var skarpere end derhjemme, og det mærkede sin mand, så han også blev hårdere og stærkere end de andre.

Ingers øjne gled nu langsomt i, men selv i drømme kredsede hendes tanker om Gunde Thyssen, og hun førtes ved hans hånd ud i en verden, hvor kampen var hård og bitter, men hvor hun dog følte sig som hjemme.

Søndagen derefter skulle der være møde i frimenighedskredsen, som Thyssens hørte til, og så snart der var spist til middag, kørte Gunde for faderen og Inger derhen.

Mette Thyssen måtte som altid blive hjemme, men rolig og tilfreds så hun de andre tage af sted.

Frimenighedsfolkene samledes i præstegårdens store forsamlingsaal, og efter at de havde drøftet forskellige anliggender vedrørende kredsen, fulgtes alle hen i den lille, kønne frimenighedskirke, hvor den gamle, hvidhårede præst på sit ægte sønderjyske mål holdt en varm og inderlig prædiken, som i al sin jævnhed gjorde et dybt indtryk på Inger.

Efter gudstjenesten vendte de atter tilbage til præstegården. De medbragte madkurve kom frem, og præstefruen serverede kaffe. Det hele virkede så hyggeligt, og Inger var klar over, at disse sammenkomster havde langt større betydning hernede, end det havde, når en flok bekendte kom sammen oppe i kongeriget.

Når de samledes i en kirke, hvor der kun måtte lyde dansk tale, og når de sang deres danske salmer og sange, blev det ikke blot en åndelig berigelse, men det blev også et led i den kæde, de havde dannet for at bevare deres sprog og værne om deres ret som danske.

»Midt i alt det gode, vi har haft sammen her i dag, må jeg komme med en mindre glædelig meddelelse,« sagde den ene af mændene pludselig højt op over den almindelige snakken mand og mand imellem, da de sad ved kaffebordet. »Vor nuværende gymnastiklærerinde væltede i går med sin cykle og foreslog sin ene hofte, så hun skal foreløbig ligge et par måneder, og der bliver ikke tale om, at hun kan lede gymnastikken mere i vinter.«

»Det var da trist! Og nu havde de lige fået begyndt, og voie unge piger trænger endda så hårdt til at samles en gang imel-

lem om noget, der både er fornøjeligt og godt,« lød det beklagende rundt omkring.

»Og ikke en eneste har vi, som kan påtage sig arbejdet,« lød det videre, »så nu kommer vi vel til at indstille det hele.«

»Inger,« Gunde Thyssen bøjede sig i det samme bagfra ned over hende, »du har jo været gymnastiklærerinde før, vil du ikke gøre os den tjeneste at lede gymnastikken her?«

»Jo — hvis du tror, at I kan bruge mig, skal jeg forsøge det.«

»Tak!«

Han rettede sig op af sin bøjede stilling og gik hen til formanden for gymnastikforeningen for at tale nærmere med ham om sagen.

Inger blev siddende og så drønmende ned på bunden af sin kop. Engang havde hun ellers ment at ville lægge al gymnastik på hylden, da hun syntes, den bandt hende til Knud Mogensen, og mindede hende om en tid, hun helst ville glemme, men nu, da Gunde Thyssen på sin varme, fortrolige måde bad hende tage arbejdet op her, kunne hun ikke sige nej.

Her, hvor der var kamp, og hvor de trængte til at tage alle gode kræfter i brug, her måtte hun være med.

Den kamp, der lå skjult i den gerning, hun skulle øve, ejede en dragende magt og kaldte på hende med en styrke, hun ikke kunne sidde overhørig.

Da madkurvene var tømte og bordene ryddet, kom sangbøgerne frem. Flere af de bedste sange manglede heri.

Tyskerne havde ved bøgernes trykning forbudt at medtage dem, så det var forbudt at synge dem ved møderne.

Men i denne snævre kreds trodsede de gladelig tyskernes forbud og fulgte deres hjertes trang ved at synge de sange, der bedst kunne tolke, hvad der levede og rørte sig dybest inde.

For Inger blev her også lejlighed til at erfare, hvad hun ikke før havde vidst, at de sange, som de ikke måtte have på tryk, havde de netop lært udenad. Så det modsatte af det, som volds herrerne ville, var dermed opnået.

Men således gik det i mange andre henseender.

Når undertrykkerne mente at slå en port i lås for danskerne, æggede de dem derved til at åbne en anden og bryde sig nye baner, og under kampen hærdedes yderligere disse sejge, stærke naturer, hun så højlig måtte beundre.

Da nogle sange var sunget, holdt præsten foredrag om Niels Finsen, og fremhævede stærkt hans utrættelige og aldrig svigtende stræben efter at nå de mål, han havde sat sig, og som han under sygdom og svaghed havde kæmpet sig frem til. Således skulle sønderjyderne også trofast holde ud i deres trængsler, så de engang kunne vinde sejrens løn.

Efter foredraget blev der atter sunget flere sange, blandt andre også Johan Ottosens »Det haver så nyligen regnet«, og med en kraft og styrke, som Inger aldrig før havde hørt, klang ordene »De skal vide, de aldrig ser de sidste, de skal vide, at ingen bliver træt«.

Med tonerne endnu klingende i sine øren kørte Inger hjem.

For hende havde dagen været en af de indholdsrigeste, hun havde kendt, og som hun sent ville glemme.

Selv skulle hun nu også yde sit lille bidrag til den store fælles sag, og med hele sin sjæl var hun rede til at gå ind i den gerning, hun havde påtaget sig.

Her var en opgave, her var noget af det, hun så længe havde higet mod.

»Jeg fik vist dårlig sagt dig tak i går, fordi du så villigt gik ind på at lede gymnastikken,« sagde Gunde Thyssen aftenen efter, da han som sædvanlig satte sig tilrette i sofaen for at læse aviserne, »så nu må jeg gøre det en gang til — —.«

»Å,« afværgede Inger, der sad med sit sytøj ved den anden side af bordet, »det behøves der ikke at takkes så særlig for. Jeg har altid været glad for gymnastik, så det kan være rart at få øvelserne opfrisket påny.«

»Men for os betyder det meget, at vi kan fortsætte,« sagde Gunde. »Det er ikke blot som hos jer på Falster eller Lolland eller andre steder i Danmark, hvor I dyrker den for idrættens skyld; vi har det på en anden måde. Her er det ganske vist også øvelserne, det drejer sig om, men de er dog kun som midlerne til at samle vore unge om dansk tale og sang, så de kommer til at føle sig som danske. Og det betyder uendelig meget, at vi har en gymnastikforening, som duer noget. De purunge mennesker kan nu en gang ikke nøjes med, at der bliver prædikeret for dem, de må have lov at muntre sig, og der må bydes dem noget i vor egen kreds, ellers drager de andre dem bort fra os.«

Inger så fra sytøjet over imod Gunde. Selv var han ikke ret

gammel, men alligevel talte han om ungdommen med en myndighed, der viste, at han var den fuldmodne, ansvarsbevidste mand. Den bitre, årelange strid havde modnet ham tidlig, og han stod allerede mellem dem, der havde overblik over, hvordan arbejdet skulle planlægges, så sejren kunne blive deres.

Ja, Gunde Thyssen var helt ud en mand, og hun måtte være glad for, at hun var kommen i dette gode danske hjem, hvor hun til daglig kunne færdes mellem så betydelige mennesker og blive ført ind i forhold, hun gerne ville kende.

»Du har før talt om, at du ville en tur ned til Slesvig, hvornår har du tænkt dig at tage den?« spurgte Gunde, efter at de havde drøftet forskellige ting vedrørende gymnastikken.

»Nogen bestemt dag ved jeg ikke endnu,« sagde Inger, »det skal være, når det falder til med arbejdet her i huset.«

»Så kan du måske komme til at vente længe,« sagde Gunde. »Her kommer jo stadigvæk så mange, og i lange tider har mor ikke kunnet passe hjemmet, som hun ellers har gjort, så her er op over ørene til dig. Du må derfor hellere bryde over tværs en dag, når vejret er godt.«

»Ja, nu får vi se i næste uge. I denne bliver det i hvert fald ikke, for nu har vi vasken.«

»Ja, ja, som du vil, men se blot at få det indrettet, så du kommer af sted, for selv om det ikke er den allerbedste årstid, kan det alligevel blive en dejlig tur. Og i Slesvig er der nok at se. Den gamle domkirke skal du naturligvis først og fremmest have med, og til Gottorp, hvor Christian den 9. er født, må du også. Og selvfølgelig er der Dannevirke?«

»Der er vel ikke ret meget tilbage af den gamle vold,« sagde Inger.

»Af den ældste, den, som dronning Thyra byggede, er der kun lidt igen,« sagde Gunde, »der er mere af det stykke, som kong Niels' dronning, Margrethe Fredkulla, lod opføre, og mest står der af Valdemarsmuren, som Valdemar Sejr var manden for.«

»Hvis det havde været sommer, ville jeg også taget en tur ud til Isted, Oversø og Sankelmark og alle de øvrige minderige steder,« sagde Inger, »men nu er det vel bedst at bruge banen.«

»Ja, det er du nødt til, men du må så hellere med det samme benytte lejligheden til at besøge Flensborg. Den er jo en af vore skønneste byer, og den har flere seværdigheder, som man godt kan nyde om vinteren.«

På sit kernefulde, sønderjyske sprog fortalte Gunde Thyssen op om byen både i nutid og fortid, så timerne igen løb fra dem, og klokken blev mange, før de kom til ro.

Når Mette Thyssen ikke var rask nok til at kunne møde ved frokosten, plejede Gunde altid at gå ind til hende, når de havde spist.

»Nå, hvordan går det i dag, mor?« spurgte han morgenen efter, at han havde talt med Inger om rejsen til Slesvig, idet han lagde hænderne på sengens fodstykke.

»Å, tak, helt godt,« svarede Mette Thyssen, der lå dybt begravet i de mange puder. »Jeg fejler ikke stort, men jeg bliver bare så doven, fordi jeg har Inger om mig. Hun skal nok tage fat og sørge for det hele, så en anden én slet ingen ting behøver.«

»Hun er dygtigere end de fleste i hendes alder,« sagde Gunde varmt, »men hun har lyst til at se sig om, så du kommer til at lade hende få fri et par dage, så hun kan tage en tur lidt sydpå.«

»Det må hun gerne, og nu skal jeg nok se at få det indrettet, så hun kan komme af sted. Ingen ved, hvorlænge vi holder hende.«

Gunde så hastig op.

»Har hun talt noget om at rejse?«

»Nej, men udvisningerne har vi jo altid svævende over os.«

»Nå, ja,« Gunde trak vejret dybt, »de tordenskyer truer jo stadig. Men også netop af den grund må vi sørge for, at hun kommer lidt omkring med det første. Hun skulle ikke gerne rejse til Falster igen og kun have set egnen her.«

»Nej, men nu skal jeg også gøre mit til slesvigturen,« lovede Mette Thyssen, »for jeg sætter stor pris på hende, og vil gerne, at hun skal blive glad for opholdet hos os, som vi er det for hende.«

EN klar vinterdag var Inger på vej til Slesvig. Gunde Thyssen havde selv kørt hende til stationen og forsynet hende med alle mulige oplysninger og anvisninger med hensyn til alt, hvad der kunne være af interesse for hende at se på rejsen.

For Inger blev det en herlig tur, og med en lethed, som var hun gammelkendt, færdedes hun i Slesvigs gader. Alle dens seværdigheder fik hun set, og af et fuldt hjerte glædede hun sig over det nye, hun her havde lejlighed til at stifte bekendtskab med.

Slesvig, Gottorp og Dannevirke havde hun nu besøgt, og en tidlig formiddagstid kom hun ind til Flensborg.

På banegården stod Gunde Thyssen, da hun steg ud af toget.

»Du her!« udbrød Inger forundret.

»Ja, jeg havde et ærinde her ind, og ville så med det samme se om du fulgte slagplanen, vi havde lagt.«

»Ja, jeg har nøjagtig holdt mig til det, du havde foreskrevet mig, og en prægtig tur har jeg haft,« fortalte hun, mens de gik henad perronen. »Men hvornår rejser du ellers hjem igen?«

»I aften — — jeg skal nemlig til Sommersted.«

»Til Sommersted,« gentog Inger med et smil, »det var ellers en løjerlig omvej.«

»Ja, men det har sine årsager,« sagde Gunde i den fortrolige tone, han så ofte plejede at tale til hende i. »Vi har nemlig fået brev fra min broder, at han vil prøve at komme over grænsen i morgen nat.«

»Allerede! En aften talte du jo om, at han kom omkring ved din mors fødselsdag.«

»Det ville han også, men mor er så bange for, at det vil blive langt vanskeligere i de dage. De har før været efter ham ved den lejlighed, så hun vil ikke have, at han udsætter sig for det mere,

og dagen kan jo i og for sig også være det samme. At han kommer er hovedsagen. Men nu ved du jo, det gælder om at bruge alle fif for at bortlede al opmærksomhed, og da jeg så i går tilfældigvis kom sammen med kommuneforstanderen, snakkede jeg — selvfølgelig også tilfældigvis — med en af de andre tilstedeværende op om en tur, jeg nu i nogle dage ville foretage sydpå, da det, at jeg rejser bort, vil bevirke, at hverken han eller andre vil mistænke os for at vente særlige besøg.«

»Men har du da så ikke i sinde at være hjemme, mens din broder er der?« spurgte Inger.

»Jo, det er da meningen, men nu ved de, at jeg er taget hertil, for heldigvis var der en af vore gendarmere på stationen, da jeg løste billet, så de tænker ikke på, at jeg skal have forbindelse over grænsen mod nord. Herfra kan jeg bedre og uden at vække mistænksomhed tage med min cykle til Sommersted, og derfra kører jeg så til et bestemt mødested, hvor Boje kan få cyklen, mens jeg tager med toget hjem.«

»Det er jo et helt spændende eventyr, som man næsten kan misunde dig,« udbrød Inger.

Gunde smilede vemodigt.

»For mig selv kan det være interessant nok, men for vore rømningsmænd er det en farlig sag at skulle i lag med sligt, og for mor ville det blive et frygteligt slag, hvis de fik fat i Boje. For os andre ville det heller ikke blive helt let, hvis det blev opdaget; så vi må tage alle småting med i betragtning.«

»Ja, det gælder naturligvis om at benytte alle kneb for at lede opmærksomheden bort fra det, der skal foregå,« bemærkede Inger.

»Ja, og som det er det små og lave, vi skal regne med og kæmpe mod, bliver vi naturligvis også mange gange selv smålige i en sådan kamp,« sagde Gunde. »Men nu må du se at få benyttet din tid, og da jeg ikke har været særlig rundt i byen i det sidste år, så følger jeg med, når jeg er her alligevel.«

Ude på gaden raslede en sporvogn dem forbi.

»Ja, her er et af tegnene på Flensborgs storstads-værdighed,« sagde Gunde, »men vejret er jo så godt, så vi må hellere spadserere, og allerførst vil vi så ud på den gamle kirkegård og se krigerggravene. Det store ny tinghus huser vi med det samme. Det har kostet en million mark at bygge, og der inde er nogle

af vore bedste mænd idømte strenge straffe, og i fængslet omme bag ved har flere af dem fået et knæk for hele livet.«

Som altid lyttede Inger interesseret til Gunde Thyssens ord. Stadig vidste han at give oplysninger om de mange forskelligartede forhold dernede, og i den korte tid, hun havde opholdt sig der, havde hun igennem ham fået rede på meget, hun ikke før havde kendt.

Ude på kirkegården førte Gunde hende straks hen til krigergravene, hvor de mange faldne soldater fra Isted, Sankelmark, Oversø og Bov lå begravet, og hvor også feltherrerne Læssøe, Helgesen, Schleppegrell, Krogh og de Meza havde fundet deres sidste hvilested.

Imellem navnene på de døde læste Inger også J. Paludan-Müller fra Nykøbing Falster.

»Lidt længere henne har vi fundamentet til Isted-løven,« sagde Gunde. »Selve monumentet er slæbt til Berlin og opstillet i en kasernegård,«

»Ja, det er en niddingsdåd uden lige,« udbrød Inger, »og jeg synes, at hver en ærlig tysker må skamme sig, når han tænker på, at hans landsmænd har røvet et andet lands mindesmærke.«

»For enhver god tysker er det en pligt at se noget stort i Tysklands evne til at skaffe sig andres gods og land,« svarede Gunde. »Men nu må vi ud på den nye kirkegård for at se Gustav Johansens og Jens Jessens grave.«

På mindesmærket over Gustav Johansen læste Inger verset »Kæmp for alt, hvad du har kært —«, og på Jessens, der var noget mindre, »Tro indtil døden«.

»Det var to højst forskellige mænd,« sagde Gunde, da de gik bort fra kirkegården, men begge var udmærkede førere for vor sag. Gustav Johansens enke bor ikke langt herfra, og nu med det samme kan vi slå et lille slag derud forbi villaen »Margrethes Minde«. Her lever hun sammen med den ældste datter, Aleksandra, der bestyrer et stort dansk bibliotek på over 6000 bind.«

Med den største interesse betragtede Inger den lille hyggelige villa med blomsterhaven foran, der engang havde huset sønderjydernes djærve og joviale talsmand, og i tankerne så' hun ham her gå ud og ind og sidde bred og glad i venners lag.

Gennem datteren, forfatterinden Martha Ottosens bøger og ar-

tikler, var hans navn gledet mere ind i Ingers bevidsthed end nogen af de andre sønderjyske føreres, og hans skikkelse havde fæstnet sig fast for hendes indre øje, så han her blev som lyslevende for hende.

»Flensborg Avis« hører også med til Gustav Johansens livsværk,« sagde Gunde Thyssen, da de senere kom forbi ejendommen, hvorfra bladet udgik, »og det er nu det største af alle de sønderjyske blade; men sit egentlige opsving skylder det dog særlig redaktør Jessen.«

Da de havde været byen rundt og set det, som burde ses, tog de med damperen op ad fjorden, forbi de mange badesteder, der om sommeren drog store skarer af turister til sig.

»Her bor Jessens enke,« forklarede Gunde, idet de sejlede forbi Kollund, »og derfra kan man foretage en dejlig spadseretur om ad Kobbermøllen og gennem Klusris til Flensborg. Længere oppe i fjorden lægger vi så til ved badestedet Lyksborg, der har navn efter slottet, hvor du jo nok ved, at Frederik den syvende døde.«

»Jo, tak, så meget kender jeg da til min Danmarkshistorie,« lo Inger. »Men jeg ved dog ikke, hvem der bor her nu.«

»Det gør Kristian den niendes brodersøn, hertug Frederik Frants, der er gift med en søster til den tyske kejserinde — — men hvad ser jeg! Dér er jo min fætter Nikolaj med sin kæreste og hendes søster.«

Tre unge mennesker kom nu op ad trappen fra kahytten, og Gunde Thyssen gik rask hen imod dem.

»Vi er på udflugt til Graasten, hvor vi bliver i nat, og tager videre i morgen til Sønderborg,« sagde fætteren, da de gensidige hilsener var vekslede.

»Så kan du få godt rejseselskab her,« sagde Gunde til Inger, »din tur går jo ad samme veje.«

»Vil du ikke selv slå følge med os?« spurgte Nikolaj.

»Nej, jeg skal fra Graasten i aften. Men nu da I er så mange, må I hellere tage en vogn ad landevejen ind til Sønderborg. Det er noget ganske andet end at køre med jernbanen; dér ser I intet særligt; men ad vejen kommer I forbi Bøffelkobelgraven og Dybbøl med møllen, skanserne, »denkmal« og alle krigergravene.«

»Det råd er slet ikke ilde,« sagde fætteren, »og det tror jeg også, vi skal holde os til.«

Graasten med sit hvide slot og skovene omkring viste sig nu for deres blik.

»Af alle vore skønne sønderjyske byer er Graasten dog perlen,« udbrød Nikolajs kæreste.

»Og foruden sin idylliske beliggenhed er den også en af vore bedste danske byer,« sagde Gunde. »Ved valgene mønstrer den altid et stort dansk flertal, og det er så meget mere beundringsværdigt, som den har stor tysk indvandring og nær forbindelse med Flensborg, for ikke at tale om det hertugelige overformynderskab, som danskerne her i allerhøjeste grad har måttet føle.«

»Er det ikke den tyske kejserindes broder, hertug Ernst Günther, som ejer slottet?« spurgte Inger.

»Jo, og graastenerne har tilfulde fået deres part af alt det smålige krakileri, som den herre er i stand til at udvise. Men at de står så godt her i national henseende, kan de særlig takke gamle farver Jørgensen, historikerens fader, for. Han og senere hans søn, den yngre farver Jørgensen, har gjort et stort arbejde for at styrke og bevare danskheden her i byen. En tredie af hans sønner var også farver og boede i Nykøbing på Falster,« tilføjede Gunde henvendt til Inger.

»Ja, og fra slotshaven her stammer vel gravenstenerne?«

Gunde drejede sig halvt truende om imod hende.

»Alle I kongerigere burde bankes med jere tyske gravenstener!«

»Giv hellere først sønderjyderne en omgang med deres glyksborgere!« lo Inger.

De andre lo, og under munter snakken gik selskabet i land.

En timestid senere skiltes Gunde fra dem for at mødes med den bortrømte broder, og næste formiddag forlod Inger Graasten sammen med de andre, som hun syntes godt om og var glad for at slå følge med. Men hun savnede alligevel Gunde Thyssen, da han var borte. Ingen af de andre ejede hans stedkendskab eller var som han inde i alt det, der knyttede sig til egnen og de beghenheder, som havde fundet sted, men på forhånd havde han givet hende den fornødne underretning, så hun kunne få fuldt udbytte af sin rejse.

Udenfor det lille hus, hvor de to sjællandske soldater var faldne og havde fået deres grav i haven, gjorde køretøjet holdt. De to gamle folk, der havde begravet soldaterne, var nu døde og borte, men andre fredede om graven, og forsynet med billeder derfra steg selskabet atter til vogns, idet de sagte nynnede Drach-

manns kendte vers »De vog dem, vi grov dem en grav i vor have,« og fortsatte op til Dybbøl.

Kriggergraven inde i byen var ikke i den bedste orden, men indskriften på tavlen var tydelig nok.

»Derpå kender vi, at I havde kærlighed, at I satte livet til for os,« læste Inger halvhøjt.

Ved den gamle historiske mølle og på skanserne med gravene og det store tyske monument opholdt de sig temmelig længe. Og på stedet, hvor general du Plat var faldet, standsedes der også lidt for at se mindestenen, der var rejst for ham, men til sidst måtte de bryde af for at nå ind til Sønderborg.

Deres første mål var slottet, som i sin tid havde været vidne til Valdemar Atterdags glimrende bryllupsfest med dronning Helvig, men nu var sunket ned til at være en simpel tysk kaserne. Tårnet, hvori Christian den anden havde siddet fængslet i 17 lange år, var forlængst sunket i grus, men et andet, lignende det, der havde tjent ham til ophold, blev forevist, så de besøgende kunne få et indtryk af de forhold, hvorunder den fangne ørn havde levet.

Ude på kirkegården vandrede Inger og hendes rejsefæller også om, og ad en lille sti kom de ud til klinten, hvorfra der var en herlig udsigt over Alssund.

Inger stirrede betaget på det skønne landskab, men samtidig viste et andet billede sig for hende, og hun så' Nordfalsters bløde, smilende ynde, således som hun så ofte havde set det oppe fra Møllebanken.

Var meget af det hernede end skønnere end det derhjemme, så tegnede de frugtbare nordfalsterske egne sig dog i det festligste lys for hende, for det var jo hjemmet, og der havde hun sin rod.

Selv om hun altid havde længtes ud, og om hun end også endnu med uimodståelig magt droges videre, ville hun dog med hver fiber i sin sjæl være bundet til Nordfalster, hvor hendes vugge havde gynget og al hendes slægt havde levet.

I Sønderborg skiltes Inger fra sine elskværdige rejsekammerater, og med sidste tog nåede hun stationen, der lå nærmest »Annas Minde«.

Et lille stykke nede på vejen holdt Gunde Thyssen med et køretøj.

Inger gik rask henimod vognen.

Det var ingen aftale, at han skulle komme, men hun havde alligevel haft en følelse af, at han ville tage imod hende. Det hjertelige og fortrolige forhold, der så hurtigt var opstået mellem dem, havde bragt hende megen glæde, og hun var ikke blind for, at uden Gunde ville livet på »Annas Minde« ikke haft det værd for hende, som nu var tilfældet. Og at han holdt her så sent på natten for at køre hende hjem, tog hun som den selvfølgeligste sag af verden og uden at lægge mere end en ældrevens omsorgsfulde godhed deri.

Dog kunne hun ikke nægte, at som hendes egne tanker ofte vendte sig imod Gunde Thyssen, havde hun også stillet sig selv det spørgsmål, om han skulle blive manden i hendes liv. Bestændig så' hun hos ham så meget, der mindede hende om Otto Lejre, og i hans selskab følte hun den samme rolige tryghed, som hun altid havde følt hos Otto. Og som det gode, lidt tunge i Ottos natur altid havde draget hende imod ham, således droges hun også mod det stærke og urokkelige hos Gunde, men når det var sagt, var der heller ikke stort mere at sige i så henseende.

Han var hendes bedste ven og kammerat hernede, men hun elskede ham ikke. Hun måtte stadig mindes den jublende, overstrømmende kærlighed, hvormed hendes søstre omfattede deres kærester. Noget sådant kendte hun ikke og kom måske heller aldrig til at kende.

Muligvis var hun for koldhjertet og koldhjernet til at kunne give sig de stærkere følelser i vold. Når hun tænkte på det, hun mente at have haft tilovers for Knud Mogensen, måtte hun sige sig selv, at det ikke havde med sand eller virkelig kærlighed at gøre. Kun en flygtig opbrusen i en festlig stund havde det hele været, og hendes valg havde kun truffet ham, fordi han var en af de smukkeste iblandt de bedste dansere.

Hun måtte dukke sig ved tanken om, at hun havde kunnet forlove sig med sligt et glansbillede, som Knud Mogensen havde været, men hun måtte glæde sig ved, at han så hurtig kunne flyve hen hos en anden.

Så let ville hun ikke være sluppet udenom, hvis hun havde bundet sig til Otto Lejre eller Gunde Thyssen. For dem var det blevet alvor, og hun måtte vel vogte sig for ikke at lege med ilden her. Som hun havde holdt sig borte fra Otto, måtte hun

også gøre det overfor Gunde, hvis hun fik troen om, at han følte mere for hende, end hun kunne give igen.

Men endnu var der intet at ængstes over. Endnu havde han ikke vist andet end et godt kammeratligt venskab, som hun satte så stor pris på. Men at denne venskabsfølelse ofte let og umærkeligt kunne glide over i et andet leje, vidste hun også og skulle være på sin post overfor.

»Nå, har du så moret dig godt?« spurgte Gunde, imens han knappede forlæderet.

»Jo, tak, det har været en dejlig tur, og jeg var glad for mit rejsefølge. Men hvordan gik det dig — traf du din broder?«

»Nej, der lå brev til mig på vort sædvanlige mødested hos et par gamle bekendte, at han mente ikke at kunne komme før i morgen nat, men nu står cyklen der til ham, så han kan tage den, når han vil.«

»Er du så selv kommen hertil med aftentog?«

»Ja, men jeg tog kun til nabostationen, og gik hjem derfra, så véd de i hvert fald ikke her, at jeg er kommen tilbage. Stationsforstanderen er en af gendarmernes fineste venner, og skal nok holde ham underrettet om alt, hvad der passerer, så det er bedst, at den herre holdes ude fra det hele, så vidt det er muligt.«

»Det er helt mærkeligt at tænke sig, at der skal tages slige forholdsregler,« sagde Inger.

»Ja, vist så — og meget af det kan jo også grænse næsten til det latterlige, men det drejer sig netop om at føre hver enkelt på vildspor, når der er et eller andet i gære.«

»Men nu i morgen nat — bliver I så siddende oppe og venter på din broder?«

»Nej, vi går til ro som sædvanlig, men vi lader havestuedøren stå åben, så du skal ikke blive forskrækket, selv om du hører en mistænkelig puslen i huset.«

»Å, jeg har heller ikke så nemt til forskrækkelse. Men kan Boje ikke nok trænge til noget, når han kommer fra sådan en tur — for så kan jeg da godt stå op.«

»Nej, det skal du ikke. Mor plejer blot at skære en tallerken smørrebrød til ham, som han spiser i mørke, og når folkene skal op, går Boje i seng for at hvile sig et par timer. Ellers sidder han for det meste sammen med far og mor.«

»Men hvordan står det ellers til med folkene?« spurgte Inger.

»Tror du, der kan stoles på dem, hvis de skulle opdage noget?«

»Pigerne og karlene går det nok med, men drengen er jeg ikke sikker på. Han er fra et af disse blakkede hjem, hvor man står med det ene ben hos de danske og det andet hos tyskerne, og selv er han halvvejs kun et barn, så det er rimeligt, at han fortæller forældrene alt, hvad han hører og ser, så han skal helst intet hverken se eller høre. Han véd heller ikke en gang, at jeg er kommen tilbage. Far gav ham fri til at gå hjem i aften, før jeg kom, så han har ikke noget at fortælle herom, men tror, at jeg endnu er borte.«

Inger rystede uvilkårlig på hovedet. Hvor vandrede ikke sønderjyderne i mange henseender om som på gløder, og hvor havde de ikke i årenes løb lært at regne med alle muligheder for øje.

Træt som hun var, faldt hun hurtig i søvn, da hun kom i seng, men hen på natten vågnede hun ved, at der sagte blev banket på hendes vindue.

Forundret rejste hun sig halvt op. Mon det skulle stå i forbindelse med Boje Thyssens hjemkomst? Men han skulle jo ikke komme før i morgen.

Et øjeblik efter blev hun siddende og lyttede, men rundt om hende var der roligt og mørkt, og hun puttede sig atter ned under dynen.

Næppe havde hun fået lagt sig tilrette, før slagene lød igen. Uden betænkning hoppede hun ud af sengen, kastede lidt klæder om sig, og efter at have slået et par små slag på ruden løb hun ud i gangen, hen til Gundes værelse.

»Gunde,« kaldte hun dæmpet, »der er banket to gange på mit vindue, tror du ikke, det kan være din broder?«

»Nu skal jeg se ad,« lød svaret.

Inger gik tilbage til sit kammer, og straks efter hørte hun Gunde gå op i havestuen. Lidt senere blev døren atter sagte lukket, og lyden af flere trin forkyndte, at Boje måtte være kommen hjem.

Men nu var der jo ingen mad lavet til ham, og Mette Thyssen tålte ikke at stå op i kulden, så hun måtte ud for at skaffe ham noget at spise. Hun fik fat i en kjole og kom ind i dagligstuen. I mørket løb hun lige ind i Gunde Thyssen.

De lo begge sagte over sammenstødet.

»I nat har vi nok sat os for at kyse livet af dig,« sagde Gunde.

»Jeg har før haft dit værelse, så Boje troede, jeg lå der, og nu ville jeg ud for at finde lidt mad til ham.«

»Det ville jeg også,« svarede Inger, »og jeg kan da nok bedre få fat i noget end du.«

Hun famlede sig frem efter køkkendøren, og Gunde fulgte efter for at bære maden ind til broderen, der opholdt sig i soveværelset hos forældrene.

Skære smørrebrød i bælgravende mørke var ikke noget helt nemt arbejde, og første klasses udseende fik det heller ikke, men alt måtte blive, som det bedst kunne. Hovedsagen var, at rømningsmanden fik lidt at styrke sig på efter den lange, anstrengende cykletur.

»Skal jeg ikke lave en kop kaffe?« spurgte Inger, da hun rakte Gunde maden.

»Nej, tak, han kan få et glas vin. Her skal hverken være røg eller ildskær, som kan røbe noget.«

Om morgenen blev der fyret op i gæstestuen, og efter at Boje Thyssen havde fået lidt søvn, opholdt han sig der resten af dagen. For det meste sad forældrene også derinde, men om middagen spiste dog både Mette og Nis Thyssen som sædvanlig sammen med folkene.

Gunde tog også lidt del i arbejdet udenfor gården, men noget af betydning fik han ikke udrettet. De få timer, det var forundt dem at have broderen hjemme, måtte de se at få udnyttet samtidig med, at der nøje skulle våges over, at intet i deres handle-måde røbede, der var noget særligt på færde.

Til om aftenen var der inviteret nogle få ældre venner og slægtninge, som Boje gerne ville hilse på, men som han ikke turde besøge.

Hen på eftermiddagen kom drengen et ærinde ind i køkkenet.

»Har vi fremmede?« spurgte han Inger, der stod ved komfuret.

»Nej, hvorfor det?«

»Jo, for den anden skorsten ryger.«

»Nå, ja — her kommer også et par familier i aften for at drikke kaffe,« sagde Inger, der ellers havde mest lyst til at feje drengen kort af, men nu fandt det klogest at tilfredsstille hans nysgerrighed.«

»Men det har røget hele dagen,« blev drengen ved.

»Der er også lagt tidligt i, fordi der er så fugtigt deroppe.«

»Jeg har ellers aldrig hørt, at de var plaget med fugt her på gården,« snakkede drengen videre op.

»Nej, men det kan jo være lidt forskelligt,« sagde Inger, og fortsatte rolig debatten om det ret ligegyldige emne for ikke at vække den snu drengs mistanke om, at der var noget, som skulle skjules.

Men det kogte i hende af harme ved tanken, at så lidt, som at en skorsten røg, skulle være nok til at vejre noget mistænkeligt og være nødvendigt at dække over.

Om aftenen sad familien sammen med de fremmede inde i gæstestuen, og timerne gled kun altfor hurtigt hen for dem alle.

Inger vartede alene op, og snart var hun ude og snart inde.

»Har du slet ikke tid at slå dig lidt til ro hos os?« spurgte Mette Thyssen, da hun kom for at sætte nogle kopper på plads.

»Der er lidt, jeg skal have ordnet først,« svarede Inger.

»Du er vel bange for mig!« sagde Boje leende.

»Det har jeg vel også grund til, når du halvt om halvt ville brække ind hos mig.«

»Ja, jeg er dig også meget taknemmelig for, at du ikke gav dig til at skrike. Det havde været en kedelig begyndelse og lydt som et dårligt varsel,« sagde Boje. »Men kommer du engang til Brandeegnen, skal det være dig tilladt at banke mig op på lignende vis, og min kone vil sikkert blive glad for at hilse på dig. Hun er fra det Sydsjælland, som støder op til Nordfalster, så I kan nok få lidt at tale om.«

Da Inger havde pisket flødeskum til desserten, som gæsterne senere skulle have, gik hun ud med lidt mælk til et dæggelam, som Gunde hver aften plejede at give et lille foder, men nu skulle han ikke forstyrres med det, når broderen var der. Hun havde ikke lys med sig, da lammet var vant til at komme frem, når det hørte døren blive åbnet. Stien vendte imod alléen, og mens lammet suttede løs af flasken, stod Inger i den halvtåbne dør.

Henne fra hæspladsen lød flere listende trin, som kom nærmere.

Inger trak flasken fra lammet, lukkede døren og gik rolig nynnende hen imod stuehuset. Men næppe havde hun nået bryggerset, før hun som en vind fløj ind i forstuen, hvor hun stillede

en lille væglampe hen i vindueskarmen og kastede derved lys over gårdspladsen, så ingen ubemærket kunne slippe ind. Med tilbageholdt åndedræt lagde hun sig på knæ foran døren, så hun selv uset igennem nøglehullet kunne få det første glimt af den indtrædende, så hun kunne varsko Boje.

Tanken om at kalde på Gunde og meddele ham, hvad hun anede, jog også igennem hendes hoved, men hun slog det straks hen. Blind alarm ville hun ikke gøre.

Men nu!

Hun rejste sig op af sin knælende stilling og sprang ind i den anden stue.

»Gendarmen er her,« hviskede hun, »jeg tager imod ham, så opholder det ham et øjeblik.«

Boje, der havde nærmest plads ved døren ind til forældrenes soveværelse, fo'r hastig op og søgte lydløst ud, medens de andre blev siddende på deres pladser. Forvirret opbrud måtte der ikke være. Det gjaldt om ved en rolig, ligegyldig holdning at skuffe den indtrædende.

Ude i forstuen tog Inger imod gendarmen.

Der var en egen spænding over det hele, men med den roligste mine af verden så' hun op imod den kæmpestore, brøsigte gendarm.

»Hvor er Boje Thyssen, jeg skal tale med ham?« busede han ud på gebrokkent tysk og kom nærmere hen imod hende.

»Jeg kender ingen Boje Thyssen,« svarede Inger, »men Gunde og Nis Thyssen er her, hvis De vil tale med nogen af dem.«

»Det er Boje Thyssen, siger jeg jo,« gentog han truende.

»Boje Thyssen kender jeg ikke, siger jeg jo,« sagde Inger og så' ham dristigt ind i øjnene.

I det samme hørtes Gundes faste skridt inde fra stuen, og gendarmen vendte sig om imod ham.

»Jeg søger Deres broder, Boje Thyssen, og befaler ham at komme frem.«

»Min broder er ikke her,« sagde Gunde, »så Deres forlangende er umuligt.«

»Huset skal undersøges,« erklærede gendarmen og stormede ind i gæstestuen, hvor hele selskabet sad i det hyggeligste samvær.

Nis Thyssen og de andre mænd spillede whist, og konerne sad

med deres håndarbejder. Det hele virkede naturligt, og der var absolut intet, der tydede på flugt eller ond samvittighed.

På gendarmen gjorde det øjensynligt et vist indtryk, men så sig til tåls hermed ville han naturligvis ikke, og efter et kort forhør begyndte han en larmende undersøgelse fra loft til kælder. Alle rum blev gennemstøvede, store skabe lukket op og dynerne væltet rundt i sengene, men der var ingen at finde.

Gunde fulgte med overalt, og roligt og nøjagtigt efterkom han de ordrer, gendarmen gav ham. Omsider måtte denne opgive sin søgen og forlod rasende gården. At rømningsmanden ikke kunne være sluppet ud af stuehuset, var gendarmen temmelig sikker på, da han havde opstillet vagtposter rundt omkring det, men når der ingen fandtes derinde, måtte den modtagne anmeldelse vel være falsk.

Da Gunde kom tilbage til de andre var kortspillet ophørt, og kvindernes strikkesøj lå i deres skød. De sorgløse miner havde veget pladsen for en tung alvor, og særlig Mette Thyssen var stærkt nervøs. Hendes tynde, gullige fingre snoede sig krampagtig om lænestolens kvaster, og de smalle blodløse læber dirrede.

»Nu må Boje af sted i nat,« udbrød hun skælvende. »Han havde jo ellers bestemt at blive i morgen med, men jeg tør ikke have ham herhjemme. Nu, da de har fået mistanke om, at han er her, får jeg ikke et roligt minut, før jeg ved ham i sikkerhed, og når jeg nu også har set og talt med ham, er jeg taknemlig for det og ønsker ikke at have ham om mig mere.«

»Når du vil have det, må han selvfølgelig hellere tage af sted,« sagde Gunde, der var den roligste af dem alle, »men nu kan vi jo høre, hvad han selv siger.«

Han gik ind i forældrenes soveværelse, hvor en for uindviede usynlig paneldør tæt ved sengene førte ind i et lille hemmeligt rum i væggen, stort nok til at et voksent menneske kunne stå oprejst derinde. Indvendig var døren forsynet med små kroge, og udenfor anbragt en lille hylde med broderet kantning om.

Over denne plads vågede Mette Thyssen næsten med en rovfugls vagtsomhed, og hun lod aldrig nogen af pigerne opholde sig alene i sovekammeret af frygt for, at de skulle få nys om det skjulested, hun havde fået indrettet af en god dansk mand, der ingen sinde havde røbet, hvad han vidste.

Inger kendte det heller ikke, men da hun så Boje komme frem tillige med Gunde, var hun klar over, at der måtte findes et hemmeligt skjulested i en af stuerne. Hvor det var, brød hun sig ikke om at vide, men glædede sig kun over, at det var undgået gendarmens opmærksomhed.

Boje Thyssen var selv lige så rolig som Gunde, og ville helst være blevet natten og dagen over, men ved at se moderens stigende uro, bestemte han sig til at flygte omkring ved midnatstid.

Let at komme bort ville det dog sikkert ikke blive. Selv om gendarmen havde forladt huset, var det meget rimeligt, at der holdtes vagt omkring gården, så der måtte gås frem med stor forsigtighed.

»Nu må du ud af verandaen og gennem haven, over markerne ned til mosen,« sagde Nis Thyssen, »og når du er sluppet hen over Jørgen Hansens brakmark kan du vel prøve at komme ud på vejen, hvor så Gunde må være med cyklen til dig.«

»Var det dog ikke bedre, om han cyklede lige direkte herfra,« sagde den ene af konerne, »så kunne han dog komme hurtigere bort.«

»Det bliver umuligt for ham at slippe væk gennem alléen med en cykel, hvis de har vagt ude, da de netop kan regne med, at han må befordre sig selv bort på den måde,« sagde Nis Thyssen.

»Men omkring haven kan der også være vagter,« blev konen ved.

»Det kan der,« indrømmede Nis Thyssen, »men ud skal han, og så slipper han alligevel lettest væk her.«

»Hvis det var mig, der skulle flygte, ville jeg ikke af sted gennem havedøren,« blandede Inger sig i samtalen, »for dette med bagdøren må da være et altfor kendt trick.«

»Og hvordan ville du så bære dig ad?« spurgte Gunde.

»Når de fremmede tog af sted, ville jeg følges med dem ud af gården, og et stykke henne i alléen dreje ind på marken og fortsætte den vej ned over mosen, som din far talte om før.«

»Din idé med at stille lampen i vinduct, så den lyste ud i gården, var meget udmærket, sagde Gunde, »og måske forslaget her er lige så godt.«

»Jeg tror også, jeg vil prøve det,« sagde Boje efter et øjeblik betænkning.

»Men det store vandløb er jo oprenset og uddybet, og Boje kender ikke stederne, hvor han kan komme over, så han kan ikke gå alene. Du må følge med ham,« sagde Mette Thyssen henvendt til Gunde.

»Men jeg må jo om ad vejen med en cykel, så han kan få den, når han kommer over markerne.«

»Men kan I da ikke have cyklen med jer?«

»Nej, det er umuligt, når vi skal igennem krattet,« sagde Gunde, »og skal jeg først følge Boje over åen og tilbage for at skaffe ham cyklen, er jeg bange, det bliver for sent for ham.«

»Og jeg kan ikke gå med dig, min dreng, mens Gunde cykler til korsvejen,« sagde Nis Thyssen tungt, »mit syn er så dårligt, at jeg ikke kan klare mig selv, når jeg kommer ud i et sådant mørke.«

De tre andre gamle mænd så' hjælpeløst på hverandre.

»Og der er heller ingen af os, der duer til noget mere,« sagde den ene af dem efter en lille trykkende pause.

»Men jeg finder nok også igennem selv,« sagde Boje.

»Nej,« Moderen hævdede sine magre hænder bønfaldende op imod ham, »du må ikke gå alene over åen — Gunde skal gå med dig.«

»Men han må den anden vej med cyklen, mor, jeg er nødt til at have den, når jeg kommer til korsvejen — ellers må jeg cykle direkte herfra — —.«

»Men det kan du ikke,« erklærede faderen. »Tyskerne har stort møde på kroen i aften, så du kan risikere at falde i hænderne på dem, hvis du passerer landevejen, så du må over markerne.«

»Det ser ud, som alle sunde er lukkede,« sagde Boje, — »så besværligt har det dog aldrig været før.«

»Men så må jeg kunne tage af sted med cyklen, mens Gunde følger med over mosen,« tilbød Inger.

»Du!«

»Ja, jeg.«

Trods det alvorlige ved situationen kunne Inger næsten ikke tilbageholde et lille smil ved at se de mange forundrede blikke, der rettedes imod hende.

»Men tør du virkelig cykle alene ved nattetider?« udbrød den ene af de gamle koner gysende.

»Ja, for mig er det uden forskel, enten klokken er to om dagen eller om natten.«

»Når Inger vil og tør, så lad hende dog forsøge det,« bad Mette Thyssen. »Vi stoler jo ikke så meget på karlene, at vi tør bede nogen af dem om det.«

Gunde stod lidt tvivlrådig.

»Det er uheldigt, at vi ikke fik ordnet det med cyklen i dag, men jeg mente det var tidsnok i morgen, ellers havde jeg jo nok kunnet stille den ind hos Jens Larsen.«

»Alt har stillet sig som på hovedet for mig denne gang,« sagde Boje. »Først mente jeg, at jeg ikke kunne nå hertil efter bestemmelsen, og så måtte jeg alligevel til det. Og nu er det din cykel, Gunde, så den kan Inger ikke transportere — —.«

»Jeg kan tage min gymnastikdragt på,« sagde Inger, »så klarer jeg sagtens de paragraffer.«

»Som du vil da,« sagde Gunde, »og vi må så hellere se at komme af sted i stedet for at blive ved med at snakke. Det kan vist snart være passende tid at bryde op.«

Mens Inger klædte sig om, sørgede et par af konerne for lidt mad til Boje Thyssen.

»Det er frygteligt for Boje at skulle ud på den måde,« sagde den ene af dem, mens hun lavede madpakken til, »men næsten frygteligere er det at tænke sig, at en ung pige skal jage den lange vej på herrecykel nu i mulm og mørke ved midnatstider.«

»Ja, jeg forstår ikke, at hun tør, og var det min datter, fik hun heller ikke lov.«

Da de kom ind med maden, stod de andre færdige til at gå.

Inger havde en mørk ulster over gymnastikdragten. På hovedet havde hun en hvid ulden hue og et hvidt tørklæde om halsen.

»Hvis jeg var i dit sted, ville jeg lade lyset brænde et stykke tid efter, at vi er gået,« sagde hun til Nis Thyssen. »Hvis her er vagt ude, tror de vist ikke, at nogen flygter ved lys, så de vil sikkert opholdes af det.«

»Det råd tror jeg er værd at følge,« sagde Nis Thyssen. »Hidtil har vi måske haft for meget mørke ved slige lejligheder.«

Efter en bevæget afsked med forældrene forlod Boje sammen med hele det øvrige selskab gården. Alle gik i en temmelig tæt klynge, og de gamle snakkede højrøstet op om priserne på smør og flæsk. Til sidst kom det til et helt lille mundhuggeri mellem

de to af mændene om, hvad der betalte sig bedst, enten at producere megen mælk eller slå ind på fodring af kreaturerne.

Idet de drejede ud i alléen så' Inger en mørk skikkelse smutte om ladehjørnet, men for ikke at volde forstyrrelse i snakken, lod hun som intet og fortsatte frem efter sammen med de andre.

Boje og Gunde gik tavse midt inde i klyngen, og et stykke nede i alléen drejede de stille ind på marken, medens de øvrige fortsatte marchen fremefter, stadig i ivrig debat om deres forskellige emner.

Inger trak af sted med cyklen ved siden af konerne, og i mørket behøvede hun ikke at dølge de smil, som de gamles påtagne trætterier fremkaldte. At de var i øvelse med at forstille sig, var let at mærke, siden de så hurtigt kunne falde ind, når det var fornødent.

Ved enden af alléen skiltes de fremmede, idet et par skulle til højre, de andre til venstre, men også her fandt de lejlighed til at trække tiden lidt ud med en rask diskussion, for endelig under muntre tilråb at gå hver til sin side.

Inger skulle også til højre. Hun var kun kommen vejen en gang før, men Gunde havde givet hende så bestemte instrukser, at hun håbede at kunne finde hen til det aftalte bestemmelsessted.

Hun havde ikke kørt ret langt, før hun hørte mange stemmer forude. Det var en del hjemmetyskere, som havde været til det store møde på kroen. Stemningen var høj, kunne Inger høre på råbene, der lød fra skaren, som kom nærmere. Hun kørte rask til for hurtig at komme dem forbi, men usét kunne det ikke ske, da et par af de forreste rettede et par stærke gaslygters skin direkte imod hende, så hun kom til at køre som i det klareste dagslys og måtte ligesom passere revy for hele hoben.

Nogle sjofle tilråb både på dansk og tysk lød rundt omkring hende, men uantastet slap hun dog forbi dem alle. Et stykke længere henne på vejen indhentedes hun af et par andre cyklister. Hun sagtnede farten lidt, så de kunne komme udenom, men de blev ved at holde sig tæt ind på hende, hvad enten hun kørte rask eller sagte, og skæret fra deres lygter havde hun bestandig i ryggen.

At Nis Thyssens frygt for, at sønnen skulle blive set og muligvis møde kendinge på den befærdede vej, ikke var ubegrundet, fik hun her et godt bevis for, og kunne det end være ube-

hageligt nok at have de to fyre i hælene på sig, var hun dog glad over, at hun derved muligvis var med til at hjælpe Boje lykkelig bort.

Omsider hørte følgeskabet også op, idet mændene drejede ind på en sidevej, og ikke længe efter nåede hun stedet, hvor hun skulle mødes med Boje og Gunde.

De var ikke kommen, men ret længe måtte hun ikke vente.

»Nu får du have min bedste tak for hjælpen,« sagde Boje og trykkede varmt hendes hånd, og straks efter var han forsvundet i mørket.

»Nu er han ovre den første farlige revle,« sagde Gunde, »og forhåbentlig kommer han over de andre også; men turen hertil har været dobbelt slem, fordi vi vidste dig ude på den ubehagelige fart.«

»Å, for mig var det ikke noget at tale om,« sagde Inger. »Men hvordan nu med cyklen?«

»Ja, den sætter han der, hvor han tog den, og vi må så senere på en eller anden måde se at få fat i den igen. Det er alt sammen indviklet og besværligt, men der er ikke andet for. Men nu er vi her, hvor vi skal dreje af, hvis vi skal over marken; her er ikke godt at gå, men der er mindst fem gange så langt, hvis vi skal om ad vejen.«

»Ja, så må vi dog hellere over marken.«

»Ja, det synes jeg også — — men pas nu på her. Grøften er temmelig dyb, og volden fedtet og stejl.«

Gunde rakte sin hånd ud og hjalp Inger ind på markstien, men så snart hun atter havde sikkert fodfæste, slap han hende, og de fortsatte ved siden af hinanden hen over den opblødte pløjemark.

Inger tog sin hue og sit tørklæde af og puttede ned i sin ulsterlomme.

»Du vil da ikke gå barhovedet hjem?« udbrød Gunde.

»Nej, men jeg vil ikke være helt den samme, når jeg kommer tilbage, som da jeg gik, om der ellers er nogen, der har gjort mig den ære at lægge mærke til mig,« sagde Inger.

Gunde lo dæmpet.

»Hvor I kvinder dog har omhu for hver en lille ringe ting.«

»Ja, navnlig de ringe,« lod Inger tilbage.

»Det skulle ikke være nogen spydighed,« forsikrede han.

»Jeg tog det også som en kompliment.«

»Ja, det kunne jeg nok høre på tonen.«

»Jeg hørte det også på tonen,« erklærede Inger. »Men ellers forresten, så har din mor fortalt mig så meget om, hvor nødvendigt det er at regne med alle bagateller, ikke alene for at føre de andre på vildspor, men også for at dysse dem til ro, når der har været noget på færde. Og selv om nu Boje er kommen lykkelig og vel bort fra hjemmet, så ønsker din mor jo så inderlig, at de andre både for din og din fars skyld skal få troen om, at deres mistanke var grundløs. Mener de, at I har pudset dem, er det ikke nær så heldigt, og din mor er så nervøs og tåler kun så lidt, så hun skulle gerne falde lidt til ro ovenpå alt dette.«

»Ja, mors nerver er som så mange andres blevet ødelagte i denne oprivende kamp, som vi stadig er udsatte for,« sagde Gunde, »og af hensyn til hende må vi andre mange gange holde igen med os selv og bide meget i os, som vi ellers ikke ønsker for vort eget vedkommende.«

De var nu nået til det lille krat, og Gunde tog Ingers arm, mens de gik der igennem, for at hjælpe hende frem over de mange rødder og stubbe, som fandtes derinde. Et øjeblik var der ingen af dem som talte, og der blev en underlig stilhed om dem.

Som Inger gik der, ledet af Gundes stærke hånd, følte hun sig så sikker og tryk, og som han nu ledede hende frem gennem det tætte, vanskelige krat, således ville han nok også lede hende frem gennem den store, vanskelige verden, hvis de dér kom til at slå følge. Som han nu drejede grenene til side, så de ikke skulle slå hende i ansigtet, og holdt hende oppe, hvor hun var ved at snuble, ville han sikkert også støtte og skærme hende imod alt, hvad der senere kunne true. Der var en usigelig fred og trykthed heri.

Men det samme kendte hun fra Otto Lejre, og som han, var Gunde Thyssen også hendes ven.

Da de havde den lige græsmark foran sig, gav Gunde hende atter fri, og samtalen kom igen i gang, men efterhånden som de nærmede sig gården, dæmpede de mere stemmerne.

Hvis det var dem muligt, ville de helst slippe ubemærket ind. Forsigtigt åbnede Gunde gård døren, og de kom ind i forstuen.

»Nu må du have tak for al hjælpen i dag,« hviskede han.

»Ingen tak derfor.«

I mørket kunne Inger se, at han rakte hånden ud imod hende, men hun lod, som hun ikke så' det og gik hen imod døren til sit værelse.

Hun havde knapt fået støvlerne af, før der bankedes på vinduerne ud til gården, og en grov røst forlangte at komme ind.

Det var gendarmen, som nu igen ville prøve at fange flygtningen, der mentes at opholde sig i huset.

Gunde, der heller ikke havde fået klædt sig af, kom straks ud for at lukke op.

Gendarmen stod med en stor lommelygte, hvis skin han lod glide rundt om sig.

»Skaf lys!« bød han brutalt. »Her skal undersøges påny.«

Inger kunne høre hans befaling og kom lidt efter ud med sin lampe, hvorpå gendarmen igen stormede fra det ene sted til det andet, fulgt af Inger og Gunde, der måtte lyse for ham og på hans bud endevende hver en ting, han forlangte at se. Også i sovekammeret var han, og med sin lange slire ragede han op under Mette og Nis Thyssens senge for at prøve, om ingen skulle ligge derunder.

Pigernes kammerdør buldrede han rasende på, da den var låset indvendig fra, og skrigende fo'r de ud af sengen.

»I skal ikke være bange,« råbte Gunde beroligende, »luk blot op, så vi kan komme ind.«

Den ene af pigerne drejede hastig nøglen om og fløj som en raket op i sengen igen. Gendarmen slog bandende døren tilbage, så lyset faldt ind i kammeret. En rødprykket nattrøje og en stumpet chemise, der nåede til knæene, og et par lange tynde ben forsvandt i det samme under dynen. Lillepigen styrtede skrækslagen ind mellem sengen og en stor kasse. Hun havde ingen nattrøje på, og rystende holdt hun chemisen sammen over sit bryst.

Inger drejede lampen, så skæret faldt mere til den anden side, men den forfjamskede pige kunne intet finde at dække sig med, og som naglet til pletten blev hun stående med krumbøjede knæ, så den korte chemise derved skjulte lidt mere af personen. Gendarmen tog dog ingen notits af hende, og efter at have overbevist sig om, at her intet mistænkeligt fandtes, gik vejen op på loftet.

Heller ikke her var nogen resultater at opdrive, og bragende slog gendarmen døren i efter sig, da han endelig forlod gården.

»Hvem mon vi i grunden kan takke for alt dette?« sagde Inger til Gunde, da de efter endt undersøgelse var kommen tilbage til Jagligstuen.

»Det er nok fra drengen, det stammer,« sagde han. »Boje mener, han hørte en dør blive åbnet, da han stillede cyklen fra sig, og måske det hele så er gået videre til arbejdsmændene, som heller ikke er for pålidelige, og så kan spillet snart være gående, når først de er kommet hjem.«

»Ja, nu har vi da grundig fået det at føle, men nu må det vel da være forbi for i nat.«

»Forhåbentlig slipper vi for flere besøg, men her er sikkert vagt ude endnu.«

»Så kan man dristig lægge sig til at sove, når andre så trygt vil våge over gården,« spottede Inger, idet hun gik med lampen.

Men for Mette Thyssen gik det ikke så let som for Inger. For hende var det en lidelse at mene sig bevogtet, og hun fik den nat ikke søvn i sine øjne. Dagen efter var hun mere syg, end hun plejede, og først da de senere fik bud om, at Boje var kommen lykkelig og vel til sit hjem, faldt der mere ro over hende; men det varede længe, før hun helt forvandt følgerne af den stærke sindsbevægelse, hun havde været udsat for.

I Bojes brev var også en særskilt hilsen til Inger, og da Nis Thyssen straks efter var i Haderslev, kom han hjem med en ske af hamret sølv til hende.

»Tag den som en lille erindring om os alle og om den cykeltur, vi aldrig vil glemme dig,« sagde han, og med glade øjne betragtede hun den smukke uventede gave.

Som hun havde lovet, havde hun begyndt at samle egnens unge piger til gymnastik, og med den hende egne energi og kraft ledede hun øvelserne. Allerede den første aften fik hun tag i eleverne, og for hver gang de samledes gik undervisningen som en leg, så Inger var glad for atter at kunne føre gymnastikken frem.

I andre henseender var hun også tilfreds med opholdet derude, og oplevede stadig meget nyt og interessant.

En søndag var hun sammen med Gunde Thyssen til et stort ungdomsmøde i Aabenraa, og fik her flere af sønderjydernes bedste mænd at høre. Iblandt talerne var H. P. Hanssen, Nis Nissen, frimenighedspræst Thade Petersen, redaktør A. Lebeck, der

talte om de opgaver, den sønderjyske ungdom skulle tage op. Alle havde de gode ord og råd at bringe, og indtrængende lagde de de unge på sinde, at embedsvejen måtte de ikke gå, da de derved forskrev sig til tyskerne, hvorimod handel, håndværk og landbrug var de veje, de i særdeleshed skulle befare.

Under en pause viste Gunde Inger om i byen, hvis seværdigheder ikke var mange, men med Gunde som fører blev der alligevel meget at lægge mærke til. I den lille kønne frimenighedskirke aflagde de også et besøg, og gik en tur forbi »Hejmdal«s trykkeri og H. P. Hanssens villa. På »Folkehjem«, hvor mødet holdtes, fik Inger også lejlighed til at se det store bibliotek, hvorfra der igennem Sprogforeningen udsendtes tusinder af danske bøger og blade til sognebogsamlingerne.

»Det er et stort arbejde, som her bliver udført,« sagde hun, da Gunde havde fortalt hende om Sprogforeningens virksomhed.

»Ja, men det samme er tilfældet fra vore to andre store sammenslutningers side,« sagde han. »Skoleforeningen sender hvert år mange unge på de danske højskoler og efterskoler, og Vælgerforeningen kalder trolig alle danske frem, når der er valg.«

»I har mange opgaver at støtte og arbejde for,« sagde Inger, »og når vi ser, hvordan I kan arbejde og bringe ofre for en sag, I har kær, så må vi deroppe fra kongeriget føle os så små ved siden af.«

Ikke længe efter var der marked i Tønder, og da Gunde skulle derud for at sælge en hest, tilbød han Inger en køretur dertil. Sønnen og datteren i nabogården skulle også med, og de to unge piger fulgtes rundt i byen, medens mændene opholdt sig på markedet.

»Nu har du snart set mere af Sønderjylland, end mange af de indfødte,« sagde Gunde til Inger, da de var kommen hjem, »og af det rigtige store mangler du nu en tur til Rødding og Skærbæk ud til Vesterhavet, men alt det må du hellere vente med til i foråret eller sommer.«

»Hvis jeg er her til den tid,« faldt Inger ind.

»Har du allerede tænkt på at rejse fra os?« spurgte Gunde.

Hans stemme lød anstrengt, og udtrykket i ansigtet blev et andet end før.

»Nej, men I kunne jo få i sinde at jage mig væk — den trafik er jo ikke ukendt her.«

»Nej,« Gunde skruede lampen lidt højere op, »vi har stedse noget at kæmpe med her, og der bliver taget meget fra os, som vi gerne vil beholde.«

»Men under kampen er I vel også blevet stærkere til at bære både sorger og skuffelser,« sagde Inger, der følte, at samtalen var ved at glide ind i et spor, hvor hun ikke ønskede at føre den videre, og rask samlede hun nogle pakker sammen og bar dem ud i køkkenet.

Da hun kom tilbage til stuen, sad Gunde på samme plads som før, og bogen, der lå foran ham, var ikke slået op.

»Hvis det fine frostvejr holder til søndag, og der ellers ikke kommer noget særligt i vejen, har jeg tænkt at tage til Bevtoft for at se Hans Krygers by, som du talte om forrige aften,« henkastede hun i forbigående. »Det må nok kunne lade sig gøre at tage den cykletur nu.«

»Ja, det må nok kunne lade sig gøre,« gentog han, men det lød, som han ikke i øjeblikket brød sig om at vide, hvad hun havde lyst til at stifte bekendtskab med.

Efter at Inger var kommen ind i sit værelse, blev hun længe stående ved vinduet og stirrede ud mod den mørke aftenhimmel, hvor nogle enkelte matte stjerner skimtedes. At Gunde Thyssen elskede hende, var hun fuldt ud overbevist om, og som flere gange før måtte hun spørge sig selv, om hun skulle vise hans kærlighed bort eller tage derimod.

Og snarest måtte hun se at finde sit standpunkt her.

Selv om Gunde Thyssen ikke var den mand, der forhastede sig eller tænkte på at presse en sag igennem i et øjeblikks opbrusen, så var han heller ikke den, der i længden lod sig skyde hen med intetsigende talemåder. Som han selv var åben og ærlig i al sin færd, ønskede han også, at andre var det imod ham, og han var nok også iblandt dem, der foretrak et hastigt dolkestød frem for de langsomme, sejgpinende nålestik. Hun kunne derfor vente, at han snart ville lægge sin sag frem for hende for at få sin skæbne afgjort, og hun måtte da have et endeligt svar at give. Uvis og vaklende kunne hun ikke stå, når han spurgte.

Men vanskeligt var det at træffe det rette. Der var så meget, der talte både for og imod, og selv om hun end var klar over, at hun ikke elskede ham, som han elskede hende, var hun dog overbevist om, at på det varme venskab og den dybe agtelse, som

hun følte for ham, kunne hun leve livet rigt og godt ved siden af ham.

Inden hun rejste hjemmefra, havde moderen og mormoderen fortalt hende deres egen og oldmoderens historie, og hun vidste, at flere af slægtens kvinder havde fulgt en mand, som ikke ejede deres hjerters fulde, hede kærlighed, men dog havde lykken været til huse hos dem, så hun tvivlede ikke om, at der kunne grundes et smukt og harmonisk samliv på de følelser, hun nærede for Gunde Thyssen.

Og interesseret som han var i alt det, der rørte sig om ham, ville hun blive delagtiggjort i meget, som hun gerne vilde følge på nært hold, så også i dette lå der en tiltrækningskraft.

Den nationale kamp, som førtes henede, kaldte ligeledes på det stærkeste og varmeste i hendes natur, og drog hende mod alt det, hvad der hørte Sønderjylland til.

Som Gunde Thyssens hustru ville hun få opgaver nok, der kunne fængsle og tiltale hende, og sammen med ham ville hun kunne danne et hjem, der måske kunne få betydning et stykke udover dets nærmeste grænser.

Økonomisk set ville hun blive stillet bedre end de fleste af hendes jævnlige. Nis Thyssen var en meget velstående mand, og foruden Boje og Gunde var der kun en broder til, som var gift med en rig gårdmandsdatter fra Løgumkloster, så set med den kolde fornufts øjne var der intet, som kunne holde hende tilbage.

Men når så hvert et lod var lagt i vægtskålen og fået den til at hælde til den side, hvor Gunde Thyssen stod, så begyndte andre røster at gøre sig gældende, og tonerne fik nu en anden klang.

Selv om det end kunne siges, at her var kamp og store opgaver, som kunne friste og kalde hver interesseret kvinde og mand frem, så blev hendes eget egentlige kald i det store og hele dog det samme, som hvis hun var blevet hjemme på Falster hos Otto Lejre. Som bondekone ville hun dog komme til at leve, og i sit hjem ved sine gryder og pander ville hun først og fremmest få sin plads.

Blev den nationale kamp taget bort, var alt omtrent ens, enten hun var her eller på nogen anden bondegård, og når nyhedens interesse var forsvundet, ville udlængslen påny melde sig med store, stærke, ubønhørlige krav, så hun igen ville sidde tilbage

med følelsen af, at hun intet havde hørt og intet havde set af den store, vide verden.

Hvor interessant og belærende det end havde været for hende at opholde sig her, kunne det dog ikke fylde hende for stedse.

Sønderjylland og dets forhold var kun at regne som en dråbe i verdenshavet, og Gunde Thyssens store viden var dog nærmest bundet hertil, så de samme længsler, som hun vidste, ville have meldt sig for hende ved siden af Otto Lejre, ville med uforandret styrke hæve deres stemmer, hvis hun blev hos Gunde Thyssen. Så hun måtte stampe imod det, der drog hende til ham.

Noget tungt og vemodigt lå der i dette, at hun også her skulle volde en god og brav mand en dyb og bitter hjertesorg, men det kunne ikke været andet. Hun kunne ikke ofre sig selv for at bringe lykken til ham.

Nogle aftener senere skulle der være gymnastik i forsamlingshuset, og som sædvanlig mødte Inger i god tid, så der kunne begyndes præcis på slaget. Da hun kom, stod et par af de ældre elever og snakkede alvorligt sammen henne i et hjørne.

»Vi er bange, der er noget galt i gære,« sagde den ene til Inger. »I går aftes mødte gendarmen op i en af de andre gymnastikforeninger og forbød øvelserne der, og nu menes det, at vi står for tur i aften.«

»Hvor det er oprørende!« udbrød Inger. »Her samles vi i al uskyldighed og foretager nogle gode og sunde øvelser, og så skal det forbydes.«

»Men vi har også sunget, og du har lært os så mange viser og sanglege og gamle folkedanse, det regnes der også med,« kom det sørgmodigt fra pigerne.

Inger var underlig berørt af meddelelsen. For sit eget personlige vedkommende frygtede hun intet, men det pinte hende, at hun muligvis skulle være den ufrivillige årsag i, at de andre blev forulempet.

De fleste af gymnasterne var nu ankomne, og på det fastsatte klokkeslet tog de fat på øvelserne, men de havde næppe fået begyndt, før den stedlige gendarms kæmpeskikkelse viste sig i døren.

»Gymnastikken er forbudt!« forkyndte han på sin brutale måde. »Og frøken Inger Prier udvises af landet, og skal inden 10 limer være over grænsen.«

»Ja, så!« Inger kom helt hen til gendarmen. »Og hvormed har jeg vel forbrudt mig?«

Han holdt et stykke papir hen imod hende.

»Her er Deres udvisningsordre! Og De må straks følge med til »Annas Minde«. Deres sager skal undersøges, før de kan afsendes.«

Uden at svare, drejede Inger sig om og gik ud i gangen for at få sit overtøj på. Gendarmen fulgte hende i hælene og stillede sig op foran døren, medens pigerne stimlede sammen om hende for at sige farvel.

Et øjeblik efter forlod hun forsamlingshuset, hvor hun havde ment at skulle øve en gerning, der kunne tjene til at styrke sammenholdet iblandt de unge og derigennem få betydning for den sag, som enhver dansker måtte kalde sin.

Men råt og brutalt var det hele revet i stykker, og med få timers varsel skulle hun være borte fra det alt sammen, også fra »Annas Minde« og Gunde Thyssen.

Som et sårende stik jog tanken om adskillelsen fra ham igen hende. Så mange gode timer havde de haft sammen, og megen tak var hun ham skyldig, fordi det korte ophold henede var blevet så indholdsrigt og belærende.

Uden ham ville hun ikke have fået så meget udbytte af sin tur hertil, og hvordan alt end senere formede sig, ville Gunde Thyssens navn for hende altid være uløseligt knyttet til Sønderjylland. Aldrig ville hun kunne høre om kampen henede uden i tanken at mødes med ham.

Som det var hendes vane, gik hun hurtigt til, og hun mærkede snart, at gendarmen døjede med at følge hende. Han pustede højlydt under anstrengelserne, og trods harmen, der kogte i hende, kunne hun dog ikke tilbageholde et lystigt smil ved at høre hans hvæsende åndedræt, der bestandig blev kortere og mere stødende.

»For satan — rend dog ikke så stærkt!« bød han rasende, da hun stadig forcerede farten og på et øjeblik havde gået ham svedt.

Inger svarede ikke, men sagtnede dog gangen, som det blev hende budt, og mere sindigt spadserede de ind på »Annas Minde«.

Gunde Thyssen sad i kontoret og ordnede nogle af faderens regnskaber, da Inger åbnede døren, fulgt af gendarmen.

»Jeg er udvist, jeg skal rejse med det samme,« sagde hun hårdt, så snart hun var kommen indenfor.

»Ja, Deres tjenestepige må inden 10 timer være over grænsen,« sagde gendarmen, »men først må hendes sager undersøges for at få konstateret, hvad hun har hos sig.«

Gundes ansigt havde fået en grålig farve.

»Det gør mig ondt, at du skal behandles på den måde i vort hus,« sagde han dumpt, »men find dig blot rolig i det.«

Inger vendte sig kort om og gik ind på sit værelse for at lukke sin rejsekuffert og håndtaske op. Gendarmen rodede lag efter lag igennem, men der var intet mistænkeligt at finde. Høj-rød i hovedet rejste han sig op af sin bøjede stilling over kufferten og trampede værelset rundt for at se nøjere efter i alle kroge.

Til sidst fik han øje på en papæske, som stod under sengen. Her havde Inger foruden noget sytøj lagt sin højskolesangbog og et par nodehefter fra Foreningen til Folkedansens Fremme. Her var endelig et resultat, og sangbogen og nodehefterne blev øjeblikkelig beslaglagt.

»Men der går jo intet tog nordpå før om et par timer, så De vil vel ikke forlange, at frøken Prier skal af sted til stationen med det samme,« sagde Gunde, da gendarmen havde endt sine undersøgelser og gav Inger ordre til at gøre sig rejsefærdig.

»Hun skal med, hvis ikke De vil stå inde for hendes person og garantere for, at hun møder i lide ved toget,« sagde gendarmen, der havde et flereårigt kendskab til Gunde Thyssen og vidste, at der kunne stoles på ham, hvis han lovede noget.

»Jeg skal i alle retninger være ansvarlig herfor,« erklærede Gunde, og efter at have givet flere forskellige ordrer vedrørende rejsen, forlod gendarmen gården.

»Inger,« Gunde gik tæt hen til hende, da de var blevet alene, »rejser du så fra os for bestandig?«

»Du hørte jo udvisningsordren,« svarede hun undvigende.

»Jeg hørte udvisningsordren — ja,« gentog han, idet han trak vejret dybt, »men det betyder intet, i fald du selv vil. Jeg er tysk borger, og som min hustru kan ingen forbyde dig at være her — og ingen større lykke kan times mig,« vedblev han højere, da han så, hun ville afbryde ham. »Jeg har længe haft dig kær, men jeg har ikke villet nævne det, fordi jeg så, at du ikke endnu følte det samme for mig, som jeg for dig. Men nu, da vi skal skilles, må jeg sige dig det, og du skal også vide, at her kan jeg byde dig alt og dog nøjes med så lidt.«

»Men du skal ikke nøjes med det, som jeg har at byde,« afbrød Inger heftig, »du fortjener at få tilbage så helt og fuldt, som du giver.«

»Her spørges ikke om fortjeneste, her drejer det sig kun om du vil give mig det, jeg vil være så lykkelig for at få.«

»Jeg kan ikke,« stammede Inger, »det vil ikke blive til lykke for nogen af os.«

»Så skal du heller ikke gøre det,« sagde Gunde brudt, »jeg ønsker ikke, at du skal blive ulykkelig for min skyld.«

Et øjeblik herskede der dødsstilhed om dem, så gik han langsomt hen imod døren.

»Det er bedst, at far og mor med det samme får at vide, du skal rejse,« sagde han og forlod stuen.

Inger strøg sig et par gange med håndfladerne over ansigtet, og gik så ind for at få pakket sin kuffert.

Mette Thyssen var forlængst gået til ro, da Gunde kom ind i soveværelset. Faderen var derimod oppe og havde taget plads foran det store mahogni chatol, hvis små hemmelige rum han var ved at efterse.

»Jeg har en trist meddelelse,« sagde Gunde og stillede sig ved moderens seng, så han kom til at stå lidt i skygge. »Inger er blevet udvist og skal rejse i aften.«

»Å, de forbandede tyskere!« Nis Thyssen skød harmfuldt en skuffe i. »Men hvordan er alt det kommen.«

Med nogle få ord forklarede Gunde, hvad han vidste.

»Det vil blive et hårdt slag for mig at undvære Inger, og jeg får næppe hendes lige igen,« klagede Mette Thyssen og rejste sig besværligt op i sengen.

»Vi vil alle komme til at savne hende,« sagde Nis Thyssen og så' hen imod Gunde, der stod med halvt bortvendt ansigt. »Men nu må vi have talt lidt med hende, inden hun rejser.«

»Jeg har lovet gendarmen at møde med hende på stationen,« sagde Gunde, »men jeg synes, at du må også følge med.«

Være alene sammen den temmelig lange tur til stationen ville efter det nys forefaldne blive pinligt for dem begge, og faderen var også villig til at vise Inger en sidste opmærksomhed.

Mette Thyssen var stærkt bevæget, da Inger kom ind for at sige hende farvel.

»Du har været mig den kæreste hjælper, jeg nogen sinde har

haft,« sagde hun og klappede gentagende hendes hånd, »og gid jeg snart måtte se dig her igen.«

»Det sker vist næppe,« sagde Inger, »men jeg siger tak for alle gode timer, jeg har haft her på »Annas Minde«.

Lidt senere rullede vognen ud af gården.

Gunde var kusk, og Ingers rejsekuffert var anbragt foran hos ham. I den bageste agestol sad hun og Nis Thyssen. Under hele køreturen førte han mest ordet, og i harmfulde udtryk gav han sin vrede luft over den nålestikspolitik, som tyskerne bestandig benyttede overfor danskerne.

»Hvornår kan du så være hjemme?« spurgte han, da de havde kørt et stykke.

»Jeg vil ikke hjem med det samme,« sagde Inger, »jeg rejser nu først til Ribe for at se den, førend jeg tager videre.«

Ved stationen mødte gendarmen op for at påse, at Inger løste billet over grænsen, og for at give togpersonalet de fornødne ordrer vedrørende hendes rejse. Lang tid til at tage afsked i blev der ikke. Kun et kort håndtryk og et par hastige ord vekslede Inger med Gunde og Nis Thyssen, så slog gendarmen kupédøren i, og toget brusede bort. Fra vinduet kunne hun se de to mænd stå sammen på perronen. I øjeblikket var sønnens skikkelse mere slap og ludende end faderens.

En underlig tomhed lagde sig om Inger. Hvor stor en plads Gunde Thyssen havde haft i hendes tanker, syntes hun ret at få klarhed over nu, da hun var skilt fra ham, men samtidig følte hun også, at trods al brutaliteten var udvisningen alligevel kommen i en god stund. For hendes egen såvel som for Gunde Thyssens skyld var det bedst at de blev skilte, jo før jo hellere. Mange bitre og oprevne timer var de blevet sparet for, og intet havde de vundet ved at få tiden trukket ud. En kampens og stridens tid var det blevet for dem begge, og samværet ville måske til sidst blevet en daglig pine. Midt i alt det, der tyngede og gjorde ondt, var der en tilfredsstillelse i, at knuden hensynsløst og ubønhørligt var hugget over imellem dem.

Men svært var det nok for Gunde, der blev tilbage i hjemmet med de gamle forældre og alle minderne. Men som den stoute, stærke sønderjyde han var, ville han sikkert ranke sig igen efter slaget, der havde ramt ham.

Og til hende selv vinkede jo livet derude.

ANKOMMET til grænsen blev Ingers sager atter grundig visiteret, og først efter at alt vedrørende hendes udvisning var bragt i orden, fik hun lov at fortsætte til Ribe.

Hendes første vandring her gjaldt »Stiftstidende«s kontor for at høre, om der muligvis skulle tilbydes en plads i bladet. Nu, da hun var afskediget fra Sønderjylland, ville hun forsøge sig i Nørrejylland, hvis der var noget, hun gad gå i lag med. Her var hun jo heller ikke kendt, og nu kunne hun passende få set sig om på disse kanter, når hun nu halvvejs var kastet herind.

Iblandt annoncerne, som hun løb igennem, var også en ledig stuepigeplads hos en borgmester i en af de midtjyske byer. Udføre stuepigegerning tiltalte hende ellers ikke allermest, men i en sådan plads kunne hun komme ind i forhold, hun ikke kendte noget til, og efter at have set lidt på de andre tilbud, bestemte hun sig for pr. telefon at søge pladsen hos den jyske borgmesterfrue.

En behagelig og venlig damestemme svarede hende, da hun fik den ønskede forbindelse, og Inger blev hurtig klar over, at det var fruene meget om at gøre at få hende til at komme. Hun var grundet på indtrufne omstændigheder kommen i en øjeblikkelig forlegenhed, sagde hun, og ville hellere i dag end i morgen have en pige igen. Grunden til forlegenheden nævnte hun intet om, så Inger fik med det samme fært af, at forholdet måske ikke var det allerbedste, men nogen skade kunne der ikke ske hende ved at prøve pladsen i en måned. Mere ville hun ikke binde sig for, før hun havde nøjere kendskab til stillingen. Efter en del spørger frem og tilbage aftaltes det, at Inger skulle tiltræde pladsen i løbet af et par dage. Borgmesterinden ville helst haft, at hun skulle komme med det samme, men det ville Inger ikke. Når hun var kommen til Ribe, ville hun se byen og omegnen og

ligeledes gøre ophold i de andre vestjyske byer, hun på rejsen skulle passere, og borgmesterinden bøjede sig herfor.

Da Inger atter vandrede ude på gaden, måtte hun uvilkårlig smile ved tanken om, så hurtigt alt havde vendt sig for hende. I går eftermiddags færdedes hun på »Annas Minde« og mente at skulle have sit ophold der foreløbig. Og nu stod hun her i Ribe, parat til om ganske kort tid at gå ind i en anden tjeneste. Det var næsten som lidt af et eventyr. Men det eventyrlige og det, der lå et stykke udenfor det almindelige og hverdagsagtige, havde også altid øvet en ejendommelig tiltrækningskraft på hende, og her var noget, som tiltalte hende og drev blodet raskere igennem hendes årer.

En ny stilling og nye forhold skulle hun ind i, og nu skulle hun ud for at se sig om i denne gamle, minderige by, hvis navn var indflettet i nogle af de gamle folkeviser, hun allerede som barn havde lært at synges og elske.

Altid havde det været som en fest, når både store og små hjemme på Priergården havde siddet sammen om aftenen og sunget såvel fædrelandssange som gamle viscer. Folkeviserne plejede én af dem gerne at synges alene; omkvædet sang så alle med. Det havde været dejlige timer, og her måtte hun særlig mindes viserne »Dronning Dagmar ligger i Ribe syg« og »Der går dans på Riberbro«.

Og nu skulle hun hen i den herlige gamle domkirke, og til Esbjerg og Fanø ville hun også, førend farten gik til borgmesterfruen.

Den påtænkte tur kom til at gå efter ønske, og veltilfreds med sine oplevelser mødte Inger i sin nye plads. Borgmesterinden var gået ud, og kokkepigen, der hed Mary og var en gårdmandsdatter fra Vendsyssel, tog imod hende og viste hende ind i deres fælles værelse, et temmelig stort og lyst rum tæt ved køkkenet.

»Ja, her skal vi være den del af natten, vi har tid til at sove,« sagde Mary med et træt smil, da hun lukkede døren op.

»Skal det sige, at her er rigeligt med arbejde og knapt med hvile?« spurgte Inger.

»Ja, det er i hvert fald mine erfaringer. Men nu er jeg glad for, at jeg har fået en hjælper; jeg har været lige ved at gå ud af mit gode skind i den sidste tid.«

»Hvorlænge er det siden, at den sidste stuepige rejste?«

»Det er snart 14 dage, og hun havde kun været her en måned.«

»Nå tak, er vi sådan kørende,« lo Inger.

»Ja, og den forrige nøjedes med tre uger,« blev Mary ved, »så der er faldet meget af til mig under alt det — — men nu må jeg nok ind til min gryde, og så har jeg ellers en kop kaffe parat til dig.«

Lidt senere kom Inger ud i køkkenet.

»Nå, det var ellers i en fart, at du fik skiftet ham,« snakkede Mary op, imens hun tog en hankeløs overkop ud af køkkenskab, »men sæt dig nu ned og lad, som du var hjemme.«

»Jo, tak, det skal jeg nok,« lovede Inger.

Der var noget ved Mary's væsen, som hun syntes særdeles godt om, så selv om her ellers ikke blev særlig behageligt at være, havde det dog stor betydning at få en sympatisk medtjenerinde.

Mary skænkede kaffe i den øreløse og satte et par stykker smørrebrød frem.

»Det ser ikke ret herskabeligt ud, men andet har jeg ikke at byde,« sagde hun undskyldende.

»Å, det går også nok,« sagde Inger, »jeg er ikke kræsen anlagt, selv om jeg ellers nok er vant til at leve godt.«

»Ja, det kan jeg nu ikke sige, at vi gør her,« sukkede Mary, »og jeg døjer frygteligt med det madvæsen — for fint skal det være, og det kan det ikke blive. Men nu er det vel ellers ikke værd, jeg står her og gør dig ked af det med det samme, for så stikker du måske også af, og så står jeg selv i det igen.«

»Men kan du så ikke tænke dig at stikke af med?«

»Nej, min far ville blive meget vred, hvis jeg rendte af min plads i utide, og for mindre end et år kan han ikke lide, at vi flytter, så jeg har at holde ud til november igen, ellers bliver han ikke glad for mig, når jeg kommer hjem.«

Marys ansigt havde et trist og forknyt udseende, mens hun fortalte op om pladsen og dens genvordigheder og om faderens strenge og gammeldags syn på et tyendes stilling.

Borgmesterinden kom nu hjem. Hun var en overordentlig nydelig dame midt i trediverne, og med udsøgt elskværdighed hilste hun på Inger, som derefter blev vist rundt i huset og modtog sine instrukser.

Værelserne var særdeles elegant udstyrede, men den gennemførte orden, som Inger var vant til fra hjemmet og »Annas Min-

de«, manglede overalt. Tydeligst faldt det i øjnene, da de kom op i soveværelserne, og særlig slemt var det inde hos børnene. Alt lå hulter til bulter, og både legetøj og klæder lå spredt om i den syndigste forvirring.

»Gud, børn, hvor ser her dog ud!« råbte borgmesterinden forfærdet, da hun åbnede døren. »Således plejer I dog aldrig at høre jer ad.«

Børnene, to piger på ni og elleve år og en syvårs dreng, stillede sig fnisende hen i en krog og betragtede nysgerrigt den nye stuepige, der nu skulle til at rydde op efter dem.

I høje toner begyndte borgmesterinden at fortælle op om, i hvor høj grad alt i huset var blevet forstyrret og ødelagt ved den sidste piges forfærdende mangel på renlighed og orden, men hendes mange forklaringer kunne ikke hindre Inger i at få øje på, at uføret bundede langt dybere, end borgmesterinden berettede.

En lang trettenårs dreng kom nu stormende ind. Hans bukser var revnet henover det ene knæ, og begge bluseærmerne var løbet op i syningen. Borgmesterinden blev lige så rystet ved synet af ham som ved at se den herskende uorden i børneværelset.

»Men gud fri os, sødeste Ingolf, hvordan er du dog kommen af sted?«

»Bukserne revnede, da jeg tog tag med doktorens Edvard,« kom det ringeagtende.

»Men det er dog ganske grusomt! Sådan plejer du dog aldrig at opføre dig, og nu er dine pæne benklæder ganske spolerede.«

»De duede ikke i forvejen,« erklærede drengen studs, »og der var et stort hul i dem, da jeg gik til skole i morges.«

Borgmesterinden blev rød i ansigtet og sendte ham nogle truende blikke, men Ingolf tog ingen notits heraf og blev højrrøstet ved at protestere imod alle moderens udtalelser. At han foruden andre unoder også var en fræk og næsvis knægt, var let at høre, og da borgmesterinden alligevel stærkt blev ved at fremhæve såvel hans som de yngre børns mange udmærkede egenskaber, fik Inger indtrykket af, at her måske blev noget, der var værre at komme igennem end den almindelige uorden, som herskede i huset.

Efter at Inger havde fået de fornødne ordrer vedrørende sit arbejde, var det tid at dække middagsbord. Der skulle spises

klokken seks, men den blev over halvsv, før alle var samlede.

Borgmesteren var en mand midt i fyrrerne med et træt og åndsfraværende udtryk. Under måltidet talte han kun lidt. Borgmesterinden var derimod uafbrudt i ånde for at holde en smule styr på børnene, der i et væk snakkede løs i munden på hverandre, og et par gange var lige ved at komme op at slås, mens de spiste.

Middagen bestod af hvid sagesuppe og en lille oksesteg, og da herskabet var færdig, skulle pigerne spise.

»Vi og børnene plejer ellers at have vor middag klokken et, når borgmesteren og borgmesterinden får frokost,« sagde Mary, da de havde sat sig til rette ved køkkenbordet, »men i dag blev det bestemt, at vi skulle vente til nu — vel sagtens af hensyn til dig.«

»Næsten al for megen ære,« smilede Inger, »men ellers ingen alarm for min skyld. Jeg er vant til at spise min middagsmad midt på dagen, og det kan jeg også endnu.«

»Når det er ordnet på den anden måde, er det naturligvis, fordi pigerne ikke gerne skal have part i det bedste, som bydes her,« fortsatte Mary, »og jeg har aldrig i hele mit liv levet så dårligt som nu i disse sidste måneder.«

»Men hvorfor siger du så ikke til?« spurgte Inger.

Mary rystede modfaldent på hovedet.

»Det tør jeg ikke — —.«

»Tør!« gentog Inger halvt spottende. »Når man arbejder, for tjener man vel også sin føde.«

»Javist så, men jeg synes altid, jeg er så ked af at skulle snakke om al den slags, så jeg undværer hellere i stedet for.«

»Sådan ser jeg nu ikke på det,« sagde Inger, »men hver sin lyst, så bliver al mad spist, og alle piger gift, plejer vi gerne at sige ovre på Falster.«

Hun var nu færdig med sagesuppen og skar sig et stykke af stegen. Nogen særlig stærk kødspiser var hun ikke, så stykket var kun lille; men Mary tog dog mindre, og ængstelig vendte og drejede hun stegen for at pille de tarveligste bidder ud til sig.

Efter opvasken satte Inger sine ting på plads og noterede, hvad hun havde brugt på rejsen. Kun middagsmaden, kaffe og the havde hun købt på højskolehjemmet, hvor hun holdt til. Frokost

og aftensmad havde hun selv sørget for ved at købe brød og smør og pålæg i butikkerne, så hun havde levet forholdsvis billigt. Men trods al udvist sparsommelighed var det dog løbet temmelig stærkt op alligevel. Kost og natlogi og de mange jernbanebilletter havde taget et ret betydeligt skår i hendes ikke særlig store beholdning, men hun fortrød ikke, at hun havde brugt pengene. Hun havde fuldt udbytte af dem, og i betragtning af alt det, hun havde oplevet og set, havde det været en billig tur. Og hvis her blev til at være, havde hun nu chance for at få set omegnen, uden at det behøvede at koste noget af betydning, hvad der også måtte regnes med.

Selv om hun havde sin gode, velhavende fader at ty til, ville hun dog ikke gøre det uden i nødstilfælde. I et og alt ville hun klare for sig selv, hvis ikke der kom sygdom eller andet uheld til, og ved egen hjælp få set og hørt så meget som muligt var løsenet, hun ville følge.

Mary var dødtræt, da hun kom ind i kammeret.

»Jeg er som en klud,« klagede hun, »for nu har jeg i lange tider ikke sovet mere end fem til seks timer i døgnnet, og det er for lidt til mig?«

»Men hvad foretager du dig da hele natten?«

»Ja, siden alt dette med stuepigerne, har der været så meget ekstra for mig med lapning og stopning omtrent hver aften, når middagen er til side.«

»Det får hendes nåde nu ikke mig til,« sagde Inger.

»Det havde jeg heller ikke tænkt mig at ville,« sagde Mary, »men borgmesterinden har sådan en egen måde at komme med det på, så man kan ikke andet end gøre det. Men hør, nu kommer hun vist ude på gangen.«

Borgmesterindens lette trin kom nærmere, og lidt efter bankede hun på døren.

Inger rejste sig og lukkede op.

»Å, kære småpiger,« sagde borgmesterinden indsmigrende, »det er gået rent galt med Ingolfs skolebenklæder og bluse. Vil De ikke nok være så søde og sy de par rifter sammen nu i aften, ellers står man så kedelig forlegen i morgen, når tøjet ikke er i orden. Og når De hjælpes ad, kan det jo ikke vare længe.«

»Det vil tage mindst en time, når det skal laves ordentligt, og klokken er snart ti, så det kan vi ikke ordne i aften,« svarede Inger roligt og uden at gøre mine til at tage mod tøjjet, som raktes hen imod hende.

Borgmesterindens ansigt blev ildrødt.

»Gud! En time for at sy de par rifter sammen!« kom det med en forceret latter. »Nej, lille De, det kan De dog ikke mene!«

»Jo, det mener jeg,« fastholdt Inger. »Skal det rimpes sammen på et par minutter, kan en borgmestersøn ikke være bekendt at gå med det.«

»Nå — det må jeg sige. De ved nok at svare for Dem,« lo borgmesterinden påny med den samme anstrengte latter som før. »Og når mine piger ikke vil gøre mig den lille tjeneste, må jeg nok udføre arbejdet selv.«

Med en mine som en fornærmet dronning sejlede hun ned ad gangen, og med et betydningsfuldt nik hen til Mary lukkede Inger atter døren.

»Jeg forstår ikke, at du turde,« hviskede Mary, der beklemt havde stået op henne ved sin seng, men nu lod sig dumpe ned på en stol.

Inger smilte overbærende.

»Der skulle vel ingen særlig dristighed til at afvise en sådan urimelighed.«

»Ja, jeg havde nu ikke fået det gjort, men jeg er glad ved, at vi slap for det lapperi.«

Ved halvfem tiden om morgenen begyndte Mary at røre på sig.

»Du vil da vel ikke allerede op?« sagde Inger, der straks var vågnet ved hendes bevægelse.

»Å jo, jeg skulle gerne have pudset kobbertøjjet inde i spise-stuen, og det må jeg have til side fra morgenstunden af.«

»Jamen det forbyder jeg dig nu,« erklærede Inger i en truende spøgetone, »for når vi under normale omstændigheder ikke kan blive færdige før om aftenen klokken otte, så vil jeg ikke op, før den er seks om morgenen. Fjorten timers arbejde må være nok, og vil du mere, bliver vi ikke helt gode venner.«

Mary puttede sig atter ned under dynen.

»Ja, lad mig så blive liggende da; jeg er såmænd også træt nok til det.«

På slaget seks stod de begge op. Ingers første arbejde var at

ordne i de to store offentlige kontorer, medens Mary havde spise-stuen og borgmesterens private kontor.

Klokken halv otte skulle Inger vække børnene og senere være dem lidt behjælpelig med at komme af sted til skole. Alle fire sov hårdt, og hun måtte kalde flere gange, før de vågnede. Ingen af dem gjorde dog mine til at stå op, men svarede kun med nogle arrige grynt.

»Når I får jer vasket og børstet håret ud, skal jeg komme og flette og hjælpe med kjolerne,« sagde Inger til småpigerne, da hun gik ud af deres værelse for at fortsætte med den afbrudte rengøring.

Et kvarterstid efter ringede det stærkt på hende, og da hun kom op i gangen foran soveværelserne, stod borgmesterinden der i natdragt og med bare fødder stukket i et par lyseblå silketøfler. Hendes ansigt vidnede om stærk ophidselse, men hun bestræbte sig øjensynlig for at tale så rolig, som det på nogen måde var hende muligt.

»Gud, lille De! Klokken er snart otte, og børnene har ikke begyndt at ordne sig endnu. Det er frygteligt, hvis de kommer for sent i skole, og De må endelig sørge for at få dem op i rette tid.«

»Jeg har kaldt på dem, som det blev mig sagt,« svarede Inger, »så det er ikke min skyld, hvis de kommer for silde.«

»Det er godt nok, at man kalder, men man bør virkelig også påse, at de står op,« afbrød borgmesterinden i en tone, der skulle være venlig belærende, men dog havde en skarp biklang.

»Børnene er så store, at de må vide, de skal ud af sengen, når der bliver kaldt,« sagde Inger med øjnene fast ind imod borgmesterindens, der blev mere og mere ophidsede.

»Hvor store de end er, så er de dog kun børn,« sagde hun dirrende, »og De må virkelig også være til rede ved deres påklædning.«

»Jeg er ikke fæstet som barnepige,« sagde Inger. »Flette håret, knappe en kjole og sætte en krave, det lød betingelserne på.«

Borgmesterinden kendte sine egne ord fra telefonen, men hun havde ikke i sinde at lade sig slå af marken af sin nyankomne stuepige.

»Det er fuldkommen rigtig, at jeg kun nævnede dette, da jeg omtalte de forskellige arbejder, der skulle gøres,« indrømmede hun, »men De må dog huske på, min gode, at man ikke kan

opremse hver eneste lille enkelthed i et herskabshus' maskineri. Når man for eksempel siger, at en stuepige skal dække bord, falder det én dog virkelig ikke ind at påtale, at hun også skal tage ud af bordet.«

Borgmesterinden gav sig pludselig til at græde. Det var hendes sidste middel, når alle andre glippede, og ved at se, hvor ringe virkning ordene gjorde på Inger, fandt hun det rettest at tage det i brug.

»Å, gud, det er frygteligt,« stønnede hun, »i nat har jeg haft et anfald af min gamle hjertelidelse, som lægerne siger kan rive mig bort i ét nu, hvis jeg bliver udsat for sindsbevægelse, og nu til morgen er jeg så medtaget, at jeg ikke mægter at yde mine stakkels børn den fornødne hjælp, så de må skøtte sig selv og kan senere vente deres straf.«

Borgmesterinden famlede med halvt lukkede øjne frem for sig som for at søge støtte.

Inger studsede straks ved at se de dånende bevægelser, men det anede hende, at det hele kun var tomt komediespil, og hun blev stående uden at røre sig ud af pletten.

»Var der ellers noget, borgmesterinden ville?« sagde hun så isnende koldt.

Det rykkede nervøst i den vaklende skikkelse.

»Gør som De vil,« hviskede borgmesterinden besværligt og lænede halvt afmægtigt sit hoved ind mod væggen.

Inger drejede sig kort om og gik hen til småpigernes kammer. Idet hun var kommen indenfor døren, kiggede hun pludselig ud i gangen igen og så' dér borgmesterinden svæve ind i sit soveværelse. Sin voldsomme afmagt havde hun tilsyneladende fået bugt med lige så hastig, som den var opstået, og med et hånligt træk om munden lukkede Inger atter døren.

Hos børnene var alt gråt i gråt, og begge småpigerne løb snøftende omkring. Ingen af dem kunne finde deres tøj, og med skræk så' de tiden nærme sig, hvor de skulle af sted. Skrige højt turde de ikke af frygt for faderen, der på dette punkt havde sat sig i respekt, så de vidste, at de måtte være stille om morgenen, ligesom han også fordrede, at de skulle møde i rette tid på skolen.

Udover disse to ting tog han sig ikke meget af deres opdra-

gelse, men overlod den til moderen, som de ikke respekterede i mindste måde.

I øjeblikket var deres sædvanlige næsvished dog ganske strøget af dem, og angsten for straffen, der muligvis ventede dem, stod tydeligt skrevet i hver en mine.

»Å, Inger, jeg kan ikke finde mit underliv,« jamrede Randi, den største af pigerne, »vil De ikke nok hjælpe mig at finde det?«

»Og jeg mangler et strømpebånd,« klagede Ruth, »og jeg har heller ikke flere sikkerhedsnåle, så jeg kan sætte mine bukser fast.«

»Hvorfor lægger I dog heller ikke jere sager ordentlig til side i stedet for at smide dem i en guddommelighed,« sagde Inger bebrejdende, mens hun begyndte at lede efter de forsvundne ting.

»Å, det ved vi ikke,« klagede børnene, »men vil De nu ikke være rar og hjælpe os, så vi kan blive færdige, ellers får vi smæk af far.«

»Jo, nu skal jeg hjælpe jer for i dag, hvis I så vil lægge tøjet pænt til side i aften, ellers må I klare jer selv i morgen.«

Småpigerne lovede beredvillig at gøre som Inger sagde, og efter lidt søgen kom både underliv og strømpebånd for dagens lys. Snart var håret også børstet og flettet, men nu var det galt med bånd og spænder.

De måtte være i sengene, mente Ruth, for de havde haft dem om aftenen, og efter at det meste af sengetøjet var væltet rundt, blev de fundne i en dårlig forfatning. Båndene var krøllede, og det ene af spænderne gået i stykker.

»Sikke dog nogle hårbånd for pæne småpiger at møde med,« småskændte Inger, da hun bandt sløjferne, der trods hendes pillen og trækken alligevel faldt ynkelig sammen.

Inde i drengenes værelse begyndte nu den lille Vippert at pibe. Han kunne ikke få sin ene støvle på, og som en besat halede han til, så snørene kom i klemme og umuliggjorde det for ham at få foden ned.

Inger måtte også hjælpe ham til rette, og endelig var de klar til havregrøden, som Mary havde parat til dem nede i spisestuen. Ingen af dem havde dog ro på sig til at få et ordentligt måltid, og mere eller mindre halvfærdige styrtede de af sted til skolen.

»Det er af den slags, som nok skal lave nerver,« sagde Inger,

da hun kom ud i køkkenet til Mary, »og ingen kan undre sig over, at børnene bliver sløje og utilpas efter sådan en indvielse af dagen.«

»Nej, det er en gal manér,« sagde Mary, »men sådan går det forfærdelig mange steder.«

»Heldigvis har det aldrig været sådan hjemme hos os,« sagde Inger. »Vi er blevet purret i god tid og fået et ordentligt foder, før vi stak af. Men vi har også haft en mor, der har forstået at behandle både børn og voksne.«

»Jeg har gud ske lov også haft en god og fornuftig mor,« sagde Mary, »men hun har bare den fejl, at hun næsten kan slide sig ihjel for andre uden at kræve det mindste for sig selv.«

»Så ligner du nok hende,« mente Inger

Men derom ville Mary ikke høre tale. Moderen var langt bedre end hun.

Inger tog nu fat på rengøringen i den store havestue og kabinettet, og da borgmesterinden ved ellevetiden kom ned for at drikke sin morgenthe, var hun ikke sen til at opdage, at her havde været en proper og kyndig hånd. At Inger var en dygtig pige, tvivlede hun forøvrigt heller ikke om, og da hun var klog nok til at indse, at det var til hendes egen fordel at have en virkelig dygtighed, mente hun det bedst at sætte gode miner til slet spil overfor Ingers optræden om morgenen.

Ved thebordet var hun venlig og nedladende i hele sit væsen, og modtog Ingers opvartning som en nådig herskerinde. Inger var høflig, men kølig, og de små tilløb, som borgmesterinden flere gange gjorde for at få et mere venskabeligt skær ind over forholdet, prellede stadig af imod hendes afvisende holdning.

At det i øjeblikket passede borgmesterinden bedst at snakke og lade som intet, omstemte ikke Inger, der ingenlunde var til sinds at være som en bold for en fornem dames luner ved først at tage imod hendes hysteriske udgydelser og derefter lade sig klappe af hendes fløjlsputer.

Da borgmesterinden havde drukket sin the, kom hun ned i køkkenet for at give Mary ordre om maden, hun skulle købe og lave.

»Borgmesteren og jeg kan til frokost få hachis af stegen i aftes, og De må så lave så stor en portion, at der kan blive eftermad til den første middag. Til formad kan De koge en ret vand-

grød, det har vi ikke haft længe, så det kan vist være rart for Dem og børnene at få lidt grød. Middagen klokken seks kan så stå på resten af den kolde steg med varm sovs og kartofler, og som dessert en lille pandeomelet med ribsgeleé, så det bliver da meget nemt for Dem med madlavningen i dag,« føjede hun til med et såre elskværdigt smil.

Mary smilede sygt tilbage.

»Jamen — jeg tror ikke, der bliver steg nok til middagen,« begyndte hun stammende, »der er jo kun en ganske lille rest tilbage.«

»Gud!« Borgmesterindens stemme havde sin sædvanlige forfærdede klang. »Hvad er der da sket med stegen i nat? Der var jo masser af kød, da fadet blev båret ud i aftes.«

»Nej — der var kun meget lidt,« protesterede Mary rystende, »og vi har kun spist en ganske lille smule.«

Borgmesterinden sendte hende et knusende blik.

»Det forstår jeg ved gud i himlen ikke,« erklærede hun indigneret. »I aftes går fadet ud med kød til mindst syv personer — ja, mindst syv, og nu morgenen efter er der omtrent intet. Det er mig en fuldstændig gåde, hvordan det er gået til.«

»Men der er ikke kommet stort mere ud, end der nu er tilbage,« fortsatte Mary næsten grædefærdig, »for vi spiste kun ganske lidt her i køkkenet.«

Borgmesterinden slog værdigt ud med hånden.

»Jeg hører ikke til dem, der kontrollerer, hvad mine tjenestefolk spiser, og jeg har altid holdt på, at mine piger skal have god og rigelig kost, men som husmoder og som den, der skal aflægge regnskab for min mand, må jeg påse, at intet spildes, og jeg må derfor holde mig a jour med, hvordan fødemidlerne behandles.«

Inger kom nu til syne for enden af den lange gang, og borgmesterinden fik pludselig travlt.

»Nå, ja,« sagde hun i en henkastet tone, »så lav De hachis af alt kødet til frokost, og jeg telefonerer så efter et par koteletter til den sidste middag.«

Henne i døren vendte hun sig om.

»Men det er sandt, lille De, tror De ikke nok, De kan vaske et par stykker uldtøj for mig i eftermiddag, når De nu har det så nemt med maden? De er jo altid så flink til at behandle uld-

tøj, og dette her er særdeles kostbare ting, som jeg ikke gerne vil overlade til alle og enhver, men jeg sender det så ned til Dem.«

Inden Mary kunne svare, var borgmesterinden ude af døren, og med sin smukke, skolede stemme nynnede hun en strofe af »Brudfærden i Hardanger«, mens hun gik ind i kabinettet.

Omkring ved klokken ét kom børnene stormende hjem fra skole, og dermed var som alle onde magter brudt løs i huset. Hele flokken råbte op i munden på hverandre, og et par stole blev væltede, før de kom til bords.

Borgmesteren var lige blevet færdig med at spise, da de kom ind, og var straks gået op på sit kontor igen. Borgmesterinden var derimod blevet siddende på sin plads og søgte at styre lidt tilfreds på den støjende hob, men jo mere hun tyssede, desto galere skreg de op.

Vandgrøden, som blev dem budt, ville ingen af dem spise.

»Uf,« fnøs Ingolf, »skal vi nu have det folkeæde igen! Det er jo ikke mere end 4 dage siden, vi fik det, og det er ikke mad for ordentlige mennesker — det er kun for tjenestepiger og andet rak!«

»Men barn da! For himlens skyld så ti dog stille!« hviskede borgmesterinden. »Den nye stuepige kan jo gerne høre, hvad du siger.«

»Jeg er da også så revnende ligeglad,« erklærede drengen frækt, men tav dog alligevel, da Inger viste sig med et fad hachis.

Under halvvejs slagsmål blev fadet tømmt, og da Inger var blevet sendt op på loftet for at lukke et vindue, der klaprede frem og tilbage for vinden, løb Randi ud i køkkenet for at hente noget mere kød.

Hun kom tilbage med fadet knapt halv fyldt.

»Det er alt, hvad vi har,« meldte hun og viste portionen frem.

»Gud! Så er der jo ikke noget til pigerne,« kom det rædselsslagen fra borgmesterinden.

»Så kan de jo æde vandgrøden,« grinede Ingolf, »det er vel passende kost for sådan et par bondemære.«

»Ingolf da!«

Moderen sendte ham et af sine mest knusende blikke, men han forblev uberørt og fortsatte uanfægtet med sine ubehøvlede talemåder.

Da fadet var skrabet, erklærede de alle som med én mund,

at de ikke var mætte, og for at stille dem tilfreds måtte borgmesterinden rykke ud med en 25 øre til hver, som de kunne købe chocolate for. Som en flok løsslupne hunde styrtede de ud af døren for at komme hen i butikken, og med feberagtig hast trykkede borgmesterinden på bordklokken og forlod spisestuen.

Ude i køkkenet gik Mary fortvivlet omkring.

»Jeg er så ked af det, men jeg har virkelig ikke andet at byde dig end vandgrød. Al eftermaden er spist,« sagde hun og viste den skrabede gryde frem.

Inger kunne ikke dy sig for at le ved at se Marys fortvivlelse.

»Stil dog ikke så forskrækkeligt et ansigt op. Du kan jo ikke gøre ved, at de andre ikke har levnet noget.«

»Nej, men borgmesterinden drejer det dog om, så det bliver min skyld, hvis jeg skal sige det til hende.«

Inger så' halvt medlidende, halvt ærgerlig på Mary.

»Ja, nøjes med vandgrød til middag, når jeg kun fik havregrød til frokost, vil jeg nu alligevel ikke,« erklærede hun bestemt, »og siger du det ikke til borgmesterinden, så gør jeg.«

»Å, nej, lad hellere være,« bad Mary, »det kommer bare til at gå ud over mig, og jeg vil så hellere selv købe et par kager, som vi kan spise ovenpå.«

»Nej, det går jeg ikke med til,« forsikrede Inger, »for det er vel da meningen, at vi skal have kosten her i huset. Og det er vist bedst at tage tyren ved hornene med det samme.«

Uden at ville høre mere efter Mary, gik Inger ind i kabinettet, hvor borgmesterinden lå halvt udstrakt på en divan.

Ved at se Inger, løftede hun hovedet lidt op fra puden.

»På denne tid af dagen plejer jeg gerne at hvile mig og ønsker ikke at forstyrres,« sagde hun med en håndbevægelse, der betydede Inger, at hun skulle forføje sig bort med det samme.

»Men jeg kommer for at sige borgmesterinden, at der ingen eftermad er til Mary og mig,« sagde Inger og blev uanfægtet stående.

»Ingen eftermad!« Borgmesterinden hævdede ringeagtende hånden. »Og den slags kommer De og forstyrrer mig med. Gå dog til kokkepigen med sligt.«

»Men kokkepigen kan ikke lave noget, når hun ikke har noget at lave af,« vedblev Inger hårdnakket, »og derfor spørger jeg borgmesterinden, hvad vi piger vel skal have til middag.«

»Men, gud, det er dog det forfærdeligste, jeg i mit liv har hørt!« udbød borgmesterinden, idet hun rejste sig helt op. »I morges var jeg ude for at konferere med Mary angående alle dagens måltider, og gav hende da besked om at lave hachis til frokosten og den første middag, men Mary må altså ikke have fulgt mine ordrer.«

»Jo, Mary har gjort, som der er blevet hende budt, men hun har haft for lidt at lave af, så hun er uden skyld i, at der ikke er noget.«

Borgmesterinden vred sig under blikket fra Ingers stærke, grå øjne.

»Jeg er virkelig meget bedrøvet over, hvis Mary og jeg har misforstået hinanden, så vi nu står på bar bund,« sagde hun i en beklagende tone, der dog havde en stikkende brod. »Det har aldrig hændet mig før, og det er første gang, at mine piger ikke har haft forståelse nok til at dreje tingene om i sit rette leje. Men når vi intet har, som De siger, må jeg selvfølgelig straks have bud i byen, for at De kan få, hvad De har behov — vel helst en steg eller en mørbrød?«

Blodet steg Inger til hovedet.

»Borgmesterinden kan spare finterne — jeg er rede til at gå, hvis jeg skal bydes sligt.«

»Men, gud! Kæreste barn!« Borgmesterinden klappede hende beroligende på armen, og nu lød stemmen ægte og naturlig. »Jeg har aldeles ikke tænkt på at fornærme Dem; sig mig dog blot, hvad De forlanger.«

»Jeg forlanger ordentlig kost, når jeg skal arbejde,« svarede Inger og rystede borgmesterindens hånd bort fra sin arm, »og jeg lader mig ikke spise af hverken med udenomssnak eller spydigheder.«

»Kære! Lad os lade alt dette fare — og Mary har kød derude til den sidste middag; vil De bede hende tage deraf, hvad hun ønsker,« bad borgmesterinden myg.

Hun indså, at hun var nødt til at sadle om, hvis hun ikke ville risikere med det samme at stå uden den hjælp, hun så højlig trængte til.

»Nu kan du servere herskabskoteletterne for os,« sagde Inger, da hun kom tilbage til køkkenet, hvor Mary bævende ventede på hende. »Borgmesterinden under os næsten alt det bedste, hun ved.«

»Du må jo være gal,« sagde Mary.

»Nej, nu er jeg det ikke mere, men jeg var det før,« tilstod Inger leende. »Men se nu at få panden over ilden, så vi kan få spist. Jeg har meget tilbage i mine butikker endnu.«

Om eftermiddagen pudsede Inger messingkuglerne på børnenes seng. Det var længe siden, de havde været rørt, og der måtte gnides hårdt for at få deres anløbne udseende forandret.

Mens hun pudsede, kom borgmesterinden ind til hende. Hendes øjne strejfede hurtigt de skinnende kugler.

»Vil De om en halv time dække thebord inde i kabinettet, da der kommer et par damer for at drikke eftermiddagsthe hos mig,« sagde hun venlig og som om intet ubehageligt havde været dem imellem, og efter at hun havde givet sin ordre, fjernede hun sig med et yndefuldt nik.

Da Inger kom ned i køkkenet for at få vand til theen, stod Mary bøjet over en stor kurv uldtøj, som børnene lige havde bragt ind til hende.

»Alt det skal jeg vaske i eftermiddag,« sukkede hun.

»Ja, du er et godt fæ, at du vil,« sagde Inger, »og du gør da også troligt dit til, at borgmesterinden skal blive det utyske, hun er, for når du bare ikke var så tossegod overfor hende, så blev hun måske lidt mere manérlig.«

»Ja, det kan såmænd godt være,« indrømmede Mary, »men jeg kan nu engang ikke få sagt noget, mens tid er.«

»Nej, du kan bedre beklage dig bagefter,« drillede Inger på den måde, der virkede så oplivende på Mary og satte mere mod i hende.

Inde i det lille anretterværelse lagde Inger nogle kager på et fad, da Ingolf skød døren op og kom hen til bordet.

»Giv mig en kage!« sagde han bydende.

»Nej, din mor har sagt, at I skal vente til damerne får spist.«

»Å, det er vel ligegyldigt enten de kællinger får en bid mer eller mindre — lad mig blot få én!«

»Nej, det hjælper dig ikke!«

Inger skød hans hånd væk, da han søgte at nappe en af kagerne fra fadet.

»Å!« Drengen så rasende på hende. »Det rager vel ellers ikke Dem! Kagerne er jo ikke Deres!«

»Men de er heller ikke dine, og du får dem ikke.«

»Men så kan du få den!«

Ingolf vendte sig om, trak lidt ud i bukserne, og en ufin lyd hørtes.

I samme nu var Inger over ham. Hans grinende drengefjæs forvandlede øjeblikkelig ved at føle hendes hårde greb, og skræklagen stirrede han op imod hende.

»Jeg er syg,« stammede han klagende, »jeg har mavepine —!«

»Derfor skal du også ud!« erklærede Inger og trak ham henad gangen.

Drengen strittede imod af alle kræfter og søgte at slå sig løs, men Ingers fingre sad som skruestikker i nakken på ham, og af sted måtte han.

Hidkaldt ved larmen kom borgmesterinden til syne i døren ind til dagligstuen.

»Hjælp mig, mor, jeg kunne ikke gøre for det,« brølede Ingolf op, da han så moderen.

»Men, gud — hvad er der dog på færde?« råbte borgmesterinden.

»Han skal ud!« sagde Inger og slæbte videre med den skrålende dreng. »Jeg vil ikke finde mig i den slags svineri.«

Borgmesterinden stod rådvild og forvirret. Som dannet dame måtte hun vende sig imod drengens uartighed, men hendes moderkærlighed oprørtes over stuepigens egenmægtige indgriben.

Just som Inger åbnede døren for at trække ham ud i gården, kom borgmesteren op ad trappen.

»Hvad er her i vejen?« spurgte han, og drengen måtte ud med sproget.

»Kom så du med mig, din tølper,« sagde faderen og tog ham i armen, og højt jamrende fulgte Ingolf med.

Han vidste, at der nu forestod ham en alvorlig revselse. Når faderen en enkelt gang greb ind, var han ikke til at spøge med.

Borgmesterinden vidste det også, og skælvende hævede hun sine foldede hænder op imod loftet.

»Herre, min gud i himlen, hjælp mit ulykkelige barn!« bad hun højt og med øjnene anklagende rettede imod Inger, som dog ingen notits tog deraf, men gik uanfægtet tilbage for at ordne thebakken færdig.

Om aftenen skulle herskabet til koncert, og borgmesterinden var overstrømmende elskværdig imod alle, da hun tog af sted.

Selskabslivet var hendes rette element, og her svømmede hun om som en fisk i vandet. Hendes skønhed og fuldendte selskabelige dannelse sikrede hende en plads iblandt de første og mest toneangivende i de kredse, hvor hun færdedes, og i de år, hun havde opholdt sig her, var hun blevet midtpunktet i den lille bys selskabelighed.

»Vær nu søde børn,« sagde hun, da hun kyssede de små til farvel, og Inger var sikker på, hun nu helst ønskede, at alt skulle være godt for dem, der blev tilbage.

Efter forældrenes bortgang var børnene mindre højroastede, end de plejede.

Alle var meget mørkerædte, og den nye stuepige havde ved sin optræden overfor Ingolf jaget dem en vis skræk i livet, så der var ikke meget mod i nogen af dem.

Men var de end halvvejs bange for Inger, var deres rædsel for mørket dog større og tvang dem til at søge trøst hos et menneskeligt væsen. Den lille Vippert og begge småpigerne begyndte straks at kredse om Inger, der gik frem og tilbage for at sætte noget porcelæn på plads.

Til sidst greb drengen hende i forklædet.

»Vil du være her hos os i aften?« klynkede han.

Det rørende udtryk i hans lille ængstelige ansigt tog Inger om hjertet, og hun bøjede sig kærligt ned over ham.

»Ja, det vil jeg, lille Vippert, når du så vil være en sød dreng.«

»Ja, jeg vil altid være artig,« forsikrede han højtidelig og puttede sig tæt ind til hende.

»Det vil jeg også,« lovede Ruth og stillede sig op ved siden af broderen.

»Og jeg med.«

Randi kom nu også hen til dem, og Inger lagde armene om dem alle.

»Se så, nu har jeg tre små søde venner, og når jeg får ordnet alt til side, skal vi lege et øjeblik førend I skal i seng.«

Jublende fulgte børnene hende i hælene fra sted til sted, indtil hun var færdig.

»Så skal vi lege,« sagde hun, »men det skal være noget, hvor vi kan sidde ned, for nu har jeg travet nok i dag.«

»Vi kan spille kort,« foreslog Randi.

»Ja, lad gå, men hvad skal vi spille?«

»Femkort.«

»Nej, det er der ikke noget ved. Lad os hellere spille Sladre eller Mormor med Slag.«

Børnene lo. Navnene lød så morsomme og fristede dem straks til at komme i gang med spillene, som ingen af dem kendte.

Ved den nederste bordende sad Ingolf med albuerne plantet imod bordet og hovedet støttet i hænderne. Foran ham lå en bog, men mange linier fik han ikke læst. Øjnene var stadig hos de andre, og i sit hjerte ønskede han at kunne tage del i de muntre spil, mens hans krænkede drengestolthed i forbindelse med en vis undseelse holdt ham tilbage, så han blev siddende ubevægelig, indtil det var tid at gå i seng. Inger fulgte med børnene op på deres værelser og viste dem tilrette med, hvorledes de skulle lægge deres tøj, så de nemt kunne finde det om morgenen.

Småpigerne satte hun også til at binde gamle bånd i håret, og alle måtte børste tænder.

»Det siger mor også så tidt, at vi skal, men vi får det aldrig gjort,« snakkede børnene op, imens de klædte sig af, »for vi er gerne altid så søvnige, når vi skal i seng.«

Lidt efter havde de alle puttet sig ned under dynerne.

»Skal I så ikke bede jer aftenbøn?« spurgte Inger.

»Jo'e —,« kom det langtrukket fra småpigerne.

»Jeg kan da denne her om fadervor,« meldte Vippert hende fra sit hjørne.

»Det kan jeg også,« sagde Ruth og Randi på én gang.

Børnene foldede hænderne, og et trestemmigt fadervor lød rent og troskyldigt ud i stilheden.

»Så godnat og sov godt,« sagde Inger og gik fra seng til seng for at trykke hver enkelt i hånden.

Ved Ingolfs standsede hun sidst.

»Godnat, Ingolf!« sagde hun og rakte hånden ud imod ham.

»Godnat,« sagde han og lagde sin hånd i hendes.

Inger så' han var gråden nær og strøg ham blødt over håret.

»Og så er vi fra nu af også gode venner.«

»Ja,« sagde han, og i det samme brast det for ham, så han brød ud i en lydelig hulken. Fra først af havde han været op-tændt af en rasende vrede mod Inger, men faderens ord oppe i kontoret havde i nogen grad vendt stemningen i ham, og en

tyngende skamfølelse var kommet frem. Og da han nu i den mørke aften, hvor han ingen andre steder havde at søge hen, havde set, hvor jublende glade de små søskende morede sig under legen, havde han følt sig ensom og forladt som aldrig før. Og da han heroppe hørte og så', hvor kærligt Inger puslede om de andre, medens han måtte skøtte sig selv, da skreg det inde i ham af længsel efter også at få et godt ord, inden han skulle sove. Da det endelig kom, smeltede den sidste rest af skorpen, der lå om hans hjerte, og han blev en svag og ulykkelig lille dreng, der også gerne ville være god og finde trøst hos en medfølelse sjæl.

Med travlhed svandt dagene hen i borgmesterhjemmet, og ved forenede anstrengelser fra Ingers og Marys side fik de nogenlunde orden i tingene, men til bunds kunne de ikke nå. Dertil var borgmesterinden for upraktisk og uordentlig anlagt.

Men forholdene var på alle måder tålelige, og Mary var som i den syvende himmel over den foregåede forandring. Vel kunne borgmesterinden endnu vise sig yderst nøjeregnende og småtskåren overfor det, der skulle til ved madlavningen, men hun vovede ikke at give det udtryk på samme vis som før, da hun frygtede Ingers respektløse udtalelser i samme grad som hun anerkendte hendes dygtighed. Og som Inger stod last og brast med Mary, kunne borgmesterinden ikke falde over hende uden at risikere, at det gav bagslag fra Inger. Desuden var hun klog nok til at vide, at to så dygtige og i alle måder udmærkede piger fik hun næppe igen, så hun så' sin fordel ved at lade dem så nogenlunde i fred.

Med børnene kom pigerne også forholdsvis godt tilrette, og selv om end ikke al ting gik så glat som den aften, da Inger var ene med dem, var der dog intet af betydning at beklage sig over. Kun når de var sammen med moderen, var de ganske utålelige, og det var som en ond ånd fo'r i dem, så snart de så hende.

»Hun gør dem helt tossede og nervøse med alle sine urimelige bestemmelser og al sin meningsløse eftergivenhed,« sagde Inger. »Hvad de beder hende om, siger hun næsten altid straks nej til, men når de blot plager hende tilstrækkelig længe, får de til sidst alligevel deres vilje.«

»Ja, det er såmænd synd for børnene, at de har fået sådan en mor,« sagde Mary, »og det er såmænd også synd for hende,

at hun har fået dem, for hun forstår ikke at lede eller opdrage nogen og bliver blot selv helt skør ved at skulle det.«

»Og hvad så borgmesteren?« spurgte Inger. »Er det ikke også synd for ham?«

»Jo, det er, for han er en fin og nobel mand, men han trækker sig altfor meget tilbage i sig selv og lader hende tumle med for meget.«

»Ja, det er vist forkert, at de er kommet sammen,« sagde Inger, »de slider sig kun op ved siden af hinanden. De skulle begge to haft hver en stærkere kammerat.«

Inde i det lille værelse, som benævnedes systuen, og hvor alle de iturevne klædningsstykker i årenes løb havde hobet sig op, så det nærmest lignede et pulterkammer, sad Inger med en stor stoppekurv foran sig, da borgmesteren åbnede døren og kom ind.

»Har De ikke et par sokker til mig?« spurgte han. »Men det skal være et par gode, for jeg skal ud at rejse.«

»Borgmesteren har ingen gode,« sagde Inger, idet hun begyndte at lede op i bunken.

»Nå, ja.« Hans ansigt fik et lidt forlegent udtryk. »Så siger vi et par af de mindst dårlige.«

Inger fandt efter nogen søgen et par frem.

»Det er de bedste, jeg kan finde.«

Borgmesteren så' kritisk på dem.

»Ja, de kan nok gå. Ellers får jeg købe et par andre, men jeg synes, jeg må have sokker i lange baner, da jeg køber mangfoldige mellem år og dag.«

»Her er også masser af sokker,« sagde Inger, »men de fleste er i en dårlig forfatning.«

»Ja, det vil jeg gerne tro,« nikkede borgmesteren, »for vi har i den sidste tid haft nogle ganske umulige stuepiger. Men nu er jeg glad, vi har fået Dem; jeg har mærket al ting har forandret sig til det bedre.«

Inger tænkte, det vist havde været mere retfærdigt, om borgmesteren havde ladet sin kritik gå videre end til tjenestepigerne, men sin hustru burde han jo dække over, så det var menneskeligt og forståeligt, at han valgte den anden vej.

Og de forskellige stuepiger havde sikkert også haft deres store fejl. Det var slemme ting, Mary havde at berette om de to, der havde været sammen med hende. Men galt var det, når begge

parter var lige uduelige, og intet hjem kunne i længden holde til det.

En stemningsfuld tone lød nu ind til hende. Det var borgmesterinden som sang. Hun var nok i ypperligt humør, skønnede Inger, da hun lidt senere tog plads inde i systuen hos hende og begyndte at fortælle op, således som hun i de sidste dage ofte havde gjort, og Inger havde gennem disse samtaler fået kendskab til meget indenfor det højere selskabsliv, som ellers hidtil havde været som en lukket bog for hende. Borgmesterinden var datter af en kendt professor og universitetslærer i København, og fra barn af havde hun bevæget sig i de fineste kredse og kendte livet dér ud og ind. Som ung pige havde hun uddannet sig i sang og musik og stiftet mange forbindelser indenfor kunstverdenen, så også derfra havde hun meget at meddele.

Midt under sine musikalske studier var hun blevet forlovet med sin mand, der da var juridisk kandidat og assistent i finansministeriet. Hans fader var overlæge ved et af hospitalerne, og i svigerfaderens hjem var hun kommen sammen med mange ansete læger og videnskabsmænd og kunne fortælle mange interessante træk fra deres kreds.

Efter sit giftermål og forflyttelsen til den midtjyske købstad havde hendes liv formet sig efter et noget mindre mønster end tidligere, men til gengæld stod hun som en topfigur i den klike, hun nu tilhørte, og kunne give et livligt billede af forholdene der.

Inger lyttede opmærksomt til borgmesterindens beretninger. Selv om meget af det ikke var af særlig stor eller lødig værdi, udvidede det dog hendes syn på mennesker og gav hende indblik i noget nyt og ubekendt, samtidig med, at det skaffede hende en let og behagelig underholdning ved de mange timers stopning og lapning.

For borgmesterinden var det en hel oplevelse at fortælle op om det store og herlige, der havde mødt hende i hendes tidligere liv, og hvormed hun ligesom søgte at retfærdiggøre sig, fordi hun ikke var i stand til at varetage det små og dagligdags, hun nu var knyttet til. I disse halvtfortrolige stunder var hun heller ikke bange for at vedkende sig sine fejl og sin ukyndighed, så Inger derved kom til at se et lidt andet billede af sin frue, end hun straks havde fået af hende.

Hun så' den unge feterede, højt musikalske dame blive hus-

moder uden at have mindste kendskab til at styre et hus. Sine tjenestepiger havde hun fra første begyndelse været ganske prisgivet, og efterhånden som der kom børn, havde alt udartet sig og til sidst endt i den grænseløse uorden og jammerlighed, som nu beherskede huset.

Formue havde der ikke været synderlig af på nogen af siderne, og da udgifterne, grundet på den uøkonomiske husførelse, stadig oversteg indtægterne på hendes budget, måtte der knibes på husholdningspengene til fordel for toiletterne.

Uden hverken at kunne billige eller sympatisere med den fremgangsmåde, borgmesterinden havde valgt, måtte Inger dog finde mange undskyldende momenter for hendes højst forkastelige handlemåde.

»Jeg har ellers en glædelig meddelelse at betro Dem,« sagde borgmesterinden, da hun havde fortalt om en stor fest, hun i sine pigedage havde været med til på den kongelige skydebane i København, »min mand har nemlig fået bestemt løfte om at blive forflyttet til Fyn, og udnævnelsen kan ventes, hvad dag det skal være.«

»Hvornår kan der så blive tale om at rejse herfra?« spurgte Inger, der straks vejrede udsigten til at komme hen på andre egne.

»Om et par måneder vel, tænker jeg,« svarede borgmesterinden, »og et frygteligt virvar vil vi jo få med afskedsvisitter og flytning, men jeg håber da, at De vil blive og hjælpe os over alle besværlighederne. Jeg kan slet ikke tænke mig, hvordan det skal kunne gå uden Dem.«

»Å — så uundværlig er jeg da heller ikke,« sagde Inger, »men hvis intet særligt indtræffer, har jeg ikke noget imod at blive her lidt endnu. Men jeg fæster mig kun for en måned ad gangen.«

»Nej, men så må vi være glade for det, og forhåbentlig indgår vi adskillige fæstemål,« sagde borgmesterinden. »Men nu er det nok på tide at blive klædt på til bazaren.«

Ene med sin stoppekurv gjorde Inger op, hvordan hun foreløbig ville indrette sig. De vigtigste byer og punkter på vestkysten og Midtjylland havde hun besøgt dels pr. bane og dels pr. cykel, og inden hun rejste herfra håbede hun at få set en hel del mere. Selve fritidsspørgsmålet var der aldrig noget i vejen med, da borgmesterinden overlod det til pigerne at komme overens derom,

og da Mary ikke brød sig om at komme hen, hvor hun ikke var kendt, men gerne ville hjælpe Inger til at få de udflugter, hun ønskede, så blev der god lejlighed for hende til at se sig om.

Hendes sidste udflugt havde været ud til Hvide Sande, den næste skulle gå til Silkeborg og Himmelbjerget. De fleste af alle disse ture slap hun særdeles billigt fra. Nattelogi skulle hun ikke have, og et par stykker smørrebrød fik hun i lommen, og købte sig så blot en kop kaffe eller the.

Men anstrengende var det, og ofte cyklede hun 15—16 mil på en sådan fridag, eller kom hjem med et af de sidste tog om natten, enkelte gange endda først hen på morgenstunden, når forbindelse ikke tillod det anderledes.

Mary hørte gysende om hendes udflugter.

»Jeg forstår ikke, at du tør sådan farte om ved nattetider, og jeg forstår heller ikke, at du kan holde det ud, når du dog skal arbejde om dagen,« sagde hun og krøb helt sammen alene ved tanken om det, som Inger bød sig selv.

»Jeg må benytte lejligheden nu, mens jeg har den,« sagde Inger, »og forhåbentlig holder jeg til det, jeg går i lag med.«

Som borgmesterinden havde meddelt, fik borgmesteren det ledige embede, og hvis der ikke tidligere havde været travlhed i huset, blev der det nu, men der var liv og glæde over alle, og selv borgmesteren gik glad og oprømt omkring.

Før afrejsen skulle der afholdes flere forskellige fester. Nogle af vennerne skulle samles til middag, andre til stående soupér. På arrangementet måtte intet spares. Der kom dekoratører og lejetjenere, kokejomfru og opvaskningskoner. Alle selskaberne skulle danne en strålende afslutning på opholdet der i byen.

Den første af festlighederne blev en middag for kredsens øverste spidser.

Borgmesterinden havde de sidste par dage været stærkt optaget af at give herrerne borddamer, hvilket var hende et ret betydeligt og besværligt arbejde, da der var mange forskellige hensyn at tage. Endelig lykkedes det hende at vælge de rigtige for hver enkelt. Selv bestemte hun sig for provsten.

På den fastsatte dag mødte alt, hvad den lille by rummede af fint og fornemt, og en elegant og repræsentativ forsamling fyldte værelserne i borgmesterboligen.

Middagen bestod af oksehalesuppe, kogt gedde, tunge med duer

i timbaler, fricandeaue, karamelbudding og is med de behørigte vine til hver ret, og til sidst knaldede champagnen. En række taler blev holdt, og i svulmende ord strømmede lovprisningerne ned over den dygtigste af alle borgmestere, den vidunderlige frue, de yndigste børn og det herligste hjem, som man nu skulle skilles fra, men som man aldrig ville glemme og som aldrig kunne blive erstattet.

Stemningen var meget animeret, og adskillige ansigter blusede stærkt, da selskabet endelig rejste sig fra bordet.

Under opvartningen havde Inger særlig lagt mærke til en yngre frue, der havde nydt adskillige glas vin, og nu på det sidste snakket og lét ganske overstadigt. Mens hun stod med sin kaffekop i hånden blev hun pludselig ligbleg, og en ældre søster, der også var til stede, førte hende hastig ud i entréen.

»Min søster har fået sin nervøse hovedpine, så hun må straks hjem. Vil De give os vort tøj,« sagde den ældste af damerne til Inger, der skyndsomt fik fat i de to fruets aftenslag og tørklæder.

I nærheden af døren stod to herrer og talte sammen om de sidste byrådsvalg. Den unge frue strammene sig øjensynlig op, og gik med stive bevægelser forbi herrerne, der bukkede dybt, men ved udgangen kom hun for langt til højre og tørnede hårdt imod dørkarmen. Inger greb hende i armen og holdt hende fast, indtil søsteren tog fat ved den anden side og fik hende velbeholden ud.

Herrerne vekslede et hastigt blik og smilede tvetydigt.

»Det er vanskeligt at tage godt sigte, når man har sin nervøse hovedpine,« bemærkede den ene, idet de gik ind i dagligstuen.

Inger ordnede lidt ved tøjet, som i tykke lag hængte rundt om i entréen. Fra et af værelserne kom borgmesterens huslæge ud i gangen. Ved at se Inger så han sig lurende om og gik tæt hen til hende. Hans ansigt var hedt af vin, og øjnene blinkede uroligt bag lorgnetterne.

»Her er varmt,« sagde han i en smægtende tone.

»Ja, det er her,« svarede Inger afmålt.

»Det kunne være dejligt at gå en tur i haven, hvis man kunne få følgeskab derud,« blev han ved på samme måde som før.

»Jeg skal gerne kalde på en af tjenerne, som kan følge doktoren derud,« kom det isnende koldt fra Inger.

»Nej, bevares!« Doktoren flyttede sig lidt, så adgangen blev fri. »Gør Dem endelig ingen ulejlighed for den årsags skyld.«

Uden at sige mere gik Inger forbi ham, og doktoren bukkede, som var hun en af damerne inde fra salen.

Den store middag blev efterfulgt af en stående soupé for det mere almindelige borgerskab i byen, og hertil var indbudt så mange, som huset kunne rumme.

På bordet og buffeten stod retterne, hvoraf enhver kunne forsyne sig. Der serveredes forloren skildpadde, smørrebrød og the. Opdækningen interesserede Inger meget, og hun mærkede sig nøje, hvorledes lejetjeneren placerede fader og kopper. Over hele arrangementet var noget fikst og praktisk, som tiltalte hende, og som hun fandt var anvendeligt, når de for eksempel skulle have ungdomsgilde i hjemmet.

Både faderen og moderen holdt stærkt på, at de unge ikke sjældent skulle samle venner og bekendte og more sig med dem indenfor hjemmets mure, og når der så skulle dækkes op med mad og drikke enten i stadsstuen eller et par af de andre værelser, var der altid både før og efter meget at ordne med at flytte borde og bænke. Derimod hvis de indrettede sig på samme vis som her, kun dækkede i en stue og lod folk sidde eller stå, som de ville, og til dels lod dem selv besørge den personlige opvartning, ville der kunne spares en mængde arbejde.

Efter soupéren var der endnu et par mindre middage, og endelig kom nedpakningen og flytningen. Opbruddet blev en streng og besværlig tid for pigerne, men inden der skulle tages fat i det nye hjem, tog alle en 14 dages ferie.

Borgmesteren rejste sammen med et par ungdomsvenner til Kiel, medens borgmesterinden og børnene tog ind til familien i København, og Inger fulgte med Mary til hendes hjem i Vendsyssel. Sin cykel havde hun med, og kørte fra Aalborg til Sæby, Frederikshavn og Skagen, hvor hun overnattede, for næste dag at fortsætte hjemturen langs Vesterhavet til Lønstrup, for så ad landevejen at komme til Hjørring.

Et stort marked i Hjallerup og et dyrskue i Brønderslev fik hun også lejlighed til at overvære, og i Marys hjem og gennem hendes forældre og søskende stiftede hun bekendtskab med adskillige vendelboere, som det interesserede hende meget at være sammen med.

Under hjemrejsen benyttede hun ligeledes cyklen en del, og kom blandt andet gennem Rold skov og var på Ræbild bakker. Senere besøgte hun Marselisborg og Grejsdalen.

Ordningen af det nye hjem gav en mangfoldighed af strenge arbejdsdage for Inger og Mary, men de enedes som altid godt derom, og ind mellem sliddet fik Inger sine fridage, så hun fik set Fyn, som hun havde set Jylland. Alle byerne kom hun i, og var med til møder på Ollerup og Ryslinge.

Men efterhånden som hun havde set sig om, meldte længslen sig atter ud imod det, der var nyere og større, og hvor meget end borgmesterinden tiggede og bad, og med hvilke gyldne løfter hun end vinkede, var alt forgæves.

Inger ville af sted.

Da hun skulle rejse, var borgmesterinden og hørnene gråden nær, og borgmesteren trykkede hende hjerteligt i hånden.

»Tak for den tid, De har været i vort hus,« sagde han varmt, »og tak for disse måneders fred.«

Inger ville nu ind til København. Her havde nogle gode gamle venner af familien ved navn Kristoffersen, igennem deres bekendtskab i byen, skaffet hende plads på et temmelig stort hotel, hvor hun ville sætte sig ind i den finere madlavning, da hun mente derved bedre at kunne få vellønnede pladser, når hun senere tog andre steder hen. Og ved at tage plads rundt om i de forskellige byer eller måske lande, håbede hun at kunne få tilfredsstillet noget af den higen, som stadig levede i hende og drog hende ud efter det nye og fremmede.

Det var ikke på den måde, hun i sine vildtflyvende drømme først havde tænkt sig at svæve fra sted til sted, men det var med benene på jorden at praktisere lidt af det drømte ud i virkeligheden.

TUREN ind til København tog hun fra Korsør pr. cykel over Sorø og Ringsted. Det blev dyrere for hende, end hvis hun havde kørt med toget, men hun fik set mere på den måde, og det var hovedsagen. Udgifterne kom her i anden række, og besøget i Sorø, hvor hendes lille fødeøes store digter, Bernhard Severin Ingemann, havde levet og skrevet sine historiske romaner og dejlige aftensange, og i Roskilde domkirke med kongegravene var hende mere værd end rejsen kostede.

På Kærehave var hun også. Forstanderen var jo falstring, så hans skole måtte hun se, og overalt på sin vej fandt hun nok at lægge mærke til og glæde sig over.

Den første morgen Inger mødte i hotelkøkkenet, blev hun indgående mønstret af 8 par nysgerrige pigeøjne, som mere eller mindre nærgående stirrede hende i møde. Alle var de københavnerne, og at hun var fra landet, var nok til, at de på forhånd mente sig højt hævet over hende. Et par af dem havde allerede nogle bemærkninger om bønder og de små uskyldige guds ord derude fra landet på rede hånd, men de blev ligesom stikkende i halsen. Ingers grå øjne og draget om munden betog dem lysten til at komme frem med det, de ellers havde på læben, og de fik en følelse af, at den nye elev måske ikke var så helt nem at nappes med. Desuden kunne de med deres værste vilje ikke finde noget særligt at hænge sig i. Hendes fikse påklædning, hendes lette, hurtige bevægelser og hendes klingende dansk med den falsterske accent var noget, de ikke kunne røre ved. Hun var fra landet, det vidste de, og det hævdede hun selv, men udover det, var der intet, hvorpå der kunne slås løs. Hun havde afvæbnet dem, før de fik lejlighed til at overfalde hende, og uden større sammenstød færdedes de mellem hinanden.

Med hensyn til sit eget personlige udbytte og opholdet i hotel-

køkkenet var Inger vel tilfreds. Kogejomfruen var meget dygtig og behagelig at arbejde under, når der ville bestilles og læres noget. Der lavedes daglig en mængde forskellige retter, og Inger kunne få lov at forsøge sig med det, hun helst ønskede at sætte sig ind i, men det harmede hende at se, hvor meget der gik til spilde. Ændre noget ved det, kunne hun ikke, og magtesløs stod hun overfor, at adskillige liter suppe og sky gik i vasken, og at en mangfoldighed af alle mulige madrester hældtes i svinetønden.

»Hvis alle levningerne her blev samlet sammen på en god og fornuftig måde, kunne flere af Københavns fattige mennesker blive bispist hver dag,« sagde hun til kogejomfruen.

»Sandt nok,« indrømmede denne, »men gives der noget af betydning, hedder det, at man er godgørende på andres bekostning, og spørges det, at her er levninger at få, blev her et rend af den anden verden både af værdige og uværdige, så derfor er og bliver svinetønden både det nemmeste og bedste for os hotelmennesker at holde sig til.«

Hun havde næppe fået udtalt sig, før tre usselklædte småbørn kom ned ad køkkentrappen. Den ældste var en 7 års pige, de to andre var drenge på 4 og 5 år.

»Jeg ville gerne spørge, om De ikke havde en smule mad til overs, som jeg måtte få, for vi er 7 børn, og vi har ikke brød i huset, og de små har hele dagen grædt af sult,« plaprede pigen hastig op.

At ramsen var tillært, og at hun havde god øvelse i at fremsige den, var let at mærke, men alligevel var der noget, der måtte røre enhver, der havde hjerte i livet for småbørns nød. Men kogejomfruen havde travlt, der var så mange bestillinger, der skulle efterkommes, så hun havde ikke tid at gå fra komfuret, og irriteret erklærede hun, at der var intet at få.

Pigens øjne søgte tryglende rundt som for at finde hjælp hos nogen af de andre, og det begyndte at trække op til gråd hos de to mindste.

Inger så' medlidende på dem.

»Å, har vi dog ikke lidt, de kan få,« sagde hun bedende til jomfruen, »jeg kan næsten ikke tåle, at de skal gå tomhændet herfra, når vi dog har så meget, som alligevel ikke bliver benyttet.«

»Nå, ja — — giv dem så lidt, hvad De kan finde,« svarede

kogejomfruen gnavent. »Men se så at få dem af sted med det samme — vi kan ikke have dem stående her, hvis herren eller fruene kommer ned.«

Inger skyndte sig ind i et af kælderrummene og samlede lidt kødrester og noget gammelt brød sammen.

»Løb så hjem med det til mor,« sagde hun venligt, da hun rakte dem kurven.

»Mor er ikke hjemme, hun er på hospitalet. Vi bor hos bedste,« svarede pigen, hvis lille gammelkloge ansigt opklaredes ved synet af fødevarerne.

»Ja, så må I hjem med det til bedste,« sagde Inger, men det var som hun gennem barnets få ord havde hørt en hel historie om sygdom og fattigdom, lidelse og sorg. Den syge kones småbørn, som havde fundet husly, men ikke tilstrækkelig føde hos den gamle bedstemoder, havde på deres tiggergang fortalt hende om den elendige tilværelse, som mangfoldige småbørn fristede i de store byer. Fremmed eller ukendt overfor alt det, var hun forøvrigt heller ikke.

Adskillige gange havde hun været i de små gader og skumle baggårde og set en skare sølle, forhutlede børn både legemlig og åndelig set vælte sig i skarnet.

At her fostredes en række ulykkelige skabninger, som aldrig kunne blive til andet end skade og besvær for det samfund, de tilhørte, behøvedes der ikke stor menneskekundskab for at kunne skønne over. Og når disse børn så voksede op og blev onde og slette, dømte samfundet dem ene ud fra det, de havde bedrevet, uden hensyn til, hvilke kår de hidtil havde levet under, og hvad der i virkeligheden kunne fordres af dem. Thi hvad kunne der vel egentlig ventes andet end det, der var stygt og råt fra dem, som kun var groet op i alt det stygge og rå og onde og aldrig lært at kende, hvad der var smukt og godt.

Et umådelig stort arbejde trængtes der til at blive gjort for disse mennesker, og først og fremmest måtte der gøres noget for de småbørn, som levede i de elendige hjem inde i byerne. De burde ud på landet, hvor der var lys og sol, og hvor de kunne vokse sig sunde og stærke både på legeme og sjæl.

Men hvor fandtes vel så hjemmene, som ville og kunne åbne deres døre for disse ulykkelige børn? Utallige steder var forholdet således, at de ikke kunne tage et dårligt og forsømt barn til sig,

fordi de selv var bundet af deres egne børn. Bedst kunne opgaven tages op af dem, der selv ingen børn havde, men hvor mange egnede sig vel for en sådan gerning?

Ja, der var Otto Lejre. Han ejede den stille, rolige myndighed og det kærlige hjerte, som skulle til for at føre gerningen ud i livet. Men hvor mange var vel som han. Selv kunne hun intet gøre. Tage hen på et børnehjem eller en opdragelsesanstalt følte hun sig ikke skikket til. Skulle hun være med i et arbejde for ulykkeligt stillede børn, måtte det være under helt andre former, men hvordan vidste hun ikke.

Alt flød her ud i tåge og blev til intet.

Inger skulle have et stykke kød med sig op fra isskabet og var ved at tage det ud, da hotelejereren kom hen til hende. Han var en yngre, lapseklædt herre med tyndt hår og vikset overskæg.

Inger havde kun talt med ham nogle enkelte gange, når han af og til kom igennem køkkenet for at gå ned i vinkælderen, og han havde da altid behandlet hende med udsøgt elskværdighed, men hun kunne ikke lide ham og plejede mest at dreje ryggen til, når han gik forbi.

Da han så, hun var alene i kælderen, nærmede han sig med en underlig listende bevægelse.

»Lille due!« smiskede han og tog hende under hagen.

»Hold Deres negle hos Dem selv!«

Inger gav ham et hårdt puf for brystet, og ved det uventede stød tumlede han et skridt tilbage og stødte med sin støvlehæl imod en stor krukke med rødbeder, der stod på gulvet.

»Hvad satan fejler Dem, tøs!« bandede han rasende og søgte skyndsomst bort fra krukken, hvis indhold sprøjtede højt op ad hans lyse ulastelige benklæder.

Uden at svare tog Inger kødet og forlod kælderen.

Noget efter gik hotelejereren hastigt gennem køkkenet med et par flasker vin.

»Hvad er den af?« fnisede den ene af pigerne. »Herren har jo rødbedesaft rendende ned ad læggene.«

Ingen af de andre kunne sige hende, hvorfra det var kommet, og Inger blandede sig ikke i diskussionen herom, men meddelte jomfruen, at hun kun blev den tid, hun var fæstet.

På hotellet skulle Inger kun opholde sig visse timer, og skifte-

vis havde hun dag- og aftentjeneste. Nattelogi måtte hun selv sørge for, og Kristoffersens havde bestemt forlangt, at hun skulle bo hos dem. For det velstående, barnløse ægtepar var det en stor glæde og oplivelse at se den unge, kvikke pige gå ud og ind i deres hus, som hun var hjemme, og altid var de rede til at tage imod hende med åbne arme.

I årenes løb havde de samlet sig en stor omgangskreds, og Inger kom hos dem i berøring med mange brave og elskværdige mennesker af den dannede mellemstand.

Fritiden benyttede hun til at aflægge besøg på musæer og samlinger og til udflugter på Nordsjælland. I det kongelige biblioteks læsesal var hun heller ikke sjælden gæst, og læste både der og hjemme på sit værelse flere fortrinlige værker. Sammen med Kristoffersen var hun også nogle gange i rigsdagen og overværede forhandlinger både i landsting og folketing. Af Kristoffersen fik hun forskellige oplysninger om rigsdagsmændene. Personlig kendte hun kun dem, som havde talt ved de enkelte politiske møder, hun havde været med til på Falster, men de fleste af navnene havde hun rede på.

»Slengerik står alligevel mit hjerte nærmest,« hviskede hun smilende til Kristoffersen en dag, da de sad oppe på folketingets balkon og så' ned i salen til de forsamlede politikere, »for han er dog falstringen frem for nogen anden.«

»Ja, det må naturligvis give ham et plus i dine øjne,« lo Kristoffersen.

Inger nikkede.

»Og efter Slengerik kommer Borgbjerg, for han har boet en lille tid på Falster,« vedblev hun, »og Niels Neergaard har stået fadder i en af de nordfafserske kirker, så han må ind som nr. 3.«

»Men der har vi så Klaus Berntsen, J. C. Christensen og Zahle — kan de ikke glæde sig ved din bevågenhed?«

»Nej, de interesserer mig ikke i denne forbindelse,« erklærede Inger, »for så vidt jeg ved, har de ingen tilknytning til Falster.«

I teatrene kom hun ofte og fik set mange gode stykker. Når hun var alene, købte hun altid af de billigste billetter, men de fleste gange var hun sammen med Kristoffersens, der kun tog af de bedste pladser.

Til gudstjeneste var hun i flere af kirkerne og hørte adskillige

af de mest fremragende københavnske præster, men hun lærte ingen af dem at kende og kom heller ikke til at slutte sig til nogens forkyndelse.

At der var en Gud, troede hun fuldt og fast, og hun følte dybt i sit hjerte, at intet i verden kunne rokke hende fra denne tro, men i kirkens lære var så meget, hun ikke kunne finde klarhed over.

På cykel havde Inger turet så godt som hele Nordsjælland igennem og set byerne og slottene og de største af badestederne. Sammen med Kristoffersen og fruén havde hun en søndag været på Kullen og en anden i Malmø, så nu mente hun snart at have set nok af København og nærmeste omegn og ville nu prøve andre steder.

Efter nøjere overvejelse bestemte hun sig for Norge. Lønén i hotelkøkkenet havde særlig i den sidste tid været temmelig høj, og hun havde nu penge nok til en lille udenlandsrejse.

Fru Kristoffersen var dybt forfærdet over, at hun ville rejse af sted på lykke og fromme og uden at have nogen som helst at holde sig til.

»Du kunne da også sørget for at have en plads, inden du rejste derop, så var du langt anderledes sikret,« sagde hun ved afskeden til hende.

»Jeg vil ikke binde mig til noget, før jeg er der,« sagde Inger, »og når man vil tage fat ved hvad som helst, der bydes, kan det vel ikke være så vanskeligt at få en plads.«

Igennem Danske Kvinders Nationalråd havde hun adresse til de norske kvinders dito, og med et af De Forenedes mindre skibe, der tillige anløb Frederikshavn og Horten, rejste hun så til Kristiania.

Vejret var fint, og Inger slap for at bringe havguderne noget offer. Hun havde kun løst billet til tredje klasse, men opholdsrummet, som her blev budt passagererne, var stuvende fuldt af kasser og tøndér, så hun måtte betale lidt ekstra for at sove om natten på en af sofaerne i anden klasses kahyt. Kristiania nåede de tidlig om morgenen, og et prægtigt syn mødte Inger, da hun kom op på dækket.

Foran hende lå Akershusfæstningen mørk og truende, og i den dæmrende morgensol steg byen frem, kranset af de høje

fjelde. Det var et vidunderligt skue, og i fulde drag nød Inger den storslåede skønhed, som her var udbredt for hende.

Kvindernes kontor var ikke åbnet endnu, så der var tid til en hastig tur ned ad Karl Johan, forbi stortingsbygningen og nationalteatret til det kongelige slot. Her oppe fra var en herlig udsigt ned over byen, men ret længe havde hun ikke tid til at opholde sig der, og af sted gik det ned til nationalrådets kontor.

En venlig dame tog imod hende og gav beredvillig de oplysninger, Inger ønskede vedrørende hotelophold og forskellig andet der i byen.

»Men få en pæn og god plads, når De kun vil fæste Dem for en måned, bliver vist meget vanskeligt,« sagde hun, da hun hørte, at Inger ikke ville binde sig for længere tid, »for heroppe plejer vi at fæste for halve eller hele år. Skal det være for kortere tidsrum, bliver det kun på hotel eller pensionat.«

»Ja, så prøver jeg det.«

Damen så undrende på hende. Der var noget ved Ingers væsen og fremtræden, der fængslede og tiltalte hende, ligesom hun igenem deres korte samtale havde fået indtrykket af, at hun var i besiddelse af en skarp og klar intelligens, men når hun trods alt dette ville tage plads som simpel hotelpige, så' det alligevel noget mystisk ud.

»Vil De virkelig tage en sådan plads, frøken?« spurgte hun halvt tvivlende.

Inger nikkede energisk.

»Ja, jeg har været på hotel i Danmark, så må jeg vel også kunne være det i Norge.«

Damen rystede uforstående på hovedet. Hun syntes, det blev så underlig gådefuldt med denne unge danske pige, som optrådte med en så naturlig sikkerhed, og hvis væsen var så fint og præget af takt og tone, og som dog ville gå ind i en tarvelig arbejdende stilling.

Hun gav Inger et par blade, hvori der fandtes en hel del tilbud om pladser, af hvilke flere kunne tiltrædes straks.

Inger noterede nogle af adresserne op.

»Jeg kan jo sagtens forhøre,« sagde hun, »og det ville i visse henseender være bedst for mig og mere interessant at komme hos private end på hotel.«

Lidt efter begyndte Inger sin vandring ud i byen efter en plads, og ved hjælp af et kort, som hun straks havde købt, fandt hun let vej overalt. Det første sted var hos en bankmand. Han tog selv imod hende, da fruene var syg, og han lagde ingen skjul på, at han meget ønskede, hun skulle blive, men da han blev klar over, at Inger ikke lod sig rokke fra bestemmelsen om kun en måneds fæstemål, afbrød han straks forhandlingerne.

Den anden plads var hos en læge, og her gik det på lignende måde. Både herren og fruene var her til stede og ville øjensynlig gerne fæste Inger efter at have læst hendes anbefalinger igenem, men om en måneds tjenestetid kunne der ikke være tale.

Ingers vilde jagt efter et par andre pladser endte med samme resultat. Alt strandede på hendes vægring om at binde sig for mere end en måned.

Det var nu noget hen på dagen, og gennem alle afslagene var Inger blevet på det rene med, at tanken om at komme i et privat hjem måtte hun opgive, når hun ikke ville bøje sig for kravet om halv- eller helårsplads, så hun havde nu kun hoteller og pensionater tilbage.

Men der fandtes ingen i aviserne, så nu måtte hun på fæstekontor.

Af en politibetjent fik hun at vide, hvor et sådant var at finde, og et kvarterstid senere befandt hun sig inde i et af Kristianias største fæstekontorer for kvinder. Inger måtte lægge bånd på sig selv for ikke at le højt ved tanken om, at her havde hun, den velsituerede nordfalsterske gårdmandsdatter, hele dagen stormet rundt fra Herodes til Pilatus for at finde en plads, for så til sidst at ty ind på et fæstekontor for at høre, hvad der var at byde på.

Om alle de gamle forlængst afdøde priergårdsdøtre kunne se hende, ville de vist af forfærdelse vende sig i deres grave over at se en datter fra Priergården nedværdige sig så dybt, som hun nu havde gjort.

I fald de evnede det, ville sikkert en lang række anklagende skikkelser rejse sig truende mod hende, fordi hun så fuldstændig brød slægtens gamle hævdvundne traditioner ved ikke at blive gårdmandskone, som de havde været, men i stedet rendte om i gader og stræder for at finde en simpel tjenestepigeplads.

Jo, sandelig — hun var sunket dybt efter deres og sikkert mange andres livsopfattelse. Hun behøvede vist ikke at gå nær

så langt tilbage som til sine hedengangne slægtninge for at træffe nogen, der ville anse det for højst upassende af hende at indlade sig på sligt.

Men det hjalp ikke. Så glat som hun havde troet, var det ikke gået for hende med at få en plads; men rejse hjem med uforrettet sag ville hun ikke.

Nu tog hun, hvad hun blev budt, og når hun fik tjent til rejsen herop og set byen, kunne hun altid tage nærmere bestemmelse.

Efter en kort forhandling med fæstekontorets leder fik hun adressen til et mindre hotel, hvor der søgtes en kogejomfru med det samme. Pladsen var et stykke fra fæstekontoret, og igen travede Inger hen ad Kristianias gader til det opgivne sted. En yngre, lidt svagelig udseende dame tog imod hende. Det var hotellets ejerinde, og Inger skønnede straks, at hun var mindst lige så ivrig efter at få en jomfru, som hun selv var efter at få en plads, og månedsfæstningen virkede heller ikke afskrækkende på hende. Lønnen, der blev budt, var langt mindre end den, Inger som underordnet medhjælper havde fået i København, men hun var nu inde på, at det gik ikke an at spænde fordringerne for højt i vejret, da det hele så let kunne briste. Ville hun have en plads, måtte hun tage, hvad der var at få, og fru en så' ret tiltalende ud, så efter lidt talen frem og tilbage gik hun ind på de tilbudte betingelser. Fulgt af hotelgutten tog hun ned til kajen for at få sin kuffert udleveret og derefter bragt op til hotellet.

Værelse skulle hun dele både med stuepige og køkkenpige, så hun havde kun et lille hjørne for sig selv og sine sager. Mere end det allerhøjst nødvendige havde hun heller ikke med sig, så det faldt hende ikke vanskeligt at få tingene anbragt, og snart havde hun klædt sig om og var rede til at tage fat i køkkenet. Her var også nok, som ventede på hende. Hele køkkenbordet sejlede med fade og tallerkener fra middagen, og på komfuret stod både hel- og halvtømte gryder og kasseroller. Rundt om på gulvet, hvor der var fedtpletter eller madrester, løb store kakerlakker i hundredvis, men i det samme som Inger og køkkenpigen trådte ind ad hver sin dør, fo'r de op i krogen ved komfuret, hvor de havde deres samlingsplads fra gulvet og et højt stykke op ad væggen.

»Det er dog nogle ækle kammerater at have herinde i køkkenet,« sagde Inger, da hun fik øje på den myldrende hob.

»Å, det er vi så vant til, vi, og de biter da heller ikke,« svarede Ragna.

»Nej, men derfor er det alligevel noget modbydeligt kryb at have omkring ved maden,« sagde Inger og tog en kedel kogende vand og hældte ned over klyngen i hjørnet.

»Nej, uha da! De skolder dem jo levende!« udbrød pigen gysende.

»Jeg ser heller ingen synd deri,« sagde Inger og begyndte at feje alle de halv- og heldøde kakerlakker sammen for at få dem brændt på komfuret, »og når de, der er tilbage, senere får samlet sig i krogen igen, så skal jeg være der med kedlen påny. Men nu må vi så ellers have fat på opvasken.«

»Å, ja —,« Ragna gabede højt, »jeg er snart så træt, så jeg gider ikke røre mig ud af flækken.«

»Men nu hjælpes vi ad, så går det nok,« opmuntrede Inger.

Ragna satte sig sur og tvær på køkkenbænken.

»Jeg har ellers været oppe siden klokken var en seks stykker i morges — så jeg kunne nok trænge til at få fri nu.«

»Ja, jeg kan også trænge til ro,« sagde Inger. »Men nu tager vi fat uden al for megen snak.«

»Der var også en gut, som jeg skulle mødes med i kvæld,« blev Ragna ved, »så jeg får have lov at slippe for den opvasken der.«

»Nej, nu må De hjælpe mig at få køkkenet i stand,« erklærede Inger. »Når først vi er færdige, kan vi tale om det andet.«

»Slig en myndighed, De tager Dem med det samme,« vrængede Ragna. »Hvad mon De bilder Dem ind, De!«

Inger drejede sig kort om mod hende.

»Jeg bilder mig ikke andet ind, end at jeg skal have hjælp af Dem, og nu har De at tørre, mens jeg vasker.«

Ragna stirrede forbitret på hende, men tog dog viskestykket og begyndte at tørre tallerkenerne, som det var hende budt. Men arbejdet gik kun trent fra hånden, og det blev sent, før køkkenet var nogenlunde ryddeligt.

Hotellet var fyldt med gæster, og hjælpen var kun sløj, så for Inger blev det et eneste ilfærdigt jag fra morgen til aften med at få maden færdig i rette tid. For at få det nødvendige til madlavningen havde hun også adskillige besværligheder.

Fruen sad i gæld op over ørerne og var hverken særlig dygtig

eller økonomisk, så det kneb ofte for hende at skaffe de forskellige varer hos de handlende. Her var det ikke som på det københavnske hotel, hvor det ligefrem bugnede af mad og drikke og ofte ødsledes over alle grænser, medens her skulle spinkes og spares ganske utroligt.

På andre områder var der også en del forskel. I København var det kødet, som var det dominerende, her var det mere fisken, og fiskesuppe var en ligeså stående ret som kødsuppen hjemme i Danmark.

Men som fruene var fattig og dårligt i stand til at efterkomme de krav, som Inger måtte stille til hende, var hun også glad og taknemlig for hver en venlighed, der visttes hende, og da hun ikke var sen til at opdage, at Inger af yderste evne søgte at ordne og indrette alt så økonomisk og billigt, det var hende muligt, vandt hun snart hendes fulde hengivenhed. Ofte kom fruene om aftenen ned i køkkenet til Inger eller kaldte hende ind i soveværelset, der var det eneste rum, hun havde for sig selv, og åbnede da helt sit hjerte for hende og fortalte hende om sine sorger og bekymringer.

»Å, den evige sorg for den maten tager hele modet mit,« klagede hun gerne, når de drøftede, hvad der skulle købes og laves, men når hun så havde jamret sig en tid over dagens og vejens besværligheder, gled hun gerne ind på det, der hørte hendes glade og lyse ungdomsår til.

Hendes fader havde været købmand i Lillehammer, og herfra havde de ofte haft forbindelse med Aulestad. En tid havde hun også selv haft plads deroppe, og aldrig kunne hun blive træt af at fortælle om Bjørnson og fru Karoline.

»Han var den snilleste mand under solen, den store bjørnen,« sagde hun begejstret, »men penge forstod han sig ikke på som fruene. Hun grejede også gerne alle pengesagerne, ellers havde det nok gået galt for dem også.«

Om Bjørnsons familie, hans tre sønner og begge døtrene havde hun mange træk at berette, og hun havde set flere af de store og betydeligste personligheder, som i årenes løb havde været Bjørnsons gæster.

Efter at hun var flyttet derfra, havde hun stadig fulgt med i alt det, han havde skrevet, og bestandig så' hun op til ham som sin fører.

»Når der er strid om et eller andet her i Norge, må jeg høre,

hvad Bjørnson siger derom, før jeg kan tage standpunkt dertil,« sagde hun, »for han klarer alt, så vi småfolk forstår, hvad talen er om.«

Æra faderens købmandsgård og fra den hotelvirksomhed, hun og hendes mand havde drevet fra de blev gift, havde hun lært en mængde mennesker fra flere forskellige samfundslag at kende, så hun havde mangt og meget at fortælle, og Inger havde stort udbytte af disse små fortrolige samtaler i de stille aftentimer.

Men var end arbejdet strengt og kårene ringe for Inger i det daglige, gik hun med et aldrig svigtende mod løs på alle vanskeligheder, som om hverdagene tårnede sig op på hendes vej, og på sine fridage nød hun den herlige norske natur, der omgav hende.

Hendes første udflygt gjaldt Holmenkollen for at se hoppene, og den næste gik op til Soria Moria på Voksenkollen. I de følgende uger var hun på Frognersæteren og Bygdø samt i Frelsens Gravlund, musæer og øvrige af byens seværdigheder.

Et par møder i stortinget kom hun også med til, og hørte nogle af Norges store politikere tale, og på Nationalteatret så hun flere af de bedste norske skuespillere, så hun fik lidt af hvert.

Men samtidig med, at hun nåede det meste af det, der var en almindelig turists mål, vendte tankerne andre steder hen.

Det evindelige stræb med at få mad og penge til at strække så nogenlunde til, og den daglige vagtsomhed for at holde pigerne i arbejde, kunne ikke virke fristende i længden, og hun begyndte at længes efter atter at få frisk luft under vingerne.

Hun ville se mere af Norge nu, mens hun var deroppe, og efter at have givet fru en rimeligt varsel om sin bortrejse, bestemte hun sig for at tage med højsfjældsbanen til Bergen.

Den lille frue blev ligesom endnu mindre ved at høre, at Inger ville flytte, og hendes ansigt fik et trist og håbløst udtryk.

»Når De rejser, slår det hele sammen om mig,« klagede hun. »Selv døjer jeg ikke at stå over komfuret, og få en jomfru, der kan styre og lede alt som De, er en umulighed, så nu kan jeg lige så gerne melde slut.«

Inger søgte at trøste hende, men hun følte selv, at trøsten lød fattig og manglede overbevisningens varme, fordi hun heller ikke selv havde tro på, at her var noget at stille op.

Turen til Bergen blev næsten som en eventyrrejse gennem de

tre af årets tider. I Kristiania var der det herligste sommervejr, og træer og buske stod i deres skønneste pragt, men jo længere det gik bort fra byen, des koldere blæste vinden, og på toppen af Hallingdalsfjældene lå sneen endnu. Barskere og strengere blev det for hver time, der kørtes, og da de kom til Finse sneede det stærkt. I miles omkreds var kun is og sne, men efterhånden, som der fortsattes videre frem, gled man ind i foråret påny.

Træerne begyndte at knoppes og få blade, jo nærmere de kom Voss, og da de standsede i Bergen var det sommer, omtrent som da de forlod Kristiania.

Det var det vidunderligste, Inger endnu havde oplevet. Og hvilke storslåede naturskønheder havde hun ikke haft for øje undervejs.

Der var de mægtige fjelde, gennemboret af en mangfoldighed af tunneler, og der var Hønefoss og de evige jøkler. Hvad der betog hende mest, vidste hun knapt. Hun vidste kun, at dette måtte stemme sindet til beundring såvel for det, der stod uberørt fra skaberens hånd, som for det, der skyldte menneskesnille sin tilblivelse.

Og nu var hun så i Bergen, det stadige regnvejrs by. Det regnede også, da hun kom, så det gav ingen lyst til at sjaske op og ned ad gaderne. Hellere straks gå i lag med at få en plads, da hun havde lyst til at være her en lille tid, og belært af erfaringerne fra Kristiania gik hun straks hen på et fæstekontor.

Der var nogle få pladser at vælge imellem, men lønnen var kun lille, og de øvrige betingelser heller ikke strålende, så i og for sig var der intet særligt tiltrækkende.

Men nu var hun kommen her, og nu vilde hun tjene til rejsen herop. To timer efter ankomsten gik hun i plads som kogejomfru på et pensionat, der ejedes af en fraskilt dame med to halv-voksne sønner.

Fruen var særdeles sød og indtagende, da Inger kom, men idet hun viste hende ud i køkkenet, sparkede hun rasende til en kat, der lå og sov på en skammel.

»Jeg er så sint på den katten«, skyndte hun sig at sige, da Inger med sine talende øjne målte hende fra top til tå, »han stjal så stor en parten af fløten til rømmegrøten i middags. Men nu må De så ellers ordne fisken der.«

En lang, leddeløs, nykonfirmeret pige, som skulle slibe knive,

havde taget plads på brændekassen med slibebrædtet på skødet og lod slingrende kniven glide frem og tilbage på brædtet, uden at det ændrede stort ved dens udseende.

»Kan du ikke få bedre fat på arbejdet«, hvinede fruene, og fejede pigen en knaldende lussing.

I det samme ringede telefonen inde i spisestuen, og fruene fo' af sted derind, medens pigen rakte tungen langt ud efter hende, da hun vendte ryggen til.

»Men fy dog!« udbrød Inger. »Vær dog ikke så gadedrengagtig.«

»Aa«, vrissede Gurli, »det er det samme med den tossede kæringen. Hun er som selve fanden dagen lang, og De får nok hyren Deres, om De ellers bliver her. I sidste uge havde vi også en jomfru, der begyndte at skamme mig ud; men selv kom hun om morgenen og rendte igen på kvælden, så hendes præken blev ikke lang. Nu får vi se, om Dere holder til længere end hun.«

Inger havde allerede på følelsen, at det måske ville blive besværligt nok at blive der i huset. Fruens afsindige sparken til katten og pigens rækken tunge havde åbnet hendes blik for en tilværelse, hun hidtil ikke havde haft kendskab til. Men som hun havde rodet sig ind i det, måtte hun se at redde sig ud derfra, og foreløbig var der i hvert fald ikke tid til at synke hen i grublerier.

Rundt om hende hobede arbejdet sig op som næsten aldrig før. Ret længe til middag var der ikke, og fisken var ikke rensset, kartoflerne ikke skrællede og så godt som ikke et rent fad at finde. Alt svømmede rundt i det vildeste virvar, og hjælpen var kun ringe. Køkkenpigen Julie var en ældre åndssvag stakkel, der til tider kunne få i sinde at udrette en hel del, for så i andre øjeblikke at blive stædig og sær og ikke til at få ud af pletten.

Gurli, der skulle være som en slags stuepige, var både doven og upålidelig i alle retninger, så det var kun lidt, der kunde ventes af hende.

Inger sled som for to, mens hun talte venligt og opmuntrende til Julie, småskændte og drev på Gurli, for at få det mest mulige af dem, så alt kunne være i orden, når pensionærene kom. Havde hun end straks tabt agtelsen for sin frue og fået det dårligste indtryk af alle sine omgivelser, ville hun dog nødig, at der skulle kunne siges hende noget på overfor det, hun havde påtaget sig.

Fruen selv havde ikke vist sig i køkkenet, efter at hun havde givet besked om maden. At få alt i orden blev så Ingers sag, men det var næsten umenneskeligt arbejde, og aldrig havde hun jaget som i disse timer.

Da den første pensionær kom, havde hun ikke begyndt at lave sovs, men inden man fik spist fiskesuppen, kunne efterretten dog bæres ind.

Som friet fra en byrde så Inger middagen blive forbi. Så forceret en jagen kunde hun ikke holde til i alle dagens timer, men måtte vel også kunne få alt ind i lidt bedre gænge, så det blev lettere at komme igennem.

Men det værste var, at hun havde to så dårlige hjælpere, og klage over dem til den halvt forrykte frue, nænnede hun ikke.

Under opvasken havde Gurli fortalt hende sin triste livshistorie. Faderen havde hun aldrig kendt, men var opvokset i et fattighus ude på landet, hvor moderen også havde været, indtil hun for nogle år siden var død, og Gurli var så kommet i pleje hos en morbroder, der kun havde taget hende for plejelønnens skyld. Efter sin konfirmation havde hun haft flere pladser og var nu for et par måneder siden havnet i pensionatet. At fruens hundsede hende fra morgen til aften, brød hun sig ikke stort om; blot hun kunne få den mad, hun ville spise, og slippe for prygl, var hun ligeglad med alt øvrigt.

Trods pigens utiltalende væsen fik Inger dog den inderligste medlidenhed med hende. Midt i al dårligheden stod dog et stakels vanrøgtet barn, som aldrig havde fået et kærligt ord og aldrig haft en venlig hånd at støtte sig til.

På sin faste, myndige måde søgte Inger at få hende og Julie med ind i de forskellige arbejder, men hun måtte dog gøre det meste selv.

Ved titiden havde de så nogenlunde alt i orden, da fruens kom ud i køkkenet med en stor kurv ærter, som skulle bælges til henkogning den næste dag.

»Det kan vi ikke gøre i aften«, sagde Inger. »Klokken er så mange, at det er på tide at komme til ro«.

»Dere behøver heller ikke at være med«, svarede fruens. »Julie og Gurli kan godt besørge det«.

»Men her bliver jo arbejde for dem den halve nat«, vedblev Inger.

»Der bliver kanske til hele natten«, skingrede fru. »Men skylden er deres egen, for de tager aldrig ordentligt fat. Bestilte de noget, kunne de slippe før, og ærterne skal bælges nu på kvælden«.

Inden nogen kunne svare, var hun nede af trapperne. Gurli og Julie gav sig begge til at græde. Havde de end ikke bestilt synderlig meget, var de dog søvnige, og her var et arbejde, de ikke kunne skulke fra. Ærterne skulle bælges, hvis ikke de ville risikere at få en dragt prygl den næste morgen.

Inger stod et øjeblik uvis. Havde det kun drejet sig om hende selv, ville hun aldrig gået i lag med arbejdet, men hun kunde ikke lade disse to stakler sidde her den meste nat og måske derved udsætte dem for slag og ond behandling, så hun måtte tage sin part med, så de alle kunne komme til ro.

»Nu skal jeg hjælpe jer med ærterne, hvis I så vil være flinke til at hjælpe mig med arbejdet i morgen«, sagde hun og tog plads ved kurven.

Gurli gabede lydeligt, og Julie grinede højt. Når de blot blev hjulpet af den øjeblikkelige forlegenhed, havde de ikke tanker for mere.

Ret mange ærter fik de heller ikke bælget. Det meste af tiden halvsov de, og når de vågnede lidt op, fjantede de begge meningsløst og irriterende. Inger søgte nogle gange at tale dem tilrette, men søvnige som de var, kunne hun nu slet intet stille op med dem, og tilsidst opgav hun ævret og lod dem gøre, som de ville. Selv hælgede hun løs af yderste evne, og rapt og smeldende lød knæk efter knæk mellem hendes stærke, smidige fingre. Men først et stykke over midnat var kurven tømt.

De følgende dage blev den første lig. Udover alle rimelighedens grænser og med en utrolig raffinerthed forstod fru. at dreje alt om, så Inger kom til at stå som værgeløs, når hun ikke ville prisgive sine to forhutlede hjælpere.

Mere desperat menneske havde hun aldrig mødt, og til tider mente hun også, at fru. måtte stå på vanviddets rand, siden hun kunne handle så forrykt og umenneskeligt. Kun med hensyn til maden var der intet at klage over. Her var rigeligt at tage af, og her var ingen snak eller jamren over det, der skulle bruges. Som følge af den ret gode levemåde, var pensionatet også gerne

velbesøgt, og flere af de daglige pensionærer så ofte lidt gennem fingre med, at det kneb med betjeningen.

Et vist hensyn tog fruén dog stadig overfor Inger, og lagde ingen skjul på, at hun meget ønskede at beholde hende i sin tjeneste.

»Ja, danskerne er bra folk, og de er snille folk, der kan snu sig i en hast, og er ikke så tungvindte, som de norske«, sagde hun en dag, da hun havde et af sine få gode øjeblikke.

Inger lod, som hun ikke hørte det, og gik op for at hente sig et andet forklæde. Hendes værelse var et lille elendigt hummer oppe på loftet, tømret sammen af nogle gamle brædder. Udefra lignede det et stort skab, og indvendig var taget loft.

Lysét kom ind gennem en eneste rude i tagvinct, og plads var der kun, så der lige kunne stå en seng derinde. Sin rejsekuffert måtte Inger have ude på loftsrummet.

Men hvor usselt end kammeret var, satte hun dog pris på det, da hun derved blev fri for at dele værelse med de andre to.

Uden at hun havde lagt mærke til det, var fruén fulgt med op ad trappen.

»Ja, det værelse er jo ikke særlig hyggeligt«, sagde hun, da Inger kom frem med forklædet, »men når nu sæsonen er forbi, skal De få et af de gode gæsteværelser nede på første sal«.

»I vinter!« gentog Inger koldt. »Jeg må gøre fruén opmærksom på, at jeg bliver ikke mere end den måned, jeg er fæstet«.

»Nå ikke!« Fruén studsede, og et øjeblik stod hun flov og forvirret, men så røg galden dobbelt op i hende.

»Jeg bryder mig heller ikke om at have Dem«, skreg hun rasende, »for De kan ingen ting«.

»Nej, måske. Men Fruén kan også godt blive mig kvit med det samme; jeg er rede til at gå, hellere i dag end i morgen«, tilbød Inger.

»Nej, De skal blive tiden ud«, hvædede fruén. »Den liten nytte, De kan gøre for kost og løn, må jeg have ud af Dem.«

Hun fo'r ned ad trappen og styrtede ind i sit soveværelse. Lidt efter kom hun ud i køkkenet og stillede sig op ved siden af Inger, der var ved at stege hakkebøf.

»De kødkager bliver brændt — De har alt for stærk ild«, sagde hun i en fornærmende tone.

»Der er ingen brændt endnu, og til den slags må der rask ild,« svarede Inger kort.

»Jo, de to dér er alt for mørke«, blev fruén ved. »Vi kan ikke byde pensionærerne det svedne kød«.

»Ikke et eneste fornuftigt menneske vil falde på at kalde de bøfstykker svedne«, sagde Inger, »men ellers forresten kan De godt få dem lysere«.

Hun tog et par lysstegte stykker op på fadet.

»Så det skal nu være råt!« hvinede fruén, og ragede stykkerne ned på panden, så den ophedede klaret sprøjtede højt op om Ingers hænder, dog uden at ramme.

Inger følte blodet stige sig mere op til hovedet.

»Hvis det er meningen, at jeg skal stege den bøf, så må De gå væk fra komfuret. Jeg lader mig ikke skolde i kogende fedt!«

For et øjeblik trak fruén sig lidt tilbage, men snart kom hun igen og begyndte påny med sine irriterende fornærmelser og ondskabsfulde bemærkninger.

Inger blev hende ikke svar skyldig, med ihvad hun end sagde eller gjorde, var her intet at stille op. Ikke en bid mad kunne hun lave eller servere, uden at det haglede ned over hende med kritik og sårende spydigheder, og knapt nok kunne hun stille en kop på plads, uden at det var forkert.

Men altid vidste fruén at forme sine ord, så hun ikke kunne blive draget til ansvar derfor.

»Hi—hi, nu vil fruén have Dere til at gå uden løn«, grinede den åndssvage Julie pludselig op en middag, da fruén havde forladt køkkenet efter som sædvanlig at have chikaneret Inger for hendes madlavning. »Den forrige jomfru var her på fjerde uge og måtte bagefter betale for alt slæbet«.

Inger bed tænderne sammen. Fruén skulde ikke få hende til at betale for det slid, hun her havde haft, og skønt hver dag blev både en legemlig og åndelig tortur stod hun dog som hugget i sten, og alle angrebene prellede af mod hendes ubøjelige vilje.

Da hun blev fæstet, havde fruén lovet hende en hel dags frihed under den store fiskeriudstilling, som blev afholdt der i byen, og hun turde heller ikke nægte hende den, da Inger holdt på at ville af sted.

»Vejret er klart i dag, så Dere skulle gå op til fjeldfløjen eller

løvstakken«, sagde Gurli til Inger, da hun gik hjemmefra, og efter at hun havde vandret lidt om i gaderne, fulgte hun rådet og søgte op på det høje fjeld, der omgav byen.

Herfra havde hun en glimrende udsigt, og da hun stod deroppe og så ud over egnen, måtte hun som så mange gange før mindes sit hjemlige udsigtspunkt på Falster.

Stor forskel var der på disse to steder. Her det nøgne fjeld, knapt nok med græs til en ged, hjemme den bløde, smilende frugtbarhed, som så let gav føden både til mennesker og dyr.

Her var de høje vidder, og her var naturen stærkere og mere storladet og kunne binde og fængsle turisten langt bedre end i hendes land; men alligevel måtte hun mindes digteren, som sang »Jeg tror, der er skønnest i Danmark«.

Solen glitrede i havet og kastede sin glans over byen, da Inger begyndte nedstigningen.

Vidunderlig herlige var omgivelserne i øjeblikket, men selve tilværelsen kunne ikke kaldes herlig for hende selv i disse dage. Aldrig havde hun drømt om at skulle arbejde og leve under forhold som dem, hun her blev budt, men nu fik hun prøvet det med og blev altså den erfaring rigere. Hun var gået ud på eventyr, og det eventyrlige var her kommet hende i møde i en ret ubehagelig skikkelse. Sødt var det ikke at være deri, men når først hun slap derigennem, ville hun sikkert kunne mindes det med et smil.

Senere på dagen besøgte hun fiskeriudstillingen, og om aftenen var hun i teatret og så Bjørnsons »Geografi og kærlighed«. En udmærket og belærende dag var dermed til ende. Til gengæld blev den følgende så meget desto strengere, fordi en hel del af arbejdet var skubbet til side under hendes fraværelse.

Om aftenen var Inger i færd med at stege koteletter til en ung varietésangerinde, der havde boet på pensionatet i nogle dage og nu havde bestilt varm mad til omkring midnat, når hun kom hjem.

På køkkenbordet stod omtrent al opvasken, som Inger også selv skulle se at få af vejen, da Julie havde fået et af sine stædige anfald og ikke lod sig drive til noget som helst.

Et højt hvinende skrig skar gennem aftenens stilhed pludselig ind til Inger. Det var Gurli, der skreg, kunne hun høre, og uden betænkning løb hun efter lyden. Den kom inde fra fruens sove-

værelse, men inden hun nåede derhen, blev døren revet op, og som en afsindig fløj Gurli henad gangen, stærkt forfulgt af fruén, der havde en stok i hånden.

Ved enden af gangen indhentede hun pigen, og med et slag af stokken slog hun hende i ryggen, så hun snublede og faldt.

I det samme greb Inger bagfra om fruens arm og vristede hende stokken ud af hånden, da hun atter hævede den til slag.

»Nu kan det være nok«, sagde Inger. »Pigen skal ikke slås fordærvet. Og nu må vi have bud efter politiet«.

Fruen snappede efter vejret.

»Politiet! Jeg vil ikke have politiet tilkaldt — det kan skade pensionatet — —«.

Inger kunne høre angsten gennem de afsnappede ord, så der var ingen tvivl om, at fruén havde et eller andet mellemværende med politiet og frygtede et møde.

Gurli havde rejst sig og stod sammenkrøbet med ryggen op mod væggen, rystende over hele kroppen. Inger tog hende under armen.

»Gå nu op på Deres kammer«, sagde hun og fulgte selv med hende op ad trappen. Gurli slæbte sig vaklende frem.

Oppe på det åbne loftsrum brød hun helt sammen og kastede sig grædende ind til Inger.

»Dere må ikke gå til politiet«, hviskede hun med klaprende tænder. »Jeg har stjålet båndet og kagerne, men skal jeg for politiet, springer jeg i fjorden«.

Gurlis åbne bekendelse og fortvivlelse rørte Inger dybt, og hvor nødig hun end ville lade fruén slippe for så godt køb, måtte hun dog gøre det for den ulykkelige piges skyld.

Efter at hun havde fået hende lidt til ro, forlod Inger værelset, tvivlrådig om, hvordan hun egentlig bedst skulle forholde sig overfor alle parter.

Just som hun kom ned ad trappen, kom fruén hen imod hende. Angsten fra før sad hende endnu i blodet.

»Dere talte engang om at rejse«, begyndte hun usikkert, »hvis De har lyst endnu, kunne De nok få lov.«

»Ja, så!«

Ingers stemme lød spottende.

»Og jeg vil også give Dem lønnen, men så må politiet også blive udenfor«.

Fruen trak sin portemonnæ frem og tog nogle pengesedler ud.

»Her er for hele måneden — —«.

»Jeg lader mig ikke købe til at tie«, sagde Inger koldt, »jeg forlanger kun at få den løn, jeg har fortjent.. Men De må give mig den, når der er andre til stede. De skal ikke bagefter kunne sige mig noget på«.

»Men politiet?« blev fruene ved, »går De så til det?«

»Nej,« svarede Inger kort, og i tavshed fulgtes de ad ind i spisestuen, hvor der endnu sad nogle af pensionærerne og læste i bladene.

»Jomfruen har tilladelse til at rejse og skal have løn for den tid, hun har tjent«, sagde fruene med let, rystende stemme, »og ellers er der intet at sige«.

Pensionærerne så forbavsede op. At her lå noget skjult, kunne der ikke være tvivl om.

Hvad det var, kendte de ikke, men af den unge danske piges holdning var det let at se, at hun ikke frygtede for at få sagen lagt frem.

Et kvarter senere havde Inger pakket sin kuffert og stod nede på gaden.

Natten var mild, og efter de mange timers arbejde i det op-hedede køkken var det velgørende at indånde den friske luft.

En vidunderlig følelse var det også at vide sig fri for den raffinerede ondskabsfuldhed og det nerveopslidende arbejde, som var hende budt i pensionatet; men som hun ofte i den tid, hun havde haft plads, måtte tænke på, hvad slægt og venner vel ville sige, hvis de kunne se hende, således måtte hun også gøre det nu, da hun ved nattetider vandrede gade op og gade ned i en fremmed by uden at kunne få tag over hovedet.

Adskillige kendinge ville vist korse sig, hvis de vidste, hvordan hun var faren, og hvordan hun havde haft det. Behageligt havde det heller ikke været, men noget havde der været at lære, og højere end noget andet sted havde hun her hørt det skrig, der rejste sig mod himlen fra alle de ulykkelige barnesjæle, som var i nød og krævede barneret på jord.

Selv kunne hun intet direkte gøre her, men hun ville prøve, om hun ikke kunne få opspurgt en eller anden institution eller varmhjertet kvinde, som kunne tage sig af de to ulykkelige stakler derhenne på pensionatet.

Hun var nu nået hen til det lille anlæg, hvor Ole Bull stod med sin violin, som parat til at lade sine herlige toner lyde over den sovende by, da hun hørte langsomme trin nærme sig, og en politibetjent dukkede frem i halvmørket.

Inger gik ham rask i møde og bad ham anvise sig et sted, hvor hun kunne være resten af natten.

»Det bliver vist vanskeligt at opdrive, frøken«, svarede han høfligt. »Alle hoteller er vist forlængst optagne for natten — sært også så sent De søger logi«, fjøede han undrende til.

»Ja, det er en underlig tid at rende rundt efter husly på«, indrømmede Inger, »men just for en halv time siden blev jeg enig med min frue om, at det var bedst, vi skiltes; derfor står jeg her«.

Betjenten mønstrede hende nøjere.

»Og de kunne ikke få lov at blive der natten ud?«

Inger trak på skuldrene.

»Måske — men jeg ønskede det ikke«.

»Ja, ja. Det kommer jo heller ikke sagen ved. Men nu skal jeg vise Dem et par steder, hvor De kan prøve at forhøre«.

»Men hvis der så ikke er plads at få, så kommer De til at arrestere mig, så jeg kan få tag over hovedet«.

Betjenten blev mere og mere interesseret i den sene nattevandrerske.

»Jeg skal gøre Dem den tjenesten«, sagde han med et smil, »men først må jeg have endt min runde, og skulle De få min hjælp behov, er jeg at træffe på Fisketorvet. Vi har da vagtstuen at falde tilbage på«.

Inger fulgtes med ham til det nærmeste gadehjørne og forsøgte derefter, om der skulle være et logi at finde. Men det gik, som hun havde ventet. Grundet på udstillingen var alt optaget, og hvor hun henvendte sig, var der kun en gnaven og søvning stuepige, som meldte alt optaget.

Ved den bestemte tid traf hun sammen med betjenten, der var færdig med at patruljere.

»Ja, så ved jeg ikke bedre råd, end at De følger med op i vagten«, sagde han. »En stol at sidde på, skal De få, og det er vel dog bedre end at trave byen rundt den ganske nat«.

Inger tog med tak mod tilbudet. Selv om der måske langt ude i en af byens udkanter skulle være et hummer at opdrive, ville

hun dog foretrække at sidde i ro de få timer, der var tilbage af natten, fremfor at jage om på det uvisse.

Den vagthavende betjent gjorde store øjne, da han hørte, at hans kollega førte en ung pige med sig uden at have anholdt hende, men så snart han havde hørt den egentlige grund til Ingers komme, bød han hende tage plads i en stor kurvestol, der stod i det ene hjørne.

Inger var glad for at kunne give sig hvilen i vold og lænede træt hovedet imod væggen.

Midt i al døsigheden lavedes hun pludselig op. Nu skulle de gamle blot kunne se hende igen, så ville de vist fornægte hende som aldrig før. At hun, en priergårdsdatter, skulle tilbringe nogle af nattens timer i et fremmed lands politivagt sammen med et par halvsovende betjente, var dog det stiveste, hun havde været ude for endnu, og dybere kunne hun nok ikke synke.

Tidlig om morgenen søgte Inger ud i byen for at få sig et værelse og få et bud efter kufferten, der endnu stod på pensionatet, og så snart det var passende tid, gik hun hen hos en af præsterne, som betjenten havde meddelt hende var kendt for sin godgørenhed og hjælpsomhed overfor fattige.

Hun traf ikke præsten hjemme, men fruén, en ældre venlig dame, tog mod og hørte deltagende og opmærksomt på Ingers beretning om de ulykkelige piger og lovede at tage sig af sagen så vidt det stod til hende.

»Men nu De selv?« spurgte hun, da hun havde fået lidt at høre om Ingers rejse fra sted til sted. »Hvad har De vel i sinde at foretage Dem?«

»I morgen tager jeg med båden herfra til Trondhjem og senere videre over Storlien op til Stockholm.«

»Stockholm«, afbrød Fruén hurtig. »Vil De også tjene der?«

»Ja, hvis der byder sig noget, der er værd at gå i lag med.«

»Jeg kunne muligvis skaffe Dem en plads,« blev fruén ved. »Jeg har nemlig en broder, som for sine forretningers skyld er kommen dertil fra England og skal opholde sig der et årstid eller så. Hans familie er med, og de har lejet lejlighed og fører selv husholdning; men nu i aftes fik jeg brev fra min svigerinde, om jeg ikke kunne skaffe hende en flink ung pige til at tage sig af børnene i nogle uger, da barnepigen, som de havde med sig her-

over, var faldet og havde brækket det ene ben, så de manglede nogen til at spadserere med børnene. Men det ved jeg ikke, om det kunne være noget for Dem?»

»Barnepige havde jeg egentlig ikke tænkt mig at være«, svarede Inger, »men kunne vi ellers komme tilrette om betingelserne, betyder stillingen egentlig ikke så meget for den korte tid«.

»Hvad min svigerinde angår, mener jeg, at hun er en sympatisk og elskværdig dame i alle retninger«, sagde fru, »men hun har en hofteskade, så hun kan ikke selv tage sig ret meget af børnene. Desuden har de en kokkepige, som er 60 år og englænderinde ligesom min svigerinde, så de fører som et lille stykke England med sig og taler udelukkende engelsk. Men det er ikke nødvendigt, at De selv taler det, da min broder kan give Dem de fornødne ordrer vedrørende Deres arbejde, og han vil gerne have, at børnene lærer at omgås fremmede og bliver fortrolige med de nordiske sprog.«

»Alt det lyder helt fristende«, sagde Inger, »men jeg vil ikke love at komme nogen bestemt dag. Jeg vil gøre ophold undervejs, hvor jeg kommer frem, og synes fru, så ikke om mig, når hun ser mig, er jeg villig til at rejse igen«.

»Men jeg tror, min svigerinde vil komme til at synes om Dem, som jeg selv er kommen til det«, sagde fru varmt, »og nu må De lægge Deres tøj og spise til middag sammen med mig, så kan vi tales nærmere ved om resten«.

Inger tilbragte et par hyggelige timer i præstegården og gik derefter atter ud i byen, ikke mindst glad for at vide Gurlis og Julies sag i gode hænder.

Om eftermiddagen var hun på musæet og henne i den store Hakonshal, og om aftenen var hun i teatret og så »Peer Gynt«. Her havde hun plads ved siden af en gammel, svær dame, der straks indledede en samtale med hende.

»Ja så — De er fra Danmark«, udbrød hun, da hun hørte, at Inger var dansk. »Der har jeg været en gang i mine unge dage og så da »Elverhøj« på Det kongelige Teater. Vi har også prøvet at spille det her, men vi kan ikke det, lige som danskerne ikke kan spille »Peer Gynt«. Hver har sit på det område.

Tæppet rullede nu op, og hun tav, men næppe var det nede, før hun tog fat igen.

»Ja, konge fik vi jo fra Dere,« sagde hun, »og ham liker vi vel. Nogen stor sjæl er han ikke, men han er en snild mand, og den liten kronprins Olav er den kækkeste gut mellem Norges fjeld«.

»Ja, jeg så ham i Kristiania«, sagde Inger, »det er en køn og kvik dreng at se«.

»Ja, da! Han er storskøn, han!« faldt den gamle begejstret ind, »og alle kæringerne i Kristiania var da også helt tullede over ham, da han var liten. Alle ville de kysse ham, og faren hans måtte forbyde adgang til slotshaven, når prinsen var derude, ellers havde de vel knuget den stakkels gutungen ihjæl«.

Hun tav lidt for at byde Inger et stykke konfekt.

»Dronningen er ellers en vakker dame«, fortsatte hun, efter at de havde forsynet sig af posen, »men hun er jo engelsk, hun, og har dette stive væsen, som ikke rigtig klær. Men bra nok for os norske kan det vel være at stå i familie til den kloge engelske kongen. Ellers tænker jeg vel, at vi skulle hellere tat republikken, vi«.

Tæppet rullede nu op igen og satte påny en stopper for samtalen, men mellem hver akt havde hun noget at spørge og fortælle om.

Henad klokken ét kom Inger til ro, og med velbehag strakte hun sine lemmer i det bløde sengetøj. Det var nu snart to døgn siden, hun havde været af klæderne, og efter den hårde arbejdsdag, den søvnløse nat og senere traven rundt i byen og sidst nu opholdet i teatret var det dejligt at kunne give sig hvilen i vold.

SEJLADSEN fra Bergen blev lig jernbaneturen dertil. Skibet gled sagte ind mellem stejle, truende fjelde, og atter fik Inger et glimt af Norges storladne natur.

Hist og her lå en lille fiskerbygd og enkelte spredte huse ikke langt fra vandet, og nogle opdyrkede pletter med korn og græs skimtedes af og til.

Inger stod på dækket og stirrede betaget ud imod fjeldene.

Ja, herligt var det at rejse i Norge, men lysere og skønnere var det dog at leve i Danmark, og hendes fædreland gav lettere brødet til sine børn, end Norges sønner og døtre fandt det her mellem fjeldene.

Ikke en vind rørte sig, da de i aftenskæret gled ind mod Molde, rosernes by, og videre fortsattes til Kristianssund, der nu lå fin og nyopbygget efter den store brand.

Til sidst bar det frem mod Trondhjem, kroningsbyen med den gamle, skønne domkirke. Her var sejladsen forbi, og efter en dags ophold med ture rundt i byen og på de omliggende fjelde tog Inger til Storlien, rigsgrænsen mellem Norge og Sverrig. Lidt sne sås der også her på toppen af fjeldene, men ind over Jæmtland blev den atter borte.

Med et aftentog nåede Inger til Stockholm.

Hendes tilkommende herskab boede ikke langt fra banegården, og med lethed fandt hun vejen derhen.

Herren var ikke hjemme, og fruene og børnene var gået til ro, da hun kom, men den gamle engelske kokkepige, Florence, sad oppe for at vente på hende, da hun havde meddelt dem om sin ankomst.

Florence havde siden sin konfirmation tjent hos fruens moder, og var efter hendes død kommet i datterens hjem, hvor hun stiv og korrekt varetog herskabets interesser til det yderste. Englæn-

derinde var hun til fingerspidserne, og kun England og engelske forhold regnede hun med. Til Stockholm var hun kun rejst, fordi hendes herskab også der ønskede hendes hjælp, men byen eller landet interesserede hun sig ikke for.

At Sverrig, Norge og Danmark tilsammen blev kaldt Skandinavien, og at den forgudede dronning Aleksandra var kommen fra Danmark, og at hendes datter, prinsesse Maud, var dronning i Norge, medens Margaretha af Connaught skulle være det i Sverrig, var omtrent alt, hvad hun vidste og brød sig om at vide vedrørende de tre nordiske lande.

Med et stift nik tog hun imod Inger og førte hende ind i køkkenet, hvor hun havde dækket thebord med brød, smør og marmelade. Tale sammen kunne de ikke, så de måtte nøjes med at udveksle forskellige stumme tegn.

Inger ledsagede sine gebærder med et smil, men Florence var stram og utilnærmelig i alle sine bevægelser. Men høflig og korrekt var hun i hele sin holdning, og Inger syntes helt godt om hende trods al hendes stivhed og kolde miner.

Da de var kommen ind i deres fælles værelse, viste Florence på den ene af sengene, og efter at hun havde klædt sig af, knælede hun ned foran sin seng og blev en stund liggende med hænderne for øjnene.

Om morgenen var Inger på benene sammen med Florence, og et mildere skær gled over den gamles ansigt ved at se, hvor flinkt og let hendes nye medtjenerinde kom i tøjet og tog fat på arbejdet.

Lejligheden var ikke særlig stor og ret bekvemt indrettet, så den var nem at ordne, og ved forenet hjælp fik Inger og Florence hurtig morgengengningen til side. Både herren og fruene tog venligt imod Inger, og da der var spist frokost blev hun sendt ud at spadserere med børnene, en 5 års pige og en 3 års dreng. Vejen gik langs Mälaren, og Inger så her en mængde koner ligge på knæ og vaske deres klæder i søen.

De fleste af dem medbragte en skurebørste og en lille klat sæbe, men enkelte brugte kun hænderne og vandet til deres vasketøj. Snakken gik lystig mellem dem, og efterhånden som nogle blev færdige med deres vask, kom andre til, så her udfoldede sig et livligt og stadigt vekslende folkeliv.

For Inger var det en fornøjelse at spadserere rundt mellem de

to kvikke og velopdragne børn, som lydig rettede sig efter hendes vink. På vejen var hun inde i en boghandel og købte sig en engelsk lærebog for begyndere, og ved hjælp af den og i forning med tegn og gebærder begyndte hun at føre en lille samtale med børnene, idet hun pegede på en eller anden ting og udtalte dens navn, som hun læste det i bogen. Børnene lo flere gange højt af hendes mærkelige udtale, men rettede hende, som hun ønskede, og under gensidig fornøjelse og udbytte svandt formiddagen hen for dem alle.

For at hjælpe de små tilrette ved bordet skulle Inger spise sammen med herskabet, og gennem fruens instrukser til børnene fik hun selv en lektion i god, engelsk bordskik.

Efter middagen måtte de atter ud at spadserere, indtil der skulle spises til aften, hvorpå de blev puttet i seng, og Inger fik altid nogle timer til sin egen rådighed. Det hele gik planmæssigt og bestemt, og Inger følte sig overordentlig tiltalt og veltilpas ved husets skikke. Ovenpå det forcerede og nervepirrende jag, hun i den sidste tid havde været ude for, var det en hel velgerning at komme ind i ordnede og normale forhold igen.

Lige fra hun var rejst fra Sønderjylland, og til hun nu var havnet her i Stockholm, havde den mellemliggende tid været som en eneste lang anstrengende dag, isprængt en række ofte uhyre anspændende fritimer. Hvad hun havde budt sig selv, kunne vist ikke mange gøre hende efter, og hun kunne ikke være taknemlig nok for sit sunde legeme og sine stærke nerver.

Med Florence kom hun godt tilrette. Det gamle tyende satte stor pris på Inger for hendes dygtighed og den punktlighed, hvormed hun udførte sine påhvilende pligter, men slutte sig nærmere til hende, var der ikke tale om. I hele sin opførsel indtog hun den stive, reserverede holdning, der viste, at hun, den fødte englænderinde, følte sig højt hævet over Inger, der kun var en stakkels skandinav.

Under sine ture med børnene og i sin fritid fik Inger rig lejlighed til at se den svenske hovedstad og alle dens seværdigheder. I Trädgården spadserede hun mangfoldige gange, og fra Maria og Katarinahisserne så' hun ud over byen.

I Ridderholmskirken var hun til gudstjeneste og så kongegravene, og musæer og samlinger besøgte hun grundig, ligesom hun foretog flere udflugter i byens omegn.

»Skal De ikke hen og se den store maleriudstilling, som maleren Henning Holst og frue har åbnet her i byen?« spurgte herren en dag Inger. »De vil jo se, hvad her findes, og Holst er Deres landsmand, så De vil nok interessere Dem for hans malerier, hvoraf en del er fra Danmark. Forøvrigt er hans kone min kusine, og i grunden er det nok hende, han kan takke for sin berømmelse. Hun er selv malerinde og har været ham en uvurderlig hjælp på hans kunstnerbane.«

Inger bestemte sig straks for at besøge udstillingen ved første lejlighed. At her var tale om den Henning Holst, som moderen i sin ungdom havde kendt, kunne der ikke være tvivl om, og hun kunne måske nu også få et glimt at se af den mand, som for en tid havde trådt skillende ind mellem hendes forældre i deres unge dage.

Siden moderen havde fortalt hende om sin ungdomsrus, havde Henning Holst halvvejs været som en gammel kending, hvis navn hun aldrig kunne glemme.

Hendes tanker kredsede også bestandig om ham, mens hun spadserede med børnene. En berømt mand var han blevet, men det var hans hustru, der havde ført ham frem.

Hvis moderen havde fulgt ham, ville han måske inlet nået, og den gamle, kloge oldemoder havde sikkert reddet dem begge fra deres lykkes forlis.

Da Inger vendte tilbage med børnene, var der flere fremmede til stede, og efter at hun havde hjulpet de små af med tøjet og ført dem ind i stuen, ville hun fjerne sig, men fruene kaldte hende hen til sig for at give hende en ordre.

Ved at høre Ingers navn nævne, sprang en høj, slank mand med let grånet hår og livfulde bevægelser hurtig op og kom hen til hende og fruene.

»Undskyld,« brød han ind på ret klingende dansk. »Inger Prier — er De fra Danmark?«

»Ja, fra Falster.«

»Og er en datter af Ellen Prier eller Ellen Sværke, som hun rettere hed?«

Inger nikkede.

»Ja, det er min mor. Min far hedder Jørgen Prier.«

»Jørgen Prier — ja, jeg kan tænke det. Før hed han vel Jørgen Steffensen Boding.«

»Ja.«

»Og mit navn er Henning Holst,« sagde han. »Og De giver mig vel lov at tale et øjeblik med den unge dame,« tilføjede han på engelsk henvendt til fru, og uden at afvente noget svar trak han Inger med sig hen til et af vinduerne.

»Inger Prier, ved De, at Deres mor er min ungdoms elskede?«
En let rødme farvede Ingers kinder.

»Ja, mor har fortalt mig, at hun har kendt Dem i sine unge år.«

»Ja, vi kendte hinanden i de unge år,« gentog Henning Holst begejstret, »og vi havde en sommer, som jeg aldrig vil glemme. Da levede jeg livet frit og rigt derude mellem Nordfalsters bønder, og da drømte jeg om at knytte en ung og dejlig bondepige til mig for stedse; men skæbnen og Deres oldemoder ville det ikke. Om Deres moder elskede mig, som jeg elskede hende, fik jeg aldrig at vide, men ligegyldig var jeg hende ikke. Men hun var runden af en rod, som hun ikke kunne fornægte, og hendes mormor var klog nok for os begge til at se, at vi hørte ikke sammen.«

Med sin fine hånd strøg han håret lidt bort fra sin pande og blev en stund stående i dybe tanker.

»I lange nætter har jeg ligget vågen, fordi sorgen og savnet holdt søvnen borte,« vedblev han, »og der har været timer i mit liv, hvor jeg mente, det var ikke værd at leve, når Deres moder ikke ville slå følge med mig; men gennem smerten fødtes noget større i mit indre, og jeg blev stærkere og bedre rustet til at tage min gerning op. Senere har jeg også fået øje for, at Deres moder og jeg passede ikke sammen, og jeg kan kun velsigne Deres oldemoder i sin grav, fordi hun greb ind med sin stærke hånd.«

Betaget lyttede Inger til Henning Holsts ord, der drog som en flog bort fra tidligere tiders kamp og sejr og tillige bragte et bud om moderens og oldemoderens stærke vilje og forståelse af, hvad der bådede dem selv og andre bedst.

Samtidig rørte hans tale også ved en særskilt streng i hendes eget hjerte.

Hadde hun end ikke elsket en anden som han, havde der dog været noget, som under kærligheds navn havde adlet det inderste i hende og kaldt på det bedste i hendes sind.

»Deres moder er vel lykkelig?« spurgte Henning Holst så brat.

»Ja, meget lykkelig,« svarede Inger varmt. »Hun og far lever det skønneste samliv, og alle vi børn er vokset op i et herligt og velsignet hjem.«

»Det vil jeg tro — det vil jeg tro!« udbrød han. »Deres fader kendte jeg som et bravt og dygtigt menneske, og Deres moder — ja, hun er jo som skabt til at bære lykken ind på en nordfalstersk bondegård. Men fortæl mig nu lidt om Deres hjem og om livet, som det nu leves mellem pilehegnene derovre på det lille dejlige Falster.«

Han drog Inger med sig ned på divanen, der stod ved vinduet, og ofte afbrudt af hans forskellige spørgsmål måtte hun fortælle op om forældre og søskende og om slægt og venner, som han endnu mindedes, og om gamle forhold og skikke, som han var interesseret i.

Det varede længe, før Inger fik fortalt ham alt, hvad han ønskede at høre. Da de endelig måtte bryde af, kaldte han på sin hustru.

»Det er Ellen Priers datter,« sagde han, »og jeg har gennem hende som fået en hilsen fra min ungdom.«

Fru Holst rakte venlig Inger sin hånd.

»Jeg har af min mand hørt meget om Deres moder og ved, hun er en kvinde, der er værd at møde på sin vej. Hils hende fra mig og sig, jeg er glad ved, at hun blev sin fortid tro. Hun lagde dermed en grundvold til min senere lykke.«

»Og min med,« sagde Henning Holst og slyngede armen om hende. »Uden dig havde jeg aldrig været den, jeg nu er; men til min sidste stund vil jeg bevare mindet om den friske bondepige, som i sin skønne nationaldragt dansede de gamle folkedanse i mit barndomshjem på Falster.«

For Inger var mødet med Henning Holst en oplevelse, som aldrig ville gå hende af minde. Et lille pust fra den frie kunstnerverden havde her slået imod hende, og i det korte nu havde hun fået lejlighed til at se, hvor lidt moderen ville have egnet sig for livet, som levedes der.

Tonen og ånden var her en anden end ude på bondelandet, hvor det duftede af muld, og hvor det strenge, regelmæssige arbejde kaldte på de stærke hænder og den sejge vilje. Det lette,

flagrende kunstnerliv var ikke for bønder. Dertil var de for tunge og stive. Derfor held hver den, der som moderen kunne lære sin egen begrænsning at kende.

Efter nogle ugers forløb var den engelske barnepige atter rask nok til at kunne overtage sin gamle plads igen, og Inger skulle atter på farten.

Hun havde nu bestemt sig for Amerika. Endnu havde hun sin bankbog urørt, da hun af sin løn stadig havde kunnet klare sine forskellige rejser, men nu ville hun af bogens indhold ofre det nødvendige til en billet over Atlanten.

Når hun kom til New York, ville hun straks tage en plads, og kunne så senere rejse længere vest på, når hun fik tjent nogle penge. I Amerika var lønnen jo stor, og kunne hun blot være rask, skulle hun nok få set en del af det rige eventyrland.

Glad for det gode og behagelige ophold, hun havde haft i det udmærkede, svensk-engelske hjem, forlod Inger Stockholm, og over Gøteborg og Trolldhättan kom hun til København.

Her gik hun straks op til den danske linies kontor for at få en billet til Amerika. Der var plads at få til det første skib, som skulle afgå, og uden betænkning valgte hun at rejse allerede den følgende torsdag.

I Danske Kvinders Nationalråd fik hun adressen til en sygeplejerske, der var amerikansk borger, og til hvem hun kunne lade sig indskrive, når hun som emigrant kun ville rejse til New York.

Kristoffersen og fruene blev næsten som forstenede ved at høre om hendes amerikafærd.

»Nu har du strejft hele Danmark og Sønderjylland igennem og set store dele af Sverrig og Norge, kan du dog så ikke slå dig til tåls hermed,« skændte fruene, da hun fik sundet sig lidt ovenpå meddelelsen.

»Du ved nok, at meget vil mere,« sagde Inger, »og når jeg nu har fået set alt det, du nævnede, uden penge, så synes jeg ikke, det kan være så galt at ofre lidt på en tur over den store silde-dam.«

»Å, det er slet ikke pengene, jeg tænker på,« vrissede fru Kristoffersen, »men det er dig selv. Kunne du nu ikke blive i fred og ro og få et hjem lige som andre anstændige piger, i stedet for sådan at farte rundt fra øst til vest og slide som et mulæsel for

hvilken som helst tosset kælling, du kan finde. Og nu vil du så tilmed rejse på tredje klasse hele den lange tur.«

»Ja, jeg kommer jo lige så hurtig som de på første og anden.«

»Ja, men de har dog behagelighederne, som I andre må savne.«

»Jeg bliver rimeligvis søsyg,« sagde Inger, »og så kan jeg lige så godt brække mig på tredje klasse som på en af de finere.«

»Å, du!« Fru Kristoffersen tjattede lidt efter hende.

»Og de penge, jeg sparer ved at tage på tredje, vil jeg hellere have til at rejse op, når jeg kommer til Amerika,« blev Inger ved, »og landet er jo så stort, at jeg nok kan få brug for hver en smule.«

»Men alt det behøvede du jo slet ikke at regne med,« ivrede fru. »Din fader er en velhavende mand og har råd til at give dig en hjælp til rejsen.«

»Blive skænket en rejse, er ikke det samme som at tjene til den selv,« sagde Inger, »og jeg vil nu rundt ved egen hjælp. Om alt så skal blive tarveligere og strengere end på den anden måde, får stå derved.«

»Ja, du skal jo være selvhjulpnen over alle grænser, og når du har sat dig noget i hovedet, er du jo ikke til at rokke derfra,« skændte fru. »Men nu har Kristoffersen ellers købt billet til det kongelige teater i aften, men det er måske din ære for nær at blive inviteret med derhen.«

»Nej, der kan jeg nok gå på akkord med min uafhængighed,« lo Inger, »og hvis du under forestillingen vil traktere med et stykke konfekt, tager jeg også derimod.«

Morgenen efter var Inger parat til pr. cykel at tage turen ned over Sydsjælland, hjem til Falster, for at sige farvel til slægt og venner, der endnu intet anede om hendes rejse til Amerika.

I Køge standsede hun for at hilse på en højskolekammerat. Opholdet trak længere ud, end hun havde beregnet, så hun kom ikke til Falster før med sidste færge.

Det var langt over midnat, da hun nåede hjemmet, og hele gården lå i dybeste ro. Fra gammel tid vidste hun, at bryggersvinduet altid stod lidt på klem, når vejret var godt, og fra malke-spandebænken kunne hun nå at stikke hånden ind og lukke op. Let som en kat krøb hun derefter ind gennem vinduet, ind i bryggerset, og på strømpesokker listede hun ind i pigekammeret ved siden af. Som altid før stod de tre senge her endnu. I den

cne sov Kirsten, og Gertruds var optaget af begge tvillingsøstrene, der helst ville ligge sammen.

Hendes egen seng stod ubenyttet, og lidt efter puttede hun sig ned i den. Der var ingen lagner på, men hvad gjorde det. Det var hjemmets puder, hun lå i, og her var dejligt at hvile. Her var stilhed og fred, og her ville det altid være godt at ty hende, hvis verden blev hård og ond. Men slå sig til ro her, kunne hun ikke endnu. Hun måtte se mere og vide mere, og nu vinkede Amerika, det store, rige, frie land, hende i møde. Hvad det havde at bringe, var ikke godt at vide, men i øjeblikket ville hun heller ikke spilde sine tanker derpå. Nu ville hun kun glæde sig over nutiden og de dage, hun skulle tilbringe i hjemmet sammen med forældre og søskende, den gamle mormor og alle vennerne.

Ja, vennerne. Hun så' pludselig Otto Lejre for sig, så' det bedende blik i hans gode, trofaste øjne, som bad hende blive her på Falster hos ham.

Men samtidig med Otto Lejre, steg også billedet frem af en anden, som kaldte på hende. Gunde Thyssens store, stærke skikkelse mødte op og viste hende den tomme plads ved sin side. Under hele hendes rastløse flakken havde han fulgt med fra sted til sted og peget på de opgaver, der ventede hos ham; men altid havde hun ladet røsterne udefra overdøve hans stemme, og lidt efter lidt havde hun under hverdagslivets tummel fået den til at forstumme på samme måde, som hun havde tvunget Otto Lejres kalden til ro, således at hun i dagens travlhed havde fred for dem begge. Kun i enkelte stille stunder lod hun dem atter komme til orde og lyttede til det, de havde at sige, og her i hjemmets ly fik de lov at tage en dyst for at se, hvem af dem der var den stærkeste.

Men den ene kunne ikke sejre over den anden.

Begge stod de som hendes kære, hjertensgode venner uden at kunne vinde frem til den plads, de ønskede. Selv om hun ikke troede på den store, althesejrende kærlighed, der meldtes om i romanerne, måtte der dog lidt mere til end det, hun følte for Otto Lejre og Gunde Thyssen. Binde sig til en mand, hun kunne række hånden til goddag og farvel, uden at hjertet rørtes syndeligt derved, var vist ikke rådeligt, når intet tvang hende til at gøre det.

Hun var jo kun et menneske, som alle andre, og kvinden le-

vede vel i hende også, og skulle de slumrende følelser så senere blive kaldt til live, kunne den opvågnen gerne blive for svær. En gang havde hun i utilladelig overfladiskhed bundet sig til en mand uden at spørge det dybeste i sig selv til råds; anden gang gjorde hun det ikke, og fri og uden noget hindrende bånd ville hun drage ud i verden.

Men nu var det vist bedst at sove bort fra alle disse tanker, som ellers nok kunne holde hende vågen i lange tider, hvis det skulle være.

Hun drejede sig om på den anden side og sov ind, trygt og fast som søstrene, for så ved ringeapparatets kimen at vågne op sammen med dem.

At se Kirstens og tvillingsøstrenes ansigter, da de fik øje på hende, var nok til straks at kalde en glad morgenlatter frem, og mormoderens og forældrenes forbavselse var ikke mindre, da hun kom ind til dem. Smil og glæde var der, hvor hen hun så', og i festlig glans svandt dagen hen.

Meddelelsen om hendes rejse til Amerika kom ingen af de ældre helt uventet. Efter alt det, hun allerede havde faret rundt, var de forberedt på, at hun ikke foreløbig stoppede op, og alle havde de forståelse af trangen, der drev hende ud, og prøvede ikke at lægge hende hindringer i vejen.

Desuden glædede det dem også, at hun så frejdigt og energisk turde vove sig ud i det fremmede, og det morede dem at høre om hendes mange forskelligartede oplevelser.

Ene med moderen havde Inger overbragt hende Henning Holsts og frues hilsen. Ellen Prier så' drømmende frem for sig. At han var blevet lykkelig uden hende, var hende nu en glæde at høre, men som han ville bevare mindet om deres ungdoms lyseste og skønneste stunder, da de dansede de gamle folkedanse i præstegårdshaven, ville hun det også. Sammen med alterdragten i hendes kiste gemtes her hendes livs fineste drømme.

Ude i gården gik Jørgen Prier forbi vinduet, og hun nikkede til ham, som hun plejede, og som hun havde gjort fra de var børn og helt unge. Han havde aldrig som Henning Holst kunnet spinde hende ind i de vidunderlige drømmes land, men han var dog ene manden, der kunne skabe lykken om hende.

Kirsten Sværke kom nu ind til dem.

»Hvor længe har du så i sinde at blive borte?« spurgte hun Inger.

»Det ved jeg ikke bestemt, men I skal ikke vente mig for det første.«

Ellen Prier strøg en forvildet lok om bag Ingers øre.

»At sende en ung pige ene ud i den vide, vildsomme verden kan ofte rumme en store fare,« sagde hun bevæget, »men vi stoler på dig, og som vi tror, at du vil kunne hævde dig og klare for dig, hvor du kommer frem, sådan tror vi også, at du vil bevare dig selv ren og ubesmittet, som du rejser herfra.«

»Og i Guds hånd befaler vi dig, når du drager bort,« føjede mormoderen til.

Ingers øjne duggedes, og det bævede og trak om hendes mund.

»Skændsel skal jeg ikke bringe ind over jer, men jere bønner har jeg altid behov,« sagde hun, og stemmen havde en skælvende klang.

Inger skulle rejse med »Oskar den Anden«, og som altid, når en af de store amerikabåde skulle gå, herskede der et vældigt røre i frihavnen. Inde i pakhuset blev alle tredie klasses passagerer synet på hænder og øjne af skibslægen, før de fik lov at gå om bord, for at ingen, der led af øjensygdomme eller havde dårlige hænder, skulle komme med.

Udenfor på kajen stod en mængde mennesker sammenstuede, og hilsner og tilråb veksledes i det uendelige. Ingen af Ingers pårørende var til stede. Alle ville helst tage afsked med hende i hjemmet, og kun hendes gamle, moderlige veninde, fru Kristoffersen, tilvinkede hende fra kajen det sidste farvel. Under musik og hurraråb gled skibet ud af havnen, og med god fart skød det op gennem Øresund, for allerede i løbet af natten at lægge til ved Kristiania. Her skulle de ligge det meste af dagen for at få mere last og flere passagerer med.

En del af de rejsende benyttede lejligheden til at tage en tur op i fjeldene. Inger søgte straks hen på hotellet, hvor hun havde tjent, men hendes tidligere frue var der ikke mere. Hun var gået fallit for en tid siden og havde nu plads som husbestyrerinde for en ældre slægtning der i byen.

Inger fik hendes nye adresse og tog med en sporvogn derud.

»Ja, vi opholder os for det meste i køkkenet, det er jo vi norske småkårsfolks kæreste rum,« sagde hun, da hun bad Inger ind for at drikke en kop kaffe, »men på køkkenerne er De jo også vant til at være her i Norge.«

»Å, ja,« smilede Inger, »der har jeg levet min meste tid.«

»Men fortæl os nu ellers lidt om, hvordan De skal have det på båden,« bad fru. »Er De mange i kahytten, hvor De skal bo?«

»Vi er fire. To unge piger og en ældre syerske fra København foruden mig,« sagde Inger. »Jeg havde naturligvis ellers helst villet haft en tomandskahyt, men dem er der jo mest rift om, og jeg er da så glad for at kunne nøjes med at komme ind i en firemands. I nogle af de andre er de op til 16 mennesker sammen.«

»Pladsen i en sådan kahyt er vel ikke ret stor?«

»Nej, der er kun en smal stribe gulvplads, og på begge sider er så køjerne, to og to, den ene over den anden.«

»Har De så været heldig at få en underkøje?« spurgte fru. videre.

»Nej, jeg har været så heldig at få en overkøje,« sagde Inger, »det sikrede jeg mig, da jeg købte billetten.«

»Uha, da!« sagde fru. halvvejs gysende. »Det må da være fælt at entre så højt til vejrs, særlig hvis søgangen er stærk.«

»Det må dog være mere fælt at bo i underkøjen, hvis kammeraten ovenover er meget søsyg,« lo Inger.

»Å, ja,« indrømmede fru. »men hvordan er så køjerne?«

»De er udstyrede med et par tæpper og en madras og en pølse til at stikke ned under nakken. Det sidste er det værste. Man savner en hovedpude, og flere af os var helt stivnakkede i morges. Men det går vel bedre, når man får vænnet sig til trøsteren.«

»Og kosten, hvad synes De om den?«

»Så vidt jeg kan se, er den ren og frisk og rigelig, men selvfølgelig er der ikke første klasses beværtning for tredje klasses passagerer.«

»Hvor mange spisetider er der?«

»Fire. Frokost klokken 8, middag 12, kaffe 3 og aftensmad klokken 6.«

»Alt det er jo meget antageligt,« sagde fru. »og når jeg har spurgt så indgående, er det, fordi jeg har tænkt at rejse til en broder i Canada, og vil så gerne vide, om man kan tage turen på tredje klasse.«

»Det må man sagtens kunne holde til for de få dage,« sagde Inger, »men når jeg kommer til Amerika, skal jeg skrive til Dem om hele rejsen, så De kan vide, hvordan forholdene er her på vore skibe.«

Ved aftenstid og under tonerne til »Ja, vi elsker dette landet«, stak båden atter i søen, og tidlig om morgenen nåedes Kristianssand. Her kom de ikke i land, men kastede anker et stykke udenfor byen, og i et mindre skib førtes last og passagerer ud til amerikadamperen.

Da der atter kastedes los, var frokostbordene fuldt besatte, men næppe havde skibet sat sig i bevægelse, før adskillige fik travlt med at komme bort og viste sig ikke mere den dag.

Ved middagsbordet mødte knapt halvparten af de ombordværende, og da der skulle spises til aften, var der kun nogle ganske få stykker, som var stærke nok til at hengive sig til bordets glæder. Resten lå mere eller mindre elendige rundt om i køjerne, og kahytsjomfruerne havde travlt med at bringe mælk og havresuppe rundt til de mange søsyge mennesker, der ikke kunne tåle Nordsøens hårde bekomst.

Inger var også iblandt de søsyges tal, men hun var dog ikke så dårlig som de tre andre, og hun måtte flere gange ned af sin køje for at hjælpe den hårdt medtagne syerske tilrette.

Efter et par døgn's uroligt vejr, stilnede dog stormen, og resten af turen forløb godt.

Udenfor måltiderne kunne der for egen regning købes konfekt, frugt og øl. Det sidste flød i stride strømme fra bar'en, og flere mænd var fulde fra morgen til aften. Særlig et par svenskere drak sig hver dag fra vid og samling, og til sidst måtte de spærres inde i et aflukke for sig selv.

»Det er til at se sig rasende over alt det drikkeri, som her finder sted,« sagde Inger til sin nabo ved spisebordet, en ældre fynbo, som havde været en tur i Danmark og nu var på hjemrejse til Amerika.

»Ja, det er uforståeligt, at det rige selskab på så ussel vis vil hjælpe de fattige emigranter af med deres småskillinger, som de kan have hårdt brug for, når de kommer i land,« svarede manden.

Forøvrigt var livet om bord ret broget og forskelligartet, og altid var der nok til at lægge beslag på opmærksomheden. Et sted spillede og dansede de, et andet bad de og sang salmer.

I Kristianssand var der kommen en del tungetalere med, og når ånden kom over dem, flød der en næsten ustandselig strøm over deres læber. En aften holdt de møde inde i spisestuen, hvor øludsalget var, og medens der larmedes og skråledes op i den

øverste del af lokalet, lå tungetalerne på knæ nærmere ved udgangen og afleverede i rivende fart de bønner, som ånden gav dem at udsige.

»Hele det postyr er næsten både til at le og græde over,« sagde fynboen til Inger, der også var kommen hen for at kigge lidt på det, der foregik.

»Og både drikkeriet og tungemødet virker næsten lige uhyggeligt,« svarede hun.

I løbet af nogle få øjeblikke blev alt endnu værre. Henne ved ølskænken sprang et par stykker op på bordet, hvor de som fjogede søgte at gengive nogle tarvelige klovnløjer, de en gang havde set. En tredie begyndte at spille på en harmonika, som han lod hvæse, pibe og brumme på den mest idiotiske måde som tænkes kunne, medens en del forsøgte sig som mavedansere, alt fulgt af en skares rå og infernalske hulen.

Ikke langt derfra knælede en ældre mand, som ånden var kommen over. I den vildeste ekstase vred han sine hænder og skar de frygteligste grimasser, og i vanvittig hast flød ordene over hans læber. Rundt omkring lå alle hans trosfæller med foldede hænder og lukkede øjne. Flere af dem var øjensynligt ømme i knæene af at ligge så længe på det hårde gulv, men taleren ænsede intet.

Med højt hævede arme og gyseligt fortrukket ansigt hvinede han sine bønner ud imod en varmetank, han lå foran.

»Han tror nok, selve den helligånd sidder inde i tanken,« grinede en af de omkringstående.

De andre tungetalere sukkede og stønnede, dels af rørelse og begejstring over åndens udgydelser, dels af pine over den anstrengende knælen.

Et voldsomt hosteanfald tvang pludselig taleren til at holde inde med sin meningsløse sammensurium af skriftsteder og påkaldelser, og mødelederen, der mest uroligt havde vrikket på knæene, skyndte sig at istemme et salmevers, og rejste sig hastigt op, så snart det var til ende.

En af hovmestrene kom nu til. De agerende klovn blev straks jaget ned af bordene, og der blev mere ro over rækkerne. Men ikke længe efter blussede det op igen, og hver aften var der større eller mindre leben omkring øludsalget.

I nogle af de andre spisekahytter, som ligeledes tjente til op-

holdsrum for passagererne, var der mere ro, og enhver kunne her sidde forholdsvis uforstyrret med deres håndarbejde, læsning eller hvad de ville fordrive tiden med.

For mange af de rejsende sneglede dagene sig hen med dræbende langsomhed; men Inger kedede sig aldrig. Hun havde noget håndarbejde med, læste en del bøger, som var at få til låns på skibet, og stiftede en mængde bekendtskaber. Imellem de ca. 900 passagerer, som opholdt sig på tredje klasse, var der mange, som det var både fornøjeligt og lærerigt at være sammen med. Adskillige af dem havde før været derovre, og hos dem kunne hun få oplysninger om mange forhold, som hun gerne ville vide besked om.

At klage over maden og opholdet i det hele taget, var et meget yndet emne iblandt en stor del af de tilstedeværende, særlig de kvindelige. Iblandt dem, der klagede stærkest, var den københavnske syerske, og idelig skældte hun ud over den elendige behandling, som blev tredje klasses passagerer til del. Intet var der, som duede, alt var forkert. Kosten kunne hun ikke tåle, omgivelserne var altfor små og bekvemmelighederne altfor få. Hun var sikker på, at hun skulle dø, inden hun nåede land. Inger bed hende ikke sjældent hvast af. Igennem nogle tilfældige bemærkninger vidste hun, at syersken hidtil havde boet oppe på en kvist i en af de københavnske rønner og der holdt sig selv med kost, så hun var overbevist om, at det, der blev hende budt her, var tifold bedre end hun ellers var vant til at få; men alligevel følte hun sig forpligtet til at klage og kritisere stærkere end nogen af de andre.

Inger fandt sig godt tilrette både med kost og ophold. At hun kendte noget, der var bedre, mente hun ikke var umagen værd at besvære sig med, men tog tingene med godt humør og uden at spilde tiden med unyttige ærgrelser.

Den elvte dag skimtedes en mørk stribе i horisonten, og for hvert kvarter blev omridsene tydeligere. Det var Amerikas kyst, som kom til syne, og alles blikke rettedes længselsfulde derimod. Det røde fyrskib nåedes, og nu var der kun to timers sejlads tilbage. Amerikansk lods kom om bord, og strygende gik det mod New York, hvis skyskrabere begyndte at dukke frem.

Søfolkene havde håbet at nå ind før aften, men det blev for sent. Karantænelægen ville ikke gå ud til skibet, og der måtte

kastes anker et stykke udenfor byen. Om aftenen blev alle mand på dækket, så længe det kunne lade sig gøre, og for nyankomne var det et vidunderligt skue at se de hundreder af kæmpebygninger illuminerede som til fest. Foran indsejlingen til millionbyen knejsede frihedsgudinden med sin lysende fakkel hævet højt op mod skyerne, og bugtende sig ud og ind som en gylden snog svævede luftbanen oppe mellem himmel og jord.

Det var selve det store, strålende Amerika, der her lyste Inger i møde.

Inger Prier

Inger Prier tilhører en af Danmarks gamle stærke bondeslægter, og det travle trygge liv på en velhavende gård ved en god mands side ligger for hende. Men udlængsel og en mærkelig trods mod denne forudbestemte skæbne får hende til at bryde slægtens regelrette gang hen over hjemstavnens muld og søge udvikling og kundskaber om livet i fremmede egne og blandt vidt forskellige mennesker.

Både spændende, muntre og alvorlige oplevelser kommer hun ud for, og helt til Amerika følger vi hende – i Dansk-Amerikanernes kreds, i store og små forhold, til hun vender tilbage til hjemstavnen, mærket af livet, men med mod og styrke til at leve det efter sin egen natur og dog i slægtens ånd.

En livsbekræftende bog.